



ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

# SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

ÜSKÜDAR UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

- ▶ **Re-Thinking Gastronomy as a Foreign Policy Instrument: Turkish Cuisine and Turkey's Gastrodiploacy Activism**  
Doğan DEMİRKIRAN, Ali Faik DEMİR
- ▶ **Blockchain Çağında Yerel Temsiliyet Tartışmaları: Flux Party Örneği**  
Sezgin SEZGİN, Umut YERTÜM
- ▶ **Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nun Erken Döneminde Yahudilerle İlgili İmparator Kararnameleri Üzerine Bir İnceleme**  
Seda ÖZMEN
- ▶ **Beyond Critique and Polemic: Public Debate On and Offline as a Test for the Ethics of Care**  
Ali Özgür GÜRSOY
- ▶ **Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumlarının ve Ebeveynler Arası Çatışmanın Genç Yetişkinlerin Kişilerarası İletişim Becerisi ile Olan İlişkisi: Öz Duyarlığın Aracı Rolü**  
Rumeyza ÇOBAN, Numan TURAN
- ▶ **Kitap Değerlendirmesi: Çocuklukta İhmalin İzi: Boşluk Hissi, Jonice Webb ve Christine Musello (Çev. Gülsüm Arıkan, Sola Yayınları, 2018)**  
Hasan ÖZDEMİR

Erişkin Psikiyatri

Kardiyoloji

Çocuk-Ergen Psikiyatrisi

Kulak Burun Boğaz

NPAMATEM  
Bağımlılık Merkezi

İç Hastalıkları  
(Dahiliye)

Nöroloji

Enfeksiyon Hastalıkları

Çocuk Nörolojisi

Beyin, Sinir ve  
Omurilik Cerrahisi

Fizik Tedavi  
ve Rehabilitasyon

Bariatrik ve Genel Cerrahi

Ameliyathaneler

Ortopedi ve Travmatoloji

Genel Yoğun Bakım



# Genel Hastane İmkanları, SSK ve Özel Sağlık Sigorta Anlaşmaları ile Hizmetinizdeyiz!



İSTANBUL  
Hastanesi



Bilim Ortağı



npistanbul



NPİSTANBULBeyinHastanesi

Saray Mah. Ahmet Tevfik İleri Cad. No:18, 34768 Ümraniye / İstanbul  
T: 0 216 633 06 33 F: 0 216 634 12 50



**YIL:9 SAYI:17 KASIM 2023**  
**YEAR:9 ISSUE:17 NOVEMBER 2023**

**ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ**

**SOSYAL**  
**BİLİMLER**  
**DERGİSİ**

**ÜSKÜDAR UNIVERSITY JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES**

**SAHİBİ**

Üsküdar Üniversitesi Adına  
A. Furkan Tarhan

**ONURSAL EDİTÖR**

Prof. Dr. Nevzat Tarhan

**EDİTÖRLER**

Prof. Dr. Deniz Ülke Arıboğan  
Prof. Dr. Sevil Atasoy  
Dr. Öğr. Üyesi Uygur Aydemir

**EDİTÖR YARDIMCISI**

Dr. Öğr. Üyesi Elif Kurtuluş

**YAYIN KURULU**

Prof. Dr. Amr Abdalla, University for Peace  
Prof. Dr. Wolfgang Gieger, Friedrich Schiller Jena Üniversitesi  
Prof. Dr. Soner Karagül, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi  
Prof. Dr. Hasan Köni, İstanbul Kültür Üniversitesi  
Prof. Dr. Adnan Ömerustaoglu, Birüni Üniversitesi  
Prof. Dr. Cumhuriyet Taş, Üsküdar Üniversitesi  
Dr. Öğr. Üyesi Vanessa Tinker, Collegium Civitas

**İNGİLİZCE İÇERİK EDİTÖRÜ**

Arş. Gör. Cansu Civan

**İSTATİSTİK EDİTÖRÜ**

Dr. Öğr. Üyesi Elif Kurtuluş

**YAZI KURULU**

Dr. Arş. Gör. Cemal Cem Anarat  
Arş. Gör. Deniz Atacan  
Arş. Gör. Salih Bilgin  
Arş. Gör. Bengi Çakmak  
Arş. Gör. Beril Sercem Şengül

**BASKI**

Butik Ajans Reklam & Matbaacılık  
İstiklal Mah. Kızılay Sok. No: 24/36 Ümraniye - İSTANBUL  
Tel: 0535 553 17 32

Baskı Tarihi: Kasım 2023

**GRAFİK UYGULAMA**

Bülent Tellan

**YAZIŞMA VE HABERLEŞME ADRESİ**

Altunzade Mh. Kısıklı Cd. No: 16 Güney Yerleşkesi E Blok 34674  
Üsküdar / İstanbul / TÜRKİYE  
Telefon: +90 216 400 22 22 / Dahili: 2341  
E-posta: uusb@uskudar.edu.tr  
www.uskudar.edu.tr

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, yılda iki kez Mayıs ve Kasım aylarında yayımlanan, açık erişimli ve hakemli bir dergidir. Hakem değerlendirmeleri, çift kör hakemlik kuralına uygun olarak gerçekleştirilir. Makalelerdeki düşünce, görüş ve varsayımlar eser sahiplerine aittir; Üsküdar Üniversitesi sorumlu tutulamaz.

**OWNER**

On behalf of Üsküdar University  
A. Furkan Tarhan

**HONORARY EDITOR**

Prof. Nevzat Tarhan, MD.

**EDITORS**

Prof. Deniz Ülke Arıboğan, Ph.D.  
Prof. Sevil Atasoy, Ph.D.  
Asst. Prof. Uygur Aydemir, Ph.D.

**VICE EDITOR**

Asst. Prof. Elif Kurtuluş, Ph.D.

**EDITORIAL BOARD**

Prof. Amr Abdalla, Ph.D., University for Peace  
Prof. Wolfgang Gieler, Ph.D., Friedrich Schiller Jena University  
Prof. Soner Karagül, Ph.D., Çanakkale Onsekiz Mart University  
Prof. Hasan Köni, Ph.D., İstanbul Kültür University  
Prof. Adnan Ömerustaoğlu, Ph.D., Birüni University  
Prof. Cumhuri Taş, Ph.D., Üsküdar University  
Asst. Prof. Vanessa Tinker, Ph.D., Collegium Civitas

**ENGLISH CONTENT EDITOR**

Res. Asst. Cansu Civan

**STATISTICS EDITOR**

Asst. Prof. Elif Kurtuluş, Ph.D.

**PUBLICATION BOARD**

Res. Asst. Cemal Cem Anarat, Ph.D.  
Res. Asst. Deniz Atacan  
Res. Asst. Salih Bilgin  
Res. Asst. Bengi Çakmak  
Res. Asst. Beril Sercem Şengül

**PRINTED BY**

Butik Ajans Reklam & Matbaacılık  
İstiklal Mah. Kızılay Sok. No: 24/36 Ümraniye - İSTANBUL  
Tel: 0535 553 17 32

Published in November 2023

**GRAPHICS APPLICATION**

Bülent Tellan

**CORRESPONDENCE AND COMMUNICATION**

Altunizade Mh. Kısıklı Cd. Güney Campus Block E No: 16 34674  
Üsküdar / İstanbul / TÜRKİYE  
Telephone: +90 216 400 22 22 ext: 2341  
E-mail: uusb@uskudar.edu.tr  
www.uskudar.edu.tr

Üsküdar University Journal of Social Sciences is an open-access, academic peer-reviewed journal and published biannually in May and November. The journal employs a double-blind peer review system. The opinions, thoughts and proposals within the articles are but reflections of the authors and do not, in anyway, represent those of Üsküdar University.

## DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Deniz Ülke Arıboğan, Üsküdar Üniversitesi

Prof. Dr. Sevil Atasoy, Üsküdar Üniversitesi

Prof. Dr. Sevtap Demirci, Boğaziçi Üniversitesi

Prof. Dr. Barış Erdoğan, Üsküdar Üniversitesi

Prof. Dr. Mohammad Faghfoory, George Washington Üniversitesi

Prof. Dr. Nazife Güngör, Üsküdar Üniversitesi

Prof. Dr. Havva Kök Arslan, Üsküdar Üniversitesi

Prof. Dr. Ragıp Kutay Karaca, İstanbul Aydın Üniversitesi

Prof. Dr. İsmail Arda Odabaşı, İbn Haldun Üniversitesi

Prof. Dr. İbrahim Özdemir, Üsküdar Üniversitesi

Prof. Dr. Selahattin Sarı, Doğuş Üniversitesi

Prof. Dr. Nevzat Tarhan, Üsküdar Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Bülent Uludağ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Ateş Uslu, İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Selçuk Akşin Somel, Sabancı Üniversitesi

*\*Liste soy isimlerine göre alfabetik olarak düzenlenmiştir.*



## ADVISORY BOARD

Prof. Deniz Ülke Arıboğan, Ph.D., Üsküdar University

Prof. Sevil Atasoy, Ph.D., Üsküdar University

Prof. Sevtap Demirci, Ph.D., Boğaziçi University

Prof. Barış Erdoğan, Ph.D., Üsküdar University

Prof. Mohammad Faghfoory, Ph.D., George Washington University

Prof. Nazife Güngör, Ph.D., Üsküdar University

Prof. Havva Kök Arslan, Ph.D., Üsküdar University

Prof. Ragıp Kutay Karaca, Ph.D., İstanbul Aydın University

Prof. İsmail Arda Odabaşı, Ph.D., İbn Haldun University

Prof. İbrahim Özdemir, Ph.D., Üsküdar University

Prof. Selahattin Sarı, Ph.D., Doğuş University

Prof. Nevzat Tarhan, MD, Üsküdar University

Prof. Mehmet Bülent Uludağ, Ph.D., Ondokuz Mayıs University

Prof. Ateş Uslu, Ph.D., İstanbul University

Assoc. Prof. Selçuk Akşin Somel, Ph.D., Sabancı University

*\*The list is in alphabetical order according to surnames.*

## BU YILIN HAKEMLERİ

- Prof. Dr. Alaattin Aköz, Selçuk Üniversitesi  
Prof. Dr. Deniz Ülke Arıboğan, Üsküdar Üniversitesi  
Prof. Dr. İdris Demirel, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi  
Prof. Dr. Yıldız Devenci Bozkuş, Ankara Üniversitesi  
Prof. Dr. Hıdır İlyas Göz, Üsküdar Üniversitesi  
Prof. Dr. Serhat Bahadır Kert, Yıldız Teknik Üniversitesi  
Prof. Dr. Abdurrahman Kurt, Bursa Uludağ Üniversitesi  
Prof. Dr. Cenan Kuvancı, Ordu Üniversitesi  
Prof. Dr. İsmail Arda Odabaşı, İbn Haldun Üniversitesi  
Prof. Dr. Güncel Önkal, Maltepe Üniversitesi  
Prof. Dr. A. Fulya Şen, Fırat Üniversitesi  
Prof. Dr. Çiğdem Yazıcı, Üsküdar Üniversitesi  
Prof. Dr. Alim Yılmaz, İstanbul Medeniyet Üniversitesi  
Doç. Dr. Emre Akcagündüz, Trakya Üniversitesi  
Doç. Dr. Özlem Çaykent, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi  
Doç. Dr. Bezen Balamir Coşkun, TED Üniversitesi  
Doç. Dr. Ö. Faruk Erdem, Necmettin Erbakan Üniversitesi  
Doç. Dr. Özge Ejder Johnson, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi  
Doç. Dr. Ayşegül Kılıç, Trakya Üniversitesi  
Doç. Dr. Eminalp Malkoç, İstanbul Teknik Üniversitesi  
Doç. Dr. Ömer Osmanoğlu, Üsküdar Üniversitesi  
Doç. Dr. Barış Önen Ünsalver, Üsküdar Üniversitesi  
Doç. Dr. Asil Ali Özdoğru, Marmara Üniversitesi  
Doç. Dr. Zeynep Talay Turner, İstanbul Bilgi Üniversitesi  
Doç. Dr. Cem Tutar, Üsküdar Üniversitesi  
Doç. Dr. Şebnem Yardımcı Geyikçi, Bonn Üniversitesi  
Doç. Dr. Hadiye Yılmaz Odabaşı, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi  
Dr. Öğr. Üyesi Kader Bahayi, Okan Üniversitesi  
Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül Balta Özgen, Üsküdar Üniversitesi  
Dr. Öğr. Üyesi Sami Çoksan, Erzurum Teknik Üniversitesi  
Dr. Öğr. Üyesi Servet Doğan, Samsun Üniversitesi  
Dr. Öğr. Üyesi Selin Karana, Üsküdar Üniversitesi  
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Berna Sarı Arasıl, Antalya Bilim Üniversitesi  
Dr. Öğr. Üyesi Fatma Turan, Üsküdar Üniversitesi  
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Yıldız, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi  
Öğr. Gör. Dr. Anna Maria Beylunioğlu Atlı, Koç Üniversitesi

*\*Liste soy isimlerine göre alfabetik olarak düzenlenmiştir.*

## REFEREES FOR THIS YEAR

Prof. Alaattin Aköz, Ph.D., Selçuk University  
Prof. Deniz Ülke Arıboğan, Ph.D., Üsküdar University  
Prof. İdris Demirel, Ph.D., Ağrı İbrahim Çeçen University  
Prof. Yıldız Devenci Bozkuş, Ph.D., Ankara University  
Prof. Hıdır İlyas Göz, Ph.D., Üsküdar University  
Prof. Serhat Bahadır Kert, Ph.D., Yıldız Technical University  
Prof. Abdurrahman Kurt, Ph.D., Bursa Uludağ University  
Prof. Cenan Kuvancı, Ph.D., Ordu University  
Prof. İsmail Arda Odabaşı, Ph.D., İbn Haldun University  
Prof. Güncel Önkal, Ph.D., Maltepe University  
Prof. A. Fulya Şen, Ph.D., Fırat University  
Prof. Çiğdem Yazıcı, Ph.D., Üsküdar University  
Prof. Alim Yılmaz, Ph.D., İstanbul Medeniyet University  
Assoc. Prof. Emre Akcagündüz, Ph.D., Trakya University  
Assoc. Prof. Özlem Çaykent, Ph.D., İstanbul 29 Mayıs University  
Assoc. Prof. Bezen Balamir Coşkun, Ph.D., TED University  
Assoc. Prof. Ö. Faruk Erdem, Ph.D., Necmettin Erbakan University  
Assoc. Prof. Özge Ejder Johnson, Ph.D., Mimar Sinan Fine Arts University  
Assoc. Prof. Ayşegül Kılıç, Ph.D., Trakya University  
Assoc. Prof. Eminalp Malkoç, Ph.D., İstanbul Technical University  
Assoc. Prof. Ömer Osmanoğlu, Ph.D., Üsküdar University  
Assoc. Prof. Barış Önen Ünsalver, Ph.D., Üsküdar University  
Assoc. Prof. Asil Ali Özdoğru, Ph.D., Marmara University  
Assoc. Prof. Zeynep Talay Turner, Ph.D., İstanbul Bilgi University  
Assoc. Prof. Cem Tutar, Ph.D., Üsküdar University  
Assoc. Prof. Şebnem Yardımcı Geyikçi, Ph.D., University of Bonn  
Assoc. Prof. Hadiye Yılmaz Odabaşı, Ph.D., İstanbul 29 Mayıs University  
Asst. Prof. Kader Bahayi, Ph.D., Okan University  
Asst. Prof. Ayşegül Balta Özgen, Ph.D., Üsküdar University  
Asst. Prof. Sami Çoksan, Ph.D., Erzurum Technical University  
Asst. Prof. Servet Doğan, Ph.D., Samsun University  
Asst. Prof. Selin Karana, Ph.D., Üsküdar University  
Asst. Prof. Ayşe Berna Sarı Arasil, Ph.D., Antalya Bilim University  
Asst. Prof. Fatma Turan, Ph.D., Üsküdar University  
Asst. Prof. Yusuf Yıldız, Ph.D., Bolu Abant İzzet Baysal University  
Inst. Anna Maria Beylunioğlu Atlı, Ph.D., Koç University

*\*The list is in alphabetical order according to surnames.*

# İÇİNDEKİLER

## Editörden

### ÖZGÜN ARAŞTIRMA MAKALELERİ

Bir Dış Politika Aracı Olarak Gastronomi: Türk Mutfağı ve Türkiye'nin Gastrodiplomasi Girişimleri (İngilizce) ..... 1-19  
**Doğan DEMİRKIRAN, Ali Faik DEMİR**

Blockchain Çağında Yerel Temsiliyet Tartışmaları:  
Flux Party Örneği.....21-42  
**Sezgin SEZGİN, Umut YERTÜM**

Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nun Erken Döneminde  
Yahudilerle İlgili İmparator Kararnameleri Üzerine Bir İnceleme .....43-59  
**Seda ÖZMEN**

Eleştiri ve Polemiğin Ötesinde: Çevrimiçi ve Dışı Kamusal Tartışmalar Üzerinden  
Bakım Etiğinin Sınırlarının Sorgulanması (İngilizce) .....61-77  
**Ali Özgür GÜRİSOY**

Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumlarının ve Ebeveynler Arası  
Çatışmanın Genç Yetişkinlerin Kişilerarası İletişim Becerisi ile Olan İlişkisi:  
Öz Duyarlığın Aracı Rolü ..... 79-100  
**Rumeysa ÇOBAN, Numan TURAN**

### KİTAP DEĞERLENDİRMESİ

Kitap Değerlendirmesi: Çocuklukta İhmalin İzi: Boşluk Hissi,  
Jonice Webb ve Christine Musello (Çev. Gülsüm Arıkan, Sola Yayınları, 2018) ..... 101-104  
**Hasan ÖZDEMİR**

### Yazım Esasları (Türkçe/İngilizce)

Yayın Etiğı ve Kötüye Kullanım Beyanı (Türkçe/İngilizce)



## **CONTENTS**

### **Editor's Note**

### **ORIGINAL RESEARCH ARTICLES**

Re-Thinking Gastronomy as a Foreign Policy Instrument:  
Turkish Cuisine and Turkey's Gastrodiplomacy Activism..... 1-19  
**Doğan DEMİRKIRAN, Ali Faik DEMİR**

Local Representation Debates in the Blockchain Age:  
The Example of Flux Party (Turkish) .....21-42  
**Sezgin SEZGİN, Umut YERTÜM**

An Analysis on the Imperial Decrees Concerning the Jews  
in the Early Period of the Holy Roman Empire (Turkish) .....43-59  
**Seda ÖZMEN**

Beyond Critique and Polemic:  
Public Debate On and Offline as a Test for the Ethics of Care .....61-77  
**Ali Özgür GÜRİSOY**

Perceived Parental Styles and Parental Conflicts  
Predicting Emerging Adults' Interpersonal Communication Skills:  
Mediator Role of Self-Compassion (Turkish) ..... 79-100  
**Rumeysa ÇOBAN, Numan TURAN**

### **BOOK REVIEW**

Book Review: Running On Empty, Jonice Webb and Christine Musello  
(Morgan James Publishing, 2012) (Turkish) ..... 101-104  
**Hasan ÖZDEMİR**

**Publication Guidelines (Turkish/English)**

**Publication Ethics and Malpractice Policy (Turkish/English)**

## Editörden

Kasım 2023 itibarıyla Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi olarak on yedinci sayımıza ulaşmış bulunuyoruz. Şu ana kadar çıkarılan sayılarda olduğu gibi, bu sayıda da disiplinlerarası ve çok disiplinli yaklaşımımızı korumaya özen göstererek Uluslararası İlişkiler, Siyaset Bilimi, Tarih, Felsefe ve Psikoloji alanlarından değerli akademisyenlerin yazdığı beş araştırma makalesine ve bir kitap incelemesine yer verdik.

*İlk makalede*, Doğan Demirkıran ve Ali Faik Demir, bir kültürel kaynak olarak mutfağı, yirminci yüzyılın sonlarından itibaren ülkelerin dış politika stratejilerini yeniden gözden geçirmeleriyle önemi artan kamu diplomasinin güçlü bir aracı olarak ele alıyor. Gastrodiplomasi kavramını ele alan makalede, yemeklerimizin kültürel diploması ve ulus markalaşması üzerindeki etkisinden hareketle, Türkiye mutfağının zengin ve çok kültürlü yapısının Türk dış politikasına ne gibi katkılar sunabileceği tartışmaya açılıyor.

*İkinci makalede*, Sezgin Sezgin ve Umut Yertüm, bilgi ve iletişim teknolojilerine bağlı gelişmeler neticesinde dijitalleşmenin siyasette nasıl bir rol üstlenmeye başladığını inceliyor. Siyasi partilerin oluşumundan propaganda faaliyetlerine kadar birçok alanın dijitalleşmeyle dönüştüğüne vurgu yapan çalışmada, Avustralya'nın Blockchain tabanlı siyasi partisi Flux Party örneği irdelenerek Blockchain çağında temsiliyet tartışmalarına katkıda bulunuluyor.

*Üçüncü makalede*, Seda Özmen, Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nda yaşayan Yahudiler ile ilgili on birinci ve on beşinci yüzyıllar arasında çıkartılan imparator kararnamelerini kronolojik bir incelemeye tabi tutuyor. Karşılaştırmalı olarak ele alınan imparatorluk kararnamelerinde, Yahudilerin değişken hukuki durumu, getirilen imtiyaz ve kısıtlamalar arasındaki tutarsızlıklar da irdeleniyor ve dönemin dini, ekonomik ve sosyal değişimlerinin Yahudilerin yasal durumuna etkisi ortaya koyuluyor.

*Dördüncü makalede*, Ali Özgür Gürsoy, çevrimiçi ve çevrimdışı kamusal tartışmaların bakım etiğine ilişkin ortaya koyduğu sınırları dört aşamada ele aldığı çalışmasında, bakım etiğinin karşılaştığı en önemli sınırın evrensel normlar veya kesin standartlar sunamaması değil, "dissensus" kavramını yeterince sorgulamaması olduğunu savunuyor.

*Beşinci makalede*, Rumeysa Çoban ve Numan Turan, çocuklukta algılanan ebeveyn tutumlarının ve ebeveynler arasındaki çatışmanın genç yetişkinlerin iletişim becerileriyle olan ilişkisini irdelikleri araştırmalarında, öz duyarlılığı aracı rolünü test ediyor. Araştırmayla elde edilen bulgular ışığında, öz duyarlılığın geçmiş ebeveyn davranışlarının gençlerin kişilerarası iletişim becerileri ile arasındaki olumsuz ilişkiyi hafifletmede kullanılabileceğini destekleyen bu çalışma hem gelecek araştırmalar hem de psikolojik yardım müdahale yöntemlerine katkıda bulunmayı amaçlıyor.

Son olarak, *kitap incelemesinde*, Hasan Özdemir, Jonice Webb ve Christine Musello'nun Çocuklukta İhmalin İzi: Boşluk Hissi [*Running On Empty*] adlı eserini ve eserin ele aldığı duygusal ihmal kavramını tanıtmaktadır.

Ulusal ve uluslararası indekslerde taranmak için devam eden çalışmalarımız kapsamında dergimize gönderilen makaleler titizlikle gerekli kontrollerden geçirilmekte ve hakem değerlendirme süreçleri hassasiyetle yürütülmektedir. Dergimiz, 2019 yılından itibaren ULAKBİM tarafından taranmaktadır. Bu süreçte değerli tavsiyeleriyle dergimizin kalitesinin üst düzeye çıkmasına katkı sağlayan hakemlerimizin yanı sıra, bu sayının hazırlanması aşamasında gösterdikleri çabalarından dolayı Dr. Öğr. Üyesi Uygur Aydemir'e, Editör Yardımcısı Dr. Öğr. Üyesi Elif Kurtuluş ile Yazı Kurulu'nda yer alan araştırma görevlileri Salih Bilgin, Dr. Cemal Cem Anarat, Bengi Çakmak, Deniz Atacan ve Beril Sercem Şengül'e teşekkür ederim. Yabancı dil editörü Arş. Gör. Cansu Civan'a, istatistik editörü Dr. Öğr. Üyesi Elif Kurtuluş'a, dil editörü olarak emeği geçen araştırma görevlileri Dr. Berat Dağ, Begüm Merve Çabuk, Yelda İbadi Teke, Ali Ekmekci, Hasan Özdemir, Betül Çelebi Dağ ve Buğra Can Bayçıfci'ye teşekkür ederim.

Keyifli okumalar dileklerle...

**Prof. Dr. Deniz Ülke Arıboğan**

## Editor's Note

As of November 2023, Üsküdar University Journal of Social Sciences has reached its seventeenth issue. As we have done so far, we have also tried to preserve our interdisciplinary and multidisciplinary spirit and approach to this issue. It includes eleven articles from the disciplines of International Relations, Political Science, History, Philosophy, and Psychology, and a book review written by experts in the field.

*In the first article*, Doğan Demirkıran and Ali Faik Demir discuss cuisine as a cultural resource and a powerful tool of public diplomacy, the importance of which has increased as countries have reconsidered their foreign policy strategies since the late twentieth century. In the article, discussing the concept of gastrodiploacy, it is discussed what kind of contributions the rich and multicultural structure of Turkish cuisine can make to Turkish foreign policy, based on the impact of our dishes on cultural diplomacy and national branding.

*In the second article*, Sezgin Sezgin and Umut Yertüm examine what role digitalization has begun to play in politics as a result of developments in information and communication technologies. The study emphasizes that many areas, from the formation of political parties to propaganda activities, have been transformed by digitalization, and contributes to the debate on representation in the Blockchain age by examining the example of Australia's Blockchain-based political party Flux Party.

*In the third article*, Seda Özmen chronologically examines the imperial decrees issued between the eleventh and fifteenth centuries regarding the Jews living in the Holy Roman Empire. In the comparatively analyzed imperial decrees, the variable legal situation of the Jews, the inconsistencies between the privileges and restrictions introduced, are also examined, and the impact of the religious, economic, and social changes of the period on the legal situation of the Jews is revealed.

*In the fourth article*, Ali Özgür Gürsoy, in his study examining the limits of on and offline public discussions on care ethics in four stages, argues that the most important limit faced by care ethics is not its failure to provide universal norms or definitive standards, but its failure to question the concept of dissensus sufficiently.

*In the fifth article*, Rumeysa Çoban and Numan Turan test the mediating role of self-compassion in their research examining the relationship between perceived parental attitudes and conflict between parents in childhood and the communication skills of young adults. In light of the findings, this study supports that self-compassion can be used to alleviate the negative relationship between past parental behaviors and young people's interpersonal communication skills and aims to contribute to both future research and psychological help intervention methods.

Finally, *in the book review*, Hasan Özdemir introduces Jonice Webb and Christine Musello's book *Running on Empty* and the concept of emotional neglect that the book deals with.

Within our endeavor to be included in the national and international indexes, we punctiliously examine the articles sent to our journal and strictly follow the peer-review process. Our journal has been indexed in ULAKBİM since 2019. I would like to thank all the referees for their



invaluable contributions that put the quality of our journal over the top with their valuable advice, as well as Dr. Uygur Aydemir, Vice Editor Dr. Elif KurtuluŖ, and the research assistants Salih Bilgin, Dr. Cemal Cem Anarat, Bengi akmak, Deniz Atacan, and Beril Sercem Ŗengöl as the Publication Board. I also thank English Content Editor Cansu Civan, statistics editor Dr. Elif KurtuluŖ, and the research assistants who contributed as language editors, Dr. Berat Dağ, Begüm Merve abuk, Yelda İbadi Teke, Ali Ekmekci, Hasan Özdemir, Betöl Çelebi Dağ, and Buğra Can Bayifci for their contributions.

I wish you a joyful reading...

**Prof. Deniz Ülke Arıboğan, Ph.D.**



# Re-Thinking Gastronomy as a Foreign Policy Instrument: Turkish Cuisine and Turkey's Gastrodiplomacy Activism

Doğan DEMİRKİRAN<sup>(\*)</sup>, Ali Faik DEMİR<sup>(\*\*)</sup>

## Abstract

Since the last quarter of the twentieth century, the actors of global politics have multiplied, and their relationships have diversified. This has also led to a redefinition of foreign policy strategies. States tend to increase their public diplomacy activities. Cuisine, the most tangible form of cultural resource, has become one of the powerful tools of public diplomacy. Food, dishes, and cuisine have played an essential role throughout history and have begun to be defined as a diplomacy tool. We define gastrodiplomacy as a public diplomacy activity that aims to attract people through food. Turkey has a unique culinary culture due to its location and multicultural character. A Turkish cuisine is a tool that deserves to be promoted in Turkish foreign policy and an opportunity for nation branding. This article examines the concept of gastrodiplomacy, identifies the components of Turkish cuisine, shows Turkey's gastrodiplomacy activities, and offers suggestions for Turkey's gastrodiplomacy initiatives.

**Keywords:** Gastrodiplomacy, Public Diplomacy, Turkish Cuisine, Nation Branding, Cultural Diplomacy.

## Original Research Article

**Submission Date:** 31.07.2023

**Acceptance Date:** 07.11.2023

(\*) Ph.D. Candidate, Galatasaray University, Institute of Social Sciences, International Relations; Research Assistant, Üsküdar University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Political Science and International Relations Department.

**E-mail:** dogan.demirkiran@uskudar.edu.tr

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-7756-9452>

(\*\*) Assoc. Prof., Galatasaray University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, International Relations Department.

**E-mail:** fdemir@gsu.edu.tr

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-8562-9080>



Doğan Demirkiran and Ali Faik Demir, "Re-Thinking Gastronomy as a Foreign Policy Instrument: Turkish Cuisine and Turkey's Gastrodiplomacy Activism," *Üsküdar University Journal of Social Sciences*, no. 17, (November 2023): 1-19.

DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.9.17.129>



This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

# Bir Dış Politika Aracı Olarak Gastronomi: Türk Mutfağı ve Türkiye'nin Gastrodiplomasi Girişimleri

Doğan DEMİRKIRAN (\*), Ali Faik DEMİR (\*\*)

## Öz

Yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibaren dünya ekonomisinde ve politikasında yaşanan gelişmelerle hem küresel siyasetin aktörleri çoğalmış hem de bu aktörlerin ilişkileri çeşitlenmiştir. Bu durum, dış politikada kullanılan stratejilerin de yeniden belirlenmesini gerektirmiştir. Bugün, devletlerin kamu diplomasisi faaliyetlerini arttırdığı gözlemlenmektedir. Kültürel kaynakların en somut hali olan mutfak, kamu diplomasisinin güçlü araçlarından biri haline gelmiştir. Tarih boyunca önemli bir yere sahip olan gıda, yemek ve mutfak, yirmi birinci yüzyılda özel diplomasi alanı olarak da tanımlanmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda gastrodiplomasiyi, yemeği farklı toplulukları cezbetme olarak kültürel diplomasi ve ulus markalaşmasını destekleyen kamu diplomasisi faaliyeti olarak ifade etmekteyiz. Coğrafi konumu ve çok kültürlü yapısı sayesinde Türkiye, zengin bir mutfak kültürüne sahiptir. Türk mutfağının Türk dış politikasında öne çıkartılması gereken bir araç olduğunu ve ulus markalaşması için bir fırsat olduğunu düşünmekteyiz. Bu makalede, gastrodiplomasi kavramını inceledikten sonra, Türk mutfağının bileşenlerini tanımladık, Türkiye'nin gastrodiplomasi faaliyetlerini ortaya koyduk ve Türkiye'nin gastodiplomasi girişimleri için önerilerde bulunduk.

**Anahtar Kelimeler:** Gastrodiplomasi, Kamu Diplomasisi, Türk Mutfağı, Ulus Markalama, Kültürel Diplomasi

## Özgün Araştırma Makalesi

**Geliş Tarihi:** 31.07.2023

**Kabul Tarihi:** 07.11.2023

(\*) Doktor Adayı, Galatasaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler; Araştırma Görevlisi, Üsküdar Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü.

**E-posta:** dogan.demirkiran@uskudar.edu.tr

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-7756-9452>

(\*\*) Doç. Dr., Galatasaray Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü.

**E-posta:** fdemir@gsu.edu.tr

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-8562-9080>



Doğan Demirkıran ve Ali Faik Demir, "Re-Thinking Gastronomy as a Foreign Policy Instrument: Turkish Cuisine and Turkey's Gastrodiplomacy Activism," *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, no. 17, (Kasım 2023): 1-19.

DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.9.17.129>



Bu eser [Creative Commons Atf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) ile lisanslanmıştır.



## Introduction

Expansion and widespread use of transportation and communication facilities have led to the multiplication of actors in global politics due to globalization. It has also enabled the proliferation of strategies used in international relations. This has made it easier for states to reach out to other states' populations, which has increased public diplomacy activities. The increase in people's mobility between countries, the ability to learn about different cultures, and their sense of curiosity have allowed states to use cultural tools in their public diplomacy activities. Accordingly, cuisine, the most tangible form of cultural resources, stands out as one of the main instruments of cultural diplomacy.

Although food, dish, and cuisine have a pivotal historic role, its emergence as a specialized field in diplomacy and its detailed examination in the literature only began in the twentieth century. As such, gastrodiplomacy is a public diplomacy activity that aims to attract people by instrumentalizing food. It also supports cultural diplomacy and nation branding. Indeed, we observe that gastrodiplomacy is used to promote cuisine to contribute to nation branding, especially by states that aim to influence global politics. Governments, individuals, and businesses are directly involved in gastrodiplomacy, which appeals to taste and emotions using national cultural heritage.

The cuisine includes more than just food and drink. It expresses the cultural structure from preparing and serving food and beverages to the rituals around the table and food preservation. In this respect, due to its geostrategic location, the geography of Turkey, which has been home to different civilizations for centuries, has a great richness from product diversity to food diversity. Historically, Turkey's cultural influence extends from the Middle East to the Balkans, from North Africa to the Caucasus, allowing culinary interaction and ensuring that Turkish cuisine has a wide variety of food products and different cooking techniques.

Turkish culinary richness shows that Turkey has a comprehensive set of gastrodiplomacy tools. Turkish cuisine is a significant opportunity both in expressing Turkey's regional and global power claim and in national branding with the prominence of public diplomacy and cultural diplomacy in Turkish foreign policy. This article will first examine the concept of gastrodiplomacy, which is new in the literature. Then, the components of Turkish cuisine will be presented, and examples of Turkey's gastrodiplomacy activities will be given. It will also make suggestions for Turkey's gastrodiplomacy initiatives.

## Understanding Gastrodiplomacy

Developments in global politics add new issues to the world's agenda and increase the actors of international politics. The increase in transportation and communication has enabled communities in different parts of the world to be aware of each other. It has made it possible to focus on the people as the target audience of politics. This has increased the role of public diplomacy. Due to globalization, human mobility, and the boom in tourism encourage different societies to see and learn about each other's cultures and then spread them in their own countries. In this direction, states aiming to introduce themselves to the target societies and

persuade them conduct diplomacy activities by using their cultural resources as tools. Cuisine, the most substantial part of national culture and directly appeals to people's habits, tastes, and emotions, stands out as an essential tool of cultural diplomacy. As a crucial part of humanity, food, dishes, and cuisine have been symbols of need, pleasure, and power in history.<sup>1</sup> Therefore, it is not surprising that gastronomy is now being used as an instrument of diplomacy. In different periods, food, dishes, and cuisine have been used in diplomacy under other concepts, such as food diplomacy and culinary diplomacy. However, the conceptualization of gastronomy as a unique area of diplomacy is relatively recent. The term gastrodiplomacy was first used in 2002 in an article in *The Economist* titled "Food as Ambassador"<sup>2</sup> about Thailand's public diplomacy activities promoting its culinary culture and food.<sup>3</sup>

Rockower defines gastrodiplomacy as "the act of winning hearts and minds through stomachs", similar to Nye's definition of soft power as the ability to shape others' preferences through persuasion and charm.<sup>4</sup> Gastrodiplomacy, which uses cuisine as a tool, is a public diplomacy activity that fosters cultural diplomacy and nation branding by making culture tangible.<sup>5</sup> Even though historically, food and cuisine have always been involved in diplomacy, we actively use them as an instrument of diplomacy in the twenty-first century.

Gastrodiplomacy, which has become popular in recent years among states seeking to promote their cuisines and food cultures, has emerged as an effective tool to enhance cultural diplomacy.<sup>6</sup> Gastrodiplomacy centers on the non-verbal communication power of food. States aim to promote their cultures, enhance their international image, develop their food industries, and promote tourism through gastrodiplomacy.<sup>7</sup> In this context, gastrodiplomacy is often combined with nation branding. Simon Anholt defines nation branding as a strategic approach that builds on the strengths of places to improve their reputation.<sup>8</sup>

As part of gastrodiplomacy, most countries emphasize the dishes they want to brand in promoting their national cuisines. In this regard, South Korea is strengthening its gastrodiplomacy activities with kimchi, Taiwan with dim sum, and Peru with quinoa.<sup>9</sup> Asian countries are intensively practicing gastrodiplomacy. Their quest for power in a Western-

---

<sup>1</sup> Neslihan Kul, *Mutfak, Kimlik, Diplomasi: Türkiye'de Gastro Diplomasi* (Ankara: Tün Kitap, 2019), 81.

<sup>2</sup> See: <https://www.economist.com/asia/2002/02/21/thailands-gastro-diplomacy>

<sup>3</sup> Juyan Zhang, "The Foods of the Worlds: Mapping and Comparing Contemporary Gastrodiplomacy Campaigns," *International Journal of Communication* 9, (2015): 568.

<sup>4</sup> Joseph S. Nye, "Soft Power," *Foreign Policy* 80, (1990): 153-171; Paul S. Rockower, "Recipes for Gastrodiplomacy," *Place Branding and Public Diplomacy* 8, (2012): 235.

<sup>5</sup> Rockower, "Recipes for Gastrodiplomacy," 235-236.

<sup>6</sup> Sam Chapple-Sokol, "Culinary Diplomacy: Breaking Bread to Win Hearts and Minds," *The Hague Journal of Diplomacy* 8, (2013):182; Rachel Wilson "Cocina Peruana Para El Mundo: Gastrodiplomacy, the Culinary Nation Brand, and the Context of National Cuisine in Peru," *Exchange: The Journal of Public Diplomacy* 2, no: 1 (2013): 14.

<sup>7</sup> Chapple-Sokol, "Culinary Diplomacy," 182; Mary Jo A. Pham, "Food as Communication: A Case Study of South Korea's Gastrodiplomacy," *Journal of International Service* 22, no: 1 (2013): 1-22.

<sup>8</sup> Simon Anholt, "Editor's Forward to the First Issue," *Place Branding and Public Diplomacy* 1, no: 1 (2007): 4.

<sup>9</sup> Burak Onaran, *Mutfakta Tarih: Yemeğin Politik Serüveni* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2019), 208.

centered world could be a key reason for this. Gastrodiplomacy activities involve not only government officials and chefs but also food and beverage companies, tv cooking shows, and social media.<sup>10</sup> It is possible to consider gastronomy -and therefore gastrodiplomacy- as the most potent tool of cultural imperialism.

The concept of gastrodiplomacy is often mentioned together with gastro-nationalism, food diplomacy, and culinary diplomacy in the literature and sometimes needs clarification. Therefore, it is vital to introduce these concepts to make complete sense of gastrodiplomacy. Gastro-nationalism is based on nationalist sentiments when producing, distributing, and consuming food, making and presenting dishes that are the cultural heritage of nations.<sup>11</sup> The nationalism in concept of gastro nationalism refers to the act of being aware of one's heritage and keeping it alive and promoting it, rather than being against the other. Accordingly, it is possible to consider gastrodiplomacy as promoting culinary heritage created through gastro-nationalism.<sup>12</sup> Thus, national or local cuisines represent one of the most effective tools in nation branding. Such nationalism in the cuisine, however, sometimes leads to conflicts between countries. The competition between Turkey and Greece over dolma, moussaka, tzatziki, and baklava is a case in point. One of the critical points of tension between the two countries is that the baklava served as "Greek baklava" at the Greek Independence Day celebrations at the White House on March 22, 2012.<sup>13</sup> The rivalry between Turkey and Greece is also reflected in the third actor.

Food diplomacy and culinary diplomacy have become increasingly popular concepts in the social sciences, notably in communication, tourism, and international politics. The basis of these concepts and gastrodiplomacy is culinary. Therefore, the blurred scopes of the concepts may need to be clarified. For this reason, specifying the concepts of food diplomacy and culinary diplomacy will ensure clarity and strengthen our definition of gastrodiplomacy. Food diplomacy is directly related to international efforts to mitigate world hunger. Food aid, the most common form of food diplomacy, is one of the tools used by states to achieve their foreign policy goals.<sup>14</sup> From this perspective, it is possible to use food diplomacy as an element of hard power and to provide food aid under specific conditions. Food diplomacy is fundamentally different from gastrodiplomacy. While food diplomacy is concerned with the vital and urgent aspects of food, gastrodiplomacy is centered on food's cultural, taste, and emotional impact. Culinary diplomacy involves menus, food techniques, and chefs, which are often prepared for specific protocols.<sup>15</sup> As such, while the target audience of culinary diplomacy includes certain

<sup>10</sup> Zhang, "The Foods of the Worlds," 569.

<sup>11</sup> Michaela DeSoucey, "Gastronationalism: Food Traditions and Authenticity Politics in the European Union," *American Sociological Review* 75, no: 3, (2010): 433.

<sup>12</sup> Onaran, *Mutfakta Tarih: Yemeğin Politik Serüveni*, 101

<sup>13</sup> "White House Dinner Sets Off a Turkish-Greek Food Fight," *Eurasianet*, 3 April 2012, accessed 19 November 2021, <https://eurasianet.org/white-house-dinner-sets-off-a-turkish-greek-food-fight>.

<sup>14</sup> Dana Lusa and Ruzica Jakeseviz, "The Role of Food in Diplomacy: Communicating and 'Winning Hearts and Minds' Through Food," *Media Studies* 8, no: 16, (2017): 102.

<sup>15</sup> Rockower, "Recipes for Gastrodiplomacy," 235-237.

elites, gastrodiploMACy targets everyone with no distinction of status. Moreover, while culinary diploMACy is based on more technical knowledge, gastrodiploMACy is centered on culture.

Cuisine, which has become increasingly important among the various diploMACy tools of the twenty-first century, is one of the areas in which countries are gradually expanding their activities. Accordingly, analyzing the actions of Turkey, which diversified its foreign policy instruments in the 2000s, in the culinary promotion and gastrodiploMACy will provide a different perspective on Turkish Foreign Policy.

## Turkish Cuisine and GastrodiploMACy

Dishes reflect culture through their food products, cooking methods, and serving. Cuisine emerges as an effective tool of cultural diploMACy due to its direct reflection of the culture's identity.<sup>16</sup> Cuisine does not only refer to the food and beverages of the region/country itself. The cuisine is the cultural structure that includes the preparation of food and beverages, cooking techniques, service, consumption, preservation, location and architecture of the kitchen, food ceremonies, and beliefs and practices around the kitchen.<sup>17</sup>

Turkish cuisine is one of the most sophisticated cuisines in the world. The reasons for the prosperous of Turkish cuisine can be traced to the historical characteristics of Turks and the geopolitical position of Turkey and its ethno-religious components. The nomadic lifestyle of the Turks has enriched Turkish cuisine. They have been in different geographies, used various foods, and adopted food production and storage conditions according to nomadic life. The coexistence of different nations and religions in Anatolia has also richened Turkish cuisine. The country's location on the Silk Road and the Spice Route has also directly influenced the cuisine. Consequently, the use of meat and fermented dairy products derived from the experiences of nomadic life, spices from Asia, the abundant vegetable and fruit richness of the Mediterranean, and the fertility of Mesopotamia's cereals have all contributed to the emergence of Turkish culinary culture.<sup>18</sup>

Central Asian experience, the Anatolian Beyliks, the "palace cuisine" of the Ottoman Empire, and the culinary understanding of the republic have formed the rich structure of Turkish cuisine. The most influential contribution to this cultural accumulation is the multinational and multi-religious approach of the Ottoman Empire in its territories across three continents.<sup>19</sup> The Ottoman Empire not only expanded with the lands it conquered but also met the cultures of those lands. It added the gastronomic fruitfulness of the region to Turkish cuisine with its

---

<sup>16</sup> Gizem Çapar and Uysal Yenipınar, "Somut Olmayan Kültürel Miras Kaynağı Olarak Yöresel Yiyeceklerin Turizm Endüstrisinde Kullanılması," *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 4, (2016): 108.

<sup>17</sup> Metin Saip Sürücüoğlu and Ayşe Özfer Özçelik, "Türk Mutfak ve Beslenme Kültürünün Tarihsel Gelişimi," 38. *İcanas Kongresi* (2008): 1291.

<sup>18</sup> Menekşe Cömert and Fügen Durlu Özkaya, "Gastronomi Turizminde Türk Mutfağının Önemi," *Journal of Tourism and Gastronomy* 2, no: 2 (2014): 63.

<sup>19</sup> Ertuğrul Düzgün and Fügen Durlu Özkaya, "Mezopotamya'dan Günümüze Mutfak Kültürü," *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 3, no: 1 (2015): 44.

geographical expansion. Indeed, Turkey's cultural influence extends from North Africa to the Middle East, from the Balkans to the Caucasus, and this enriches its cuisine.

Religion and economics have influenced the development of the cuisine. Once the Turks accepted Islam, their eating and drinking habits changed, and the influence of Arab culture in the cuisine increased. Turkish cuisine excluded pork and the meat and milk of single-hoofed animals such as horses, donkeys, and mules after the adoption of Islam.<sup>20</sup> Thanks to economic activities, Turkish cuisine included sugar, rice, and coffee. Moreover, the rising interaction with Western culture, industrialization, and technological development during the republican period also affected the structure of the society and its cuisine.<sup>21</sup>

Turkey's broad landscape and unique climate are essential factors enriching Turkish cuisine. The fruits and vegetables grown in different regions of Turkey enrich Turkish cuisine both product diversity and the creation of different dishes. This shows Turkey's cultural affluency. Even among neighboring cities, there are different cultures, tastes, and cuisine.<sup>22</sup>

Turkish cuisine does not only include preparing, cooking, and serving food and beverages. Turkish cuisine is also one of the main components of social life. Food and beverages symbolize unity, sharing, and solidarity in Turkish society. Accordingly, Turkish cuisine encourages people to come together around the table and socialize, in contrast to the West's individualistic eating and drinking habits and fast-food culture, especially in America.

These features make Turkish cuisine one of the top cuisines due to its variety of products and cooking techniques. Turkish cuisine, as a significant tangible part of cultural heritage, represents Turkish identity. Therefore, Turkish cuisine should be a major tool for promoting Turkey's geographical, historical, and cultural heritage. It should be a key element of Turkey's public diplomacy.

## Turkey's Gastrodiplomacy Actions

The broadening of the issues and instruments of diplomacy creates significant opportunities for states that are not the dominant determinants of global politics. Accordingly, medium powers or emerging states conduct active diplomacy to achieve their regional and global ambitions. In the twenty-first century, culture is a powerful instrument for attracting and persuading societies and states. Turkey is likely to emerge in global politics with diplomacy based on its cultural richness.

States, the main actors in global politics, have started transferring their activities to other actors due to the evolution of foreign policy and diplomacy. In this regard, firms, non-governmental organizations, local governments, and even individuals conduct diplomatic initiatives in global politics. Non-state actors focus their activities intensively on cultural

<sup>20</sup> Sibel Önçel (2015), "Türk Mutfağı ve Geleceğine İlişkin Değerlendirmeler," *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 3, no: 4 (2015): 35.

<sup>21</sup> Kul, *Mutfak, Kimlik, Diplomasi*, 131.

<sup>22</sup> Oya Berkay Karaca and Sıla Karacaoğlu, "Kültür, Din ve Yemek Etkileşimi Çerçevesinde Arap Mutfağının Kavramsal Olarak İncelenmesi: Adana İli Örneği," *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 9, no: 2 (2016): 563-565.

diplomacy. In gastrodiploamacy, one of the main elements of cultural diplomacy, individuals and companies play a leading role in additional states. Analyzing Turkey's gastrodiploamacy activities by presenting examples of state, firm, and individual initiatives allows for understanding the diversity and collaborations in Turkey's attempts.

Turkey has increased its gastrodiploamacy efforts in the 2010s. It aims to increase tourism revenues through gastronomy. In 2014, the Ministry of Culture and Tourism launched the "Turkey Home" campaign under Turkey's nation branding activities. The "GastroHunt" project was organized to promote Turkish cuisine as part of the campaign. To promote Turkish cuisine on digital and social media as part of the GastroHunt project, Daniel Krieger, Ana Sampaio Barros, Guilherme Da Rosa, Mehmet Kırallı, and Çiler Geçici, who have 2.5 million followers, visited Gaziantep, Çeşme, Alaçatı, and Istanbul on tour led by Arda Türkmen, one of Turkey's famous chefs.<sup>23</sup> They shared photos and videos of the tour on social media platforms such as Facebook, Twitter, Instagram, and Youtube. In this way, both the natural beauties of the cities and Turkish cuisine were promoted and contributed to the creation of a gastronomy route in Turkey.<sup>24</sup>

Another example of Turkey's state-led gastrodiploamacy activities is Turkey's participation in the Milan EXPO in 2015. Turkey directly used food as a promotion and communication channel in the event organized with the theme "Feeding the Planet, Energy for Life". The EXPO, held between May and October 2015, was attended by 145 countries and visited by 20 million people.<sup>25</sup>

Turkey took part in the fair with the theme of "Digging into History for Future Food". The visitors enjoyed Turkey's 4,170 square meter pavilion, its food and beverages, folk dances, historical objects, architecture, and design. Indeed, 5 million people visited the Turkish pavilion during the six-month event.<sup>26</sup> Turkey focused on 12,000 years of historical teachings and experiences at the fair and chose pomegranate as its symbol. Pomegranate is a symbol of abundance. Therefore, choosing pomegranate is an important message. It is an icon of both Eastern and Mediterranean cultures. It symbolizes health and balanced eating habits. It is also the main part of the new year rituals. Pomegranate is not dried and is a rare fruit that should be eaten fresh. Therefore, pomegranate emphasizes healthy products to feed the planet and highlights the similarities of different geographies. Turkey served 10,000 glasses of pomegranate sherbet, 1.5 million Turkish delights with pomegranate, 500,000 glasses of Turkish tea, 4,000 glasses of orange juice, Turkish breakfast for 100 people, 100,000 single

---

<sup>23</sup> T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, *2014 İdare Faaliyet Raporu*, (2014).

<sup>24</sup> For details: <https://webtv.kultur.gov.tr/Kategori/2028>

<sup>25</sup> "Expoda 4 Kişiden Biri Türk Pavyonunu Gezdi," *Habertürk*, 27 October 2015, accessed 28 December 2021, <https://www.haberturk.com/ekonomi/is-yasam/haber/1145306-expoda-4-kisiden-biri-turk-pavyonunu-gezdi>.

<sup>26</sup> "Milano EXPO 2015'te Türkiye Rüzgarı Esti," *TRT Haber*, 26 October 2015, accessed 28 December 2021, <https://www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/milano-expo-2015te-turkiye-ruzgari-esti-211599.html>.



Turkish delights, 7500 baklava, 50,000 Turkish coffee, 25,000 plates of dishes with bulgur and 20,000 tarhana, manti and börek.<sup>27</sup>

Today, gastronomy is closely related to tourism. As such, many countries, such as France, Italy, and Spain, promote their cuisine to boost nation branding and increase their tourism revenues. The Republic of Turkey Ministry of Culture and Tourism has announced 2020 as the "Year of Turkish Cuisine". In this direction, it created various gastronomy routes to promote Turkish cuisine and aimed to be visited by domestic and foreign tourists.<sup>28</sup> However, Turkey postponed its gastronomy initiatives due to Covid-19, which has spread rapidly worldwide since the first months of 2020. Although this initiative was not implemented, the ministry's interest in gastrodiplomacy is essential for promoting Turkish cuisine.

The Presidency of the Republic of Turkey Directorate of Communications has also launched a project titled "Turkish Food from the Award-winning Chefs of the Mediterranean" in June 2020 to promote Turkish cuisine. The twelve world-renowned chefs have shown the unifying power of gastronomy and introduced the affluence of Turkish cuisine to the world. The chefs served Adana kebab (American chef Ben Ford), almond soup (Moroccan chef Myriam Ettahri Moussalit), lamb skewers and tzatziki (Palestinian chef Fadi Kattan), stuffed zucchini blossoms (French chef Vincent Angebault), baklava (Spanish chef Sergio Torres), karniyarik and chili pate (Israeli chef Rotem Ben Moyal), Black Sea style pide (Italian chef Bruno Barbieri), steamed sea bass and hummus (Libyan chef Lubna Ben Halim), stuffed grape leaves (Lebanese chef Joe Barza), stuffed lamb ribs (Egyptian chef Mostafa Seif), Kayseri ravioli (Tunisian chef Dhaker Bejaoui), stuffed lamb shirt (Turkish chef Yağız İzgül), kadayıf with custard (Greek chef Gabriel Nikolaidis). Thus, they contributed to the digital promotion of Turkish cuisine.<sup>29</sup> Notably, chefs from different countries of the Mediterranean region cooked dishes symbolizing different areas of Turkey as part of the project.<sup>30</sup> Indeed, the fact that the chefs preferred dishes close to the cuisines and tastes of their home countries is essential evidence of the broadness of Turkish cuisine.

In 2020, the Directorate of Communications continued to focus on gastrodiplomacy. As the planner and conductor of Turkish public diplomacy, it aims to strengthen Turkey's gastrodiplomacy initiatives. Accordingly, on October 8, 2020, it organized the first meeting of the Gastrodiplomacy Committee with the Ministry of Culture and Tourism, the Ministry of Foreign Affairs, the Ministry of Agriculture and Forestry, the Foreign Economic Relations Board, the Turkish Exporters' Assembly, the Turkish Tourism Promotion and Development Agency and the Yunus Emre Institute to formulate Turkey's gastrodiplomacy strategy.<sup>31</sup> The

<sup>27</sup> Ibid.

<sup>28</sup> "Gastronomik Atak Başlıyor," *Milliyet*, 21 December 2019, accessed 10 January 2022, <https://www.milliyet.com.tr/ekonomi/gastronomik-atak-basliyor-6105701>.

<sup>29</sup> Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, "Türk Mutfağının Lezzetleri, Akdeniz'in Ödüllü Şeflerini Bir Araya Getirdi," 2020, accessed 10 January 2022, [https://www.iletisim.gov.tr/turkce/pozitif\\_iletisim\\_kampanyalari/detaylar/turk-mutfaginin-lezzetleri-akdenizin-odullu-seflerini-bir-araya-getirdi](https://www.iletisim.gov.tr/turkce/pozitif_iletisim_kampanyalari/detaylar/turk-mutfaginin-lezzetleri-akdenizin-odullu-seflerini-bir-araya-getirdi).

<sup>30</sup> For details: <https://www.youtube.com/channel/UCVWfAmvrJjDPzDd0x-i2Jmg>

<sup>31</sup> T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, "Gastrodiplomasi 1.

contribution of the Ministry of Agriculture and Forestry in the meeting shows the priority of food production in gastrodiplomacy. At the same time, the participation of the Ministry of Foreign Affairs symbolizes a new chapter in Turkish diplomacy. The coming together of Turkey's principal institutions led by the Presidency to formulate Turkey's gastrodiplomacy goals is a hopeful step on the road to promoting Turkish cuisine and using it as an instrument of diplomacy. The participation of the firms, universities, civil society organizations, and local governments in the meetings will strengthen the multidimensional and holistic scope of the goals.

Books are another critical tool in promoting cuisine. Several cookbooks have been published in order to record and promote Turkish cuisine and culture. Some books only have recipes, while others are about food culture and rituals. Accordingly, the Ministry of Culture and Tourism published the book "Turkish Cuisine with Timeless Recipes" in 2021. The fact that the book was prepared under cover of the Presidency and led by Emine Erdoğan, the First Lady, shows the importance of the project and gastrodiplomacy. The book highlights the healthy and zero-waste sides of traditional recipes. In the book's publicity, the historical origins of Turkish cuisine, gastrodiplomacy, and branding through gastronomy are often emphasized.<sup>32</sup> The book has been translated into several languages, primarily English, Spanish, and Arabic. An important initiative for promoting Turkish cuisine is to present the book as a gift to delegations visiting Turkey.

Turkey's most important initiative on gastronomy and gastrodiplomacy is the Michelin Guide in Istanbul. Istanbul has been selected as the 38th international destination of the guide following the initiatives of the Ministry of Culture and Tourism and the Turkish Tourism Promotion and Development Agency.<sup>33</sup> Michelin inspectors assess the quality of products, mastery of flavor and cooking techniques, the chef's personality in the dining experience, harmony of the flavors, and consistency between inspectors' visits.<sup>34</sup> The Michelin Guide, announced in October 2023, includes 53 restaurants from Istanbul. Araka, Mikla, Neolokal, and Nicole received one star, and Turk Fatih Tutak was awarded two stars. Neolokal has also been awarded a green star for its environmentally friendly and ethical approach.<sup>35</sup> The similarities among the starred restaurants are that they use various products from Turkey and interpret traditional flavors. For now, the Michelin guide is limited in Turkey. However, it is an

---

Komite Toplantısı Gerçekleştirildi," 11 October 2020, accessed 10 January 2022, <https://www.tarimorman.gov.tr/ABDGM/Haber/575/Gastrodiplomasi-1-Komite-Toplantisi-Gercekleştirildi>.

<sup>32</sup> "Emine Erdoğan, 'Asırlık Tariflerle Türk Mutfağı' Kitabının Tanıtımına Katıldı," 4 September 2021, accessed 14 January 2022, <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/130343/emine-erdogan-asirlik-tariflerle-turk-mutfagi-kitabinin-tanitim-programina-katildi>.

<sup>33</sup> Türkiye Otelciler Birliği, "Türkiye Michelin Rehberi'ne Girdi," 2022, accessed 28 March 2023, <https://www.turob.com/tr/haberler/2022/show/1215/istanbul-michelin-rehberine-girdi>.

<sup>34</sup> "Michelin Guide Inspectors," n.d., accessed 28 March 2023, <https://guide.michelin.com/th/en/michelin-guide-inspectors>.

<sup>35</sup> "Michelin Guide," n.d., accessed 28 March 2023, <https://guide.michelin.com/tr/en/istanbul-province/istanbul/restaurants>.



essential initiative for the promotion of Turkish cuisine. Preparing lists of other Turkish cities will both contribute to Turkey's branding and increase Turkey's tourism revenues.

Cities where food products are grown and dishes turn into a cultural element become famous in gastronomy and gastrodiplomacy. In this respect, Turkey, with its cities spread across its broad geography, has different products, tastes, and cultures. These diversities contribute to the authenticity of Turkish cuisine and lead to varying initiatives for promoting local gastronomy. Gaziantep is the first city in Turkey that comes to mind when it is mentioned gastronomy and the city. The "Emine Göğüş Culinary Museum" was opened in 2008 to promote the multicultural cuisine of Gaziantep. In this museum, the first culinary museum opened in Turkey, the cuisine equipment of Gaziantep is exhibited, and local dishes are presented with visuals.<sup>36</sup> The museum, visited with enthusiasm by both domestic and international tourists, promotes the plenitude of Gaziantep cuisine. As a significant producer of cereals, spices, and fruits, especially dried fruits, Gaziantep became part of the UNESCO Creative Cities Network for Gastronomy in 2015.<sup>37</sup> Thus, Gaziantep was officially recognized as a gastronomy city. It contributes to the global promotion of Gaziantep cuisine.

Along with Gaziantep, Hatay is another gastronomic city in Turkey. Hatay, hosting different civilizations throughout history, joined the UNESCO Creative Cities Network for Gastronomy in 2017.<sup>38</sup> The inclusion of Hatay cuisine in the network contributes to the branding of local delicacies such as baba ghanouj, pepper with walnuts, humus, olive salad, thyme salad, skim-milk cheese salad, sarmaiçi, öcçe, kaytaz pastry, aşşür, Damascus oruk, mablube, künefe with cheese, and pumpkin dessert.<sup>39</sup> Hatay Metropolitan Municipality opened the UNESCO Hatay Gastronomy House in March 2019 to promote and institutionalize Hatay cuisine.<sup>40</sup> With this initiative, the city's gastronomy goals have been projected. In 2022, Hatay Metropolitan Municipality founded the Gastronomy Academy to train well-equipped chefs who know gastronomy's history, anthropology, communication, and economics.<sup>41</sup> Another important initiative in Hatay is the Gastronomy Village, developed jointly by Samandağ Municipality and Samandağ Women's Initiative and Production Cooperative.<sup>42</sup> The project, created in

<sup>36</sup> Türkiye Kültür Portalı, "Emine Göğüş Mutfak Müzesi- Gaziantep," n.d., accessed 10 January 2023, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/gaziantep/gezilecekyer/emine-gogus-mutfak-muzesi>.

<sup>37</sup> UNESCO Creative Cities Network, "Gaziantep," n.d., accessed 10 January 2022, <https://en.unesco.org/creative-cities/gaziantep>.

<sup>38</sup> UNESCO Creative Cities Network, "Hatay," n.d., accessed 10 January 2022 <https://en.unesco.org/creative-cities/hatay>.

<sup>39</sup> Hatay Gastronomi, "Yöresel Yemekler," n.d., accessed 10 January 2022, <http://hataygastronomi.com/yoresel-yemekler>.

<sup>40</sup> "Hatay Gastronomi Evi, Türkiye'ye Rol Model Oldu," *Hürriyet*, 8 June 2022, accessed 30 May 2023, <https://www.hurriyet.com.tr/lezizz/galeri-hatay-gastronomi-evi-turkiyeye-rol-model-oldu-41536333/1>.

<sup>41</sup> "Hatay Gastronomi Akademisi Açıldı," *Hatay Büyükşehir Belediyesi*, 26 April 2022, accessed 30 May 2023, <https://hatay.bel.tr/icerik/hatay-gastronomi-akademisi-acildi>.

<sup>42</sup> "Samandağ'ın Gururu," *Habertürk*, 6 June 2022, accessed 30 May 2023, <https://www.haberturk.com/hatay-haberleri/97851235-samandagin-gururu-oldu-gastronomi-koyu-ornek-proje-secildisamandag-belediyesinin-ortakligi>.

cooperation with local actors, aims to develop gastronomy tourism. Hatay's gastronomy initiatives are on the rise, and projects to promote Hatay cuisine have been successful. The city was hit hard by the February 6 earthquake. Its residents say that they rely on the city's history, culture, and cuisine to build the city back.<sup>43</sup> In fact, in the aftermath of the earthquake, Hatay solidarity days were organized in metropolitan cities, and relief efforts were made based on Hatay cuisine. It is also observed that people from Hatay who are now in different cities are trying to survive by cooking and selling food. Hatay Gastronomy House continues to host its guests in Mersin.<sup>44</sup>

In 2019, Afyonkarahisar, not located in the south of the country, unlike Gaziantep and Hatay, became a member of the UNESCO Creative Cities Network for Gastronomy.<sup>45</sup> Afyonkarahisar is famous for its sausage, Turkish delight, and cream. These food products show the city's capacity for animal husbandry. Moreover, the city's location on Turkey's tourism routes encourages people to discover its dishes and promotes its cuisine. It is an important achievement for Afyonkarahisar to be the third city on the list after Gaziantep and Hatay. Indeed, many local cuisines in Turkey are more popular and prosperous than Afyonkarahisar. The fact that Afyonkarahisar's place on the list is the success of local actors. Three Turkish cities are part of the UNESCO Creative Cities Network for Gastronomy, which includes 36 cities. Turkey has an honorable place in the list as the third country after Brazil and China, each with four cities on the list. Brazil, China, Turkey, Mexico, Spain, and South Korea are the top countries. This shows that gastronomy is used as an effective diplomacy instrument by countries that claim to be regional and global powers.

The certification of food products and dishes in the country is just as crucial as the accreditation of cities as global gastronomy cities. Accordingly, three food products of Turkey are listed on UNESCO's "Intangible Cultural Heritage of Humanity". Firstly, Keşkek was added to the list in 2011.<sup>46</sup> Keşkek is served on special occasions and celebrations. Two or four people must work together to make keşkek. It symbolizes solidarity in Turkish culture. Turkish coffee was entered into the list in 2013.<sup>47</sup> The certification of Turkish coffee has helped promote the coffee-making method and its rituals. Finally, lavash-yufka was listed as a joint product of Azerbaijan, Iran, Kazakhstan, Kyrgyzstan, and Turkey in 2016.<sup>48</sup> It shows the cultural

---

<sup>43</sup> "Humuşçu İbrahim: 'Antakya'ya Yine İnsanlar Gelecek, Yemek Yiyecek, Yine Gezecekler,'" *Nehna*, 24 March 2023, accessed 30 May 2023, <https://nehna.org/humuscui-ibrahim-antakyaya-yine-insanlar-gelecek-yemek-yiyecek-yine-gezecekler/>.

<sup>44</sup> "Depremde Hasar Gören Hatay Gastronomi Evi Kapılarını Mersin'de Açtı," *Hatay Büyükşehir Belediyesi*, 27 April 2023, accessed 30 May 2023, <https://hatay.bel.tr/icerik/depremdede-hasar-goren-hatay-gastronomi-evi-kapilarini-mersinde-acti>.

<sup>45</sup> UNESCO Creative Cities Network, "Afyonkarahisar," n.d., accessed 10 January 2022, <https://en.unesco.org/creative-cities/afyonkarahisar>.

<sup>46</sup> UNESCO Intangible Cultural Heritage, "Ceremonial Keşkek Tradition," n.d., accessed 8 January 2022, <https://ich.unesco.org/en/RL/ceremonial-kekek-tradition-00388>.

<sup>47</sup> UNESCO Intangible Cultural Heritage, "Turkish Coffee Culture and Tradition," n.d., accessed 8 January 2022, <https://ich.unesco.org/en/RL/turkish-coffee-culture-and-tradition-00645>.

<sup>48</sup> UNESCO Intangible Cultural Heritage, "Flatbread Making and Sharing Culture: Lavash, Katyrma, Jupka,

similarities of the countries. Finally, çay (tea) was listed as a symbol of identity, hospitality, and social interaction of Azerbaijan and Turkey.<sup>49</sup> Tea, the most consumed beverage, together with Turkish coffee, is a socializing element in Turkey. Personal and institutional initiatives for listing cities and products in UNESCO contribute to Turkey's gastrodiplomacy activities.

Turkish coffee is the most popular product that comes to mind when promoting Turkish food and beverages. Although Turkey is not a coffee producer, the techniques of coffee preparation and traditional cultural rituals have helped Turkish coffee to become a brand. As such, Turkish coffee and its tradition of friendship, hospitality, and having fun together were listed on UNESCO's Intangible Cultural Heritage of Humanity List in 2013.<sup>50</sup> The listing of Turkish coffee on the UNESCO list demonstrates that coffee is an integral part of Turkish traditions and its impact on social life. Turkish coffee producers are some of Turkey's oldest institutions. It shows coffee's historical importance. In addition, serving Turkish delight with coffee highlights the role of coffee in gatherings and conversations. The global prominence of Turkish coffee and its local prestige and influence make it a key tool in promoting the country.

In this respect, the initiatives of Gizem Şalcıgil White, who served as the president of the American Turkish Association in Washington DC between 2013-2017, are remarkable in using Turkish coffee as a cultural diplomacy tool. Gizem Şalcıgil White, known as the "Turkish Coffee Lady" over time, has voluntarily contributed to Turkey's gastrodiplomacy activities with her projects Turkeyfe and the Turkish Coffee Truck. In addition, she has also established her initiatives in North America, where coffee consumption is the highest in the world. This has enabled Turkish coffee to be promoted in an attractive market. In 2008, Şalcıgil White founded Turkey's first digital coffee house with the Turkeyfe project to bring Turks and people from all over the world together to share their experiences in Turkey.<sup>51</sup> Turkish coffee as a platform for sharing experiences reflects the notion of coming together and sharing life experiences, which is an integral part of Turkey's coffee culture. Thus, the initiative reminded us of the saying, "the heart wants neither coffee nor coffeehouse, the heart wants to chat, and coffee is an occasion." Kurukahveci Mehmet Efendi, a leading Turkish coffee brand, began to support the project in 2011. Thus, the project has expanded. Accordingly, the project kicked off an event series titled "Turkish Coffee: From the 16th Century to the 21st Century and Beyond" at the Embassy of Turkey in Washington and the Turkish House in New York in cooperation with the Washington Turkish-American Association.<sup>52</sup> The historical focus in the title of the events emphasizes that Turkish coffee and culture have been practiced for centuries. In addition, the private sector and

---

Yufka," n.d., accessed 8 January 2022, <https://ich.unesco.org/en/RL/flatbread-making-and-sharing-culture-lavash-katyrma-jupka-yufka-01181>.

<sup>49</sup> UNESCO Intangible Cultural Heritage, "Culture of Çay(tea)," n.d., accessed 28 March 2023, <https://ich.unesco.org/en/RL/culture-of-ay-tea-a-symbol-of-identity-hospitality-and-social-interaction-01685>.

<sup>50</sup> UNESCO Intangible Cultural Heritage, "Turkish Coffee Culture and Tradition".

<sup>51</sup> Türk Kahvesi Kültürü ve Araştırmaları Derneği, "Türk Kahvesi ve Kültürel Diplomasinin 40 Yıllık Hatırı Var," n.d., 8 January 2022, <https://turkkahvesidernegi.org/index.php?icerik=guncel-kahve-haberleri-icerik&medya-merkezi=menuactive&menuguncelkahve=active&icid=10>.

<sup>52</sup> Ibid.

state institutions have recognized and started to support personal initiative over time. It is an actual example of the variety of actors and cooperation in Turkey's public diplomacy activities.

Her initiatives led to new projects. In this direction, the Turkish Coffee Truck, which was inspired by food trucks, one of the primary vehicles of street culture in North America, was opened up to promote Turkish coffee by Şalcıgil White. As part of the project, Turkish Coffee Truck organized events in cities, universities, and landmarks across the United States in 2012 with the motto "Turkish Coffee: Taste of Friendship for 500 years".<sup>53</sup> The truck came to Turkey in 2013 for the "Brand Turkey" conference to publicize its activities in the United States. Sponsored by the Ministry of Tourism and the Kurukahveci Mehmet Efendi, the vehicle toured Europe, including the Netherlands, Belgium, and France.<sup>54</sup> The project, run by volunteers, promoted Turkey and Turkish coffee. It served Turkish coffee to over 15,000 foreigners at the World Bank, NATO Headquarters, the United States Congress, Turkey's foreign missions, and various festivals.<sup>55</sup> Multiple institutions have supported Gizem Şalcıgil White's projects. The Turkeyfe was selected as the cultural diplomacy project of the year by Digital Diplomacy Review in 2013, while the Istanbul Tourist Guides Chamber gave the project a cultural sustainability award.<sup>56</sup>

Any relations or emerging crises in global politics directly impact gastrodiploamacy activities. The 2008 Economic Crisis, one of the major global crises of the twenty-first century so far, profoundly shaped diplomacy. In this respect, Mey, one of the leading alcoholic beverage producers in Turkey, has attempted to both promote the company and contribute to Turkey's gastrodiploamacy activities by taking a different approach to the process, considering the 2001 Turkish economic crisis. Accordingly, in November 2008, Mey sent a "bailout package" to the prime ministers of European countries that had begun to feel the effects of the crisis. It consists of a bottle of new raki, a glass, and an ehlikeyf. Through this, Mey promoted raki as Turkey's alcoholic beverage.<sup>57</sup> The letter signed by Mey CEO Galip Yorgancıoğlu in the bailout package reads as follows:

---

<sup>53</sup> The events were held in Washington, Baltimore, New York City, New Haven and Boston, George Washington University, Georgetown University, New York University, Yale University and the Empire State Building.

<sup>54</sup> Türk Kahvesi Kültürü ve Araştırmaları Derneği, "Türk Kahvesi ve Kültürel Diplomasinin 40 Yıllık Hatırı Var".

<sup>55</sup> Ibid.

<sup>56</sup> Gizem Salcıgil White, "Awards&Trademarks," n.d., 8 January 2022, <http://www.gizemsalcıgilwhite.com/awards-trademark/#prettyPhoto>.

<sup>57</sup> This is a two-compartment ice container. It keeps drinks cold.

*"Dear Prime Minister, we have prepared an entire bailout package for you. You may find it a bit 'a-la-turca.' You may also not be used to the smell of anise. However, you should try this unique flavor to understand how we Turks can manage a crisis. We know the easiest and most fun way to get out of crises. We know that solidarity with each other, and unique and deeper conversations are suitable for all kinds of crises, when we feel joy, sorrow, enthusiasm, or sadness. That's why we have been drinking Yeni Raki for years. How about including this unique suggestion among all the billion-dollar packages you are preparing against the possibility of the global crisis spreading to Europe and consulting "an elder" to overcome the crisis? We hope you enjoy it; we hope we can overcome the crisis together..."<sup>58</sup>*

By taking this initiative, Mey sent a message of solidarity to European countries and promoted the Turkish alcohol industry, raki, and raki culture. Indeed, it emphasized coming together and solidarity in that letter. Although Mey's main aim was to take precautions against the potential recession in the alcohol sector because of the economic crisis, the company contributed to promoting Turkey's food and beverage sector through this activity.

Turkey's gastrodiplomacy story is characterized by state, individual, and firm initiatives. Individual and firm initiatives are worthwhile for promoting the country in addition to economic benefits. However, it is quite clear that state initiatives focus on tourism. To transform the potential of Turkey's abundant cuisine into a diplomacy instrument, it is necessary to consider cuisine alongside the dimensions of communication, image, dialogue, and cooperation.<sup>59</sup>

## Conclusion

Over the last few years, we have observed an increasing interest in gastronomy and gastrodiplomacy at the state level in Turkey. Turkey's use of gastrodiplomacy, one of the instruments of transformed diplomacy of the twenty-first century, is crucial for determining its position in world politics. The abundance of Turkish cuisine gives Turkey an advantage for gastrodiplomacy activities. However, we observe that gastrodiplomacy activities have been inadequate and ineffective in recent years.

Turkey has the potential to be one of the world leaders in gastrodiplomacy. However, despite these initiatives, Turkey is unable to realize its gastrodiplomacy potential. The main reason for this is that decision-makers consider foreign policy as a separate and high level field. Due to this approach, it is thought that cuisine cannot be a foreign policy tool. Turkey's recent initiatives on gastrodiplomacy are encouraging. We have some suggestions to ensure the institutionalization of these initiatives. Turkey has to take state, local actors, private sector, and individual-level initiatives. Indeed, a national plan is needed for the country to engage in gastordiplomacy initiatives and use Turkish cuisine to brand Turkey. This national plan

---

<sup>58</sup> "Türkiye'den Avrupa Başbakanlarına Rakılı 'Kurtarma Paketi' Yola Çıktı," *Radikal*, 26 November 2008, accessed 10 January 2022, <http://www.radikal.com.tr/ekonomi/turkiyeden-avrupa-basbakanlarina-rakili-kurtarma-paketi-yola-cikti-910096/>.

<sup>59</sup> Fikret Soner, "Uluslararası Halkla İlişkiler Çerçevesinde Oluşturulan Gastrodiplomasi Modeli: Türkiye İncelemesi ve Öneriler," (PhD Dissertation, T.C. Maltepe Üniversitesi, 2020) 236.

should be designed starting from the local level. Niche food products of Turkey should be defined and registered. Also, local producers should be supported to grow these products. The Turkish Patent and Trademark Office's "Geographical Indications" initiative has started to do this. Although this initiative is supported by the local components of the Union of Chambers and Commodity Exchanges of Turkey, its impact remains limited. For this reason, it should be emphasized that this initiative will create economic opportunities for the locals and is essential for promoting Turkey. Therefore, cooperation between local government institutions, the private sector, and individuals is crucial.

Highlighting local dishes is another way to use Turkish cuisine to brand the country. When we look at Turkey's current gastronomic promotion campaigns, we see that Turkey emphasizes Turkish coffee, Turkish delight, baklava, kebab, and doner kebab. However, Turkish cuisine is much more than all of these. Today, information on local cuisines is kept hidden and not accessible to the public. To remember and promote the abundance of Turkish cuisine, it is first necessary to know the food and beverages in local cuisines. For this, local food and beverages and culinary cultures should be recorded, starting with villages and towns. Afterward, the recordings should be shared with the community, especially the locals. For Turkey to initiate a gastrodiplomacy attack and bring its cuisine to the forefront, Turks must first know and protect their cuisine. Utilizing state institutions, Turkey's international brands, and films and TV series is essential to continue Turkey's culinary branding and gastrodiplomacy efforts. It would be worthwhile to emphasize the local character of Turkish cuisine in the dinners organized for delegations visiting Turkey. In addition, serving various Turkish tastes on Turkish Airlines will contribute to promoting Turkey. It is obvious that the cuisines of multiple countries, especially French and Italian cuisines, are introduced through movies and TV series. In this respect, Turkish films and TV series should also be used directly to promote Turkish cuisine. Films and TV series can show the cooking techniques and serving of dishes while introducing the culinary culture and rituals around the table.

In conclusion, the success of Turkey's gastrodiplomacy will be ensured by the awareness of its cuisine's abundance by the public, especially the authorities, and the creation of global initiatives. The state can't carry out gastrodiplomacy initiatives alone. Accordingly, the process should be pursued multi-actor and multi-dimensional by establishing committees involving local actors, firms, universities, and non-governmental organizations.

## REFERENCES

- "Depremde Hasar Gören Hatay Gastronomi Evi Kapılarını Mersin'de Açtı," *Hatay Büyükşehir Belediyesi*, 27 April 2023, Accessed 30 May 2023, <https://hatay.bel.tr/icerik/depemde-hasar-goren-hatay-gastronomi-evi-kapilarini-mersinde-acti>.
- "Emine Erdoğan, 'Asırlık Tariflerle Türk Mutfağı' Kitabının Tanıtımına Katıldı," 4 September 2021, Accessed 14 January 2022, <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/130343/emine-erdogan-asirlik-tariflerle-turk-mutfagi-kitabinin-tanitim-programina-katildi>.
- "Expo'da 4 Kişiden Biri Türk Pavyonunu Gezdi," *Habertürk*, 27 October 2015, Accessed 28 December 2021, <https://www.haberturk.com/ekonomi/is-yasam/haber/1145306-expoda-4-kisiden-biri-turk-pavyonunu-gezdi>.



- "Gastronomik Atak Başlıyor," *Milliyet*, 21 December 2019, Accessed 10 January 2022, <https://www.milliyet.com.tr/ekonomi/gastronomik-atak-basliyor-6105701>.
- "Hatay Gastronomi Akademisi Açıldı," *Hatay Büyükşehir Belediyesi*, 26 April 2022, Accessed 30 May 2023, <https://hatay.bel.tr/icerik/hatay-gastronomi-akademisi-acildi>.
- "Hatay Gastronomi Evi, Türkiye'ye Rol Model Oldu," *Hürriyet*, 8 June 2022, Accessed 30 May 2023, <https://www.hurriyet.com.tr/lezizz/galeri-hatay-gastronomi-evi-turkiyeye-rol-model-odu-41536333/1>.
- "Humusçu İbrahim: 'Antakya'ya Yine İnsanlar Gelecek, Yemek Yiyecek, Yine Gezecekler,'" *Nehna*, 24 March 2023, Accessed 30 May 2023, <https://nehna.org/humuscu-ibrahim-antakyaya-yine-insanlar-gelecek-yemek-yiyecek-yine-gezecekler/>.
- "Michelin Guide Inspectors," n.d., Accessed 28 March 2023, <https://guide.michelin.com/th/en/michelin-guide-inspectors>.
- "Michelin Guide," n.d., Accessed 28 March 2023, <https://guide.michelin.com/tr/en/istanbul-province/istanbul/restaurants>.
- "Milano EXPO 2015'te Türkiye Rüzgarı Esti," *TRT Haber*, 26 October 2015, Accessed 28 December 2021, <https://www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/milano-expo-2015te-turkiye-ruzgari-esti-211599.html>.
- "Samandağ'ın Gururu," *Habertürk*, 6 June 2022, Accessed 30 May 2023, <https://www.haberturk.com/hatay-haberleri/97851235-samandagin-gururu-odu-gastronomi-koyu-ornek-proje-secildisamandag-belediyesinin-ortakligi>.
- "Türkiye'den Avrupa Başbakanlarına Rakılı 'Kurtarma Paketi' Yola Çıktı," *Radikal*, 26 November 2008, Accessed 10 January 2022, <http://www.radikal.com.tr/ekonomi/turkiyeden-avrupa-basbakanlarina-rakili-kurtarma-paketi-yola-cikti-910096/>.
- "White House Dinner Sets Off a Turkish-Greek Food Fight," *Eurasianet*, (3 April 2012), Accessed 19 November 2021, <https://eurasianet.org/white-house-dinner-sets-off-a-turkish-greek-food-fight>.
- Anholt, Simon. "Editor's Forward to the First Issue," *Place Branding and Public Diplomacy* 1, no: 1 (2007): 4-11.
- Chapple-Sokol, Sam. "Culinary Diplomacy: Breaking Bread to Win Hearts and Minds," *The Hague Journal of Diplomacy* 8, (2013):161-183.
- Cömert, Menekşe and Fügen Durlu Özkaya, "Gastronomi Turizminde Türk Mutfağının Önemi," *Journal of Tourism and Gastronomy* 2, no: 2 (2014): 62-66.
- Çapar, Gizem and Uysal Yenipınar, "Somut Olmayan Kültürel Miras Kaynağı Olarak Yöresel Yiyeceklerin Turizm Endüstrisinde Kullanılması," *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 4, (2016): 100-115.
- DeSoucey, Michaela. "Gastronationalism: Food Traditions and Authenticity Politics in the European Union," *American Sociological Review* 75, no: 3 (2010): 432-455.
- Düzgün, Ertuğrul and Fügen Durlu Özkaya, "Mezopotamya'dan Günümüze Mutfak Kültürü," *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 3, no: 1 (2015): 41-47.
- Hatay Gastronomi. "Yöresel Yemekler," (n.d.), Accessed 10 January 2022, <http://hataygastronomi.com/yoresel-yemekler>.
- Karaca, Oya Berkay and Sıla Karacaoğlu, "Kültür, Din ve Yemek Etkileşimi Çerçevesinde Arap Mutfağının Kavramsal Olarak İncelenmesi: Adana İli Örneği," *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 9, no: 2, (2016): 561-584.

- Kul, Neslihan. *Mutfak, Kimlik, Diploması: Türkiye’de Gastro Diploması*. Ankara: Tün Kitap, 2019.
- Lusa, Dana and Ruzica Jakeseviz, “The Role of Food in Diplomacy: Communicating and ‘Winning Hearts and Minds’ Through Food,” *Media Studies* 8, no: 16, (2017): 99-119.
- Nye, Joseph S. “Soft Power,” *Foreign Policy* 80, (1990): 153-171.
- Onaran, Burak. *Mutfakta Tarih: Yemeğin Politik Serüveni*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2019.
- Önçel, Sibel. “Türk Mutfağı ve Geleceğine İlişkin Değerlendirmeler,” *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 3, no: 4 (2015): 33-44.
- Pham, Mary Jo A. “Food as Communication: A Case Study of South Korea’s Gastrodiplomacy,” *Journal of International Service* 22, no: 1, (2013): 1-22.
- Rockower, Paul S. “Recipes for Gastrodiplomacy,” *Place Branding and Public Diplomacy* 8, (2012): 235-246.
- Salcigil White, Gizem. “Awards&Trademarks,” (n.d.), 8 January 2022, <http://www.gizemsalcigilwhite.com/awards-trademark/#prettyPhoto>.
- Soner, Fikret. “Uluslararası Halkla İlişkiler Çerçevesinde Oluşturulan Gastrodiplomasi Modeli: Türkiye İncelemesi ve Öneriler,” PhD Dissertation, T.C. Maltepe Üniversitesi, 2020.
- Sürücüoğlu, Metin Saip and Ayşe Özfer Özçelik, “Türk Mutfak ve Beslenme Kültürünün Tarihsel Gelişimi,” 38. *İcanas Kongresi*, (2008): 1289-1310.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, *2014 İdare Faaliyet Raporu*. 2014.
- T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü. “Gastrodiplomasi 1. Komite Toplantısı Gerçekleştirildi,” 11 October 2020, Accessed 10 January 2022, <https://www.tarimorman.gov.tr/ABDGM/Haber/575/Gastrodiplomasi-1-Komite-Toplantisi-Gerceklestirildi>.
- Türk Kahvesi Kültürü ve Araştırmaları Derneği. “Türk Kahvesi ve Kültürel Diplomasinin 40 Yıllık Hatırı Var,” (n.d.), 8 January 2022, <https://turkkahvesidernegi.org/index.php?icerik=guncel-kahve-haberleri-icerik&medya-merkezi=menuactive&menuguncelkahve=active&icid=10>.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. “Türk Mutfağının Lezzetleri, Akdeniz’in Ödüllü Şeflerini Bir Araya Getirdi,” (2020), Accessed 10 January 2022, [https://www.iletisim.gov.tr/turkce/pozitif\\_iletisim\\_kampanyalari/detaylar/turk-mutfaginin-lezzetleri-akdenizin-odullu-sefelerini-bir-araya-getirdi](https://www.iletisim.gov.tr/turkce/pozitif_iletisim_kampanyalari/detaylar/turk-mutfaginin-lezzetleri-akdenizin-odullu-sefelerini-bir-araya-getirdi).
- Türkiye Kültür Portalı. “Emine Göğüş Mutfak Müzesi- Gaziantep,” (n.d.), Accessed 10 January 2023, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/gaziantep/gezilecekyer/emine-gogus-mutfak-muzesi>.
- Türkiye Otelciler Birliği. “Türkiye Michelin Rehberi’ne Girdi,” (2022), Accessed 28 March 2023, <https://www.turob.com/tr/haberler/2022/show/1215/istanbul-michelin-rehberine-girdi>.
- UNESCO Creative Cities Network. “Afyonkarahisar,” (n.d.), Accessed 10 January 2022, <https://en.unesco.org/creative-cities/afyonkarahisar>.
- UNESCO Creative Cities Network. “Gaziantep,” (n.d.), Accessed 10 January 2022, <https://en.unesco.org/creative-cities/gaziantep>.
- UNESCO Creative Cities Network. “Hatay,” (n.d.), Accessed 10 January 2022 <https://en.unesco.org/creative-cities/hatay>.
- UNESCO Intangible Cultural Heritage. “Ceremonial Keşkek Tradition,” (n.d.), Accessed 8 January 2022, <https://ich.unesco.org/en/RL/ceremonial-kekek-tradition-00388>.
- UNESCO Intangible Cultural Heritage. “Culture of Çay(tea),” (n.d.), Accessed 28 March 2023, <https://ich.unesco.org/en/RL/culture-of-ay-tea-a-symbol-of-identity-hospitality-and-social-interaction-01685>.



- UNESCO Intangible Cultural Heritage. "Flatbread Making and Sharing Culture: Lavash, Katyrma, Jupka, Yufka," (n.d.), Accessed 8 January 2022, <https://ich.unesco.org/en/RL/flatbread-making-and-sharing-culture-lavash-katyrma-jupka-yufka-01181>.
- UNESCO Intangible Cultural Heritage. "Turkish Coffee Culture and Tradition," (n.d.), Accessed 8 January 2022, <https://ich.unesco.org/en/RL/turkish-coffee-culture-and-tradition-00645>.
- Wilson, Rachel. "Cocina Peruana Para El Mundo: Gastrodiplomacy, the Culinary Nation Brand, and the Context of National Cuisine in Peru," *Exchange: The Journal of Public Diplomacy* 2, no: 1, (2013): 13-20.
- Zhang, Juyan. "The Foods of the Worlds: Mapping and Comparing Contemporary Gastrodiplomacy Campaigns," *International Journal of Communication* 9, (2015): 568-591.



# Blockchain Çağında Yerel Temsiliyet Tartışmaları: Flux Party Örneği

Sezgin SEZGİN (\*), Umut YERTÜM (\*\*)

## Öz

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı ilerleme, birçok alanda farklı açılardan dönüşümleri beraberinde getirmiştir. Yönetimde, ekonomide, hukukta, sağlıkta, gündelik yaşantıda dönüşümlere neden olan dijitalleşme, siyasette de etkisini önemli ölçüde göstermiştir. Siyasi partilerin oluşum ve örgütlenme biçimlerinden propaganda faaliyetlerine; aday profilinden seçmen davranışlarına kadar siyasetin ilgili olduğu hemen her alan, dijitalleşme ile dönüşüme uğramıştır. Bu dönüşümün siyasi partiler özelinde en dikkat çeken örneklerinden biri Avustralya'da kurulan Blockchain tabanlı siyasi parti olan Flux Party'dir. Flux Party, Blockchain tabanlı kurulan ilk partidir ve oluşumu, yapısı ve işleyişi, geleneksel kitle partilerinden oldukça farklıdır. Bu çalışmanın amacı Blockchain çağında temsiliyet tartışmalarını Blockchain tabanlı bir siyasi parti olan Flux Party üzerinden ele almaktır. Çalışma nitel yöntem kullanılarak hazırlanmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Blockchain, Dijitalleşme, Siyasi Parti.

**JEL Sınıflaması:** O30, M15, E32.

## Özgün Araştırma Makalesi

**Geliş Tarihi:** 15.02.2023

**Kabul Tarihi:** 16.08.2023

(\*) Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü.

**E-posta:** sezgin\_sezgin@hotmail.com

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-6625-3997>

(\*\*) Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü.

**E-posta:** umutyertum@gmail.com

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0003-1548-264X>



Sezgin Sezgin ve Umut Yertüm, "Blockchain Çağında Yerel Temsiliyet Tartışmaları: Flux Party Örneği," *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, no. 17, (Kasım 2023): 21-42.

DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.9.17.130>



Bu eser [Creative Commons Atf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) ile lisanslanmıştır.

# Local Representation Debates in the Blockchain Age: The Example of Flux Party

Sezgin SEZGİN <sup>(\*)</sup>, Umut YERTÜM <sup>(\*\*)</sup>

## Abstract

*The rapid progress in information and communication technologies has brought about transformations in many areas from different angles. Digitalization, which has caused transformations in management, economy, law, health and everyday life, has also shown its influence significantly in politics. Almost every area related to politics, from the formation and organization of political parties to propaganda activities; from the candidate profile to voter behavior, has been transformed by digitalization. One of the most notable examples of this transformation in terms of political parties is Flux Party, a Blockchain-based political party founded in Australia. Flux Party is the first Blockchain-based established party and its formation, structure and functioning are quite different from traditional mass parties. The aim of this study is to discuss the transformative impact of digitalization on politics through Flux Party, a blockchain-based political party. The study was prepared using the qualitative method.*

**Keywords:** Blockchain, Digitalization, Political Party.

**JEL Classification:** O30, M15, E32.

## Original Research Article

**Submission Date:** 15.02.2023

**Acceptance Date:** 16.08.2023

<sup>(\*)</sup> Asst. Prof., Kırklareli University, Faculty of Economics and Administrative Sciences Political Science and Public Administration Department.

**E-mail:** sezgin\_sezgin@hotmail.com

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-6625-3997>

<sup>(\*\*)</sup> Asst. Prof., Kırklareli University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Labor Economics and Industrial Relations.

**E-mail:** umutyertum@gmail.com

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0003-1548-264X>



Sezgin Sezgin and Umut Yertüm, "Blockchain Çağında Yerel Temsiliyet Tartışmaları: Flux Party Örneği," *Üsküdar University Journal of Social Sciences*, no. 17, (November 2023): 21-42.

DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.9.17.130>



This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

## Giriş

1980'li yıllardan itibaren hızlı bir şekilde gelişmeye başlayan bilgi ve iletişim teknolojileri ile onun etkisiyle yayılım gösteren küreselleşme olgusu, pek çok alanda dönüşümü beraberinde getirmiştir. Geçmiş dönemlerde dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen bir olayın farklı coğrafyalarda duyulma ve etkisini gösterme imkânı çok düşük iken günümüzde çok ücra bir yerde yapılan açıklama dahi farklı coğrafyalara çok çabuk yayılabilmekte, etkisini gösterebilmektedir.

Bu dönüşümün gerçekleşmesinde; bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan ilerleme, teknolojik araçların üretiminin kitleselleşmesiyle birlikte fiyatlarının -görece- ucuzlaması, vatandaşların teknolojik araçlara sahiplik oranının ve kullanma becerilerinin yükselmesi, değişen hizmet algısı ile beklentilerin farklılaşması ve hatta tüketim alışkanlıklarının değişmesi gibi çok sayıda etken sıralanabilir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan ilerleme, birçok alanda olduğu gibi siyaset üzerinde de önemli değişimlere neden olmuştur. Siyasi kampanyaların yapılma biçimi ve hedef kitlesi değişmiş, fiziksel mekâna bağımlı ilerleyen propaganda süreçleri sanal ortama da taşınmış, siyasete katılma biçimi değişmiş ve seçmenlerin hemen her parti ya da aday hakkında kolayca bilgi sahibi olabilmesinin önü açılmıştır. Teknolojide yaşanan ilerlemelerle birlikte gelecekte dijitalleşmenin siyaset üzerinde çok daha dönüştürücü bir etkiye sahip olması beklenmektedir.

Dijitalleşme, sadece siyasi partilerin siyaset yapma biçimini ve propaganda yapma şeklini değiştirmekle kalmamış, aynı zamanda siyasi partilerin oluşum, örgütlenme ve işleyiş biçimini de etkilemiştir. Nitekim bu kapsamda ele alınabilecek en güzel örnek, Avustralya'da kurulan Flux Party'dir. Dünyada ilk kez Blockchain tabanlı bir örgütlenme ve işleyişe sahip bir parti olan Flux Party, gelecekte dijitalleşmenin siyaseti nasıl dönüştüreceği hakkında ilgililere önemli ipuçları vermektedir.

Bu çerçevede çalışmada öncelikle dijitalleşmenin siyaset üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu ele alınmıştır. Literatür hakkında bilgi verildikten sonra dünyadan ve Türkiye'den Blockchain ve metaverse gibi uygulamaların siyasette nasıl kullanıldığına dair somut örnekler yer verilmiştir. Daha sonra çalışmanın öznesini oluşturan Avustralya'da kurulan Blockchain tabanlı Flux Party'nin ortaya çıkış, işleyiş ve örgütleniş biçimi, oy verme sistemi ve partiye üyelik sistemi hakkında bilgiler verilerek ilk kez karşılaşılan söz konusu parti tipi hakkında bir değerlendirme yapılmıştır.

## 1. Dijitalleşme Temsilîyet Olgusunu Nasıl Dönüştürdü?

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygın olarak kullanıldığı, demokrasi kültürünün yerleştiği ülkelerde yaşayan vatandaşların önemli bir kısmı bilgiye ulaşmak, ulaştığı bilgileri yaymak, siyasal konularda bilgilenmek ve kendisi ile aynı görüşlere sahip siyasal ağlar ile ortak bir iletişim ağında buluşmak için çeşitli çevrimiçi portalları kullanmaktadır. Seçmenler açısından böyle bir durum varken, siyasi parti temsilcileri de kitlelere kendi politikalarını duyurmak, onları ikna etmek ve bir oy potansiyeli yaratabilmek amacıyla dijital teknolojilerden olabildiğince

yararlanmaktadır.<sup>1</sup> Dijital mecrada böyle bir siyasi ‘savaşım’ verilirken, geleneksel olarak tarif ettiğimiz mitingler, bayrak ve afiş asma, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve diğer kamusal alan ziyaretleri de bir yandan devam etmektedir.

Dijitalleşmenin artması ve yaygınlaşmasıyla birlikte şüphesiz ki siyasal katılmanın da şekli ve yöntemi değişime uğramıştır. Geleneksel anlamda siyasal katılım oy verme, siyasal gündemden haberdar olma ve çeşitli siyasal mekanizmalara katılım gösterme şeklinde ifade edilmektedir. Günümüzde vatandaşların bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanarak bilgiye hızlı erişim imkânına kavuşması hem bilgiye olan talebi artırmış hem de bilgi sağlanan kaynakların çeşitlenmesine neden olmuştur. Saydığımız unsurlara ek olarak vatandaşların eğitim ve gelir düzeylerinin artması, özellikle genç vatandaşlar tarafından dijital araçlara sahip olma ve aktif kullanma eğiliminin artması geleneksel katılım araçlarının yanında dijital katılım araçlarının da önemli rol oynamasını sağlamıştır.<sup>2</sup>

Geleneksel siyaset yapma biçimi, çeşitli açılardan 21. yüzyıl dünyasının teknolojisine ayak uydurmaya çalışsa da gerek siyasetin doğasındaki değişim gerekse de seçmenler tarafından bilgi ve iletişim teknolojisi tabanlı dönüşüm arayışları hız kazanmıştır. Poulantsaz’a göre<sup>3</sup> temsilciler ile temsil edilenler arasındaki bağ gittikçe zayıflamakta, bu durum da temsil ilişkisini olumsuz etkilemektedir. Her iki aktör arasındaki bağın azalması hem siyaset yapanları hem de seçmenleri siyasete yabancılaştırmaktadır. Bu durumu ortadan kaldırmak her ne kadar mümkün olmasa da azaltmanın bir yolu olarak siyasetin bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanması, kısaca ‘dijitalleştirilmesi’ yaygınlaşmaktadır. Bu sayede oy kullanmadan katılıma, parti üyeliklerinden kampanyalara kadar birçok unsur dijitalleşmektedir. Hatta bu çalışmanın da konusunu oluşturan Flux Party örneğinde olduğu gibi partilerin bizatihi kendisi de artık dijital olmaktadır.

Günümüz vatandaşları, artık sadece seçimden seçime oy verme veya bizatihi ilgili karar organlarında aktif rol almanın dışında sosyal medya araçları ile istek, öneri ve şikâyetlerini dile getirebilmekte, online yayınlanan meclis toplantılarını izleyebilmekte hatta sosyal medya uygulamaları aracılığıyla gündem oluşturabilmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan ilerleme siyaseti ve onun aktörleri olan siyasi partileri, temsilcileri ve seçmenleri dönüştürmesi süreci, şüphesiz bugünden yarına olan bir süreç değildir. İnternetin yaygınlaştırıldığı ilk dönemlerde siyasi partiler parti tarihçesi, liderin mesajı, partinin kurucuları ve organları, parti programı, parti tüzüğü ve basında kendileri hakkında yer alan çeşitli haberlere yer verirken günümüzde seçmen davranışlarının analizi, seçim kampanyaları başta olmak üzere siyasi faaliyetlerin büyük çoğunluğu dijital ortamda sürdürülmektedir.

<sup>1</sup> Karolina Koc-Michalska, Darren G Lilleker, ve Thierry Vedel, “Civic Political Engagement and Social Change in the New Digital Age,” *New Media and Society* 18, no. 9 (2016).

<sup>2</sup> Ahmet İlkey Ceyhan, “Dijital İletişim Çağında Siyasetin Dijitalleşmesi Üzerine Bir İnceleme: Post-Truth ve Dijital Siyasetin Sahte Haber Ekseninde Analizi,” *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi* 27, no. 4 (2019): 8.

<sup>3</sup> Nicos Poulantsaz, *Faşizm ve Diktatörlük* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2016): 88-91.

Siyasetin dijitalleşmesi süreci, siyasetin bizzat kendisini dönüştürdüğü bir süreçten ziyade farklı alanların bilgi ve iletişim teknoloji ile kurduğu olumlu ilişkilerden de yararlanarak bu durumu siyaset alanına aktardığı bir dönüşüme de işaret etmektedir. Öyle ki pazarlama alanında yaşanan dijital dönüşüm, siyasette de kullanılmaya başlanmış ve siyasal pazarlama, dijital pazarlama ile desteklenen bir yapıya evrilmiştir. Dijital siyasal pazarlama ile hem seçmen hem de devlet-vatandaş ilişkileri çerçevesinde kişiselleştirilmiş ilişkiler ön plâna çıkmaya başlamıştır. Yeni internet teknolojileri ile seçmenlerin siyasete daha aktif katılmaları, düşüncelerinin daha hızlı ve daha geniş bir alana yayılması mümkün hale gelmektedir. Özellikle Blockchain tabanlı oluşturulan kayıt dışı kullanıcı ağları ile<sup>4</sup> seçmenlerin oy verme, katılım ve görüşlerini paylaşmaları açısından anonimlik sağlanarak kendilerini güvende hissetmelerinin altyapısı oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Bilgi iletişim teknolojilerinin hızlı bir şekilde dönüşümü ve çıkardığı farklı uygulamaların son yıllardaki en önemli karşılığı; kripto varlıklar, metaverse, NFT (Non Fungible Token) gibi blockchain uygulamalarıdır. Artık gündelik hayatımızın bir parçası haline gelen söz konusu uygulamalardan ekonomiden yönetime, sağlıktan eğitime kadar hemen her alanda farklı şekillerde yararlanılmaktadır. Teknolojik ilerlemelerin daha da artmasıyla birlikte bu uygulamaların gündelik yaşantımızda çok daha görünür ve etkin hale gelmesi, kaçınılmaz olacaktır.

Blockchain teknolojisinin son yıllarda artan yükselişi, şüphesiz ki siyaset alanında da çeşitli açılardan kullanılabilir oluşunun önünü açmıştır. Blockchain teknolojilerinden siyasetin çeşitli aşamalarında yararlanan hem dünyada hem de Türkiye’de çok sayıda siyasi parti veya onun temsilcisi bulunmaktadır. Ancak Blockchain’den siyaset alanında yararlanarak oluşturulmuş ilk yapı, doğrudan bir siyasi parti olan Avustralya’da kurulan Flux Party’dır. Flux Party’nin değerlendirmesine geçmeden önce dünyada ve Türkiye’de yeni teknolojilerden özellikle de Blockchain, metaverse, NFT uygulamalarından yararlanan siyasi parti ve temsilcilerinin hangi uygulamaları nasıl kullandıklarına örnekler vermek yerinde olacaktır.

Öncelikle Blockchain teknolojisi, herhangi bir merkezi organa ihtiyaç olmadan online ortamda hissedarlar arasında veri alışverişini sağlayan şeffaf ve güvenli bir veri kullanım sistemi olarak değerlendirilmektedir. Aslında Blockchain teknolojisinin kendini öne çıkaran en önemli yönü, verilerin milyonlarca bittin oluşan blockchain sistemine ve bu tür verilerde herhangi bir değişiklik yapılmasını engelleyen mimarisine yüklenmesidir.<sup>5</sup>

Dağıtılmış Defter Teknolojisi (Distributed Ledger Technologies) olarak ilk başlarda 1990’larda kendini gösteren Blockchain teknolojisinin gündelik hayatta kullanılmaya başlanması, yaklaşık 20 yıllık bir serüvenin sonucunda Bitcoin ile mümkün hale gelmiştir. İlk başlarda ekonomi alanında ortaya çıkan sistem; yönetimden sağlığa, eğitimden oy verme

<sup>4</sup> Wojciech Cwalina, Andrzej Falkowski ve Bruce I. Newman, “The Macro and Micro Views of Political Marketing: The Underpinnings of a Theory of Political Marketing,” *Journal of Public Affairs* 12, no. 4 (2012): 256-257.

<sup>5</sup> Emre Akçağündüz, “Can Blockchain Technology Increase Participation in Local Governments? A Review on Blockchain-Based Voting Systems in Local Governments,” *R&S -Research Studies Anatolia Journal* 5, no. 1 (2022): 123.

biçimine kadar birçok alanda kullanılmaya başlanmıştır. Dağıtılmış Defter Teknolojisi, merkeziyetsiz bir yapıya sahip olup verilerin ortak bir ağ üzerinde birden fazla kullanıcı tarafından erişilebilir, güncellenebilir ve doğrulanabilir olmasına imkân sağlayan teknolojik bir yapıdır.<sup>6</sup>

Blockchain teknolojisinin gündelik hayata yansımaları ve tanınırlığı 2009 yılında ortaya çıkan dijital bir para birimi olan Bitcoin ile olmuştur. 2008 yılında Satoshi Nakamoto adı altında yazan bir kişi (veya grup) “Bitcoin: Eşler Arası Elektronik Nakit Sistemi” başlıklı bir makale yayınlamıştır. Bu makale, çevrimiçi ödemelerin bir finans kurumundan geçmeden doğrudan bir taraftan diğerine gönderilmesine izin verecek elektronik paranın eşler arası gönderilmesine nasıl olanak tanınacağını ifade etmektedir. Makalenin yayınlanmasından birkaç ay sonra 50 coinden oluşan Genesis bloğundan başlayarak yeni protokolü uygulayan açık kaynaklı bir program yayınlanmış ve Bitcoin’in ortaya çıkış süreci başlamıştır. Bitcoin, Blockchain sistemi üzerine inşa edilmiş olup gelişimi de yine bu sistem üzerinde devam etmiştir. Sistem üzerindeki düğümler, her bir işlemi kendi defterlerinde depolamak suretiyle çalışmaktadır. Defterdeki her bir eşleştirme hareketinin geçmişi kaydedilerek saklanmaktadır. Üretilen bloklar ise madencilik faaliyeti olarak tanımlanabilecek bir süreçle Blockchain’e eklenmektedir. Merkezi bir denetimin dışında oluşu ve her yerde herkes tarafından erişilebilen açık bir ödeme sistemi olması nedeniyle Bitcoin, çok hızlı bir şekilde gündelik hayatta tanınır olmuş ve Blockchain teknolojisini de tanınırlığına katkı sağlamıştır.<sup>7</sup>

İnternet üzerinden iki kişi arasında yapılan sanal alışverişler, ortaya çıkması muhtemel herhangi bir dolandırıcılık veya sahteciliğe karşı üçüncü bir tarafın garantörlüğüne ihtiyaç duymaktadır. Söz konusu üçüncü tarafın buradaki rolü; işlemleri doğrulamak ve korumaktır. Ancak bu durum, yüksek işlem maliyetleri ile sonuçlanmaktadır. Bitcoin, iki istekli tarafın internet üzerinden çevrimiçi bir işlem gerçekleştirilmesi için üçüncü tarafın güvenliği mekanizması yerine kriptografik kanıt kullanmaktadır. Her işlem dijital imza ile korunur, alıcının “ortak anahtarına” gönderilir ve gönderenin “özel anahtarı” kullanılarak dijital olarak imzalanır. Para harcamak için kripto para biriminin sahibinin “özel anahtar” a sahip olduğunu kanıtlaması gerekir.<sup>8</sup>

Bu sistemin en büyük avantajı, blok zincirinin bilgisayar virüsleri veya başka herhangi bir cihaz tabanlı kötü amaçlı yazılım tarafından manipüle edilememesidir; çünkü tüm veriler küresel ağın tüm katılımcıları tarafından güvence altına alınır ve her hareket veya işlem fark edilir. Bu nedenle kullanıcılar için, belirli bir katılımcının haklarının veya mallarının sahipliğini her zaman kanıtlamak mümkündür.<sup>9</sup>

---

<sup>6</sup> Calem John Smith, “Transhumanism and Distributed Ledger Technologies” *The Transhumanism Handbook* içinde, ed. Newton Lee (Cham: Springer, 2019): 529.

<sup>7</sup> Michael Crosby, Nachiappan, Pradan Pattanayak, Sanjeev Verma ve Vignesh Kalyanaraman, “BlockChain Technology: Beyond Bitcoin,” *Applied Innovation Review* 2, (2016): 9-10.

<sup>8</sup> Michael Crosby v.d., “BlockChain Technology: Beyond Bitcoin,” 9.

<sup>9</sup> Georg Hanschitz, “Digitalization of Politics and Elections,” İçinde Carayannis, E., Campbell, D., Efthymiopoulos, M. (eds) *Handbook of Cyber-Development, Cyber-Democracy, and Cyber-Defense* (Springer, 2017): 5.



Blockchain teknolojisinin gündelik hayattaki yansımalarının yaygınlaşması, 2014 yılında ortaya çıkan ve kod yazarak sözleşme yazmayı insanlığa gösteren Ethereum ile mümkün olmuştur. Akıllı sözleşmeler, her iki tarafın da kabul ettiği kuralları içermektedir ve ancak şartlar sağlandığında gerekli işlemler yapılabilmektedir. Akıllı sözleşmeleri kabul eden tarafların imzasının ardından bu sözleşmeler kriptografi kullanılarak Blockchain sistemine yüklenmektedir.<sup>10</sup>

Blockchain teknolojisi, Ethereum ile akıllı kontratlara geçilmesinin ardından günümüzde çok çeşitli alanlarda kullanım imkânı bulmaktadır. Tapu ve arazi mülkiyetlerinin paydaşlara açık erişiminde kullanıldığı gayrimenkul sektöründe; ilaçların tüm dağıtım sürecinin izlenmesi konusunda sağlık sektöründe; yerel ve merkezi idarelerin yönetimi konusunda devlet kurumlarında; elmas kaçakçılığının önlenmesi hususunda pırlanta sektöründe; sanatçı ya da yazarlara ait eserlerin korunması açısından dijital telif sektöründe yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.<sup>11</sup>

Blockchain teknolojisi, gündelik hayatın hemen her alanında kullanıldığı gibi artık birçok ülkede, eyalette veya kentte siyasi alanda yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Seçimlerde oy kullanımı, siyasi propagandalar, mitingler, hatta Flux Party gibi Blockchain tabanlı üzerine inşa edilmiş partiler ile Blockchain teknolojisinin siyasal alanda kullanıldığı görülmektedir.

Blockchain tabanlı uygulamalara vatandaşlar tarafından duyulan güven henüz beklenen düzeyde değildir. Ancak Blockchain tabanlı oy verme sistemleri; oyun verilmiş anından diğer oylarla ilişkilendirilip sayım aşamasına varıncaya kadar oldukça güvenlidir. Hanschitz<sup>12</sup>, Blockchain tabanlı oy verme sürecini ve aşamalarını şu şekilde belirtmektedir:

1. *Seçim*: A kişisi, bir mobil cihaz veya masaüstü bilgisayar aracılığıyla B kişisine oy verir.

2. *Doğrulama*: Blok zinciri oylama kararını kaydeder ve seçmenin şifrelenmiş bir devlet sicili aracılığıyla oy kullanma hakkına sahip olup olmadığını belirler.

3. *İşlem*: Karar hakkındaki bilgiler şifrelenmiş bir veri bloğuna dönüştürülür. Gözlemciler kararı kimin verdiğini tanıyamaz.

4. *Doğrulama*: Ağdaki bilgisayarlar veri bloğunu kontrol eder. Hiç kimse kararı ve/veya dışarıdan gelen herhangi bir bilgiyi manipüle edemez. Tüm veriler tüm ağ tarafından şifrelenir ve kaydedilir. Bu aşamadaki herhangi bir manipülasyon göze çarparaktır.

5. *Uygulama*: Süreç doğrulanırsa, blok zincirine eklenecek ve şimdiye kadar ve daha sonra yapılan seçimlerde alınan diğer tüm kararlarla ilişkilendirilecektir.

6. *Sonuç*: Blok zinciri, A kişisine, A kişisinin şimdi oy kullandığını ve oylamanın doğrulandığını bildirir. Tüm seçimler ve her bir karar, oy kullanan seçmenlerin isimlerini görmeden devlet memurları için izlenebilir. Yalnızca oyunu kullanan seçmen, oyunu kullandığı yeri ve zamanını takip etme olanağına sahiptir.

<sup>10</sup> Serkan Doğantekin, "(Çok) Akıllı Sözleşmeler," 2016, <https://medium.com/@sdogantekin/çok-akıllı-sözleşmeler-80a3a9938fa6>

<sup>11</sup> Gökhan Ünal ve Çelebi Uluyol, "Blok Zinciri Teknolojisi," *Bilişim Teknolojileri Dergisi* 13, no. 2 (2020): 170-171.

<sup>12</sup> Hanschitz, "Digitalization", 6.

Görüldüğü gibi Blockchain tabanlı oylama sistemleri, sürecin her aşamasının tanımlandığı oldukça güvenilir bir yapıya sahiptir. Bloklar, güvenilirlikleri sağlandıktan sonra birbiri üzerine geçerek oluşturulduğu için dışarıdan manipülasyona kapalıdır. Ayrıca oy kullanan seçmenlerin kimliklerinin anonimliğinin sağlanması, kişileri devletin ya da siyasi partilerin fişlemesi olasılığını ortadan kaldırmaktadır.

Blockchain teknolojisi ile bireylerin sisteme müdahalesi en alt düzeye indirgenmektedir. Dağınık bir mimari oluşturulan Blockchain sisteminde ‘kod kanundur’ felsefesi üzerinden hareket edilmektedir. Söz konusu felsefeye göre; sistem içerisindeki protokoller açık kaynaklı olup isteyen kişi veya kişiler tarafından ulaşılabilir. Ağın niteliği, tek bir kaynak tarafından kontrol edilebilen bir yapıda değildir, dolayısıyla merkezsiz olması buradan kaynaklanır. Bilgi-veri, bütün düğümler (nodlar) tarafından eşzamanlı olarak kontrol edilir. Kodun tarafsızlığı dağıtık mutabakat ve işlemlerin kontrol edilebilirliği merkezi organizasyonların karar alma süreçlerine kıyasla hataları ve bozuklukları azaltır. Birçok yeni merkezi olmayan yönetim modeli ve hizmeti Blockchain teknolojisi sayesinde hükümetlerin gözetimi olmadan ortaya çıkabilir ve deneyimlenebilir.<sup>13</sup>

İnternet, Antik Yunan döneminin doğrudan demokrasi adı verilen yeni bir demokrasi örneğidir. Vatandaşlar, bloglar ve forumlar aracılığıyla doğrudan ve birincil işlemeyi gerçeğe dönüştürür ve politika doğrudan katılımı şekillenir.<sup>14</sup> Dijitalleşmenin artması, günümüzde dijitalleşme kaynaklı çok sayıda partinin oluşmasını sağlamıştır. İspanya’da ortaya çıkan Podemos, İtalya’da ortaya çıkan 5 Yıldız Hareketi tam da bu kapsamda değerlendirilebilir. Söz konusu partiler, vatandaşları örgütleyebilmek için geleneksel yöntemlerin dışına çıkarak iş dünyasının benimsediği ‘dijital firma’ modeli üzerinden hareket etmektedir. Bu sayede; ulaşabildikleri insan sayısını artırmakta, üyelik sistemlerini daha açık hale getirmekte, katılım mekanizmalarını artırmakta, karar alma süreçlerindeki yelpazeyi genişletmektedir. Doğrudan demokrasinin tesisinin giderek zorlaştığı günümüzde vatandaşların demokrasiye olan umutlarını yeniden yeşertebilmeyi amaçlamaktadırlar.<sup>15</sup>

Gerbaudo<sup>16</sup> söz konusu partileri ‘platform partileri’ olarak tanımlamaktadır. Bu partiler, yukarıda bahsedildiği gibi örgütlenme modeli, üyelik sistemleri, katılım mekanizmaları, demokrasiyi ele alış biçimleri açısından bildiğimiz geleneksel siyasi partilerden ayrılmaktadır. Bu partiler 18. ve 19. yüzyıla ait olan fordist dönemin kitle partilerinden ve neo-liberal dönemin televizyon partilerinden oldukça farklıdır.

Özellikle İtalya’da ortaya çıkan 5 Yıldız Hareketi; temsili demokrasi modellerine bir karşı çıkışı ve internet tabanlı doğrudan demokrasiyi inşa etmeye çalışması açısından oldukça önemlidir. Kendilerini geleneksel parlamento partilerinin dışında konumlandıran 5

<sup>13</sup> Marcella Atzori, “Blockchain Technology and Decentralized Governance: Is the State Still Necessary?,” Available at SSRN 2709713, (2015): 7.

<sup>14</sup> Howard Rheingold, *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*, (Cambridge: The MIT Press, 2000).

<sup>15</sup> Paolo Gerbaudo, “Digital Parties and Their Organisational Challenges,” *Ephemera* 2, no. 2 (2021).

<sup>16</sup> Gerbaudo, “Digital Parties and Their Organisational Challenges,” (2021).

Yıldız Hareketi, farklı siyasi görüşlere mensup çok sayıda seçmenden oy almayı başarmıştır. Komedyen ve popüler blog yazarı Beppe Grillo'nun blogundan ortaya çıkmış bir siyasal hareket, meetuplar etrafında şekillenerek geleneksel siyasal parti örgütlenmelerinden ayrılmaktadır. Bu sayede çevrimiçi oluşan birliktelik, çevrim dışı ortamlara da kolaylıkla aktarılabilir. Yine Hareket'i geleneksel siyasi partilerden ayıran temel özelliklerine bakıldığında; organizasyon yapısının yatay oluşu, açık ve merkezi bir yapı olmaması, hiyerarşi karşıtlığı ve lidersiz olması sayılmaktadır. Rousseau adı verilen dijital platform ile parlamenterlerin, parti temsilcilerinin ve parti üyelerinin her türlü görüş ve önerileri paylaşmasına imkân tanınmaktadır. Aynı zamanda doğrudan demokrasinin bir örneği olarak yasa önermeleri ve gündemdeki gelişmelere ilişkin oylamalar da sistem üzerinden yapılabilmektedir.<sup>17</sup>

Blockchain öncesi internet tabanlı oy kullanmalar farklı ülkelerde farklı biçimlerde denenmiştir ve halen denenmektedir. Örneğin Estonya, ulusal seçimler için bir e-oylama sistemi kullanmaktadır. Estonya sistemi, seçmenlerin "oylarını dünyanın herhangi bir yerindeki internet bağlantılı herhangi bir bilgisayardan kullanmalarına" izin vermektedir. Belirlenen bir ön oylama döneminde seçmen kimlik kartı veya Mobil Kimlik kullanarak sisteme giriş yapar ve oy kullanır. Seçmenin kimliği, sayım için Ulusal Seçim Komisyonu'na ulaşmadan önce oylamadan çıkarılır ve böylece anonimlik sağlanır. Seçmenlerin ön oylama döneminde istedikleri kadar oturum açıp oy kullanmalarına izin verilmektedir. Her oylama sonuncuyu iptal ettiğinden, bir seçmen her zaman oylarını daha sonra değiştirme seçeneğine sahiptir. 2005 yılında Estonya, bu yöntemi kullanarak dünyada ülke çapında seçim yapan ilk ülke olmuştur.<sup>18</sup>

Japonya'nın Ishikawa eyaletindeki Kaga kenti, LayerX adlı Japon blockchain firması ile ortaklık yaparak blockchain tabanlı oylama sistemi geliştirmek için ortaklık kurmuştur. LayerX belediyenin 'akıllı kent' girişiminin bir parçası olarak ortaya çıkmış olup Kaga'da doğrudan demokrasiyi geliştirmenin bir aracı olarak tasarlanmıştır. Blockchain tabanlı oylama sisteminin; oylama sürecinin şeffaflığı ile oylama kayıtlarının gizliliğini dengeleyen bir elektronik oylama protokolü olması beklenmektedir.<sup>19</sup>

Sri Lanka'da da Blockchain tabanlı oylama sistemi uygulanmaktadır. Ülkenin sınırlı internet ve teknoloji erişilebilirliği ve teknolojik okuryazarlığı nedeniyle Sri Lanka'da seçmenlere ait cihazlara doğrudan e-oylama sağlamak uygun olmadığı için hala oylama merkezleri kullanılmaktadır. Oy kullanma hakkına sahip seçmenler öncelikle e-oylama sistemine eklenirler. Oy kullanmaya gelen seçmenin kimliği, sistem tarafından doğrulandıktan sonra kendisine ait referans bilgisi gönderilir. Sunulan referans; seçmen seçim için uygunsa ve henüz oy kullanılmamışsa oy kullanmaya izin verir. Oyunu kullanan seçmene sistem tarafından geçici bir token verilir ve kullandığı oy elektronik oylama sistemine aktarılır. Eğer geçici token, sistem tarafından güvenilirliği alındığında oy geçerli olarak deftere kaydedilir ve oyların toplamı alınır.

<sup>17</sup> İhsan Konak, "İtalyan Beş Yıldız Hareketi Üzerinde Bir Değerlendirme," *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 24, (2022).

<sup>18</sup> Hanschitz, "Digitalization", 4.

<sup>19</sup> "Japan's "Blockchain City" Explores a Blockchain-Based Voting System," *Financemagnates*, 2020, <https://www.financemagnates.com/cryptocurrency/news/japans-blockchain-city-explores-a-blockchain-based-voting-system/>

Son olarak sistem, oy veren seçmene kalıcı ve eşsiz bir token verir ve seçmen bu sayede token'ı oylamanın sayıldığını doğrulamak için kullanabilir.<sup>20</sup>

2019 yılında Hindistan'da Haydarabad merkezli Avantari tarafından geliştirilen 'Mo Naveen Mo Ghare' (Evimdeki Naveen'im) başlıklı proje, Odisha Başbakanı Naveen Patnaik'in mecliste çoğunluk elde etmesinde oldukça önemli olmuştur. Proje kapsamında bir akıllı telefonun içine Başbakan'ın Artırılmış Gerçeklik hologramı yapılmış, daha sonra proje kapsamında çalışacak kişilerden her birine bir cep telefonu ve taşınabilir yazıcı vererek 1.000 parti çalışanı proje kapsamında eğitime tabi tutulmuştur. Projede 1.200.000 haneye yüz yüze ziyaret hedeflenmiştir. Hologram sayesinde Patnaik, seçmeni sıcak bir şekilde selamlamış ve seçmenle fotoğraf çekinebilmek için onları davet etmiştir. Projenin siyasi çalışanlarına eşlik eden bir teknisyen, daha sonra seçmen ile Patnaik'in resminin imzalı bir çıktısını alarak ilgili seçmene hediye etmiştir. Yapılan anketler sonucunda henüz ilk etapta yaklaşık 5 milyon seçmenin projeden büyük ölçüde etkilendiği görülmüştür.<sup>21</sup>

### Şekil 1: Evimdeki Naveen'im Projesi<sup>22</sup>



Bir Avantari teknisyeni, AR hologramıyla bir seçmenin fotoğrafını çekiyor.

G

2020 yılında Hindistan Delhi'de Arvind Kejriwal, altyapı, sağlık ve elektrik dahil olmak üzere çeşitli alanlarda yaptığı çalışmalarını vurgulamak için etkileşimli bir çevrimiçi kampanya yürütmüştür. Kejriwal, Delhi'deki seçimlere iki haftadan az bir süre kala başlatılan kampanyada;

<sup>20</sup> R. Hansarandi Adithya Rathnayake ve T. Sameera Bandaranayake, "Electronic Voting System based on Blockchain for Sri Lanka: Conceptual Overview," *International Journal of Science and Research (IJSR)* 12, no. 12, (2023): 116-117.

<sup>21</sup> "How this AR-driven Project Helped Naveen Patnaik Win Odisha Assembly Polls," *ET Bureau*, 2019, <https://economictimes.indiatimes.com/magazines/panache/how-this-ar-driven-project-helped-naveen-patnaik-win-odisha-assembly-polls/articleshow/69968686.cms>

<sup>22</sup> "How this AR-driven Project Helped Naveen Patnaik Win Odisha Assembly Polls," *ET Bureau*, 2019,

“kentteki her haneyi ziyaret etmeyi ve hükümetin başarıları hakkında bir konuşma yapmayı” hedeflemiştir. 7690944444 numaralı telefonda insanları web sitesini ziyaret etmeye veya cevapsız arama yapmaya çağırmış; insanlar bağlantıya tıkladıklarında akıllı telefon veya bilgisayar ekranlarında Arvind Kejriwal’ın seçim kampanyasını anlattığı video ile karşılaşmışlardır. Tıpkı haneleri tek tek ziyaret eder gibi tasarlanmış ve artırılmış gerçeklik ile desteklenmiş video’da Kejriwal: “Ben Arvind Kejriwal. İçeri girebilir miyim? Umarım meşgul değilsindir.” ifadesiyle sanki gerçekten vatandaşların kapısındaymiş algısını yaratmış ve ilgili linke tıklayarak kendisini sanal ortamda da olsa evine davet eden vatandaşlara seçim kampanyasını anlatma fırsatı bulmuştur.<sup>23</sup>

### Şekil 2: Arvind Kejriwal Seçim Kampanyası<sup>24</sup>



2021 yılında Güney Kore’de iktidardaki Demokrat Parti tarafından Zigbang Co tarafından geliştirilen bir metaverse programı olan “Metropolis”in bölümleri kiralanarak aday tanıtım kampı gerçekleştirilmiştir. Beş adayın yarıştığı başkanlık seçimlerinde adayların tamamı, metaverse kampındaki sınırsız çevrimiçi alan kullanımının yerel siyasi kampanyada yeni bir çağın habercisi olarak görüldüğünü ifade etmiştir.<sup>25</sup>

<sup>23</sup> “Delhi Assembly Elections 2020: With New Website, Arvind Kejriwal Steps into Voters’ Homes to Discuss AAP Govt’s Accomplishments, Plans,” *FP Staff*, 2020, <https://www.firstpost.com/politics/delhi-assembly-elections-2020-with-new-website-arvind-kejriwal-steps-into-voters-homes-to-discuss-aap-govts-accomplishments-plans-7966001.html>

<sup>24</sup> “Delhi Assembly Elections 2020,” *FP Staff*, 2020.

<sup>25</sup> “DP’s Presidential Hopefuls Launch Online Campaign in Metaverse Camp,” *Yonhap*, 2021, <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20210822000027>



### Şekil 3: Güney Kore’de Metaverse Üzerinden Seçim Kampanyası<sup>26</sup>



Türkiye’deki örnekler bakıldığında ise; metaverse’de dünyanın ilk siyasi mitingi 18 Mayıs 2022 tarihinde DEVA Partisi (Demokrasi ve Atılım Partisi) tarafından düzenlenmiştir. Decentranland’de bulunan land üzerine kurulan sahne üzerinden katılımcılara seslenen DEVA Partisi lideri Ali Babacan, bir miting konuşması yaparak “Metaverse evreninde genel merkez binası satın alan ilk parti de biz olmuştuk” ifadelerini kullanmış ve bu mecradaki çalışmalarında devam edeceklerini belirtmiştir. AKP (Adalet ve Kalkınma Partisi), Türkiye’de metaverse üzerinden ilk toplantı yapan parti olmuş, iktidar partisi tarafından toplantıda blockchain, NFT ve kripto varlıklar ele alınmıştır.<sup>27</sup>

### Şekil 4: DEVA Partisi Metaverse Mitingi<sup>28</sup>



<sup>26</sup> “DP’s Presidential Hopefuls Launch Online Campaign in Metaverse Camp,” *Yonhap*, 2021.

<sup>27</sup> “Siyaset Metaverse Dünyasına Giriyor,” *Habertürk*, 2022, <https://www.haberturk.com/siyaset-metaverse-dnyasina-giriyor-3317183>

<sup>28</sup> Yazar tarafından söz konusu mitingde alınmıştır.

Dünyadan ve Türkiye’den sunulan çeşitli örneklerde görüldüğü gibi Blockchain ve metaverse gibi uygulamalar, artık siyasi parti ve liderleri tarafından kullanılmaktadır. Kapı kapı gezen siyasilerden çevrimiçi portallar aracılığıyla seçmenlerin evlerine konuk olan siyasilere, bir genel merkezde yapılan toplantılardan metaverse ortamında yapılan toplantılara kadar artık siyaset yapma biçiminin de değişmeye başladığı görülmektedir. Tabiki geleneksel siyaset yapma metotları hala kullanılmaktadır ve halen seçmen ve siyasiler nezdinde geçerlidir. Ancak özellikle zamanının büyük bölümünü online platformlarda geçiren genç seçmenlere sesini duyurabilmek, onların oylarını kazanabilmek için metaverse ortamının siyasilerce kullanılmaya başlandığına dikkat çekmek gerekmektedir. Ayrıca bazen katılımcı sayısının milyonlarla ifade edildiği büyük kent meydanlarında yapılan siyasi mitinglere benzer mitinglerin hem Güney Kore’de hem Türkiye’de denenmiş olması, gelecekte bu tür mitinglerin sayısının artacağına ipuçlarını vermektedir. Siyasiler metaverse dünyasında seçmenlerine propagandalarını aktarabilmek için geniş katımlı mitingler düzenleyebilecek, seçmenler de buldukları herhangi bir ortamda metaverse evrenine girerek partilerin mitinglerine katılabileceklerdir.

## 2. Avustralya’da Blockchain Tabanlı Siyasi Parti: Flux Party

Siyasi partilerin yapısı, örgütlenme ve üyelik modeli, ideolojisi, karar alma mekanizmaları ve hatta propaganda yöntemleri teknolojiye bağlı olarak değişip dönüşebilmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında Blockchain teknolojisinin de siyasi partiler üzerinde önemli etkileri olmuştur. Örneğin Rusya’da Partiya Rosta, ilk kez Blockchain Sosyal Projesini başlatmıştır. Boris Titov liderliğindeki Partiya Rosta kendi kripto para birimini yaratmış ve hareketin üyelerini konsolide etmek için dijital bir cüzdan çıkarmıştır. Partiya Rosta, Upcoin adlı bir kripto para birimi oluşturmak için Waves blockchain platformunu kullanmıştır. 10 milyon token ile Upcoin, topluluk faaliyetlerinde kullanılmak üzere aktif katılımcılar arasında dağıtılmıştır. Parti toplantılarına yapılacak gönüllü katılımlarda daha çok kazanılabilen Upcoin, zamanla eğitim programları, kulüpteki yoga dersleri ve çeşitli diğer hizmetlerde indirim almak için de kullanılacaktır.<sup>29</sup>

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin siyasete yansımalarının en önemlilerinden biri, Avustralya’da Blockchain altyapısı kullanılarak oluşturulan Flux Party’dir. Dünyada Blockchain ve metaverse uygulamalarından siyaset alanında çeşitli şekillerde yararlanılmakla beraber, bizatihi oluşumunu Blockchain’e dayandıran ilk siyasi parti olması nedeniyle Flux Party günümüz ve gelecek siyaseti açısından bir ilk olmakla birlikte başlangıç özelliği de taşımaktadır.

Avustralya’da kurulan Flux Party de tam bu açıdan kurulmuş olup günümüz siyasetindeki temsili demokrasi açmazlarını, internet üzerinden Blockchain tabanlı kurulan bir sistem üzerinden aşarak olabildiğince doğrudan demokrasiye geçmeyi hedeflemektedir. Söz konusu hedeflerine ulaşmada ne kadar yol kat ettikleri, eksik ve hatalı yönleri aşağıda tartışılmıştır. Flux Party’nin platform partilerinden farkı, Blockchain tabanlı kurulan ilk parti olmasıdır. Avustralya’da Blockchain tabanlı bir kripto siyasi parti olarak kurulan Flux, kendisini

<sup>29</sup> “Russian Political Party Launches First Ever Blockchain Social Project,” *Due*, 2022, <https://due.com/russian-political-party-launches-first-ever-blockchain-social-project/>

“Avustralyalıların doğrudan parlamentoya katılmak için kullanabilecekleri bir araç” olarak ifade etmektedir.

2015 yılında üyelik alımlarına başlayan Flux’ın aynı yılın haziran ayında 46 üyesi varken 2021 yılının Aralık ayı itibariyle toplam üye sayısı 8951’e ulaşmıştır. Üyelik ve bağışlarla ilgili birçok bilgi, partinin resmi kanallarınca şeffaf bir şekilde yayınlanmaktadır. Hangi gün hangi saatte kaç dolar bağış yapıldığı, aylık üye sayısı, üyelere ilişkin demografik veriler gibi çok sayıda bilgiye erişim mümkündür.<sup>30</sup>

Kripto varlıklar ile ilgili bir araştırma yapılmak istendiğinde bakılması gereken öncelikli olarak hangi kişi/kurum/kuruluş tarafından kurulduğu ve kimler tarafından desteklendiğidir. Aslında bakıldığında siyasi partiler için de aynı durum söz konusudur. Bir siyasi parti kurulduğunda ve seçime girme hakkı kazandığında bakılacak yer; kimler tarafından kurulduğu ve kuran kişilerin hangi ideoloji etrafında bir araya geldiğidir. Bir kripto partisi olan Flux’taki süreç, şüphesiz bildiğimiz klasik anlamdaki siyasi örgütlenmelerden oldukça farklıdır.

Flux, ideolojiyle ilgili değil, süreç için ilerlemeyle ilgili bir harekettir. Flux Partisi üyeleri, siyasetin solundan, merkezinden ve sağından olduğu kadar her yaştan ve hayatın her kesiminden insandan oluşmaktadır. Partinin temelde 2 kurucusu vardır: Max Kaye ve Nathan Sapato. Her ikisinin kariyerindeki ortak özellik, blockchain teknolojisi hakkında çalışmalar yapmış olmalarıdır.<sup>31</sup>

Bir kripto partisine neden ihtiyaç var ya da partinin meşruiyetinin dayanağı nedir gibi sorulara kurucular şu şekilde belirtmektedir:

*“Siyasete girenlerin, girmeden önce söyledikleri ile girdikten sonra yaptıkları arasında uçurum var. Güçlü lobi grupları ve uluslararası şirketler muazzam bir siyasi güce sahipken, sıradan Avustralyalıların ülkelerinde çok az anlamlı söz hakkı var. Parlamento, modern çağda artık çalışmayan bir 19. yüzyıl iktidar yapısıdır. Son yıllarda yükselen devletin uzmanlaşması ve yerelleşmesi tartışmaları da bunu güçlendirmektedir. Flux tam da bu noktada, akıllı teknoloji sayesinde politik gücü ve verimliliği, kilitlenmiş sistemden insanlara ve uzmanlara yönlendirmeyi hedeflemektedir.”<sup>32</sup>*

Flux Voting uygulaması, Avustralyalıların federal seçimlerde parlamentoya doğrudan katılabilmeleri için bir araçtır. Uygulamaya bilgisayardan ya da akıllı telefondan kolayca erişilebilmektedir. Flux temsilcileri, seçildikleri andan itibaren özerkliklerinden vazgeçerek halkın tercih ettiği politikalar doğrultusunda oylarını kullanmaktadır. Avustralyalıların Federal Parlamento’ya sunulan her yasa tasarısı için bir oy hakkı olacaktır. Bu oyu hemen eldeki sorun için kullanabilir, kendi adlarına sunması için güvenilir bir üçüncü tarafa verebilir veya daha tutkuyla ilgilendikleri başka bir sorun için saklayabilirler.<sup>33</sup>

<sup>30</sup> Vote Flux, <https://voteflux.org/>

<sup>31</sup> Vote Flux, <https://voteflux.org/>

<sup>32</sup> Vote Flux, <https://voteflux.org/>

<sup>33</sup> Vote Flux, <https://voteflux.org/>



Flux Voting uygulaması, kullanıcılar için oldukça basittir. Flux'a kayıtlı her Avustralya vatandaşı, parlamentodan önce her yasa tasarısı için bir oy hakkı almaktadır. Parlamento'da alınacak karar; vatandaşı etkilemiyor ya da kendisini etkileyecek farklı bir kararın alınacağını düşünüyorsa mevcut oyunu diğer karar için dönüştürebilmektedir. Ayrıca Parlamento'da alınacak bir kararda yetkin olmadığını düşünen bir vatandaş, oyunu daha iyi kullanabileceklerini düşündükleri birine devretme-takas hakkına sahiptir. Devrettiği bir vatandaş, bir topluluk, bir aktivist hatta mevcut bir siyasi parti olabilir.<sup>34</sup>

Parlamento'ya bir yasa tasarısı geldiğinde, yasa tasarısı da Flux uygulamasına yüklenmektedir. Vatandaşlar Parlamento'daki oylamadan önce istediği zaman, uygulamayı kullanarak o konuda nasıl oy kullanmak istediğine karar verirler. Eğer oy kullanmışlarsa, kullandıkları oy aynı şekilde sisteme işlenir. Ancak oy kullanmamışlarsa ve bir delege seçerek oylarını kullanmaları için yetkilendirmişlerse delegeler oyu belirttikleri şekilde kullanır. Hem oy vermemişlerse hem de delege seçmemişlerse -Likitide Jetonu- olarak adlandırılan Flux puanları ile ödüllendirilirler. Flux kurucuları, herkesin her konuda oy kullanmasını istememektedir. Bunun yerine herkesin bildiği konuda ya da kendisini doğrudan ilgilendiren konularda oy kullanmasını istemektedir. Dolayısıyla vatandaş, bir tasarıda çekimser kalmayı tercih ederse gelecekteki bir oylamada daha fazla "güç" veren Flux puanları ile ödüllendirilir. Vatandaşların oylamalara katılmayarak sürekli puan toplamasını önlemek için de Likitide Jetonları belirli periyotlarda silinmektedir.<sup>35</sup>

Oyların takas edilmesi, herhangi bir kararda manipülasyon olabileceği endişesi yaratmaktadır. Ancak insanların oylarını "tasarruf etmelerine" ve "takas etmelerine" izin vererek, sorunlardan en çok etkilenenler tarafından oyların kullanılması sağlanmaktadır. Bu, seçmenlerin dikkatlerini kendileri için en önemli olan konulara odaklamalarını sağlar. Ayrıca bu durum, toplumda siyasete katılımı ve tartışmayı artıracaktır, çünkü bir seçmen oylamadan önce kararlar hakkında bilgi sahibi olmak isteyecektir, böylece kendileri için önemli olmayan bir şey için oylarını boşa harcama riskine girmeyeceklerdir. Flux için üyelik ücretsizdir ve gelecekte de ücret alınmayacağı belirtilmektedir. Amaç, geliri olsun ya da olmasın her vatandaşa katılımın yolunu açabilmektir. Üye olmak da üyelikten ayrılmak da sistem üzerinden kolaylıkla yapılabilmektedir.<sup>36</sup>

Flux için önemli olan bir başka husus ise adayların nasıl seçileceğidir. Bu konuda henüz belirlenmiş kesin bir yöntem bulunmamaktadır. Parti kurucuları süreci yönetmektedir ve Flux'tan kaçmayacak seçilebilir adaylar bulmak öncelikli kriterdir. Seçilen senatörleri Flux'ta tutabilmek için iki yöntem geliştirmişlerdir: İlki sosyal baskı, ikincisi felsefi uyum.<sup>37</sup>

Flux Party'de 'doğru' adayların seçimi oldukça önemlidir. Çünkü yukarıda ifade edildiği gibi adayların parlamentodaki yasa tasarıları hakkında özgün, kendi siyasi/ideolojik görüşlerine dayalı bir kararı yoktur. Seçmenler, Flux uygulaması üzerinden yasa tasarısı ile ilgili nasıl bir tasarrufta bulunmuşlarsa, temsilciler yasaya aynı şekilde oy vermekte ya da vermemektedir.

<sup>34</sup> Vote Flux, <https://voteflux.org/>

<sup>35</sup> Vote Flux, <https://voteflux.org/>

<sup>36</sup> Vote Flux, <https://voteflux.org/>

<sup>37</sup> Github, <https://github.com/voteflux/voteflux.github.io/blob/master/posts/candidate-selection.md>.

Dolayısıyla temsilci ile temsil edilen arasındaki ilişkinin nasıl olacağına ya da olması gerektiğine dair önemli bir tartışma vardır.

Peki durum gerçekte öyle midir? Blockchain üzerine inşa edilmiş tüm Uygulama ya da Protokoller (Apps/Protocols) faaliyete geçmeden önce whitepaper adı verilen bir bilgi metni/ yönergesi yayınlamaktadır. Bu metinde, uygulamanın çözmeyi planladığı sorunun detayları, çözüme ilişkin yöntem, kullanılacak uygulamanın yapısı ve kullanıcılarla kurulması planlanan etkileşimin detayları anlatılmaktadır.<sup>38</sup> Bu teknik metinde amaç kullanıcıların, geliştirilmesi planlanan uygulama hakkında detaylı fikir sahibi olmalarını sağlamaktır. Bu sorunun cevabını bulmak için Flux Party internet sitesi incelense de teknik bilgi metnine ulaşamamıştır. Daha sonra kurucularla (parti web sitesi, mail adresleri, sosyal medya hesapları üzerinden) irtibata geçme çabaları olsa da herhangi bir şekilde geri dönüş sağlanamamıştır. Bu nedenle Flux Party ile ilgili tüm bilgiler resmi internet sitesi aracılığıyla elde edilmiş ve analiz edilmiştir.

Flux vatandaşların tercihlerini her üç dört yılda bir kilitlemek yerine anında karar vermelerini ya da 'yeniden' karar vermelerini amaçlamaktadır. Bunu ise seçilmiş Flux milletvekilleri ile senatörler, kendi özerkliklerinden vazgeçerek oylarını Flux ekosisteminin ürettiği politikalar doğrultusunda kullanmaktadır.<sup>39</sup> Bu yöntemi Blockchain teknolojisiyle bir arada kullanmak oldukça sorunlu bir durum oluşturmaktadır. Bunu Blockchain felsefesi üzerinden analiz etmek gerekmektedir.

Her şeyden önce Blockchain felsefesi, trustless (güven gerektirmeyen/itimada dayalı olmayan) ve permissionless (başka bir aktör/kurum/devlet onayı olmaksızın) çalışma ilkeleri üzerine inşa edilmiştir.<sup>40</sup> Yani bir kişi Blockchain üzerinde işlem yaparken; bir başkasının iznine ve onayına ihtiyaç duymaz.<sup>41</sup> Flux Party ise açıkladığı yöntemde tam olarak bu ilkelere karşıt bir çözüm üretmiştir. Katılımcılar uygulama aracılığıyla oy verecek, kimin ne oy verdiği bilinmeyecek ve fakat bu oylar Flux Party tarafından seçilmiş kişiler tarafından yerel ya da ulusal meclise taşınacaktır. Başka bir ifadeyle anlatılacak olursa; Flux Party tarafından seçilen temsilciler, oyların yerel ya da ulusal meclise taşınmasında aracı rolü üstlenmektedir. Flux Party, Blockchain sayesinde doğrudan katılımı sağlayacağını ifade etse de çözüm önerisi bunun tersini göstermektedir. Öyle ki bu durum güven gerektirmeyen ilkesi üzerine inşa edilmiş Blockchain felsefesi ile açıkça çelişmektedir. Diğer yandan uygulama aracılığıyla verilen oyların seçilmiş kişilerce, doğru bir şekilde yansıtılmasına güvenmek dışında bir seçenek sunulmamıştır. Başka bir ifadeyle anlatılacak olursa, kişiler Flux Party uygulaması aracılığıyla oy verecek, seçilmiş kişiler ise bu oylara göre kararlara katılacaktır. Yani uygulama aracılığıyla kullanılan oyların dikkate alınması Flux Party tarafından belirlenen temsilcilerin onayına ihtiyaç duymaktadır. Bu durum ise bir başkasının onayını gerektirmeyen (permissionles) ilkesi ile açıkça ters

<sup>38</sup> "What Is a White Paper and How to Write It," *Cointelegraph*, 2022, <https://cointelegraph.com/ico-101/what-is-a-white-paper-and-how-to-write-it%20>

<sup>39</sup> Vote Flux, <https://voteflux.org/>

<sup>40</sup> Umut Yertüm, "Değiştirilemez Tokenler (NFT)ler Çağında Mülkiyet İlişkisi ve Servet Eşitsizliğini Tartışmak," *İstanbul İktisat Dergisi* 73, no. 1 (2023).

<sup>41</sup> Alessio Castello, Gregory Gadzinski, "Trustless, Permissionless, Non-Custodial Stablecoins in Decentralized Autonomous Organizations (DAO)," *Theoretical Economics Letter*, 12, no. 6 (2022).

düşmektedir. Geleneksel yöntemde yapılan seçimlerde kişiler oy kullanır ve kullandıkları oyların meclise yansıtılmasını bekler. Kullandıkları oyların istedikleri gibi temsil edilmediğini gören kişilerin bu durumu değiştirmesi için yeni bir seçimi beklemek dışında yapabileceği hiçbir şey yoktur. Flux Party tarafından seçilmiş kişilerin, oy verenlerin iradesini yansıtmama durumunda ne olacağı ise bilinmemektedir.

Flux Party Blockchain üzerinde inşa edildiğini belirtse de önerdiği sistem bu haliyle geleneksel temsiliyetten farklı değildir. Daha da önemlisi Blockchain üzerinde inşa edilmiş yüzlerce Merkeziyetsiz Otonom Örgüt (Decentralized Autonomous Organization-DAO) bulunmaktadır. DAO'lar en basit ifadeyle; önceden belirlenmiş ortak hedeflere ulaşmak için belirli kurallara uymaya karar veren ve bir grup insan tarafından oluşturulan yapılardır.<sup>42</sup> Bu yapıları geleneksel yapılardan ayıran en önemli özellik ise, bu kuralların kurumun kodlarına yazılmasıdır. Blockchain üzerinde inşa edildiği için herhangi bir yasa/yönetmelik değil kod tarafından yönetilmektedir. Kişilerin yatırım yaptığı projelerin yönetim kararlarına katılabilmesi için oluşturulan DAO'lar; katılımın sağlıklı yapılabilmesi için oylama sistemleri oluşturmuştur. DAO'ların çıkardıkları tokenler bu oylamalarda anahtar rolünü üstlenmektedir. Herhangi bir DAO'nun tokenine sahip bir yatırımcı; oylama açabilir ya da açılan oylamaya katılabilir. Oylama süreci Blockchain üzerinden anlık takip edilebilir ve oylama sonuçları DAO'nun önceden belirlediği yöntemle uygulamaya konur. Burada herkes sahip olduğu token kadar oy gücüne sahiptir ve oy veren birisinin tekrar oy kullanması ya da kullanılan oyların değiştirilmesi Blockchain teknolojisi sayesinde mümkün değildir.

Blockchain üzerinde inşa edilmiş olan Snapshot, merkeziyetsiz bir oylama sistemidir. Özellikle Merkeziyetsiz Finans (DeFi) topluluklarının sıklıkla kullandığı bu sistem, kurumlara yatırımcılarının fikirlerini alma ya da değişen teknolojiyle yeni fikirlere ulaşma konusunda yardımcı olmaktadır. Şu anda yaklaşık 12 bin DAO Snapshot sistemi üzerinden kullanıcı ve yatırımcılarına ulaşmak ve onların verdikleri karar doğrultusunda yönetilmektedir.<sup>43</sup> Snapshot üzerinde her gün yüzlerce öneri açılmakta ve yatırımcılar kendi cüzdanları ile bu sisteme bağlanarak herhangi bir aracıya ihtiyaç duymadan oylamalara katılmaktadır. Yani Flux Party'nin önerdiğinin aksine, Blockchain tabanlı DAO oylamalarında aracı ya da bir başkasının onayına ihtiyaç söz konusu değildir.

Tüm Flux Party üyelerinin uygulama aracılığıyla oy kullanacağı ve bunun temsilciler üzerinden karar alma sürecine katılacağı belirtilmektedir. Bu durumda ise; tüm parti üyelerinin partinin çıkarı etrafında birleşeceği varsayılmaktadır. Halbuki, A kişisi seçimlerde X partisine oy verirken aynı zamanda Flux Party üyesi olabilmekte ve bu durumu önlemenin imkânı bulunmamaktadır. Bu tarz seçmenlerin artması ve bunun kontrol edilememesi tüm karar alma süreçlerinin manipülasyona açık hale gelmesine neden olacaktır.

Hanna Fenichel Pitkin temsilci ile seçmen arasındaki ideal ilişki üzerine çeşitli tartışmaların olduğunu ileri sürmektedir. Bu konuda Hobbes'un temsilcinin seçildikten sonra istediğini yapmakta özgür olduğunu ifade eder. Bunun aksine düşünürlerin önemli bir kısmının ise;

<sup>42</sup> "What are DAOs?", *Ethereum*, 2023, <https://ethereum.org/en/dao/>

<sup>43</sup> Snapshot, 2023, <https://snapshot.org/>

temsilcinin, kendilerine karşı sorumlu olduğu kişiler için en iyisini yapması gerektiğini savunurlar. Bizatihi seçmenleri adına karar vermek için seçildiğinden, en iyi kararın hangisi olacağına kendi muhakeme yeteneği ve mantığı ile karar vermelidir.<sup>44</sup>

Ancak Flux Party, kuruluş ve örgütlenme biçimi itibarıyla her iki görüşü de reddeden bir yapıdadır. Burada temsilcilerin ne Hobbes'un ifade ettiği gibi istediğini yapmakta özgür bir hakkı vardır ne de Pitkin başta olmak üzere diğer kuramcılarının ifade ettikleri gibi kendilerini seçen seçmenler için muhakeme yeteneklerini kullanarak en iyi kararı verme gibi bir hakkı vardır. Flux Party; literatürdeki savların aksine, temsilcilerin kendi iradeleri ile oy vermelerini kısıtlayan ve onları sadece oy vermenin bir aracı haline sokan bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla burada adayın seçim performansı, siyasi konulara olan bilgisi gibi konulardan ziyade Flux Party ilkelerine olan katı sadakati ön plandadır.

Sosyal baskı ile amaçlanan; adayın Flux'a olan bağlılığını seçim öncesinde güçlü bir şekilde taahhüt etmesidir. Bu taahhüt; önceden bir söz vermek ya da Flux'ta kalacağına dair kendisinin hazırlayacağı bir video kaydetmek şeklinde olabilir. Felsefi uyum konusunda parti kurucuları da henüz kesin bir yöntem geliştirememiştir. David Deutsch tarafından yazılan Sonsuzluğun Başlangıcı (2011) adlı kitabı okumakla bu süreç başlatılabilir. Çünkü yeri geldiğinde Flux senatörlerinin düzenli olarak kendi fikirlerine karşı oy kullanmaları da gerekebilir.<sup>45</sup> Flux'ın önerdiği oylama sistemi potansiyel olarak uygulanabilir olsa da çeşitli açılardan eleştirilmektedir. Örneğin Sydney Teknoloji Üniversitesi'nden bitcoin uzmanı Dr. Adrian Lee; "senatörlerin belirtildiği şekilde oy kullanmasını sağlayacak yasal bir mekanizmanın yokluğunun parti için sorunlu olabileceğini" ifade etmektedir.<sup>46</sup> Ayrıca bir temsilcinin Parlamento'da alacağı kararların sosyal baskıya ya da okuyacağı ve anlayıp etkilenmesi beklenen bir kitaba dayandırılması oldukça sorunludur.

Flux Party, yukarıda belirtildiği şekliyle bir örgütlenme modeline sahip olsa da temsil konusundaki açmazları açısından geleneksel yöntemden bir farkı yoktur. Çünkü seçmenlerin oylarının parlamentoya yansması, Flux Party tarafından gösterilen adayların inisiyatifine bırakılmıştır. Bunun nasıl ve ne şekilde denetleneceğine dair somut bir gerçekçe gösterilmemiştir. Daha da önemlisi Flux Party her iki görüşü reddetse de önerdiği çözüm geleneksel yöntemden pek de farklı değildir ya da permissionles kavramını anlamamaktadır. Dolayısıyla belirtilen açmazlar, seçmenler tarafından da kabul edilebilir bulunmadığından aşağıda belirtildiği gibi oy oranları oldukça düşük kalmıştır.

Flux Party, henüz seçmenlerine vaat ettiği türden bir temsil kavramını hayata geçirebilmiş değildir. 2015 yılından itibaren katıldığı Avustralya Federal Seçimleri'nde henüz koltuk kazanamamışlardır.<sup>47</sup> Dolayısıyla temsil edilen-temsilci arasındaki ilişkinin pratikte nasıl kurulacağı, seçmenlerin Flux uygulaması üzerinden oylamalara katılım isteği ve şeklinin nasıl

<sup>44</sup> Hanna Fenichel Pitkin, *Temsil Kavramı*, (Sakarya: Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları, 2014): 8.

<sup>45</sup> Github, <https://github.com/voteflux/voteflux.github.io/blob/master/posts/candidate-selection.md>.

<sup>46</sup> "New Australian Political Party Seeks to Popularize Blockchain Voting," Daniel Palmer, 2014, <https://www.coindesk.com/markets/2016/02/17/new-australian-political-party-seeks-to-popularize-blockchain-voting/>

<sup>47</sup> Australian Electoral Commission, 2022, <https://www.aec.gov.au/>

olacağı, seçilen adayların Flux Party'e sadakat duygusunu muhafaza edip etmeyeceği gibi konular henüz uygulama imkânı bulamamıştır. Uygulama imkânı bulabilirse de yukarıda bahsettiğimiz sorunları nasıl aşacağına dair ikna edici bir yaklaşım ortaya konamamıştır.

## Sonuç

Dünyada yaşanan küreselleşme ve onun paralelinde gelişim gösteren bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan ilerleme, hemen her alanı etkilediği gibi yönetim ve karar alma süreçlerine katılımı da oldukça yakından etkilemiştir. Bu durum özel şirketlerden kamuya kadar birçok yönetim alt başlığında kendisini göstermiştir. Katılımdan oy vermeye, siyasi propagandalardan seçmen davranışlarına kadar birçok siyasi mekanizma, dijitalleşmeden etkilenmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan kesintisiz ilerleme, siyaset alanında da gelecekte yeni dönüşümlerin kaçınılmaz olduğunu göstermektedir.

Son yıllarda başta ekonomi alanında ortaya çıkan Blockchain teknolojisi ve ona bağlı olarak ortaya çıkan metaverse ve NFT gibi kripto dünyasına ait kavramlar, ekonominin dışına çıkarak yönetimden siyasete birçok alanda farklı şekillerde kullanılmaya başlanmıştır. Siyaset alanındaki gelişmelere bakıldığında metaverse üzerinde siyasi mitinglerin, Blockchain tabanlı oylamaların giderek yaygınlaştığı görülmektedir. Bu gelişmelere paralel, dünyada ilk defa Avustralya'da bir siyasi parti, herhangi bir siyasi ideoloji kaygısı olmaksızın Blockchain tabanlı olarak kurulmuş ve faaliyetlerine başlamıştır. Dolayısıyla siyaset alanında siyasi partilerin ideolojisi, yapısı, örgütlenme modeli ve temsil kabiliyetleri göz önüne alındığında Flux Party, gelecekte siyasi partilerin dönüşümü konusunda -çok fazla eleştirilebilir yönü olsa da- belirli ipuçları sunmaktadır.

Geleneksel temsiliyetin arkaik yapısı ve bunun sadece uzun zaman alan seçimler aracılığıyla değiştirilmesi bireylerin karar alma süreçlerine katılmasını sekteye uğratmaktadır. Seçilen temsilcilerin, seçim öncesi vaat ettikleri ile seçim sonrası yaptıkları arasındaki tutarsızlıkların yaptırımı için bir sonraki seçimi beklemek tek seçenek olsa da idealden oldukça uzaktadır. Flux Party'nin bu soruna değinerek işe soyunması önem arz etmektedir. Bununla birlikte, sorunun Blockchain aracılığıyla çözüme kavuşturulacağını belirtmesi ise oldukça vizyoner bir hareket olma ihtimalini güçlendirmektedir. Flux Party'nin bu sorunu çözmeye çalışacağı yöntem incelendiğinde ise durumun Blockchain felsefesiyle bağdaşmadığı, daha çok geleneksel temsiliyet yönteminin bir benzeri olduğu anlaşılmaktadır.

Flux Party öncelikle parlamento sistemine dayalı, klasik örgütlenme modeline sahip parti yapısının Blockchain aracılığıyla esnetilebileceğine dair önemli bir iddia ile oluşturulmuş olsa da uygulamanın mevcut haliyle bunu destekleyemediğini söylemek yerinde olacaktır. Blockchain felsefesi; araçların ve üçüncü bir onay mekanizmasının ortadan kaldırıldığı bir yöntem üzerinden geliştirilmektedir. Flux Party ise geleneksel temsiliyet mekanizmasının yerine, ideolojisi olmadığını iddia ettiği temsilcileri koyarak bu sorunu çözeceğini iddia etmektedir. Uygulama üzerinde sonuçlanan oyların temsilciler tarafından yansıtılmadığında ne tür bir yaptırım olacağı belirtilmemektedir. Halbuki alınan bir kararın Blockchain teknolojisine işlendikten sonra değiştirilemeyeceği ve manipüle edilemeyeceğini belirtmiştik. Bu haliyle geleneksel yöntemden hiçbir farkı yoktur. Daha da önemlisi, parti üyelerinin tamamının parti

uygulanması aracılığıyla oy kullanacağı ve karar alma sürecine katılacağı yöntem daha büyük sorunlara neden olmaktadır. Zira parti üyesi herkesin partiye oy verdiğini kanıtlamak mümkün olmadığı gibi, başka bir partiye oy verip Flux Party üyesi olabilmenin önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Yöntem detaylı incelenince, Flux Party'nin böyle bir durumu öngöremediği anlaşılmaktadır. Bu haliyle ülkede oy verebilen herkes parti üyesi olarak Flux Party'nin karar alma sürecini etkileyebilir ve bunu engellemenin imkânı bulunmamaktadır. Diğer yandan Blockchain tabanlı Snapshot uygulaması hali hazırda bu işi yapmaktadır. Snapshot aracılığıyla 12 binden fazla topluluk, projelerinin gelişimi ve geleceği ile ilgili oylama açmakta ya da açılan oylamalara katılmaktadır. Bu topluluklar ekonomik faaliyette buldukları için, bu oylamalarda sahip olduğunuz token oranında oy gücünüz bulunmaktadır. Tokenine sahip olmadığınız bir projenin oylamasına katılamaz ya da oylamak için bir fikir sunamazsınız. Seçim gibi herkesin eşit oy hakkına sahip olduğu bir sistemde ise oy verebilecek herkese Blockchain üzerinden bir NFT ya da token tanımlanarak tüm oy verme sürecinin Blockchain üzerinden sürdürülmesi gerekmektedir. Bu şekilde herkesin tek oy hakkı olur ve o oy oranında karar alma sürecine katılabilir. Flux Party'nin önerdiği şekliyle temsiliyet sisteminin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi mümkün değildir.

Temsiliyet mekanizmasının Blockchain üzerinden yapılabilmesi bugünün teknolojisinden zor gözükse de ilerleyen yıllarda bunun değişeceği söylenebilir. Bunun en temel nedeni Blockchain teknolojisinin açık kaynak bir şekilde sürekli gelişmesidir. Blockchain'in sağladığı merkeziyetsizlik, temsiliyetin üçüncü şahıslar tarafından manipüle edilmesini engelleyecektir. Fakat bunun için tüm sistemin Blockchain üzerinde inşa edilmesi gerekmektedir. Flux Party Blockchain tabanlı olduğunu iddia etse de uygulamayı düşündüğü yöntem dikkate alındığında, bu iddianın temelsiz olduğu görülmektedir. Nitekim, bu çalışmanın hazırlanma aşamasında Flux Party'nin kurucuları ile irtibat kurma çabalarının tamamı sonuçsuz kalmıştır.

Sonuç olarak Flux Party geleneksel temsiliyet yöntemine Blockchain tabanlı bir alternatif ürettiği iddiasında bulunsa da uygulama yöntemi incelenince bunun öyle olmadığı net bir şekilde anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, Flux Party'nin girişim çabaları gelecekte Blockchain üzerinde kurulması muhtemel sistemin nasıl işleyebileceği ya da işlemesi gerektiği konularında önemli soru işaretlerinin oluşmasına katkı sağlamıştır. Popüler bir kavram olan Blockchain teknolojisinin daha büyük kitleler tarafından anlaşılmasına ya da merak edilmesine imkân sağladığını ifade etmek yerinde olacaktır.

## KAYNAKÇA

Akçağgündüz, E. "Can Blockchain Technology Increase Participation in Local Governments? A Review on Blockchain-based Voting Systems in Local Governments." *R&S -Research Studies Anatolia Journal* 5, no. 1 (2022): 121-147.

Australian Electoral Commission. 2022, Erişim 4 Ekim 2022, <https://www.aec.gov.au/>

Atzori, M. *Blockchain Technology and Decentralized Governance: Is the State Still Necessary?*. Available at SSRN 2709713, 2015.



- Castello, A. and Gadzinski, G. “Trustless, Permissionless, Non-Custodial Stablecoins in Decentralized Autonomous Organizations (DAO).” *Theoretical Economics Letter* 12, no. 6 (2022): 1559-1565.
- Ceyhan, A. İ. “Dijital İletişim Çağında Siyasetin Dijitalleşmesi Üzerine Bir İnceleme: Post-Truth ve Dijital Siyasetin Sahte Haber Ekseninde Analizi.” Erişim 03 Şubat 2023, *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi* 27, no. 4 (2019): 1-17.
- Cointelegraph, “What Is a White Paper and How to Write It.” <https://cointelegraph.com/ico-101/what-is-a-white-paper-and-how-to-write-it%20>
- Crosby, M., Nachiappan, Pattanayak, P., Verma, S., Kalyanaraman, V. “BlockChain Technology: Beyond Bitcoin.” *Applied Innovation Review* 2, (2016): 6-19.
- Cwalina, W., Falkowski, A. ve Newman, B. “The Macro and Micro Views of Political Marketing: The Underpinnings of a Theory of Political Marketing.” *Journal of Public Affairs* 12, no. 4 (2012): 254-269.
- Doğantekin, S. “(Çok) Akıllı Sözleşmeler” 2016. Erişim 11 Ağustos 2023. <https://medium.com/@sdogantekin/%C3%A7ok-ak% C4%B11% C4%B1-s% C3%B6zle% C5%9Fmeler-80a3a9938fa6>
- Due, “Russian Political Party Launches First Ever Blockchain Social Project.” 2022. Erişim 5 Ağustos 2023, <https://due.com/russian-political-party-launches-first-ever-blockchain-social-project/>
- ET Bureau. “How this AR-driven Project Helped Naveen Patnaik Win Odisha Assembly Polls.” 2019. Erişim 01 Ekim 2022, <https://economictimes.indiatimes.com/magazines/panache/how-this-ar-driven-project-helped-naveen-patnaik-win-odisha-assembly-polls/articleshow/69968686.cms>
- Ethereum, “What are DAOs?.” Erişim 03 Şubat 2023. <https://ethereum.org/en/dao/>
- FP Staff. “Delhi Assembly Elections 2020: With New Website, Arvind Kejriwal Steps into Voters’ Homes to Discuss AAP Govt’s Accomplishments, Plans.” 2020. Erişim 30 Ekim 2022. <https://www.firstpost.com/politics/delhi-assembly-elections-2020-with-new-website-arvind-kejriwal-steps-into-voters-homes-to-discuss-aap-govts-accomplishments-plans-7966001.html>
- Financemagnates. “Japan’s “Blockchain City” Explores a Blockchain-Based Voting System.” , 2020, Erişim 06 Ağustos 2023. <https://www.financemagnates.com/cryptocurrency/news/japans-blockchain-city-explores-a-blockchain-based-voting-system/>
- Gerbaudo, P. “Digital Parties and Their Organisational Challenges.” *Ephemera* 2, no. 2 (2021): 177-186.
- Habertürk. “Siyaset metaverse dünyasına giriyor.” 2022. Erişim 10 Haziran 2022, <https://www.haberturk.com/siyaset-metaverse-dunyasina-giriyor-3317183>
- Hanschitz, G. “Digitalization of Politics and Elections.” *Handbook of Cyber-Development, Cyber-Democracy, and Cyber-Defense* içinde, der. Carayannis, E., Campbell, D., Efthymiopoulos, M... Springer, 2017: 1-15.
- Koc-Michalska K., Lilleker D. G., Vedel T. “Civic Political Engagement and Social Change in the New Digital Age.” *New Media and Society* 18, no. 9 (2016): 1807-1816.
- Konak, İ. “İtalyan Beş Yıldız Hareketi Üzerine Bir Değerlendirme.” *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 24, (2022): 424-439.
- Palmer, D. “New Australian Political Party Seeks to Popularize Blockchain Voting.” , 2016, Erişim 14 Eylül 2022, <https://www.coindesk.com/markets/2016/02/17/new-australian-political-party-seeks-to-popularize-blockchain-voting/>

- Pitkin, H. F. *Temsil Kavramı*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları, 1. Basım, 2014.
- Poulantsaz, N. *Faşizm ve Diktatörlük*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2016.
- Rathnayake, R. H. A. and Bandaranayake, T. S. “Electronic Voting System based on Blockchain for Sri Lanka: Conceptual Overview.” *International Journal of Science and Research (IJSR)* 12, no. 12 (2023): 114-125.
- Rheingold, H. *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*. Cambridge: The MIT Press, 2000.
- Smith, C. J. “Transhumanism and Distributed Ledger Technologies.” *The Transhumanism Handbook* içinde, ed. Lee, Newton,. Springer, Cham, 2019: 529-532
- Snapshot. Erişim 3 Şubat 2023, <https://snapshot.org/>
- Vote Flux. Erişim 02 Haziran 2022. <https://voteflux.org/>
- Ünal, G. ve Uluyol, Ç. “Blok Zinciri Teknolojisi.” *Bilişim Teknolojileri Dergisi* 13, no. 2 (2020): 167-175.
- Yertüm, U. “Değiştirilemez Tokenler (NFT’ler) Çağında Mülkiyet İlişkisi ve Servet Eşitsizliğini Tartışmak.” *İstanbul İktisat Dergisi* 73, no. 1 (2023): 555-585.
- Yonhap, “DP’s presidential hopefuls launch online campaign in metaverse camp.” 2021. Erişim 1 Ekim 2022, <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20210822000027>



# Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nun Erken Döneminde Yahudilerle İlgili İmparator Kararnameleri Üzerine Bir İnceleme

Seda ÖZMEN(\*)

## Öz

Alman Kralı I. Otto 962 yılında Papa XII. Johannes'in elinden Roma imparatoru tacını giymiş ve böylece Alman krallığı Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'na dönüşmüştür. Krallık geleneğiyle Roma mirasını birleştiren imparatorluk kendine has bir idari yapı ve yasal sistem meydana getirmiştir. Sınıflı toplum yapısı, feodal güçlerin siyasi rolü ve Katolik Kilisesi'nin dünyevi alana uzanan manevi gücüyle tanımlanan imparatorlukta, kararnameler imparator otoritesinin temel dokümanlarını oluşturmuştur. İmparatorluğu ilgilendiren hemen her konuda imparatorların emirlerini içeren kararnamelerin bir kısmı imparatorluk topraklarında yaşayan Yahudilerle ilgili olmuştur. Kararnamelerde imparatora bağlı özel bir halk olarak değerlendirilen Yahudilerin hukuki durumu sürekli değişiklik göstermiş; sonuçta ayrıcalıklar ve kısıtlamalar arasında istikrarsız bir tablo ortaya çıkmıştır. Tanımlanan siyasi ve yasal statünün oluşumunda çeşitli türde faktörler etkili olmuşsa da bunların kökeni ve motivasyonu, her şeyden önce, Yahudilerin dinsel farklılığı olmuştur. Çalışmada, on dokuzuncu asra değin varlığını sürdürmüş ve geniş bir coğrafyaya hükmetmiş olan Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nun Orta Çağ kapsamına giren erken dönemi -on birinci ve on beşinci asırlar arasındaki dönem- dikkate alınmıştır. Makalenin sınırlılıkları sebebiyle bu süre zarfında iktidara gelen imparatorların genellikle Yahudilere tanıdığı imtiyazlar çerçevesinde şekillenen kararlarından bir kısmı değerlendirilebilmiştir. Kararnamelerde çerçevesi çizilen imtiyazlar, tanınan hak ve özgürlükler, getirilen kısıtlamalar ve yasaklamalar gibi unsurlar kronolojik olarak sunulmuş, karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve bunlar üzerinden imparatorluğun içinde bulunduğu dönemde yaşanan dini, ekonomik ve sosyal değişimlerin Yahudilerin yasal durumuna etkisi ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu, Kilise, Kararname, Yahudi, İmtiyaz.

## Özgün Araştırma Makalesi

**Geliş Tarihi:** 15.08.2023

**Kabul Tarihi:** 21.11.2023

(\*)Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Tarih Bölümü.

**E-posta:** sadaozmen@hotmail.com

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-9235-4476>



Seda Özmen, "Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nun Erken Döneminde Yahudilerle İlgili İmparator Kararnameleri Üzerine Bir İnceleme," *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, no. 17, (Kasım 2023): 43-59.

DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.9.17.131>



Bu eser [Creative Commons Atf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) ile lisanslanmıştır.

# An Analysis on the Imperial Decrees Concerning the Jews in the Early Period of the Holy Roman Empire

Seda ÖZMEN<sup>(\*)</sup>

## Abstract

German King Otto I was crowned Roman emperor by Pope Johannes XII in 962, thus transforming the German kingdom into the Holy Roman German Empire. Combining the royal tradition with the Roman heritage, the empire created a unique administrative structure and legal system. In the empire, which was defined by the class society structure, the political role of the feudal powers and the spiritual power of the Catholic Church extending to the worldly realm, the decrees formed the basic documents of the emperor's authority. Some of the decrees containing the orders of the emperors on almost every issue concerning the empire were also related to the Jews living in the imperial lands. The legal situation of the Jews, who were considered a special people subordinate to the emperor in the decrees, has constantly changed; as a result, an unstable picture has emerged between privileges and restrictions. Although various kinds of factors were influential in the formation of the defined political and legal status, their origin and motivation was, above all, the religious difference of the Jews. Due to the limitations of the article, some of the decisions of the emperors who came to power during this period, which were generally shaped within the framework of the privileges granted to the Jews, could be evaluated. In the study, the early period of the Holy Roman German Empire, which existed until the nineteenth century and ruled over a wide geography, included in the Middle Ages -the period between the eleventh and fifteenth centuries- was taken into account. Elements such as the privileges, rights and freedoms, restrictions and prohibitions outlined in the decrees were presented chronologically, dealt with comparatively, and the effect of the religious, economic and social changes experienced in the period of empire on the legal status of the Jews has been tried to be revealed.

**Keywords:** Holy Roman German Empire, Church, Decree, Jew, Privilege.

## Original Research Article

**Submission Date:** 15.02.2023

**Acceptance Date:** 16.08.2023

<sup>(\*)</sup> Asst. Prof., Zonguldak Bülent Ecevit University, Faculty of Humanities and Social Sciences, History Department.

**E-mail:** sadaozmen@hotmail.com

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-9235-4476>



Seda Özmen, "Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nun Erken Döneminde Yahudilerle İlgili İmparator Kararnameleri Üzerine Bir İnceleme," *Üsküdar University Journal of Social Sciences*, no. 17, (November 2023): 43-59.

DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.9.17.131>



This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

## Giriş

Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu, Cermen halkının imparatorluğa evrilmiş hali olan Karolenj İmparatorluğu'nun devamını oluşturmaktadır. Cermen halkının (Franklar) lideri Şarlman'ın 800 yılında papanın elinden imparatorluk tacını giyerek dirilttiği Roma İmparatorluğu, yıllar sonra I. Otto'nun (imp. 962-973) aynı şekilde taçlandırılmasıyla Doğu Frankların yani Alman ulusunun bünyesinde yaşamaya devam etmiştir. Ancak birçok özelliği bakımından antik Roma İmparatorluğu'ndan farklı bir karaktere sahip bu yeni imparatorluk, kiliseyle olan ilişkisinin bir sonucu olarak "Kutsal" sıfatıyla anılmış ve imparatorların yetki alanı zaman zaman dini işleri kapsayacak şekilde genişlemiştir. Her ne kadar dini alanı domine etme iddiasında bulunmuş olsalar da Kutsal Roma imparatorları idari açıdan da Roma imparatorlarının yüksek otoritesine sahip olamamıştır. Yani Kutsal Roma imparatorları Alman Krallığı ile Roma İmparatorluğu'nu birleştirmeye çalışsalar da bunu tam manasıyla gerçekleştirememişlerdir. Örneğin I. Otto seleflerinin kullandığı *Rex Francorum* (Frankların Kralı), *Rex Francorum Orientalium* (Doğu Frakların Kralı) yahut yalnızca *Rex* (Kral) unvanlarını kullanmak yerine en yüksek İmparator anlamına gelen *Augustus* unvanını kullanmayı tercih etmesine rağmen, tebaasının koşulsuz itaatini sağlayamamıştır. Çünkü Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu, kişisel sadakat yeminleri yoluyla ortak bir derebeyi veya baş (imparator) ile bireysel bağlar oluşturan çok farklı üyelerden oluşan siyasi bir yapıdan meydana gelmiştir. Hiyerarşik açıdan en alt seviyeden en üst seviyeye kadar (serften imparatora kadar) her üyenin bir üst sınıfa vassal olarak bağlandığı bu sistemde imparator gücünü vassalından alan bir otoriteye sahip olmuştur. Hatta üyelerinin desteğini sağlayamayan -ki imparatorluğa giden yol öncelikle Alman kralı olarak seçilmektir- imparatorlar siyasi gücünü uygulama imkânı bulamamıştır.<sup>1</sup>

Bu durum doğal olarak imparatorluğun yasal durumuna da yansımıştır. İmparatorluk kadim Roma hukukunu yaşatmaya çalışmışsa da örf ve adetlere dayalı geleneksel hukukun etkisi kanunlarda açıkça görülmektedir. Bu bakımdan karmaşık bir yapı arz eden imparatorluk yasası iyi düzenlenmiş, sistematik ve yazılı bir anayasa karakterine sahip değildir. Kanunların tespitinde üyelerin rızasının son derece önem arz etmesi bir yandan imparatorun yasal gücünü sorgulattırken diğer yandan birbiriyle çelişen, tekrara düşen, sürekli artan kalabalık bir kanun literatürünün doğmasına sebep olmuştur.<sup>2</sup>

Bölgesel güçlerin yargı ve yasama yetkisinin bir bölgeden diğerine yarattığı hukuki farklılığa ek olarak imparatorluk yasasının bazı durumlarda tanıdığı çeşitli hak, özgürlük ve ayrıcalıklar istikrarlı olmayan bir hukuk sistemi yaratmıştır. Buna bir de Kilisenin devlet hukuku üzerindeki baskısı eklendiğinde karmaşıklık daha da belirginleşmektedir. Bu durum imparatorlukta yaşayan Yahudilerle ilgili kararlarda açıkça görülmektedir. İmparatorluğun asli üyelerinden olmayan Yahudilerin hukuki durumu oldukça karışıktır. Bir bölgede bulunan Yahudilerin yaşamını belirleyen kurallar genellikle o bölgenin yöneticisinin Yahudilerle olan ilişkisine göre değişiklik göstermiştir. Yahudilerle ilişkisi iyi olan idareciler Yahudilerin dini, sosyo-ekonomik

<sup>1</sup> James Bryce, *The Holy Roman Empire* (New York: Macmillan and Co., 1889), 122-131; Barbara Stollberg-Rilinger, *The Holy Roman Empire A Short History* (Princeton: Princeton University Press, 2018), 140-143.

<sup>2</sup> Stollberg-Rilinger, *The Holy Roman Empire*, 140-143.

hayatlarını kolaylaştırıcı yasalar koyarken, sonrakiler bunları yok saymış, hatta şehrindeki Yahudileri tamamen sürmüştür. Bu bakımdan Yahudiler bir şehirde yaşam sıkıntısı çekerken diğer şehirde iyi muamele görebilmiştir. Aynı şey imparatorluk için de geçerli olmuştur. Yani Yahudiler imparatorluk için faydalı görüldükleri takdirde hoşgörüyü karşılanmış; aksi halde baskı ve şiddete maruz kalmışlardır.<sup>3</sup> Orta Çağ Avrupa'sı söz konusu olduğunda bu baskı ve şiddetin en görünen nedeni din olmuştur. Dini gücü elinde tutan Kilise, dini bir tehdit olarak gördüğü Yahudilere karşı direkt bir şiddeti emretmese de birtakım önlemlerin alınmasında ısrar etmiştir.<sup>4</sup> Roma yasalarında olduğu gibi, ekonomik, toplumsal ve dini alanda Yahudileri Hristiyan toplumundan ayıran kuralların katı şekilde uygulanması konusunda ısrarı, Kilise ve imparatorluğu karşı karşıya getirmiştir.<sup>5</sup> Zira Kutsal Roma Cermen imparatorları kilisenin dayattığı konsil kararlarını birebir uygulamak yerine, siyasi ve ekonomik çıkarlarını ön planda tutmak suretiyle yumuşatarak pek çok alanda Yahudilere yer açma yoluna gitmiştir. Yahudilere karşı Şarlman'ın politikasını takip eden Kutsal Roma Cermen imparatorlarının istisnalar olmakla beraber genellikle olumlu bir tutum içinde oldukları söylenebilir.<sup>6</sup>

Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nda Yahudilerin yasal durumunu net olarak ortaya koymak zordur. Zira Yahudiler imparatorluğun resmi vatandaşı olarak kabul edilmemişlerdir. İmparatorluk toprakları içindeki Yahudiler, Alman kralının veyahut imparatorunun iznine ve iradesine bağlı bir halk olarak yaşam sürmüşlerdir. Bu bakımdan hayatı her yönüyle derebeyine bağlı olan köylü ve serften farklı olarak Yahudiler, şehir idarecisine bağlı olmanın ötesinde imparatora vergi ödeyen ve bu nedenle de onun hazinesine ait olan bir halkı meydana getirmiştir. Aşağıda konu edilen kararnamelerde görülebileceği gibi imparatorlar Yahudilerden *servitus camerae imperialis* (imparatorluk odası hizmetkârları) olarak bahsetmişlerdir. Bu ifadeden anlaşılacağı gibi Yahudileri bölgesel güçlerin eline bırakmak istemeyen imparator yalnızca Yahudileri ilgilendiren kararnamelerle bir yandan Yahudi halkının imparatorluğa olan vazifelerini belirlerken, diğer yandan Hristiyan çoğunluğun Yahudilerle olan ilişkilerini

<sup>3</sup> Örneğin Almanya'nın önemli Yahudi cemaatlerinden birini barındıran Mainz şehri XI. asrın başlarında İmparator II. Heinrich'in (imp. 1014-1024) 1012 yılının sonuna kadar Yahudilerin vaftiz olması aksi halde buradan sürgün edilmesi kararıyla büyük bir kayıp yaşamıştır. Ancak kısa bir süre sonra aynı imparator karar değiştirmiş ve Mainz kapılarını Yahudilere yeniden açmıştır. Ayrıca Worms Piskoposu olan Burchard Mainz'den çıkartılan Yahudilerin Worms'a yerleştirilmesi talebinde bulunarak bu kısa süreli kovulmadan yararlanmaya çalışmıştır. İmparator II. Henry'nin izniyle Worms şehrinin kuzey surlarına yerleştirilen Yahudiler sayesinde hem Worms şehri hem de buradaki Yahudi varlığı güçlenmiştir. Heinrich Graetz, *History of the Jews*, Vol. III, (London: David Nutt, 1892), 250-252.

<sup>4</sup> Metin boyunca yer alan "Kilise" ifadesiyle -aksi belirtilmedikçe- Katolik Kilisesi kastedilmektedir.

<sup>5</sup> Roma İmparatorluğu'nun Hristiyanlaşmasıyla birlikte II. Teodosius ve Justinianus başta olmak üzere Roma İmparatorları; bir Yahudi'nin Hristiyan bir kadınla evlenemeyeceğine, bir Hristiyan'a emretme ve onu cezalandırma yetkisine sahip sivil yahut askeri göreve getirilemeyeceğine, Hristiyan bir köleye sahip olamayacağına, yeni sinagog inşa edilemeyeceğine ve Yahudiliğe geçen Hristiyanların mallarına el konulacağına hükmederek, Hristiyan halkın Yahudilerle ortak yaşamını engelleyici önlemler almıştır. Bu Roma yasaları dönemin bölgesel ve evrensel nitelikteki kilise konsilleriyle de desteklemiştir. James Parkes, *The Conflict of the Church and the Synagogue* (New York: Meridian Books, 1964), 233-269.

<sup>6</sup> Şarlman'ın Yahudi politikası için bkz. Seda Özmen, "Frank İdaresi Altında Yahudiler," *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi* 1, (Aralık 2018): 52-66.

düzenlemiştir. Ticari faaliyetleri ile buldukları şehri, ödedikleri vergi ile de imparatorluğun hazinesini zenginleştiren Yahudilerin yaşamı, sabit bir yasadan ziyade imparatorun sağladığı imtiyazlarla şekillenmiştir. İmparatorluk kararnamelerinde sıklıkla görülen bu imtiyazlar Yahudilere yasal anlamda alternatif bir kanal açarak ekonomik, toplumsal ve dini yaşamlarını geliştirmelerine imkân sağlamıştır.

Çalışmada bölgesel yöneticilerin yahut piskoposların kendi bölgelerindeki Yahudilerle ilgili kararları, Kilisenin -papalığın- Yahudilerle ilgili evrensel nitelikteki kararları, konsil kararları yahut papalık mektupları konu edilmemiştir. Zira bunların bir çalışma içerisinde sunulmasına imkân yoktur. Bu nedenle çalışmada sadece Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nun erken döneminde -Orta Çağ- iktidarda bulunan imparatorların, Yahudileri ilgilendiren bazı kararnamelerine yer verilmiştir. Bu kararnameler bize; imparatorluğun erken dönem siyasi ve sosyo-ekonomik zeminini anlama imkânı verdiği gibi, özeldde imparatorluktaki Yahudilerin sosyo-ekonomik ve dini durumları hakkında detaylı tespitlere ulaşma fırsatı sunmaktadır.

### İmparatorluk Kararnamelerinde Yahudiler

Konuyla ilgili olarak bahsedilmesi gereken ilk kararname IV. Heinrich'in (imp. 1084-1105) Yahudilere tanıdığı ayrıcalıklar olmalıdır; zira bunlar sonraki imparatorluk kararnameleri için temel referans haline gelmiştir. Aşağıda görüleceği gibi bu kararname 1157 yılında İmparator I. Friedrich, 1236 yılında II. Friedrich, tarafından tekrar yürürlüğe konulmuştur.<sup>7</sup>

18 Ocak 1074 tarihinde imparator IV. Heinrich, Worms şehrinin sakinlerine Frankfurt, Boppard, Hammerstein, Dortmund, Goslar ve Enger gibi imparatorluğa bağlı şehirlere girişte ödenen *zoll* (gümrük vergisi) ödeme zorunluluğunu kaldırmıştır. Başta şehirde yaşayan Yahudiler olmak üzere Worms sakinlerinin faydalandığı bu imtiyazın ekonomik bir teşvik olduğu düşünülebilir. Ancak kararın tek gerekçesi bu değildir. 17 Temmuz 1054'te Aachen'de Alman Kralı olarak taç giyen IV. Heinrich, imparatorluk yolunda ilerlerken Alman şehir idarecileri prens ve başpiskoposlarının bazılarında beklediği desteği görememiş, Worms halkı ise idarecilerine rağmen büyük bir sadakatle IV. Heinrich'i desteklemişlerdir. Kararnamenin başında yer alan açıklamaya göre; IV. Heinrich en sıkıntılı anında yardımına koşan bu şehir halkını -içinde yaşayan Yahudiler de dâhil- bu şekilde ödüllendirmek istemiştir.<sup>8</sup>

Worms Yahudilerine tanınan bu imtiyaz kısa bir süre sonra Speyer Yahudilerinin hayatının hemen her alanını ilgilendiren hükümler dâhil edilerek *quidam iudaei* (Bazı Yahudiler) ismiyle<sup>9</sup> anılan kararnameyi meydana getirmiştir. Speyer şehrinin idarecisi olan Piskopos Rudiger

<sup>7</sup> Amnon Linder, *The Jews in the Legal Sources Of The Early Middle Ages* (Detroit: Wayne State University Press, 1997), 353.

<sup>8</sup> Lorenz Weinrich, *Quellen zur Deutschen Verfassungs-, Wirtschafts- Und Sozialgeschichte Bis 1250* (Darmstadt,: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1977), 133-135.

<sup>9</sup> Kararname maddelerine geçilmeden evvel ilk paragrafta Speyer Yahudilerden birkaçının imtiyaz elde edebilmek için Speyer piskoposuna başvurdukları anlatılmaktadır. Bu bölümde yer alan "*quidam iudei, Iudas filius Calonimi, David filius Massulam, Moyses filius Cuthihel*" yani "Calonimus'un oğlu Judas, Massulam'ın oğlu David, Guthiel'in oğlu Moses adındaki bazı Yahudiler" şeklindeki ifade sebebiyle kararname bu şekilde anılmaktadır.

Huozmann'un taslağını oluşturduğu bu hükümler 19 Şubat 1090 tarihinde Speyer'e gelen İmparator IV. Heinrich tarafından onaylanmış ve yürürlüğe girmiştir. Kararnamenin hükümleri şöyledir:

1. Bundan böyle ne küçük ne büyük ne özgür insan ne de serf, krallığımıza herhangi bir haysiyet veya güçle bağlanan hiç kimse, herhangi bir yasadışı gerekçeyle onlara (Yahudilere) saldırmaya cüret etmeyecektir. Hiç kimse onların miras yoluyla sahip oldukları araziye, evleri, bahçeleri, bağları, tarlaları, köleleri veya diğer taşınır ve taşınmaz mallarından hiçbirini almaya cesaret edemeyecek. Bu fermanı hiçe sayarak onlara şiddet uygulayan olursa, piskoposun hazinesine bir altın pound ödemek zorunda kalacak; ayrıca onlardan aldığı malın iki katını geri ödeyecektir.

2. Tüm insanlarla sadece ticaret yaparak mallarını serbestçe takas etme, iş ve ticaretlerini sürdürmek, satın almak ve satmak için krallığımızın sınırları içinde özgürce ve barışçıl bir şekilde seyahat etme haklarına sahip olabilirler. Hiç kimse onlardan geçiş ücreti isteyemez veya herhangi bir kamu veya özel vergi talep edemez.

3. Konuklar onların evlerinde, onların izni olmaksızın kalamazlar. Kimse onlardan bir kraliyet ya da piskoposluk seferi için at talep edemez.

4. Çalınan bir eşya bir Yahudi'nin mülkünde bulunursa ve Yahudi onu satın aldığı iddia ederse, ne kadar ödeme yaptığını belirterek kendi yasasına göre yemin eder ve bu şekilde ürünü sahibi olan kişiye iade eder.

5. Hiç kimse, Yahudilerin oğullarını veya kızlarını iradesi dışında vaftiz edemez. Herhangi biri onları onların iradesi dışında vaftiz ederse yahut onlar o kişi tarafından zorla ele geçirilip götürülürse, o zaman bunları yapan kişi, kraliyet ya da piskopos hazinesine on iki altın pound ödeyecektir. Bazıları özgürce vaftiz edilmek isterlerse, üç gün tutulacaklar, böylece onların kendi yasalarını-yani dinlerini- reddetmelerinin Hristiyan inancından mı yoksa çektikleri bazı acıların etkisiyle mi olup olmadığı açıklığa kavuşacaktır. Atalarının yasasını geride bıraktıkları gibi, onların mallarını da arkalarında bırakacaklardır.

6. Hiç kimse onların putperest kölelerini Hristiyan inancı bahanesiyle vaftiz ederek onların hizmetlerinden alamaz. Eğer biri bunu yaparsa, adli makamlar tarafından ceza olarak üç gümüş pound ödemeye zorlanacaktır. Dahası, köleyi gecikmeden efendisine iade edecektir. Köle kendisine dikte edilen Hristiyan inancı ve sakramentlerine uymanın dışında efendisinin tüm emirlerini yerine getirmelidir. Festivaller ve pazar günleri hariç, Hristiyanlara onların işlerinde çalışmasına izin verilmelidir. Bununla birlikte, onların bir Hristiyan köle almalarına izin verilmemelidir.

7. Bir Hristiyan'ın herhangi bir konuda bir Yahudi'ye karşı bir ihtilafı veya çekişmesi varsa veya tersi olursa, her biri adaleti yerine getirebilir ve davasını kendi kanununa göre ispatlayabilir. Hiç kimse bir Yahudi'yi sıcak demir veya kaynar su ya da soğuk su ile yargılamaya zorlayamaz ya da ona sopa atamaz ve onu hapse atamaz. Aksine kırk gün sonra o kendi kanununa göre yemin edecektir. Ayrıca herhangi bir konuda tanıkları tarafından mahkûm edilmemelidir. Bu fermana karşı onları zorlamak isteyen herkes, bu yasağın cezasını yani üç gümüş pound ödemek zorunda kalacaktır.

8. Eğer birileri bir Yahudi'yi ölümcül olmayacak şekilde yaralarsa, bir altın pound öder. Onu öldüren ya da yaralayan bir köle ise, efendisi hem öngörülen cezayı öder hem de köleyi cezalandırmak için teslim eder. Eğer belirlenen cezayı ödeyemeyecek kadar fakirse, babam



*Heinrich'in zamanındaki Yahudi katili Vivus'un cezalandırıldığı gibi cezalandırılacaktır, yani gözleri oyulacak ve sağ eli kesilecektir.*

9. Eğer Yahudilerin kendi aralarında karar verilecek bir anlaşmazlık ya da dava varsa, kendi akrabaları tarafından yargılanır ve mahkûm edilirler. Eğer onların içinden kötü biri, bir iç meselenin gerçeğini gizlemek isterse, o kişi onların yasalarına göre, piskoposun atadığı sinagogdan sorumlu olan kişi tarafından söz konusu meselenin hakikatini itiraf etmesi için zorlanır. Eğer aralarında veya kendilerine karşı zor meseleler veya anlaşmazlıklar ortaya çıkarsa, hükümleriyle karar vermeleri için meseleyi piskoposa sunmaları gerekir.

10. Ayrıca Yahudiler şaraplarını, boya ve ilaçlarını Hristiyanlara satma hakkına sahiptir. Daha önce de belirttiğimiz gibi, hiç kimse onlardan bir para vergisi veya nakliye hizmetleri veya herhangi bir özel talepte bulunamaz.<sup>10</sup>

Kararname bir bütün olarak değerlendirildiğinde; birinci ve sekizinci maddeler Avrupa'da Yahudilerin canına ve malına kasteden şiddet olaylarını engellemek adına düzenlenmiştir. İmparator IV. Heinrich sıklıkla yaşanan bu saldırıları önlemek adına böyle bir girişimin cezasız kalmayacağını da açıkça belirtmiştir. Dördüncü ve yedinci maddelerde ise Yahudilere yönelik hukuksuzluk giderilmeye çalışılmıştır. Yargısız infaz, işkence ve baskının bolca görüldüğü Orta Çağ hukuk sisteminde Yahudilerin adil yargılanması için gereken önlemler alınmış ve yine aksi bir durum için çeşitli cezalar tespit edilmiştir. İkinci, altıncı ve onuncu maddeler, Yahudilerin ekonomik faaliyetlerini kolaylaştırıcı imtiyazlara ayrılmıştır. Şehrin ve imparatorun Yahudilerden beklentisi ekonomik katkı olduğundan bu noktada Yahudilerin işleri mümkün olduğunca kolaylaştırılmıştır; seyahat özgürlüğü, ekstra vergi ödememek, güvenlik ve hatta Roma yasasına aykırı olarak Hristiyan işçi çalıştırma imkânı bile Yahudilere sunulmuştur. Ve son olarak üçüncü ve dokuzuncu maddelerle; tanımlanmış toplumsal kategorilerin dışında kalan Yahudilerin dini işlerinde özgür ve iç işlerinde özerk bir yapı meydana getirmesine olanak tanıyan imtiyazlara yer verilmiştir.

Kararnamede detayları verilen imtiyazlar maalesef tüm imparatorluk hatta krallıktaki Yahudiler için geçerli olmamıştır. Kısa süre sonra gerçekleşen I. Haçlı Seferi Yahudilerin yaşamını ciddi anlamda etkilemiş, imparatorluk topraklarında yaşayan binlerce Yahudi Haçlılarca katledilmiştir. Haçlı saldırısı sonrasında önemli sayıda Yahudi'ye ev sahipliği yapan Mainz, Worms ve Speyer gibi Alman şehirlerinde Yahudi yaşamı son bulma noktasına gelmiştir.<sup>11</sup> Bu güvensiz durum yarım asır daha devam ettikten sonra diğer bir imparatorluk kararnamesiyle son bulmuştur.

18 Haziran 1155 tarihinde Roma imparatoru tacını takan I. Friedrich (imp. 1155-1190), bilinen adıyla Friedrich Barbarossa, Worms Yahudileri için İmparator IV. Heinrich'in Speyer Yahudilerine verdiği imtiyazları tekrar onaylamak suretiyle geçerli hale getirmiştir. *Edictum in favorem iudaeorum* (Yahudiler Lehine Kararname) ismiyle anılan ve 31 Mart 1157

<sup>10</sup> Linder, *The Jews in the Legal Sources*, 391-396. Alıntının İngilizceden Türkçeye çevirisi makale yazarı tarafından yapılmıştır.

<sup>11</sup> Emrullah Kaleli, "Haçlı Seferleri Zamanında Avrupada Antisemitizm (1096-1190)," *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi* 13, (1, 2013): 21-35.

tarihinde yürürlüğe giren kararname; Yahudilerin yaşamını kolaylaştırmayı amaçlayan bir hoşgörü fermanından ziyade, siyasi ve ekonomik açıdan yarar sağlayan bir anlaşma metni olarak görülebilir. Kilise -Papa- ile ilişkisini düzeltme, İtalya hâkimiyetini sağlama ve krallık içi mücadelede başarılı olma çabası içindeki İmparatorun güç kazanmasını sağlayacak olan kararnamenin kapsamı imparatorluktaki tüm Yahudileri içerecek şekilde genişletilmiştir.<sup>12</sup>

Bir asır kadar sonra Yahudilerin sayısının arttığı imparatorluk topraklarında bu ayrıcalıkların tekrar hatırlatılmasını gerektirecek gelişmeler olmuştur. Avrupa'nın pek çok yerinde Yahudiler Hristiyan halk tarafından ritüel cinayet ile yani Hristiyan kanıyla ritüel gerçekleştirmele suçlanmışlardır. Yahudilerce "kan iftirası" olarak isimlendirilen ritüel cinayet suçlamasının temel argümanı; Yahudilerin Hristiyan bayramları olan Noel veya Paskalya gibi dönemlerde Hristiyan çocukları kaçıırıp işkence yaparak öldürdükleri ve bu cinayetlerde topladıkları kanları *matzah* (ekmek) yapımında kullandıklarıdır. Dini ve ırksal nefreti körükleyen bu suçlamalar Orta Çağ Avrupa'sında Yahudiler üzerinde büyük bir tehdit oluşturmakla kalmamış, modern döneme değin onların maruz kaldığı zulüm ve pogromların temel nedenlerinden biri olmayı sürdürmüştür. Almanya'dan İtalya'ya İspanya'dan İngiltere'ye kadar tüm Avrupa'da suçlamalarla karşı karşıya kalan Yahudiler doğru düzgün yargılanmadan ve suçları tam olarak ispatlanmadan öfkeli halkın saldırılarına maruz kalmışlardır.<sup>13</sup>

İmparatorluğun Fulda kentinde 1235 yılının Noel'inde bir değirmencinin beş çocuğunun Yahudilerce kaçırılıp, evinin ateşe verildiği şeklinde iddialar ortaya atılmıştır. Çocukların kanıyla ritüel yaptığından şüphelenilen Yahudilerden otuz iki tanesi o sırada bölgede bulunan Haçlıların da yardımıyla yakalanarak öldürülmüştür. Benzer iddiaların topraklarında yaşayan halkı huzursuz ettiğini ve Yahudilere yönelik şiddet eylemlerini körüklediğini gören İmparator II. Friedrich (imp. 1220-1250) olaylara müdahale etme gereği duymuştur. Bir taraftan kızgın Hristiyan halkı tatmin etmeye çalışan imparator, diğer yandan kendi koruması altında (imparatorluk odası hizmetkârları olarak) bulunan Yahudileri baskıdan kurtarmaya çalışmıştır. Suçlanan kişiler öldürülmüş olmasına rağmen olayla ilgili inceleme başlatan imparator, tarafsız davranabilecek yetkililerle olayın netlik kazanmasına çalışmıştır. İmparatorun davetiyle Yahudi dini metinlerini, ritüellerini ve hukukunu iyi bilen uzmanların yaptıkları inceleme sonucunda Yahudiler suçsuz bulunmuştur.<sup>14</sup>

Kutsal Roma Cermen İmparatoru II. Friedrich'in 1236 Temmuz'unda yayımladığı kararname şu ifadelerle başlamaktadır:

*"Ne Eski Ahit ne de Yeni Ahit Yahudilerin insan kanı dökmesine müsamaha göstermez. Ve daha önce söylenenlerin tam tersine: Kitab-ı Mukaddes'te İbranice Bereşit denilen Musa'ya verilen emirlerde ve İbranice Talmud olarak adlandırılan Yahudi yasalarında kanla*

<sup>12</sup> Oliver J.Thatcher ve Edgar H. Mcneal, *A Source Book For Mediaeval History* (New York: Charles Scribner's Sons, 1905), 573-577.

<sup>13</sup> Seda Özmen, "Batıda Yahudilere Yönelik Kan İftiraları," *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi / Tidsad* 4, (13, 2017): 154-163.

<sup>14</sup> Willy Cohn, "Kaiser Friedrich II. und die Deutschen Juden," *Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums* 63, (3, 1919): 315-332.



*lekelenmekten sakınmaları gerektiği açıkça belirtilir. Bu durumda makul bir varsayımında bulunabiliriz; işin vahşice ve gayri medeni bir tarzda oluşu göz önünde bulundurulduğunda, hayvan kanı dahi haram olanların insan kanı için can ve mallarını tehlikeye atabilecekleri düşünölemeyeceğinden, imparator, prenslerin kararına göre; yukarıda belirtilen yerdeki Yahudileri kendilerine itham edilen suçtan ve diğer Alman Yahudilerini böylesine ciddi bir rezillik suçlamasından tamamen beraat ettirdik. Bu nedenle, mevcut ayrıcalığa dayanarak, herhangi bir beyefendinin ister ruhani ister dünyevi, yüksek veya alçak bir vazifede bulunan -belediye başkanları, icra memurları, kasabalılar veya başka herhangi biri- bir vaaz veya bir vesileyle söz konusu Yahudileri özellikle veya genel olarak yukarıda belirtilen itibarsızlıkla suçlaması veya bu konuda kayda değer veya kötü herhangi bir şeyle suçlamasını tamamen yasaklıyoruz.<sup>15</sup>*

Bu açıklamanın yer aldığı kararname İmparator IV. Heinrich'in 1090'da Speyer Yahudilerine tanıdığı, I. Friedrich tarafından 1157'de onaylanarak tüm imparatorluktaiki Yahudiler için geçerli hale gelen kararların tekrar onaylanmasıyla devam etmiştir. II. Friedrich de seleflerinin yolundan giderek tüm imparatorluk Yahudilerine önceki imtiyazları vermiştir.

On üçüncü yüzyılın ilk yarısında kilisenin Yahudiliğe karşı tutumu göz önüne alındığında Friedrich'in imtiyazları onaylaması basit bir girişim olarak değerlendirilmemelidir. O dönemde hüküm süren papalar – III. Innocent (1198-1216), III. Honorius (1216-27), IX. Gregory (1227-41)- Hristiyanlar ve Yahudiler arasındaki uçurumun derinleşmesine ciddi anlamda katkıda bulunmuşlardır. Özellikle III. Innocent (1198-1216) döneminde Kilise dini ve siyasi gücünün zirvesine ulaşmıştır. Bu büyük kilise adamı, tüm Hristiyan âleminin ve tabii ki onun ortasında yaşayan nispeten az sayıdaki Yahudi'nin kaderini belirlemeye çalışmış, Yahudileri yok etmek gibi bir niyeti olmasa da hoş görölen bir tebaa olarak onlara, daha önce Kilise yetkilileri tarafından verilen ayrıcalıkların dışında hiçbir özel ayrıcalık tanınmaması konusunda ısrar etmiştir. Yayımladığı fermanlar ve Avrupa'nın Katolik şehirlerine gönderdiği mektuplarla Aziz Augustinus'un Yahudilerin yalnızca tanık olarak hayatta bırakılması görüşünü hatırlatarak, Hristiyan Roma İmparatorluğu ve Kilise tarafından çıkarılan Yahudi karşıtı yasaların titizlikle gözetilmesi gerektiği konusunda uyarıda bulunmuştur.<sup>16</sup>

Papa III. Innocent'in çağrısıyla toplanan IV. Lateran Konsili (1215), Yahudilerin kamu hizmetinde bulunmasını ve Hristiyan hizmetkârlara sahip olmasını yasaklayan III. Lateran Konsili'nin (1179) ilgili kurallarını tekrar hatırlatmış ve Yahudilerin ayırt edici işaretler taşımalarına hükmederek, Yahudileri sosyal olarak geçmişte olduğundan daha fazla ayırmayı amaçlamıştır. Bu ortamda İmparator II. Friedrich'in ritüel cinayet suçlamaları için inceleme

<sup>15</sup> Heinz Schreckenberq, *Die Christlichen Adversus-Judaeos-Texte und ihr Literarisches und Historisches Umfeld (13.-20. Jh.)* (Frankfurt am Main: Peter Lang Europäischer Verlag der Wissenschaften, 1994), 148-153. Alıntının Almanca'dan Türkçeye çevirisi makale yazarı tarafından yapılmıştır.

<sup>16</sup> Beşinci asırda yaşayan Kilise Babası Aziz Augustinus'un tanıklık görüşüne göre; Yahudiler, Hristiyanlığın gerçekliğinin canlı tanıklarıdır. Sürgünde yaşadıkları acılar ise Mesih'i reddetmeleri sebebiyle tanrının onları cezalandırmasının bir sonucudur. Yahudiler öldürölmemelidir; çünkü onların varlığı Hristiyanlara günahın insanlık halinin bir parçası olduğunu sürekli hatırlatmaktadır. Solomon Grayzel, "Changes in Papal Policy Toward the Jews in the Middle Ages," *Proceedings of the World Congress of Jewish Studies*, 2 (2, 1969): 48-50.

başlatarak, Yahudileri suçsuz çıkarması ve önceki imtiyazları onaylaması Kilise'nin dikkatini çekmiş, hatta onun Yahudi dostu imparator olarak yaftalanmasına neden olmuştur. Dönemin papası IX. Gregory'nin *perpetua servitus iudaeorum* (Yahudilerin sürekli köleliği) doktrinini detaylandırdığı *Liber extra* olarak bilinen fermanını kısa süre önce yayımlamasına rağmen imparatorun aksi bir adım atması soru işaretlerine sebep olmuştur. Papa IX. Gregory'nin, Yahudi gruplarının kontrolünü (veya vergilerinden elde edilen geliri) kiliselerden geri çektiğinden şikâyet eden mektubuna cevaben İmparator II. Friedrich, imparatorluğundaki Yahudilerin doğrudan kendi otoritesi altında olduğunu söylemiş, Yahudilerin dini varoluşlarında Kilise'ye tabi olmaları gibi, imparatorluk odasının fiziksel köleleri olarak hizmet etmek zorunda olduklarını eklemiştir.<sup>17</sup>

1238 yılının ağustos ayında ilan edilen ve İmparator II. Friedrich'in Yahudi imtiyazlarının kapsamını Viyana Yahudilerini içerecek şekilde genişlettiğini duyurduğu kararname şu cümle ile başlamaktadır: "Bu belge ile hizmetkârlarımız (*servos camere nostre*) olan Viyana Yahudilerini imparatorluk koruma şemsiyemiz altına aldığımızı herkese duyurmak istiyoruz."<sup>18</sup>

Buradan anlaşılan İmparator, kilisenin Yahudilere biçtiği *perpetua servitus iudaeorum* yani Yahudilerin Hristiyanlar karşısında sürekli köleliği doktrinini, *servitus camerae imperialis* yani imparatorluk odası köleliğine çevirmek suretiyle laik ve yasal bir forma dönüştürmüştür. Kilisenin Yahudilere köle olarak muamele etme beklentisini göz ardı edemeyen imparator, dini anlamda bir aşağılamaya izin vermezken, Yahudi halkına tanıdığı ayrıcalıkları imparatorluğun siyasi ve ekonomik beklentilerine endekslemiştir. Bu ayrıcalıklara imparatorluğun içinde bulunduğu koşulları dikkate alınmaksızın odaklananlar selefleri gibi imparator II. Friedrich'e de "Yahudi dostu, Yahudi imparator" gibi yakıştırmalar yapmışlar, imparatorun bu konuda izlediği denge politikasını fark edememişlerdir.<sup>19</sup> Guido Kisch'in ifadesiyle "İmparator II. Friedrich'in politikasının tek amacı, en küçük gücü bile devletin yararına çevirmek ve hiçbir şeyin boşa gitmesine izin vermemektir." Bir yanda Kilise'nin devlet işlerine müdahalesi, diğer yanda imparatorluk otoritesine direnen prenslerin faaliyetleri arasında gücünü muhafaza etmeye çalışan İmparator II. Friedrich Yahudileri bir piyon olarak kullanmıştır. Hoşgörüyü örülmüş görünen imtiyaz maddelerinin aslında imparatorluğun siyasi ve ekonomik beklentilerini karşılamayı amaçlayan bir ağ olduğu anlaşılmalıdır; zira bu imtiyazlar Yahudileri tamamen bağımsız kılmaktan uzak, oda serfliği kurumu için düzenlenen imtiyazlar olmuştur.<sup>20</sup>

Hangi amaca hizmet ederse etsin bu imtiyazlar neticesinde Yahudiler imparatorluk topraklarında -istisnalar olmakla birlikte- güvenle yaşayabilmişlerdir. Aynı dönemde İngiltere ve Fransa'daki Yahudilerin yaşamı ile karşılaştırıldığında bu açıkça görülebilmektedir. On üçüncü asrın ortalarından itibaren İngiltere'deki Yahudilerin durumu kötüye gitmiş, sırasıyla Leicester, Londra, Newcastle, Southampton, Berkhamsted ve Derby'den çıkartılmışlardır.

<sup>17</sup> Heinz Thomas, *Ludwig der Bayer (1282- 1347) Kaiser und Ketzer* (Regensburg: Verlag Friedrich Pustet,1993), 292.

<sup>18</sup> Schrekenberg, *Die Christlichen Adversus-Judaeos-Texte*, 154.

<sup>19</sup> Schrekenberg, 158-159.

<sup>20</sup> Guido Kisch, *The Jews in Medieval Germany* (New York: Ktav Publishing House, Inc., 1970), 145-146.

Dahası İngiltere Kralı I. Edward (1282-1307) dönemi Yahudiler için felaketle sonuçlanmıştır. Yahudiler sarı rozet takmaya zorlanmış, tefecilikle suçlanan üç yüz kadar Yahudi öldürülmüş ve malları krallık hazinesine alınmış, en sonunda da 1290 yılında tüm Yahudiler krallık topraklarından kovulmuştur. Fransa Yahudileri de benzer bir süreçten geçmişlerdir. Fransız makamları İngiltere'den atıldıktan sonra kurtulan Yahudilerin Fransa'ya girmesine izin vermesine rağmen, 1285'te Kral IV. Philip, (1285-1314) tüm Fransız Yahudilerini hapse atmış; daha sonra 1306'da mallarına el koyarak, onları ülkeyi terk etmeye zorlamıştır. 1315'te Fransa Kralı X. Louis (1314-1316) Yahudilerin geri dönüşlerine izin vermiş olmasına rağmen, Yahudiler 1394'te Kral VI. Charles (1380-1422) tarafından kesin olarak sınır dışı edilinceye kadar, Fransa'nın çeşitli bölgelerinde şiddet olaylarından mustarip olmaya devam etmişlerdir.<sup>21</sup>

Bu şartlar altında Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu Yahudilerin nispeten rahat yaşayabildikleri bir yer olmuştur. İmparator IV. Ludwig (imp. 1328-1347) seleflerinin Yahudilere tanıdığı imtiyazları onaylamıştır. Yahudilere yönelik şiddet olaylarının da önüne geçmeye çalışmıştır. 1336 yazında Würzburg yakınlarında bir grubun bin beş yüz kadar Yahudi'yi öldürmesi üzerine İmparator IV. Ludwig 10 Kasım 1336 tarihinde bir kararname ile Nürnberg ve Rothenburg arasında yaşayan Yahudilerin can ve mallarının korunacağını, herhangi bir saldırı halinde kayıplarının tazmin edileceğini bildirmiştir. İmparatorluk topraklarındaki hâkimiyeti Alman prensleriyle olan mücadelesine göre değişiklik gösteren Ludwig, imparatorlukta tüm Yahudiler için geçerli olan genel bir kararnameden ziyade bölgesel kararlar almıştır. Kendisine bağlı şehir yöneticilerine gönderdiği emirlerle o bölgedeki Yahudilerin yaşam koşullarını belirlemiştir.<sup>22</sup>

On dördüncü asrın ortalarından itibaren -İmparator Ludwig'in 1347'de ölümüyle birlikte- bölgedeki Yahudiler büyük değişikliklerle karşı karşıya kalmış ve Yahudilerin yasal konumu bir kez daha tartışmaya açılmıştır. Bir sonraki yıl Avrupa'nın genelinde yirmi beş milyon insanın öldüğü yıkıcı bir veba ortaya çıkmıştır. O yılın sonbaharında bu ölümlerin Hristiyanları hasta etmeye yönelik uluslararası bir Yahudi komplosunun sonucu olduğu söylentisi ortalıkta dolaşmaya başlamıştır. Bu söylenti sebebiyle Akdeniz'den Almanya'ya dünyanın her yerinde Yahudiler içme sularını, nehirleri, akarsuları ve kuyuları zehirlemekle suçlanmış, yargılanmış ve cezalandırılmışlardır. Kilise ve imparatorluk resmi söylemlerine rağmen kasaba ve şehir halkının Yahudilere duyduğu öfke ve şiddet olaylarının önüne geçememiştir. Bu nedenle milyonlarca insanın doğal afetten ölmesini binlerce Yahudi'nin insan eliyle katledilmesi izlemiştir.

*“Cumartesi –Aziz Valentinus- günü, Yahudileri mezarlıklarındaki ahşap bir platform üzerinde yaktılar. Yaklaşık iki bin kişi vardı. Kendilerini vaftiz etmek isteyenler kurtuldu. Birçok küçük çocuk ateşten çıkarıldı ve babalarının ve annelerinin iradesine karşı vaftiz edildi. Ve Yahudilere olan her şey iptal edildi ve Yahudiler borç için aldıkları tüm rehin ve senetleri teslim etmek zorunda kaldılar. Ancak konsey, Yahudilerin sahip olduğu parayı aldı ve orantılı olarak işçiler arasında paylaştırdı. Para gerçekten de Yahudileri öldüren şeydi. Fakir olsalardı*

<sup>21</sup> Rebecca Rist, *Popes and Jews, 1095–1291* (Oxford: Oxford University Press. 2016), 68-70.

<sup>22</sup> Michael Menzel, *Regesten Kaiser Ludwigs des Bayern (1314–1347)* (Heft 10, Köln, Weimar, Wien: Böhlau Verlag, 2015), 201; Thomas, *Ludwig der Bayer*, 290, 295-296

*ve feodal beyler onlara borçlu olmasaydı yanmazlardı. Bu zenginlik zanaatkarlar arasında paylaştırıldıktan sonra bazıları, günah çıkartanların tavsiyesi üzerine paylarını katedrale veya kiliseye verdi. Yahudiler, Strasbourg'da ve aynı yıl içinde ister hür şehirler ister imparatorluk şehirleri ister lordlara ait şehirler olsun, Ren'in tüm şehirlerinde yakıldı. Bazı kasabalarda Yahudileri mahkemeden sonra, bazılarında ise mahkemeye çıkmadan yaktılar. Bazı şehirlerde Yahudiler evlerini kendileri ateşe verdiler ve kendilerini yaktılar.”<sup>23</sup>*

Saldırılarından kurtulan bir Yahudi'nin şahit olduğu gibi; imparatorluk topraklarının her yerine yayılmış olan şiddet olaylarının zemininde teolojik olduğu kadar ekonomik bir nefret de vardı. Yahudilere borçlu olanlar ve Yahudilerden geriye kalan mala mülke el koymak isteyenler hep birlikte hareket ederek yargısız infaz yapmışlardır. Kutsal Roma Cermen İmparatoru IV. Karl (imp. 1355-1378), imparatorluk odasının hizmetkârlarına yapılan saldırıları şehir yöneticilerine ceza vereceği tehdidiyle durdurmaya çalışmışsa da başarılı olamamıştır. IV. Karl şimdiye kadar olduğu gibi Yahudilerin canları ve mallarıyla imparatorluğa ait oldukları konusunda ısrar etmiş, başta Strasbourg olmak üzere pek çok şehirde yaşanan pogromları kendini mali açıdan zarara uğratan bir girişim olarak değerlendirmiştir.<sup>24</sup>

1348'deki Kara Veba olarak bilinen büyük salgın, ardından Yahudi pogromu ve 1378 Kilise'nin Avignon sürgünü gibi krizlerin yaşandığı bir dönemde Kutsal Roma İmparatoru olan IV. Karl'ın; Yahudilerle ilgili kararları incelendiğinde, onlar üzerindeki kontrol ve korumasını muhafaza edemediği anlaşılmaktadır. Henüz imparator olmamış, Alman Krallığı konusunda da beklediği desteği bulamamış olan IV. Karl'ın pogromları önlenmeye yetecek kadar siyasi desteğe ve mali kaynaklara sahip olamayışı, pogromların gidişatında yerel olarak rol oynayan farklı aktörleri doğurmuştur. IV. Karl'ın 17 Şubat 1349 tarihli kararı bu görüşü desteklemektedir:

*“... sevgili prensimiz ve kuzenimiz Trier'in saygıdeğer Başpiskoposu Baldewine'e büyük meblağlar borçlu olduğumuzdan, ... ve bu mektupla Alsace ya da başka bir yerde öldürülen Yahudilere ait belgeler, kitaplar, rehineler, değerli eşyalar ve bulunan diğer bütün mallar ve zenginlikler bizim odamıza ait olduğundan, ayınsını prensimize ve kuzenimize verdik, ... her şeyi ona miras verdik.”<sup>25</sup>*

Şehir yöneticisi olan yeğeni Baldewine'e Yahudi gelirini bağışlaması IV. Karl'ın Yahudi pogromunu desteklediği şeklinde yorumlanmıştır. Diğer yandan bunu engellemeyeceği açık olan Karl, yerini koruyabilmek için şehir yöneticilerinin desteğini almak için Yahudiler üzerindeki kontrolü onlara devretmiştir. 9 Nisan 1349 tarihli diğer bir kararında da IV. Karl aynı şeyi amaçlamaktadır:

<sup>23</sup> Jacob R. Marcus ve Marc Saperstein, *The Jews in Christian Europe* (Cincinnati: Hebrew Union College Press, 2015), 157. Alıntının İngilizceden Türkçeye çevirisi makale yazarı tarafından yapılmıştır.

<sup>24</sup> Helmut Castritius vd., *Forschungen Zur Geschichte Der Juden*, (Band 2, Hannover: Verlag Hahnsehe Buchhandlung, 1995), 316.

<sup>25</sup> Lorenz Weinrich, *Quellen zur Verfassungsgeschichte des Römisch-Deutschen Reiches im spatmittelalter (1250-1500)* (Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1983), 310. Alıntının Almandan Türkçeye çevirisi makale yazarı tarafından yapılmıştır.

*“Bu mektupla görenlere, duyanlara veya okuyanlara, halka açık şekilde duyuruyoruz ki; Wirtemberg Kontları Sadık, Asil ve Sevgili Eberhard ve Ulrich, kentlerinde (Schwabisch Hall) öldürülen Yahudilerin yahut yaşayan Yahudilerin geride bıraktıkları malları, verdikleri sekiz yüz florin sebebiyle yukarıda bahsettiğimiz Wirtemberg kontlarına vererek onları ödüllendiriyoruz.”<sup>26</sup>*

Altı yüze yakın Yahudi'nin öldürüldüğü Nürnberg Yahudi pogromuyla ilgili olarak IV. Karl'ın 16 Kasım 1349 tarihli “pazar belgesi” olarak bilinen kararı da bu şekilde anlaşılabilir. Buna göre Karl, Nürnberg halkının bu yerde iki şehir meydanına yer açmak için Yahudi mahallesinin büyük bir kısmını yıkmasına ve orada bulunan sinagog yerine, onun tarafından bağışlanan bir kilisenin -bugünkü Frauenkirche- inşa edilmesine izin vermiştir. Dahası Yahudilere ait mal ve mülkleri uygun gördüğü daha doğrusu desteğini beklediği şehir meclis üyelerine dağıtmıştır.<sup>27</sup>

Kara vebanın korkunç etkilerinden sonra İmparator IV. Karl, Augsburg Piskoposu ve Mainz Başpiskoposunun başını çektiği bir grubun “Yahudileri kabul etme ve barındırma” hakkı için kendisine başvurmaları üzerine Yahudilerle ilgili yeni kararlar almıştır. IV. Karl, 10 Ocak 1356 tarihinde ilan ettiği *Golden Bull* ile imparator seçimi başta olmak üzere Alman prenslere büyük yetkiler tanımıştır.<sup>28</sup> Kararnamenin altın, gümüş ve diğer madenlerden bahseden dokuzuncu bölümünde Yahudiler şu şekilde yer bulmuştur:

*“Haleflerimiz olan Bohemya krallarının, tüm geleneksel haklarla birlikte, söz konusu krallıkta ve tabii olduğu topraklarda bulunmuş veya herhangi bir zamanda bulunacak olan tüm altın, gümüş, kalay, bakır, demir, kurşun ve diğer her türlü metal ve ayrıca tuz madenlerini adil bir şekilde elinde bulundurabileceğini ve yasal olarak sahip olabileceğini beyan ederiz. Aynı şekilde, Topluca, bireysel, dini ve seküler prens seçmenleri prenslik ve derebeylik bölgesinde mülkiyet konusunda daima aynı haklara sahiptirler. Ve Yahudilere sahip olabilirler ve geçmişte belirlenen geçiş ücretlerini alabilirler.”<sup>29</sup>*

Böylelikle imparator, teoride imparatorluk şehirlerindeki Yahudileri eskisi gibi kendi tebaası, hazine serfleri olarak kabul etmeye devam etmiş olsa da pratikte hem ruhani hem de laik seçmenler, Yahudileri tutma ve tabii ki onları vergilendirme ayrıcalığını elde etmişlerdir. Bu ayrıcalık tüm şehir idarecilerine değil *Golden Bull*'de belirlenmiş olan seçmenlere tanınmıştır. (Aynı durum İmparator IV. Karl'ın oğlu ve bir sonraki Kutsal Roma Cermen İmparatoru Sigismund (imp. 1433-1437) için de geçerlidir. 1411 yılında Alman Kralı olarak iktidara gelen Sigismund'un Yahudilerle ilgili kararlarına bakıldığında şehir yöneticilerinin Yahudiler üzerindeki yetkisinin ne kadar büyüdüğü anlaşılmaktadır. Örneğin; Sigismund, 15

<sup>26</sup> Weinrich (1983), 311. Alıntının Almancadan Türkçeye çevirisi makale yazarı tarafından yapılmıştır.

<sup>27</sup> Jörg R. Müller ve Andreas Weber, “Karl IV. und die Juden,” *Kaiser Karl IV. 1316–2016. Ausstellungskatalog Erste Bayerisch-Tschechische Landesausstellung* içinde, ed., Jiri Fajt, Markus Hörsch, (Prague–Nuremberg: Nationalgalerie / Germanisches Nationalmuseum, 2016), 222.

<sup>28</sup> Heinrich Graetz, *History of the Jews*, Vol. IV, (London: Myers & Co., 1904), 137-138.

<sup>29</sup> Thatcher ve Mcneal, *A Source Book*, 293-294. Alıntının İngilizceden Türkçeye çevirisi makale yazarı tarafından yapılmıştır.

Mart 1415 tarihli kararıyla Nürnberg şehrinde yaşayan Yahudilerden alınan beş yüz gulden vergiyi şehir idarecilere bağışlamaktadır. Yine 22 Temmuz 1415 tarihli kararıyla Magdeburg ve Bremen başpiskoposluklarına, Hildesheim, Halberstadt ve Schwerin piskoposluklarına, Brunswick, Lüneburg, Thüringen, Hessen, Brandenburg, Meissen, Mecklenburg ve Stettin dukalıklarına Yahudilere vergi koyma yetkisi vermiştir. Alman Kralı Sigismund, zaman zaman şehir yöneticilerinin kendi bölgelerindeki Yahudilerin durumuyla ilgili düzenlemelerini onaylamış, zaman zaman da onları belirlediği kararları uygulamaya zorlamıştır.<sup>30</sup> Bu noktada Sigismund'un 4 Nisan 1416 tarihli kararnamesi önceki imparatorların Yahudilerle ilgili imtiyazlarını hatırlatmaktadır. Bu kararnameyle Sigismund, imparatorluk şehirleri Nürnberg, Nördlingen, Windsheim ve Weissenburg şehirlerinde vergi ödeme yükümlülüğünü yerine getiren Yahudilere aşağıdaki özgürlük ve hakları tanımıştır:

- 1) Hiç kimse ne kendisi ne de bir başkası, iyi niyetleri olmaksızın, her zamanki yıllık Yahudi vergisi dışında onlardan herhangi bir vergi almamalı veya istememelidir.
- 2) Hiç kimse borçlularını ellerinden alamaz, azat edemez ve benzeri kanunlar koyamaz.
- 3) Sadece oturdukları kentlerin ve yerlerin mahkemeleri önünde yargılanabilirler, ancak imparatorluk mahkemeleri ve bölge mahkemeleri önünde yargılanamazlar.
- 4) Krallıktan gümrük vergisi olan yerlerde, gümrük vergisine tabi mallarından Hristiyanların mallarından alınandan daha fazla gümrük alınmaz, ayrıca bedenlerinden de gümrük alınmaz; onlara eşlik etmemeli ve Hristiyanlardan talep edilenden daha fazlası istenmemelidir.
- 5) Lordlar ve şehirler arasındaki savaşlarda yakalanırlarsa, kraliyet odasına ait oldukları için onlara rehin verilmeyecek ve hatta kral ve imparatorluk bile saldırı durumunda rehin vermeyecek.
- 6) Buldukları prenslik ve kasabalara ödeyecekleri yıllık faiz artırılmaz ve paralarının ödünç verilmesi konusunda eski gelenek devam eder. Bu nedenle kimse onlar için yeni kanunlar çıkaramaz.
- 7) Yerleşik Yahudileri kraliyet odasının zararına sürmüş olan imparatorluk prensleri ve şehirleri, onları eski geleneklere göre yeniden kabul etmelidir.
- 8) Kral tarafından herhangi birine bir veya daha fazla Yahudi veya onların malları hakkında verilen veya verilecek mektuplar, krallığın iyiliği için yapmakla yükümlü oldukları şeyler dışında geçerli olmayacaktır.

---

<sup>30</sup> Karl Schumm, "Konrad von Weinsberg und die Judensteuer unter Kaiser Sigismund," *Württembergisch Franken*, 54, (44, 1970), 28-35.



9) İyi ve kötünün ne olduğunu bilemeyecek kadar genç olan Yahudi çocuklar zorla Hristiyanlaştırılmamalıdır.<sup>31</sup>

Sigismund Yahudilerin bu hak ve özgürlüklerini muhafaza edebilmek için bu kararın aksine davranan prenslere, lordlara ve şehir yöneticilerine elli mark altın değerinde bir ceza belirlemiştir. Aynı zamanda Yahudilerin bu ayrıcalıkları elde edebilmeleri için de tüm taşınır mallarının (giyecek, ev eşyaları vb. hariç) onda birini kraliyet odasına vermelerini şart koşturmuştur.

İktidarının ilk yıllarında Yahudi imtiyazları konusunda daha ayrıntılı kararnamelere imza atan Sigismund zaman içerisinde Yahudi vergileriyle birlikte bu imtiyaz hakkını da bölgesel idarecilere bırakmak durumunda kalmıştır. Böylece Alman krallığındaki Yahudilerin yaşamı tek düze olmaktan çıkarak bölgesel yöneticilerin yaptırımları altında farklılaşmaya başlamıştır. Bu durum en iyi şekilde 1429-1430 yazında Überlingen ve Konstanz gölü yakınlarında Yahudilere yönelik ritüel cinayet suçlamalarında görülmektedir. Bu suçlamalara Ravensburg ile Lindau'daki benzer iddiaların eklenmesiyle Yahudiler yargılanmış ve yakılarak cezalandırılmıştır. Bu konuda pek çok araştırmacı Kral Sigismund'u suçlu bulmuş ve Yahudilerin yakılması emrini onun verdiğini iddia etmişlerdir. Ancak burada Kral Sigismund'un vergileriyle birlikte Yahudileri yargılama yetkisini de bölgesel güçlere devrettiği göz ardı edilmiştir. Hem mali hem de hukuki anlamda Yahudiler üzerinde güç sahibi olan bölgesel güçler kendi çıkarları açısından hareket etmişler; bu durumda Sigismund'un idari olanakları, yerel manada Yahudilere yapılan zulümleri durdurmaya yeterli gelmemiştir.<sup>32</sup>

## Sonuç

On birinci asırdan on beşinci asra değin Kutsal Roma imparatorları; IV. Heinrich, I. Friedrich, II. Friedrich, IV. Ludwig, IV. Karl ve Sigismund'un çıkardıkları kararnameler çerçevesinde imparatorluğun Yahudilere yönelik politikası teori ve gerçeklik arasındaki uyumsuzluktan kaynaklanan bir çelişki ile karakterize edilebilir. Bu çelişki Hristiyan vatandaşlarla eşit olmayan ve özel düzenlemeler gerektiren Yahudi yasal statüsü üzerinde imparator-kral, şehir idarecisi ve Kilise'den oluşan güç odaklarının her birinin belirleyici olma çabasından kaynaklanmıştır. Kilise Yahudilerin sahip olduğu inanç sebebiyle Hristiyan aleminin karşısında alçaltıcı bir statüde bulunması gerektiğinin altını çizerek sürekli kölelik (*perpetua servitus iudaeorum*) ideolojisini savunmuştur. İmparatorlar ise imtiyazlar yoluyla yasal olarak güvenceye aldıkları Yahudileri imparatorluğa hizmet eden bir sınıf haline getirmişlerdir. Kararnamelerde yasal statüsü imparatorluk odası hizmetkârları (*servitus camerae imperialis*) olarak tespit edilen Yahudiler, can ve mallarıyla imparatorluğa ait bir grup olarak görülmüşlerdir. İmparatorluk tarafından

<sup>31</sup> Meir Wiener, *Regesten zur Geschichte der Juden in Deutschland Während des Mittelalters* (Hannover: Hahn'sche Hofbuchhandlung, 1862), 177-178. Alıntının Almandan Türkçeye çevirisi makale yazarı tarafından yapılmıştır.

<sup>32</sup> Karel Hruza, "König Sigismund und seine jüdischen Kammerknechte, oder: Wer bezahlte 'des Königs neue Kleider?'" *Kaiser Sigismund (1368-1437)* içinde, ed. Karel Hruza ve Alexandra Kaar, (Wien · Köln · Weimar: Böhlau Verlag, 2012), 111-116.



belirlenen vergileri ödedikleri takdirde kararnamelerde belirlenen hak ve ayrıcalıklardan faydalanabilen Yahudiler, imparator otoritesinin zayıfladığı zamanlarda koruma kalkınının dışında kalarak şiddete maruz kalmışlardır. Örneğin; haçlı seferleri, ritüel cinayet ve kara veba suçlamalarıyla ayaklanan Hristiyan halkın ön ayak olduğu şiddet olaylarında imparatorluk kararnamelerinin sağladığı ayrıcalıklar görmezden gelinmiştir. Teolojik ve ekonomi temelli toplumsal olayların yanı sıra imparatorluğun içinde bulunduğu siyasi koşullar da Yahudilerin durumunu önemli ölçüde etkilemiştir. Geç Orta Çağ'dan itibaren imparator seçmeni olarak merkezi otorite karşısında gittikçe güçlenen Alman prensler (bölgesel güçler) Yahudilerin siyasi ve yasal statüsünde daha çok belirleyici hale gelmişlerdir.

## KAYNAKÇA

- Bryce, James. *The Holy Roman Empire*. New York: Macmillan and Co., 1889.
- Castritius Helmut, Alfred Haverkamp, Franz Irsigler, Stefi Jersch-Wenzel. *Forschungen Zur Geschichte Der Juden*. Band 2. Hannover: Verlag Hahnsehe Buchhandlung, 1995.
- Cohn, Willy. "Kaiser Friedrich II. und die Deutschen Juden." *Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums* 63, (3, 1919): 315-332.
- Graetz, Heinrich. *History of the Jews*. Vol. IV. London: Myers & Co., 1904.
- \_\_\_\_\_. *History of the Jews*. Vol. III. London: David Nutt, 1892.
- Grayzel, Solomon. "Changes in Papal Policy Toward the Jews in the Middle Ages." *Proceedings of the World Congress of Jewish Studies* 2, (2, 1969): 43-54.
- Hruza, Karel. "König Sigismund und seine jüdischen Kammerknechte, oder: Wer bezahlte 'des Königs neue Kleider?'" *Kaiser Sigismund (1368–1437)* içinde, Editörler: Karel Hruza ve Alexandra Kaar, 75-136. Wien · Köln · Weimar: Böhlau Verlag, 2012.
- Kaleli, Emrullah. "Haçlı Seferleri Zamanında Avrupa'da Antisemitizm (1096-1190)." *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi* 13, (1, 2013): 21-35.
- Kisch, Guido. *The Jews in Medieval Germany*. New York: Ktav Publishing House, Inc., 1970.
- Linder, Amnon. *The Jews in the Legal Sources Of The Early Middle Ages*. Detroit: Wayne State University Press, 1997.
- Marcus, Jacob R. ve Marc Saperstein. *The Jews in Christian Europe*. Cincinnati: Hebrew Union College Press, 2015.
- Menzel, Michael. *Regesten Kaiser Ludwigs des Bayern (1314–1347)*. Heft 10. Köln, Weimar, Wien: Böhlau Verlag, 2015.
- Müller, Jörg ve Andreas Weber. "Karl IV. und die Juden." *Kaiser Karl IV. 1316–2016. Ausstellungskatalog Erste Bayerisch-Tschechische Landesausstellung* içinde, ed. Jiri Fajt ve Markus Hörsch (Prague–Nuremberg: Nationalgalerie / Germanisches Nationalmuseum, 2016), 218-226.
- Özmen, Seda. "Frank İdaresi Altında Yahudiler." *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi* 1, (Aralık 2018): 52-66.
- \_\_\_\_\_. "Batıda Yahudilere Yönelik Kan İftiraları." *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi / Tidsad* 4, (13, 2017): 154-163.
- Parkes, James. *The Conflict of the Church and the Synagogue*. New York: Meridian Books, 1964.
- Rist, Rebecca. *Popes and Jews, 1095–1291*. Oxford: Oxford University Press, 2016.
- Schrekenberg, Heinz. *Die Christlichen Adversus-Judaeos-Texte und ihr Literarisches und Historisches Umfeld (13.-20. Jh.)*. Frankfurt am Main: Peter Lang Europäischer Verlag der Wissenschaften, 1994.

- Schumm, Karl. "Konrad von Weinsberg und die Judensteuer unter Kaiser Sigismund." *Württembergisch Franken* 54, (44, 1970): 20-58.
- Stollberg-Rilinger, Barbara. *The Holy Roman Empire A Short History*. Princeton: Princeton University Press, 2018.
- Thatcher, Oliver J. ve Edgar H. Mcneal. *A Source Book For Mediaeval History*. New York: Charles Scribner's Sons, 1905.
- Thomas, Heinz. *Ludwig der Bayer (1282- 1347) Kaiser und Ketzer*. Regensburg: Verlag Friedrich Pustet, 1993.
- Weinrich, Lorenz. *Quellen zur Verfassungsgeschichte des Römisch-Deutschen Reiches im spatmittelalter (1250-1500)*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1983.
- \_\_\_\_\_. *Quellen zur Deutschen Verfassungs-,Wirtschafts- Und Sozialgeschichte Bis 1250*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1977.
- Wiener, Meir. *Regesten zur Geschichte der Juden in Deutschland Wahrend des Mittelalters*. Hannover: Hahn'sche Hofbuchhandlung, 1862.



# Beyond Critique and Polemic: Public Debate On and Offline as a Test for the Ethics of Care

Ali Özgür GÜRSOY (\*)

## Abstract

*This article investigates the state of public communication on and offline as a test case for the viability of care ethics to deal with the fundamental disagreements that characterize our communicative interactions. The argument proceeds in four steps. First, I adumbrate two styles of argumentation that I link with two influential modern ethical theories, the critical-deontological and the polemical-utilitarian. I claim that restricting ourselves to these four terms imprisons us to oscillations between two apparently incompatible frameworks that picture public communication either in normative terms or in terms of power politics. Second, I claim that care ethics offers promising conceptual and normative resources to overcome these oscillations between critique and polemic. Third, I show how this is the case because of the unique way in which care ethics seeks to overcome the opposition between dependence and independence by reconfiguring the standard picture of the separation between morality and politics. Finally, I claim that the real limitation of care ethics is not to be found in its lack of universalizable norms or precise standards, but rather in its insufficient questioning of the extent to which disagreement as dissensus might characterize contemporary politics.*

**Keywords:** Care Ethics, Critique, Polemic, Public Communication, Dissensus.

## Original Research Article

**Submission Date:** 12.08.2023

**Acceptance Date:** 01.11.2023

(\*) Asst. Prof., İzmir University of Economics, Faculty of Communication, New Media and Communication.

**E-mail:** ozgur.gursoy@ieu.edu.tr

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0003-3332-9921>



Ali Özgür Gürsoy, "Beyond Critique and Polemic: Public Debate On and Offline as a Test for the Ethics of Care," *Üsküdar University Journal of Social Sciences*, no. 17, (November 2023): 61-77.

DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.9.17.132>



This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

# Eleştiri ve Polemiğin Ötesinde: Çevrimiçi ve Dışı Kamusal Tartışmalar Üzerinden Bakım Etiğinin Sınırlarının Sorgulanması

Ali Özgür GÜRsoy (\*)

## Öz

*Bu makale günümüzde çevrimiçi ve dışı kamusal iletişimin bakım etiğine dair sunduğu sınırları incelemektedir. Makalenin argümanı dört aşamadan oluşmaktadır. İlk olarak iki argümansal stil—kritik ve polemik—modernitede etkili olmuş iki etik teorisiyle ilişkilendirilmekte ve kendimizi bu terimlerin kurduğu kuramsal çerçeveye sıkıştırmanın oluşturduğu kavramsal sınımlar gösterilmektedir. İkinci olarak, bakım etiğinin bu sınımları aşmakta ümit verici kaynaklara sahip olduğu iddia edilmektedir. Üçüncü olarak, bu kaynakların merkezinde bakım etiğinin bağımlılık ve bağımsızlık arasındaki zıtlığı yeniden düşünmemizi sağlayan ve ahlak ile siyaset arasındaki sınırları sorgulayan argümanları konumlandırılmaktadır. Son olarak, bakım etiğinin karşılaştığı en önemli sınırın, genellikle iddia edildiğinin aksine evrensel normlar veya kesin standartlar sunamaması değil, günümüz siyasası yaşamını tanımlayan dissensus olarak anlaşmazlığı yeterince sorgulamaması olduğu iddia edilmektedir.*

**Anahtar Kelimeler:** Bakım etiği, Kritik, Polemik, Kamusal İletişim, Dissensus.

## Özgün Araştırma Makalesi

**Geliş Tarihi:** 12.08.2023

**Kabul Tarihi:** 01.11.2023

(\*) Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Ekonomi Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim.

**E-posta:** ozgur.gursoy@ieu.edu.tr

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0003-3332-9921>



Ali Özgür Gürsoy, "Beyond Critique and Polemic: Public Debate On and Offline as a Test for the Ethics of Care," *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, no. 17, (Kasım 2023): 61-77.

DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.9.17.132>



Bu eser [Creative Commons Atf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) ile lisanslanmıştır.

## Introduction

Much has been made of the erosion of norms in our politically charged times riven with polarized views on just about anything. Since many aspects of our everyday lives have been digitalized or at least coupled with their digital surrogates, this alleged erosion of norms is also appealed to as an explanatory factor for the state of public communication online. Hence, whether it is a question of vaccination, the evaluation of ChatGPT or the best way to bake a cake, we are shocked by the animosity characterizing the name-calling that passes for dialogue online and bemoan the erosion of norms. Even though this notion is inadequate as an explanation of much of what we dislike about contemporary communication, on and off-line, it signifies the need for a renewed attention to ethics beyond the platitudes and pious wishes in which we tend to conceive it.

In what follows, I will test out four interrelated claims centered around the limits of care ethics as a candidate ethical theory that could help us make sense of, evaluate and correct debate culture. First, I will adumbrate two styles of argumentation—what I will call here critique and polemic—to characterize not only two types of argumentations, but also two frameworks for the analysis of such argumentation. (Obviously, these are intended to be something like ideal types and not empirical descriptions). I will then align two standard modern ethical theories, namely deontology and utilitarianism, one with each type of argumentation. The result will be the claim that restricting ourselves to these four terms imprisons us to an oscillation between two apparently incompatible frameworks: normative views, which sometimes make it seem like a well-designed critical thinking and ethics course is all it would take to turn us into impeccable partners in dialogue toward mutual understanding; and power politics, which sometimes makes it seem like all we can ever do is describe the shifting forces in play in social life.

Second, I will claim that care ethics offers promising conceptual and normative resources to overcome the oscillation into which we are forced when we are restricted to a choice between critique and polemic. It does so—and this is the third claim—by moving beyond the dialectic of dependence and independence characterizing these perspectives in favor of collective care and care networks (i.e., interdependence) and by emphasizing the irreducible *cognitive* import of *emotive* attitudes such as empathy, compassion and imagination. The fourth and last claim is that the real test for care ethics as an ethical and political framework for debate culture on and offline is not its subjectivism, lack of precise standards or universalizable norms, but whether it can take *dissensus* into account. Attention to this issue allows us to identify an important feature of genuine communication, especially missing in most online debate culture, namely, its ability to transform the identity of an individual and enable the creation of new subjectivities. This, in turn, allows us to foreground sources of social division and conflict that are deeper than the ‘erosion of norms.’ Hence, the very strength of the perspective of care ethics in comparison with two alternative perspectives, namely its acknowledgement of the political dimension of ethics, becomes a limitation due to its insufficient conceptualization of this political dimension.<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> Hence, the types of public debate that are of particular relevance to this study and serve as the background in terms of which care ethic’s fundamental orientation is examined are those that are involved in, for

## Critical-deontological and Polemical-utilitarian Orientations

What I will call here the framework of critique is historically associated with Kant, but one may invoke many sophisticated contemporary versions.<sup>2</sup> In the critical tradition, free public communication is not only one possible way of expressing rationality but is necessary for the very possibility of rational thought. This is partly because the latter comes to be conceived as a social institution with economic and political conditions.<sup>3</sup> For my purposes here, I want to isolate what I take to be the four dimensions of the perspective of critique: 1) Self-examination, 2) interrogation of limits, 3) concern with legitimacy (rights), 4) the requirement of communicability. This perspective is characterized by self-examination because it is inherently reflexive: The problem of knowledge of self and world, here, is recast as that of the self-knowledge of the rights whereby a subject justifies its claims to knowledge. In any claim I make, I must minimally take myself as making a claim, that is, as engaged in a particular kind of practice defined by a set of beliefs and commitments (e.g., equality of the participants, unacceptability of violence, responsiveness to reasons.) Because it is concerned with the question of whether, in any claim-making, I have a right to that kind of claim, it privileges the problem of legitimacy. No putative fact or some given in experience will count as a legitimate move in argumentation unless it is counted as such by a subject who can justify it by appealing to rules that are universalizable in principle.

In other words, in any claim-making, what is at stake is not only *the particular claim itself* but also the normative constraints that are presupposed by the very possibility of making such a claim. The perspective of critique has a picture of human rationality that sets it up as a tribunal, which alone can set the limits and boundaries of legitimate thought and action.<sup>4</sup> Hence, in this perspective there are two possibilities for viewing public communication: Either it will be a rational resolution of disputes according to at least implicitly acknowledged—and therefore common—rules, or it will be a state of war unchecked by any rules that are held

---

example, the status of climate change, same-sex marriage, public vaccination, and public regulations in the context of a pandemic.

<sup>2</sup> My interest here is not primarily to provide an exhaustive discussion of the theme of critique but to delineate those aspects that I consider to be relevant to its formulation as a theoretical orientation and its ethical import, which I explicate below. Three works that offer a conception of critique (while developing it in different directions) are: Dieter Henrich, *Between Kant and Hegel: Lectures on German Idealism* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2008); Jürgen Habermas, *Moral Consciousness and Communicative Action*, C. Lenhardt, trans. (Cambridge, MA: MIT Press, 1990) (Original work published 1983); Onora O'Neill, *Bounds of Justice* (Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2000); Christine M. Korsgaard, *The Sources of Normativity* (Cambridge University Press, 2010).

<sup>3</sup> See Robert B. Pippin, *Hegel's Idealism: The Satisfactions of Self-Consciousness* (New York, NY: Cambridge University Press 1989). For the articulation of the four elements in relation to a critique of polemics in the Turkish Press, see A. Özgür Gürsoy and Gökçen Karanfil, "The Afterlife of Critique: The Communicability of Criticism and the Publicity of Polemic Concerning Public Debate in the Turkish Press," *International Journal of Communication* 11 (2017): 1261–1275.

<sup>4</sup> See A 395 and A 751/B 779 in Immanuel Kant, *Critique of Pure Reason*, P. Guyer & A. W. Wood, trans. (New York, NY: Cambridge University Press, 1999) (Original work published 1781).



to be normatively binding. The former is the path of genuine criticism, whereas the latter is that of self-proclaimed but objectively vacuous victories and defeats. These dimensions of self-examination and the concern with the limits of legitimate thought and action lead directly to universalism. In a text in which the link between the capacity for thinking and the possibility of free speech is discussed, Kant says that “[t]o employ one’s own reason means simply to ask oneself, whenever one is urged to accept something, whether one finds it possible to transform the reason for accepting it, or the rule which follows from what is accepted, into a universal principle governing the use of one’s reason.”<sup>5</sup> The demand for universalizability is presented as the antidote for superstition and zealotry.<sup>6</sup> In short, the perspective of critique is that of a mode of self-relation in relation to another, which commits itself in principle to accept only that rule or claim which could be accepted by all.

It is possible to establish a link between the perspective of critique and one of the main theories of morality in contemporary ethics, namely deontology.<sup>7</sup> Deontology focuses on the inherent rightness or wrongness of actions themselves and not their consequences as the source of the moral worth of actions: Some actions are just the right kinds of actions regardless of their consequences. Hence, deontology privileges duty, obligation, and rule as the morally relevant concepts. There are some moral principles or duties that are universally binding and apply to all individuals in all situations. These principles are seen as objectively binding because they are derived from rationality and not due to their expression of our preferences, personal interests or feelings.

Hence the central principle of deontology is what Kant calls the categorical imperative, which imposes an unconditional moral obligation. A morally worthy action is one I perform because it is the right kind of action, and that is one which could be performed by any rational being without generating a contradiction. The motive of my action must be that it is my duty (as opposed to being my inclination or desires—even my altruistic desires). Because in a moral action, I am supposed to abstract from all of my personal and hence particular features, the categorical imperative emphasizes treating others as ends in themselves rather than as means to an end. Because moral worth is supposed to arise from my nature as a rational being, the key value of deontology is respect for individual autonomy and human dignity. It acknowledges the inherent worth of each person and asserts that individuals should be treated as autonomous agents capable of making their own rational choices. The political extension of this theory is

---

<sup>5</sup> Immanuel Kant, *Kant: Political Writings*, ed. Reiss, H. S. (New York, NY: Cambridge University Press, 1991), 249.

<sup>6</sup> This foundational concern of critique with the demarcation of legitimate criticism from superstition and zealotry links it with such contemporary problems as misinformation, disinformation, and types of bullying that occur in online communication.

<sup>7</sup> My initial exposition of deontology follows some uncontroversial general characterizations this label has acquired by now. There are historical and conceptual reasons why the critique-deontology connection occurs more or less unproblematically. What concerns me here, however, is the contrast this establishes with the perspective of care ethics and so the way it helps foreground the limitations (as both advantage and disadvantage) of the latter in the context of public political communication.

typically associated with political liberalism and its emphasis on universal human rights such as respect for self-determination, enfranchisement, equal opportunity, and individual dignity.<sup>8</sup>

Hence the first set in the typology I want to set up is the perspective of critique and its ethical counterpart deontology. Here we have, on the level of public communication and its analysis, the privileging of concepts such “as rational self-examination, legitimacy, universalizability and in principle communicability; and, on the level of ethical evaluation, we have the privileging of concepts such as unconditional duties and rights, universalizability, morally worthy intention and obligation. Apart from the overlap of characteristics, what gives them coherence as a pair is a conception of rationality that sets itself normative ends, i.e., a non-instrumental conception of rationality, and a sanguine view of rational debate as inherently oriented towards *agreement*.

The second perspective is that of what I will call polemics. Polemics is a type of discourse or mode of communication that involves self-consciously controversial, adversarial and sometimes explicitly aggressive argumentation. As the word's etymology suggests, it sets up the field of argumentation as a battlefield or a war zone. The primary or sole goal is attacking or refuting opposing viewpoints rather than reaching a mutual understanding or consensus. Or, even when the latter are stated as goals, they are characterized in instrumental terms, as a means to the satisfaction of some groups' particular goals. Its logic is typically that of zero-sum games, where a win for one party is a loss for the other. Since the primary goal of polemics is to subdue others to acquiescence or to convince them of a particular position or to defend one's own position, it often involves the use of rhetorical figures such as *ad hominem* arguments. Exaggeration, sarcasm, ridicule, and mockery are accepted as techniques to dismiss or silence one's opponents. At this level, there is no normative distinction to be made between polemics used to challenge oppression and domination, on the one hand, and polemics used to facilitate oppression and domination. This is because any communicative situation emergent on a fundamental disagreement has the status of a fight to the death. Hence their confrontational character, provocative tone, and emotional charge.

The theory of morality I want to pair with the perspective of polemic is utilitarianism, the other influential modern moral theory.<sup>9</sup> For utilitarianism, the right action is what benefits the

---

<sup>8</sup> An influential version of the kind of view that is encompassed by this orientation is John Rawls, *Justice as Fairness: A Restatement*, ed. E. Kelly (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2001). For what I want to claim in the third section of this article, it is significant that Rawls' defense of political liberalism may be developed into capitalist or socialist versions as what economic system can best implement these principles is regarded as an empirical problem. One advantage of the care perspective is its recognition that the transcendental and the empirical may not be so neatly separated; its disadvantage is its inability to recognize that the question of economic system may not be settled by the perspective of care either.

<sup>9</sup> Strictly speaking, and unlike the previous pairing of deontology with critique, this connection is problematic, since utilitarianism too is a normative theory that seeks to make principled distinction between right and wrong and does so in a deliberately universalist framework. The principal motivation behind my linking of the two stems from utilitarianism's empiricist assumptions. As the famous attempt of Mill's to ground the distinction between 'higher' and 'lower' pleasures attests, utilitarianism, even when it admits of qualitative (and not merely quantitative) distinctions, has no inherently *normative* basis for doing so. It is motivated by a desire to justify distinctions between what is better and worse (as in, for example, better kinds of

greatest number of people or harms the least number of people. Hence, it is a consequentialist theory which states that the locus of moral evaluation is the outcome resulting from the action. The principle it invokes as a standard for the discrimination between right and wrong is that of utility. Utility in turn, is spelled out in more or less sophisticated concepts of happiness and/or pleasure. It has universalist concerns because, first, it requires equal treatment of people to the extent that the utility calculus is to count the happiness of each individual affected by that calculus; and second, because each person's happiness is to count equally. In other words, those preferences which prevail in the calculus do so not because they are expressed by powerful individuals or groups (understood as those with cultural influence or wealth) but because *that outcome* is said to maximize utility for *all parties concerned*. Political liberalism also has a utilitarian current to the extent that the common or public welfare is acknowledged as the only legitimate principle of social difference.<sup>10</sup>

Hence, the second pair in the typology I want to set up is the perspective of polemic and its ethical counterpart utilitarianism. Here we have an instrumental conception of rationality that privileges the concepts of strategy and tactic as well as the logic of maximization or minimization of utility/disutility.

I want to argue that we are trapped in a number of oscillations when our ethical orientation toward communication is exhausted by critical-deontological and polemical-utilitarian perspectives. Moreover, these oscillations appear to have a certain pattern or logic, hence, are not accidental. Either we get ideal duties abstracted from material contexts of embodied human existence or we get the vague and ambiguous domain of feelings without normative purchase. Either we get absolute principles grounded on reason but problematically applicable to actual conditions or we get the relativism of inclination and emotion. Moreover, formal ideal consideration of duties is not only inaccurate, but it also has ethical implications because it leads to a blindness regarding certain kinds of harm. To show this, I will adapt an example of Card's to illustrate my argument concerning oscillations and blindness:<sup>11</sup> When women were barred from the Harvard Library, some male classmates provided photocopies of texts for them. Hence, we could say that the unjust exclusion of women from a particular service

---

pleasure and worse kinds of pleasure), but it can only have recourse to the judgment of someone who has had *experience* of both kinds and who *regularly* declares a *preference* for the former. In which case, in a debate with someone who might say, "Well, I have had both kinds of experiences and I prefer the latter," our imagined judge can only respond "Then you didn't *really* experience the former" or "Then your experience of the former was not *genuine*." This recourse to implicitly evaluative terms ('really', 'genuine') in the response will rightly be called question-begging by the interlocutor. The following discussion of 'oscillations' will unpack further my reasons for the connection I establish between the perspective of polemic and that of utilitarianism. (For the relevant section in Mill, see John S. Mill, *Utilitarianism* (Oxford University Press, 1998), Chapter. 2.)

<sup>10</sup> This commingling of deontology and utilitarianism in the framework of political liberalism suggests the limitations of the latter to deal with the political aspects of public debate. I only hint at this toward the end of the present article as it is beyond its scope.

<sup>11</sup> Claudia Card, *The Atrocity Paradigm. A Theory of Evil* (Oxford University Press, 2002), 104-5. Her point is restricted to utilitarianism.

did not produce more harm than would be the case, had there been no exclusion, since a de facto remedy was readily available. Yet clearly there is a harm here to women's dignity and self-conception arising from the very existence of an exclusion. This fact seems to swing us back in the direction of a critical-deontological orientation by the invocation of an ultimate value, viz., dignity. However, a formal conception of dignity can be justified only on the condition that we abstract from many different human capabilities for the sake of one or a few common ones (for example, rationality). This will in turn generate, if not in principle than in fact and in concrete social situations, other harms—as when some individuals or groups of individuals are judged insufficiently rational (as historically was the case with women, members of non-white ethnicities and working-class individuals).

Oscillations such as these, where the inadequacy of principles justified a priori (like the categorical imperative) leads to empirical standards (like happiness), the inadequacy of which in turn motivates a movement back to a priori principles, indicate the mutual conditioning of the critical-deontological and the polemical-utilitarian perspectives. Despite their differences, and perhaps as a precondition of those differences, these two share a common conception of human nature to the extent that they conceive of happiness as an ephemeral and merely empirical feeling (and hence as contingent and particular). The latter insists that genuine knowledge is derived from sensory givens, and so can locate the principle of an objective morality only in the quantitative increase in this feeling; whereas the former, which insists that the empirically given must always be conditioned and hence subjective, can locate the principle of moral judgments that will be binding for everyone only in the denial of the moral status of any empirical feeling. This background of shared assumptions implies that the moral outlook of these perspectives locks us in a choice between agreement vs. disagreement, dependence vs. autonomy, reason vs. emotion . . . . The upshot of this outlook for the appraisal of public communication on and offline is that either we assume the critical standpoint, from which others are excluded in advance as insufficiently rational (because our standpoint cannot perceive what may be the rationality specific to their system of beliefs); or, we assume a polemical standpoint, in which case we remain within the terms of the status quo despite ourselves, since we cannot ever change the mind of someone who does not already agree with us.

### **The Acknowledgement of the Political by the Ethics of Care**

Care ethics has resources to overcome these oscillations. I think this is because its perspective is one that allows us to consider the political dimension of ethics as well as the ethical import of politics. What care ethics foregrounds is the importance of caring relationships and interdependence in ethical decision-making. From its early formulations in Gilligan's work onwards, care ethics offers itself not as a supplement to deontology or utilitarianism, but as an alternative to them that displaces the center of attention to a cluster of 'concepts' including care, empathy, and responsiveness to the needs of others.<sup>12</sup> This is motivated by a redescription of

---

<sup>12</sup> Carol Gilligan, *In a Different Voice: Psychological Theory and Women's Development* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1982), see Chapter 3. I put 'concepts' in quotation marks to indicate the self-

human existence that emphasizes its relational nature and the centrality of attentiveness to others' perspectives and experiences. It values the particularity of individual situations and the unique needs and vulnerabilities of individuals. In this re-orientation of what ethics does and why it exists, it is not an accidental feature of our experience that we are embedded in interconnected webs of relationships and that responsibilities and obligations arise *from* these relationships. Gilligan emphasizes that care is not just a response to a particular situation or relationship, but a comprehensive moral framework that can guide ethical decision-making in various contexts.<sup>13</sup> Noddings' development of this orientation highlights human interdependence as an ongoing and reciprocal process that requires attentiveness, responsiveness, and empathy.<sup>14</sup> She also argues for the importance of seeing care as a fundamental human instinct and a natural response to vulnerability and dependency. Even though the perspective of care has been characteristic of experience "more typical of women than men," she thinks that it is a universal human capacity that should be nurtured and developed.<sup>15</sup>

Because the perspective of care places so much emphasis on the contextual and relational nature of human experience, its focus seems out of focus when viewed from the two perspectives I outlined above. I will mention just two such features: 1) *Autonomy*, which is one of the main values, if not the linchpin, for deontological theories, is criticized as an illusory and dangerous quest;<sup>16</sup> 2) *impartiality*, which gives its normative purchase to utilitarian theories, is here regarded not only as impossible but also as undesirable. If we express these disagreements in the terms of these two other perspectives, what we get with care ethics is diminished agency, inability to challenge oppressive structures of tradition and economy, the exploitation of the caregiver, unjust partiality, and no principled action-guiding rules.<sup>17</sup> The dramatic illustration of these criticisms is vividly enacted in the Tim Burton film *Edward Scissorhands* (1990): it

---

consciously problematic status of these terms. Their very indeterminacy and vagueness, hence their necessarily contextual and situational dimension, are appealed to as a virtue in care ethics.

<sup>13</sup> Gilligan, *In A Different Voice*, 35. Moreover, Gilligan explicitly relates the motivation to place 'relationality' at the centre of ethics to the difference expressed and made by care ethics: "The most basic questions about human living—how to live, what to do—are fundamentally questions about human relations, because people's lives are deeply connected, psychologically, economically, and politically" (xiv). It is through the foregrounding of these connections and their import for ethics that care ethics hopes to overcome the emphasis on separation, individuality and conflict that characterizes alternative moral outlooks.

<sup>14</sup> Nel Noddings, *Caring: A Feminine Approach to Ethics and Moral Education* (Berkeley: University of California Press, 1984) Noddings continues Gilligan's emphasis on relationality—here called 'relatedness'—and the following gloss she offers is illuminating: "reciprocal receptivity" (xvii).

<sup>15</sup> Nel Noddings, *Caring: A Political Argument for an Ethic of Care* (New York: Routledge, 1993), xxiv. The differences between Gilligan's and Noddings' conceptions of care are not my concern here.

<sup>16</sup> Gilligan, 48. I will discuss below how Tronto's development of care as a moral value and a political ideal seeks to recover a place for autonomy, in the perspective of care; this place, however, requires a modified sense of autonomy and would be in line with Gilligan's denial of its excessively formalistic and abstract version in the perspective I called above 'critical-deontological'.

<sup>17</sup> For two examples of these criticisms, see Sarah L. Hoagland, "Review: Some Concerns about Nel Noddings' 'Caring,'" in *Hypatia*, 5 (1) (1990): 109–114 and Lisa Tessman, *Burdened Virtues: Virtue Ethics for Liberatory Struggles* (Oxford: Oxford University Press, 2005).

does not take much for the caring community to aggressively drive out the stranger. Kind and gentle can co-exist with a structure of quiet violence that can suddenly become explicit in the absence of formal rights or objective rules.

However, it is important to notice that care ethics has resources to deal with these kinds of objections and therefore become a viable ethical theory for both the evaluation of and participation in public communication. I want to claim that this is so *not* because care ethics would be universalist (against charges of particularism and relativism) or because it would be rational (against charges of emotivism), but rather because it acknowledges the political dimension of ethics. A good indication of what this claim amounts to is found in Tronto's development of care ethics.<sup>18</sup> Arguing against a particular picture of care ethics as women's morality, she seeks to formulate a conception that can account for the values of autonomy and justice without abandoning what made care ethics valuable in the first place. Three features in this reformulation stand out for my purposes: First, care is here conceived not as an attitude or a disposition but as a *practice*; second, it is to be used *strategically* and not in a purely non-instrumental manner; and third, it involves an ideal for a more democratic and more pluralistic *politics*. The upshot of these features is to help us to the realization that 'care' goes beyond its everyday associations with private attitudes because it is always already implicated in current structures of power and inequality. It is with this in mind that we should understand the following definition she offers: "... caring [is to be] viewed as a species activity that includes everything that we do to maintain, continue, and repair our 'world' so that we can live in it as well as possible. That world includes our bodies, ourselves, and our environment, all of which we seek to interweave in a complex, life-sustaining web."<sup>19</sup> Hence care work is marked by the gamut of social categories that structure our social reality including race, gender and class. Therein lies the promising complexity of care ethics, when it acknowledges the "messiness of care."<sup>20</sup> It is not accidental that the content of care cannot be made rigorously explicit, because it forces us to stop thinking about morality as only morality and motivates us to question the boundaries of morality and politics. Values such as attentiveness, responsibility and compassion require us not only to transform our relationship with others by giving priority to the meeting of their needs, but also to recognize that moral arguments have a political context and so demand accounting for the effects of power and privilege for their very intelligibility.

This is a controversial claim and so must be further explicated. Even though the definitions of morality and politics—and their relationship (or lack thereof)—are all contested, it is possible to articulate the salient features of what might be called the standard conception. According to this view, morality consists of the principles of right or wrong behaviour and encompasses our considerations of what is important and unimportant to do, how to conduct

---

<sup>18</sup> Joan Tronto, *Moral Boundaries: a Political Argument for an Ethic of Care* (Routledge, 1993).

<sup>19</sup> Tronto, *Moral Boundaries*, 103. She is reiterating a definition they had formulated in a former study with Berenice Fisher in "Toward a Feminist Theory of Care," in *Circles of Care: Work and Identity in Women's Lives*, eds. Emily Abel and Margaret Nelson (Albany, NY: State University of New York Press, 1991), 40.

<sup>20</sup> I owe this expression to a conference presentation delivered at the NECS conference in June, 2023: Ingvil Hellestrand, "On the Messiness of Care: Vulnerability, Responsibility and Community."



our relationship with others in a way that will be guided by a set of values and the appraisal of these values. Politics, on the other hand, is understood in a standard way to be concerned with the distribution of resources and roles, the establishment of a public order, and the procedures whereby disputes that arise about such distributions and establishments are to be resolved. There are important advantages that accrue from formulating their distinction in this way. For example, the separation of public and private spheres has not only been a significant political achievement in modernity, but it has also emancipated individuals from the kinds of oppression that result when traditional morality (however conceived) is imposed by force. Yet it is also the case that the line separating the private and the public spheres cannot be fixed analytically, is historically determined and challenged, and shifts as a result of technological development and social conflicts. The very indeterminacy of care as both a moral value and the basis for what Tronto calls “the political achievement of a good society”<sup>21</sup> offers a significant corrective to the standard picture according to which the boundaries of morality and politics are fixed once and for all. Care, then, could be used strategically to expand the boundaries of the political world in order to include those who are excluded from it.

### **Dissensus as a Limitation of the Political as Conceived by the Perspective of Care**

What the perspective of care would seem to imply for public communication on and offline would be the following: We should prioritize empathy and seek to understand the perspectives and experiences of others; take the time to listen actively and consider the emotions and needs underlying their arguments.; avoid dismissive language, and strive to engage in dialogue with genuine curiosity and respect; be responsive to the needs and concerns of others; acknowledge and address their questions, comments, or criticisms in a thoughtful and considerate manner; engage in a dialogue that promotes understanding and collaboration; adopt an attitude conducive to kindness and inclusion; provide constructive criticism rather than resorting to hostile or demeaning remarks; talk about the arguments being presented rather than attacking the person making them; and, perhaps most importantly for my purposes, recognize power imbalances and take them into account. Hence, we should recognize that privilege, silencing and subtle effects of domination can co-exist with the best of our intentions and genuine reciprocity may require the amplification of marginalized voices. The perspective of care, in other words, starts from an awareness of the common ground uniting the care-giver and the care-receiver and the recognition that the common ground is never in fact so and hence is continually in need of attentive nurturing. In this way, it seeks to foster a sense of community, even in the midst of disagreement.<sup>22</sup> The key claim motivating these reasonable guidelines is the

---

<sup>21</sup> Tronto, *Moral Boundaries*, 9.

<sup>22</sup> These guidelines could be seen to operative in the guidelines for community standards at Twitter and Facebook. See <https://help.twitter.com/en/rules-and-policies/twitter-rules> and <https://transparency.fb.com/en-gb/policies/community-standards/> The problems both companies experience in the actual carrying out of their content moderation policies, which have become exacerbated after Elon Musk’s acquisition of the former and Facebook’s conflict with the EU and the Canadian government over regulation, would be indicative of the kind of limitation I claim later in this section.



value according to which we should prioritize others' needs in our reflection on how we should act and assume others' positions to recognize that these are in fact needs. Since our identity is in part defined by what and who we care about, our ability and willingness to do *that* implies that there is a shared ground of assumptions, beliefs and feelings—a fundamental agreement—before or beyond particular and temporary disagreements.

I want to situate one important limitation of care ethics precisely at this point where it both acknowledges its dependence on politics and stops short of thinking through the implications of this dependence.<sup>23</sup> In explicating how this limitation may be understood, I will draw first on Zamalin's criticism of what he calls 'civility' and second on what Rancière has conceptualized as 'dissensus'.

In *Against Civility*, Zamalin takes issue with the consensus view that emerged in the aftermath of the 2016 election of Donald Trump that we need to be more civil with one another. He quotes the CNN commentator Van Jones' remark as typical of this call: "Hopefully [Trump's election] will open up our eyes to how fragile democracy is and how key civility is to civilization. Civility isn't just some optional value in a multicultural, multistate democratic republic. Civility is the key to civilization."<sup>24</sup> The normative purchase of the invocation of civility seems to be that we should be politer, less rancorous, less embittered, more compassionate, rule-abiding, responsible, and empathetic in our dialogue with one another. Genuine communication occurs when one hears both sides, reaches a compromise and seeks consensus. As such it contrasts with disruption on the street, or unruly interruptions of communication. Civility aims at a kind of universality because it is symmetrically directed at both sides: for example, white supremacist and Black Lives Matter protester, the one who calls for and who rejects reproductive rights alike.

A quotation from historian Michael S. Roth is particularly illuminating in crystallizing the tensions at the intersection of ethics and politics: "Name-calling or assuming the status of the victimized is among the least productive forms of disagreement. Outrage may lead to feelings of solidarity, but it insulates us from the possibility of changing our minds, from opening our thinking."<sup>25</sup> Civility implies a common ground, a non-political domain, where commitment to certain core values and the shared background of affects such as sympathy, empathy and care make consensus possible in principle, if only we could calm down and acknowledge the bonds imposed by rational norms and human feelings alike.<sup>26</sup> This non-political common ground is that of neighbourliness, caring interpersonal relationships, affection, and humility.

---

<sup>23</sup> Here I use the term 'limitation' in both a positive and negative sense of the term: it marks a condition of possibility for the intelligibility and well as the effectiveness of ethical considerations (as care); and it marks a domain in which the political has characteristics that make the ethical (as care) problematic.

<sup>24</sup> Alex Zamalin, *Against Civility: The Hidden Racism in our Obsession with Civility* (Beacon Press, 2021), 6.

<sup>25</sup> Zamalin, *Against Civility*, 7.

<sup>26</sup> A basic issue such as how best to understand sympathy and empathy— notions that are sometimes used as if equivalently and sometimes distinguished in varying ways—evinces the difficulty at work here. When, for example, Noddings starts her reflection on empathy with a dictionary definition ("The power of projecting one's personality into, and so fully understanding, the object of contemplation" *Caring*, 30), she immediately continues by noting that this is a "peculiarly rational, western, masculine way of looking at 'feeling with.'" In

This vision of a common background of commitments and feelings on the basis of which all of our sayings and doings become possible and assessable contrasts sharply with the vision of politics as the domain of competing interests, the distribution of resources, determinations about who counts in public life and how much. It is this vision that seems to leave us with the stark bedrock of power and struggle, a place where inequality is or has become the norm. Against this political background, civility is said to produce two effects. It provides one with a language that clearly demarcates good and bad, right and wrong, friend and foe, legal and illegal; thereby reducing complexity by identifying the enemy and characterizing oneself as virtuous. And it distracts one from the ways in which one's own choices contribute to injustice. It neutralizes opposition and functions as a silencing device. As such the call to civility itself can serve (and Zamalin claims that it has so served historically) to maintain racial and other forms of injustice. (As examples he offers the moral appeals to conscience in nineteenth century slavery, but also the Jim Crow era.)

The lesson we are asked to draw from this is that what is needed in a genuinely emancipatory struggle and politics with a normative concern is precisely that political change happens, if not exclusively, then mostly, through direct confrontation “without obligation to decorum or propriety.”<sup>27</sup> From this perspective, the right kind of strategy will be to shock and provoke regardless of politesse, in words and actions. (As, again, the complex history of struggle for racial justice in the United States evinces for Zamalin). This is the case because here we have a vision of politics that takes disagreement rather than agreement as its starting point. At this level, the difficulty with appeals to care is not that it is vague or too particularistic but that the maintenance and repair work it involves, to which I referred above, can serve as a silencing device in the interest of maintaining a status quo that is characterized by a fundamental inequality.

To better understand what taking disagreement in politics as fundamental and what its ethical implications for care ethics are, I want to invoke Rancière's distinction between ‘politics’ and the ‘police (order)’ and how the former involves a staging of ‘dissensus’. For Rancière politics is “an extremely determined activity antagonistic to policing: whatever breaks with the tangible configuration whereby parties and parts or lack of them are defined by a presupposition that, by definition, has no place in that configuration—that of the part of those who have no part.”<sup>28</sup> In other words, politics is not to be confused with the mere exercise of power, nor with

---

its stead, she suggests ‘engrossment’, which involves not projection but reception. Hence the good kind of empathy is not a question of putting oneself in the other's shoes, with its suggestion of analysis and objective data. It is, rather, a matter of setting aside analysis, planning and solving in favour of seeing and receiving the other in their unreflected feeling. Sometimes, ‘sympathy’ is the name given to this projective and overly rational type of ‘feeling with.’ What this complication of definition and terminology suggests for my purposes is that even at such a fundamental level as our ability to understand another's feelings and experiences, the thorny issues of political differentials are at work, requiring us to distinguish between an instrumentalizing and controlling mode of understanding and its more receptive and non-judgmental counterpart.

<sup>27</sup> Zamalin, *Against Civility*, 13.

<sup>28</sup> Jacques Rancière, *Disagreement: Politics and Philosophy*, trans. Julie Rose, (University of Minnesota Press,

the standard conception of politics as the distribution of resources and roles and the orderly resolution of conflicts over this distribution. There is a basic opposition between the social order comprising the institutions and processes governing a particular community and politics. The latter is a process whereby equality of all speaking beings is presupposed, declared and verified in specific situations by groups of people who are denied political existence and participation in a given order of social categories, institutions and practices. Hence, the claim of equality is necessarily disruptive and seeks to reconfigure a given social order. Since any hierarchical social order is based on a principle of division and exclusion, politics happens in rare moments when a group of people who do not count in this order demand to be so counted in the name of an equality that cannot even be heard as intelligible by those who have a determinate place in this order.

There is this opposition between the presupposition of the equality of speaking beings and the social order that delimits our standard understanding of political life, because, for Rancière, every such social order involves a constitutive wrong.<sup>29</sup> And this is a wrong because every such ordering restricts political rule to some part of the social whole and excludes some other part as those who have no part or share in the social order.<sup>30</sup> The upshot of this characterization is that democracy, far from being a particular kind of political regime, names the process of politics in this reconceived sense where and when those who are said to be nothing identify with the whole of the community in the name of the wrong that excludes them. Thus their claim is necessarily unintelligible in the terms of the dominant social order against which they emerge as political subjects. Slaves, women, immigrants, workers... These figures who historically come to stand for the *demos* do so only to the extent that they protest against the established concepts and practices in terms of which a given social order names and manages them *as* slave, woman, immigrant, or worker. In other words, their very existence *as people* is denied in the terms of the dominant social order. Hence their claim of equality *against* the miscount that founds the social order (by excluding them) is the very process through which they come to exist (as people) in the first place.

The wrong that is laid bare by this radicalized sense of the political implies that politics involves an ineliminable disagreement, which Rancière calls *dissensus*. It marks a dispute that is fundamental to the extent that it concerns the question of who will count as capable of language in the first place. What is at stake here is the process through which 'speech' that has not been counted in the social order comes to count *as* speech worthy of equal attention and with equal weight. This dispute cannot be understood as a discussion between equal parties about the validity of their respective claims and which can therefore be adjudicated by appeal to norms common to all of them. Disagreement as *dissensus* is fundamental and prior to any particular disagreements because it is the enactment of the very political existence of one of

---

1999), 29.

<sup>29</sup> Rancière, *Disagreement*, 9.

<sup>30</sup> His generic name for this part that has no part is the *demos* and it has different historical incarnations: "the poor of ancient times, the third estate, the modern proletariat." Rancière, *Disagreement*, 9.

the ‘parties’ to it *as a subject*, which status is denied or not recognized by the other parties. That is why the political dimension implies something like a *manifestation* or an *intervention* that cannot be understood in terms of given institutions or procedures, legal or otherwise: it is the appearance of that which has been excluded and which was, before this manifestation, invisible in the social order into which it irrupts.

These points are conceptualized by Rancière in terms of the ‘distribution of the sensible’, which is the fundamental level of dividing up and sharing out of the social space. As such it is “the system of *a priori* forms determining what presents itself to sense experience. It is a delimitation of spaces and times, of the visible and the invisible, of speech and noise, that simultaneously determines the place and the stakes of politics as a form of experience. Politics revolves around what is seen and what can be said about it...”<sup>31</sup> The fact that this concept foregrounds its experiential, spatial and sensory aspects is important because it shows that social division is not only an economic or discursive matter; it also concerns the affective. In other words, what gets divided/shared and unequally marked also includes the aesthetic and affective dimensions of human life. What is of particular significance regarding care ethics as I have formulated it above is that what counts as harm, or need, or the meeting of such a need, and which harms and needs are counted as relevant for moral or political consideration are also at stake in the divisions of a social order. Since dispute over these questions involve a dissensus, which indicates the distance of a social order from itself—the fact that it is constituted by a wrong—one’s perspective on them should allow for the possibility that they may not be resolved peaceably, and that conflict may be ineliminable. In other words, the perspective of care ethics corrects the excessively formalist conception of consensus as the normative ground for legitimate political activity (by showing how that conception would be too distant from our practices to be of much help in the face of actual conflict and so must be seen to presuppose the practice it calls care); but it in turn risks an insufficiently critical appreciation of the presuppositions of care.

The perspective of care ethics, as an alternative to the oscillations of what I have called the critical-deontological and polemical-utilitarian perspectives, promises to integrate the moral and political aspects of human practice. Its attention to context—both as the political context of moral argumentation and as the ethical orientation informing political considerations—helps us realize that subtle kinds of oppression may be involved in the dismissal or ignorance of those who are marginalized by our current practices. To that extent it is capable of taking into account how care itself can facilitate structures of power.<sup>32</sup> But the difficulty it overlooks stems precisely from what it proposes as a corrective to the inadequacy of being trapped in a binary opposition between the critical and the polemical orientations. By foregrounding care as that

---

<sup>31</sup> Jacques Rancière, *The Politics of Aesthetics: The Distribution of the Sensible*, trans. Gabriel Rockhill (Continuum, 2004), 13.

<sup>32</sup> And so, it has resources to expand the concern of care to include the nonhuman domain of animals and things as well. See, for example, the introduction to M. Puig de la Bellacasa, *Matters of Care: Speculative Ethics in More than Human Worlds* (Minneapolis: The University of Minnesota Press, 2017).

practice which is informed by the recognition of our inescapable interdependence—that is, of the import of sympathy, attentiveness, empathy, responsiveness, need, and vulnerability—it fails to question the very ground of *that recognition* itself. If it is the case that (1) the categorial and institutional distributions of our social life go deeper than those that care ethics rightly acknowledges (such as gender, race, and class) and that (2) disagreement also concerns what we (should) care about; *then* the kind of caring politics care ethics envisions may not be available when the *recognition* of such interdependence has been lost (to one or all of the parties involved) and can only be recovered or created *at the end* of a political struggle. Whose demands are to count as needs or whose lack of strength is to count as a vulnerability-to-be-responded-to (as opposed to a weakness-to-be-exploited) are matters that cannot be assumed to have been settled already.<sup>33</sup> Even though care ethics is an important theoretical perspective thanks to its recognition of care as both a moral and a political concept, its proposal to rethink the boundaries of these two domains kept apart in standard accounts needs further reflection on two unsettling and unsettled questions: 1) Is it possible to ‘make’ someone care, when s/he does not already so care and do so in a non-conflictual way? 2) May it be necessary that, precisely because I care about something or someone, I have to stop caring about some other (thing)?

## BIBLIOGRAPHY

- Card, Claudia. *The Atrocity Paradigm: A Theory of Evil*. Oxford University Press, 2002.
- Facebook. “Facebook Community Standards,” accessed August 5, 2023, <https://transparency.fb.com/en-gb/policies/community-standards/>
- Gilligan, Carol. *In a Different Voice: Psychological Theory and Women’s Development*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1982.
- Gürsoy, A. Özgür and Karanfil, Gökçen. “The Afterlife of Critique: The Communicability of Criticism and the Publicity of Polemic Concerning Public Debate in the Turkish Press.” *International Journal of Communication* 11(2017): 1261–1275.
- Habermas, Jürgen. *Moral Consciousness and Communicative Action*. Translated by C. Lenhardt Cambridge, MA: MIT Press, 1990.
- Hellestrand, Ingvil. “On the Messiness of Care: Vulnerability, Responsibility and Community.” Conference Presentation. NECS, Oslo, Norway, June, 2023.

---

<sup>33</sup> An ostensibly trivial example of the kind of dispute that cannot be settled by shared norms precisely because their very existence indicates the disappearance or unavailability of such a shared ground is the wave of substance attacks on famous paintings exhibited in European museums in 2022. In two of these, a climate emergency activism group, *Letzte Generation*, splattered, splashed, or smeared mashed potatoes and an oily black substance on works by Monet and Klimt, respectively. It is easy to criticize this type of protest on tactical or even strategic grounds; alternatively, one can criticize it by seeing it as a symptom of the absence of civility in contemporary political life. However, it is important to realize that the people who enact it claim that if climate change is as important a crisis as many in the scientific community claim it is, then caring about it should be made a priority and that the recognition of the need for a reordering of our priorities does not arise through reasoned debate or appeals to care.

- Henrich, Dieter. *Between Kant and Hegel: Lectures on German Idealism*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2008.
- Hoagland, Sarah L.. "Review: Some Concerns about Nel Noddings' 'Caring'". *Hypatia*, 5 (1), (1990): 109–114.
- Kant, Immanuel. *Critique of Pure Reason*. Translated by P. Guyer and A. W. Wood. New York, NY: Cambridge University Press, 1990.
- Kant, Immanuel. *Kant: Political Writings* (2nd ed.), edited by H. S. Reiss. New York, NY: Cambridge University Press, 1991.
- Mill, John. S. *Utilitarianism*. Oxford University Press, 1998.
- Noddings, Nel. *Caring: A Feminine Approach to Ethics and Moral Education*. Berkeley: University of California Press, 1984.
- Noddings, Nel. *Caring: A Political Argument for an Ethic of Care*. New York: Routledge, 1993.
- O'Neill, Onora. *Bounds of Justice*. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2000.
- Pippin, Robert. B. *Hegel's Idealism: The Satisfactions of Self-Consciousness*. New York, NY: Cambridge University Press, 1989.
- Puig de la Bellacasa, Maria. *Matters of Care: Speculative Ethics in More than Human Worlds*. Minneapolis: The University of Minnesota Press, 2017.
- Rancière, Jacques. *Disagreement: Politics and Philosophy*. Translated by Julie Rose. University of Minnesota Press, 1999.
- \_\_\_\_\_. *The Politics of Aesthetics: The Distribution of the Sensible* Translated by Gabriel Rockhill Continuum, 2004.
- Rawls, John. *Justice as Fairness: A Restatement*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2001.
- Tessman, Lisa. *Burdened Virtues: Virtue Ethics for Liberatory Struggles*. Oxford: Oxford University Press, 2005.
- Tronto, Joan C. *Moral Boundaries: A Political Argument for an Ethic of Care*. New York: Routledge, 1993.
- Twitter. "Twitter Rules," accessed August 5, 2023. <https://help.twitter.com/en/rules-and-policies/twitter-rules>
- Zamalin, Alex. *Against Civility. The Hidden Racism in our Obsession with Civility*. Beacon Press, 2021.





# Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumlarının ve Ebeveynler Arası Çatışmanın Genç Yetişkinlerin Kişilerarası İletişim Becerisi ile Olan İlişkisi: Öz Duyarlığın Aracı Rolü

Rumeysa ÇOBAN (\*), Numan TURAN (\*\*)

## Öz

Çocukluk döneminde algılanan ebeveyn davranışlarının, bireyin kişilerarası ilişki dinamikleri üzerindeki etkisi yaygın bir şekilde çalışılmıştır. Bu çalışmada ise ebeveyn tutumu ve ebeveynler arası çatışma algısının genç yetişkinlerin kişilerarası iletişim becerileri ile ilişkisi incelenmiş ve bu ilişkide öz duyarlığın aracı rolü test edilmiştir. Çalışmada ilişkisel-kesitsel desen kullanılmıştır. Çalışma kapsamında, 543 genç yetişkine ulaşılmıştır (K = 424, E = 119; M = 22,65, SD = 2,95). Katılımcılara, Çocukların Algıladığı Evlilik Çatışması Ölçeği, Kısaltılmış Ebeveyn Tutum Ölçeği- Çocuk Formu, Öz Duyarlık Ölçeği ve İletişim Becerileri Ölçeği ile birlikte demografik bilgi formu uygulanmıştır. Katılımcılar, çocukluklarında algıladıkları ebeveyn tutumlarını ve ebeveynler arası çatışmayı geçmişteki yaşantılarını düşünerek cevaplamışlardır.

Verilerin analizinde sıralı regresyon analizi ile Hayes'in aracı değişken analizi yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonuçlarında, ebeveynler arası çatışmanın, ebeveyn tutumları algısının ve öz duyarlığın kişilerarası iletişim becerileri ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Yapılan aracı rol analizinde ise iletişim becerileri ile aşırı koruyucu, reddedici ve duygusal yakın ebeveyn tutum algısı ve ebeveyn çatışma algısı arasındaki ilişkide öz duyarlığın aracı değişken olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular ışığında, öz duyarlığın geçmiş ebeveyn davranışlarının genç yetişkinlerin kişilerarası iletişim becerileri ile olan olası olumsuz ilişkisini hafifletmede kullanılabileceği düşünülmektedir. Bulguların gelecek araştırmalar ve psikolojik yardım müdahale yöntemleri için anlamı tartışılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Ebeveyn Tutumu, Ebeveyn Çatışması, Kişilerarası İletişim, Öz Duyarlık.

## Özgün Araştırma Makalesi

**Geliş Tarihi:** 25.02.2023

**Kabul Tarihi:** 07.09.2023

(\*) Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı.

**E-posta:** psk.rumeysacoban@gmail.com

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-8845-2866>

(\*\*) Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı.

**E-posta:** numan.turan@medeniyet.edu.tr

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0003-3623-1567>



Rumeysa Çoban ve Numan Turan, "Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumlarının ve Ebeveynler Arası Çatışmanın Genç Yetişkinlerin Kişilerarası İletişim Becerisi ile Olan İlişkisi: Öz Duyarlığın Aracı Rolü," *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, no. 17, (Kasım 2023): 79-100.

DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.9.17.133>



Bu eser [Creative Commons Atf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) ile lisanslanmıştır.

# Perceived Parental Styles and Parental Conflicts Predicting Emerging Adults' Interpersonal Communication Skills: Mediator Role of Self-Compassion

Rumeysa ÇOBAN (\*), Numan TURAN (\*\*)

## Abstract

The relationship of perceived parental behaviors in childhood with individuals' interpersonal relationship dynamics has been widely studied. In the present study, the relationship of parenting styles and parental conflict with emerging adults' interpersonal communication skills was examined, and the mediating role of self-compassion in this relationship was tested. A cross-sectional design was used in the present study. In the present study, there were 543 young adults as participants (Females = 424, Males = 119;  $M = 22,65$ ,  $SD = 2,95$ ). Participants filled out the Children's Perceptions of Interparental Conflict Scale, Assessment of Perceived Parenting Attitudes in Childhood, Self-Compassion Scale and Communication Skills Scale along with a demographic information form.

The participants retrospectively answered parenting styles (both for their mother and father) and parental conflicts in their childhood. Multiple hierarchical regression and Hayes's mediator analyses were used. The result showed that parental conflict, parenting styles and self-compassion were associated with interpersonal communication skills. In the mediating role analysis, showed that self-compassion was the mediator in the relationship between communication skills, overprotective, rejecting and emotionally close parental styles perception and parental conflict perception. The implications of the findings for future research and counseling interventions are discussed.

**Keywords:** Parental Styles, Parental Conflict, Interpersonal Communication, Self-Compassion.

## Original Research Article

**Submission Date:** 25.02.2023

**Acceptance Date:** 07.09.2023

(\*) Master Student, İstanbul Medeniyet University, Family Counseling and Education Program.

**E-mail:** psk.rumeysacoban@gmail.com

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0002-8845-2866>

(\*\*) Asst. Prof. Dr., İstanbul Medeniyet University, Psychological Counseling and Guidance Program

**E-mail:** numan.turan@medeniyet.edu.tr

**ORCID ID:** <https://orcid.org/0000-0003-3623-1567>



Rumeysa Çoban ve Numan Turan, "Çocuklukta Algılanan Ebeveyn Tutumlarının ve Ebeveynler Arası Çatışmanın Genç Yetişkinlerin Kişilerarası İletişim Becerisi ile Olan İlişkisi: Öz Duyarlılığın Aracı Rolü," *Üsküdar University Journal of Social Sciences*, no. 17, (November 2023): 79-100.

DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.9.17.133>



This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

## Giriş

Bazı araştırmacılar, 18 ile 29 yaş aralığını genç yetişkinlik (emerging adulthood) dönemi olarak önermektedir.<sup>1</sup> Genç yetişkinlik, erken çocukluk ve ergenlik dönemleri gibi birçok görevin başarıldığı bir geçiş dönemidir.<sup>2</sup> Özellikle, bu dönemde başarılması gereken yaşam görevlerinde kişilerarası iletişim becerileri kritik bir öneme sahiptir. Örneğin, bu dönemde genç yetişkinlerin (emerging adults) yakın ilişkiler kurması, bir kimlik oluşturmaları ve kendilerini ifade etmeleri, diğer sosyal ilişkileri yönetmesi<sup>3</sup> ve çeşitli gelişimsel görevleri tamamlaması (örn. üniversite mezuniyeti ve meslek edinimi) gerekmektedir.<sup>4</sup> Fakat teknolojinin de etkisi ile sosyal ilişkilerdeki bölünmeler, artan mobilité, iletişim kalıplarındaki farklılaşma ile genç yetişkinlik daha da zorlayıcı bir dönem haline gelmektedir.<sup>5</sup> Yaklaşık 125 bin genç yetişkin (1976 – 2019 yılları arasında kapsayan) üzerinde yapılan boylamsal bir çalışma, genç yetişkinlerin giderek yalnızlaştığını göstermektedir.<sup>6</sup> Bu gelişim dönemindeki görevler ve değişimler düşünüldüğünde, genç yetişkinler için kişilerarası iletişim becerileri önem arz etmektedir.

Kişilerarası iletişim becerilerinin temelinde çocukluk dönemi yaşantılarının (özellikle çocuğun annesi ve/veya babası ile olan etkileşiminin) olduğu söylenebilir.<sup>7</sup> Bireyin annesi ve babası ile olan ilişkisinin psikolojik sorunlardan sosyal davranışlara kadar geniş bir davranış yelpazesi üzerine etkisi incelenmiştir.<sup>8</sup> Bu çalışmaların sonucunda, sağlıklı bir aile ortamında yetişen çocukların çok yönlü gelişim gösterdikleri, sorumlu bir bağımsızlık ve psiko-sosyal olgunluk geliştirdikleri ve hem yetişkin hem de akranları ile iyi bir iletişim beceri setine sahip oldukları görülmektedir.<sup>9</sup> Örneğin, ebeveynlerin duyguları isimlendirmede ve ifade etmede

<sup>1</sup> Jeffrey Jensen Arnett, "Emerging Adulthood: A Theory of Development from the Late Teens Through the Twenties." *American Psychologist* 55-5 (Mayıs, 2000): 469.

<sup>2</sup> Jeffrey Jensen Arnett, Žukauskienė Rita ve Sugimura Kazumi, "The New Life Stage of Emerging Adulthood at Ages 18–29 Years: Implications For Mental Health." *The Lancet Psychiatry* 1-7 (Aralık, 2014): 569-576.

<sup>3</sup> Barry, Carolyn Mcnamara vd., "Friendship And Romantic Relationship Qualities İn Emerging Adulthood: Differential Associations With Identity Development and Achieved Adulthood Criteria." *Journal of Adult Development*, 16 (Nisan, 2009): 209-222.

<sup>4</sup> Ross Hutteman vd., "Developmental Tasks As A Framework To Study Personality Development in Adulthood and Old Age." *European Journal Of Personality* 28.3 (2014): 267-278; Numan Turan, "Thwarted Needs And Psychological Inflexibility Predicting Psychological Distress in University Students." *Turkish Psychological Counseling And Guidance Journal*, 12 (66) (2022): 513-528.

<sup>5</sup> Susanne Buecker vd., "Is Loneliness in Emerging Adults Increasing Over Time? A Preregistered Cross-Temporal Meta-Analysis and Systematic Review." *Psychological Bulletin*, 147(8), (2021): 787–805.

<sup>6</sup> Buecker vd., "Is Loneliness" 787-805

<sup>7</sup> Martin Pinquart, "Associations of Parenting Dimensions and Styles With Externalizing Problems of Children And Adolescents: An Updated Meta-Analysis." *Developmental Psychology* 53.5 (2017): 873.

<sup>8</sup> Suzet Tanya Lereya, Samara Muthanna ve Wolke Dieter, "Parenting Behavior And The Risk of Becoming a Victim And A Bully/Victim: A Meta-Analysis Study." *Child Abuse & Neglect* 37-12 (2013): 1091-1108; Vanessa L. Castro vd., "Parents' Emotion-Related Beliefs, Behaviours, and Skills Predict Children's Recognition of Emotion." *Infant and Child Development* 24.1 (2015): 1-22; Evelyn Heynen vd., "Parenting Style and Empathy in Youth: A Three-Level Meta-Analysis." *Empathy Versus Offending, Aggression, And Bullying*. Routledge, 2021. 43-60.

<sup>9</sup> Diana Baumrind, "The Influence of Parenting Style on Adolescent Competence and Substance Use." *The*

akışkan olması ve duygulara karşı olumlu tutumlarının olması, çocuklarının da benzer tutum ve becerileri kazanmasında önemli bir etken olarak öne çıkmaktadır.<sup>10</sup> Öyle ki, ebeveynlerin çocuklar ile ilişkisindeki zararlı öğelerin azalması, çocukların psiko-sosyal işlevlerinde de düzelme ile ilişkili olmaktadır.<sup>11</sup>

Ebeveyn davranışlarının bireyin gelişimi ile olan ilişkisinin evrensel bir değer taşıdığı da görülmektedir. Pinquart ve Kauser farklı ülkelerden derledikleri 428 farklı çalışma sonucunda, demokrat ebeveyn tutumlarının daha avantajlı sonuçlar doğurduğunu belirtmişlerdir. Lakin otoriter ebeveyn tutumunun ise kolektif kültürlerde (örn. Asya ülkeleri) bireyci ülkelere göre daha az negatif sonuçlar ile ilişkili olduğu bulunmuştur.<sup>12</sup> 1435 çalışmanın kapsandığı diğer bir meta-analiz çalışmasında, özellikle sert, sevgisiz ve ilgisiz ebeveyn kontrolünün davranış ve kişilerarası ilişki problemleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur.<sup>13</sup> Bu çalışmada, sevgi ve şefkatin olduğu bir ortamda yetişen genç yetişkinlerin, kendilerine yönelik daha olumlu bir tutuma sahip olacakları sahip olunan bu öz şefkatin kurulan yeni ilişkilere yansıtacağı varsayılmaktadır.<sup>14</sup> Dolayısıyla, kişilerarası iletişim becerilerinin altında çocukluk döneminde algılanan ebeveyn davranışlarının tahmin edici olduğu, bu ilişkide de öz duyarlılığın bir aracı görevi olduğu varsayılmaktadır.

## Ebeveyn Tutumları ve Ebeveynler Arası Çatışma Algısı

Bakım veren (özellikle anne-baba) ile gerçekleşen ilişkiisel deneyimlerin şekillendirici etkisi birçok çalışmada incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, ebeveynle kurulan ilişkide içselleştirilen örüntüler, kişinin gelecekteki yakın ilişkilerini de yönlendirmeye devam eder.<sup>15</sup> Çocukluk dönemi ebeveynle kurulan ilişkinin niteliği, kişinin temel sosyal becerilerinin, ilişki tercihlerinin ve davranışlarının şekillenmesinde önemli bir yere sahiptir.<sup>16</sup> Yapılan bir

---

*Journal of Early Adolescence*, 11(1), (1991): 56-95; Susanna Pallini vd., "Early Child-Parent Attachment And Peer Relations: A Meta-Analysis of Recent Research." *Journal of Family Psychology* 28.1 (2014): 118.

<sup>10</sup> Maria João Gouveia vd., "Self-Compassion and Dispositional Mindfulness are Associated with Parenting Styles And Parenting Stress: The Mediating Role of Mindful Parenting." *Mindfulness* 7 (2016): 700-712.

<sup>11</sup> Annalaura Nocentini vd., "Parents, Family Characteristics and Bullying Behavior: A Systematic Review." *Aggression and Violent Behavior* 45 (2019): 41-50.

<sup>12</sup> Martin Pinquart ve Kauser Rubina, "Do The Associations of Parenting Styles With Behavior Problems and Academic Achievement Vary by Culture? Results from a Meta-Analysis." *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology* 24.1 (2018): 75.

<sup>13</sup> Pinquart, "Associations of," 873.

<sup>14</sup> Paul Gilbert ve Procter Sue, "Compassionate Mind Training for People With High Shame and Self-Criticism: Overview And Pilot Study of a Group Therapy Approach." *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice* 13.6 (2006): 353-379; Heather Kohler Flynn vd., "Mothers And Fathers Matter: The Influence of Parental Support, Hostility, and Problem Solving on Adolescent Friendships." *Journal of Family Issues* 39.8 (2018): 2389-2412.

<sup>15</sup> Kim Bartholomew, Antonia Henderson ve Donald Dutton. "Insecure Attachment and Abusive Intimate Relationships." *Adult Attachment and Couple Psychotherapy*. Routledge, (2012): 67-85.

<sup>16</sup> Angela M. Cusimano ve Shelley A. Riggs, "Perceptions Of Interparental Conflict, Romantic Attachment, and Psychological Distress in College Students." *Couple And Family Psychology: Research and Practice* 2.1

araştırmada, ebeveyn ile güvenli ve sağlıklı ilişkiye sahip olmanın, yakın ilişkilerde sıcak, destekleyici ve düşmanlıktan uzak davranış eğilimlerini desteklediği görülmüştür.<sup>17</sup> Geçmişte deneyimlenen besleyici, güvenli ve destekleyici bir ebeveyn ilişkisi sonucunda, kişinin stresli zamanlarda bile çevresi ile sıcak ve etkili bir iletişim kurabilmesi güçlenmektedir.<sup>18</sup>

Ebeveyn tutumlarını inceleyen Baumrind, ebeveyn-çocuk ilişkisini ve ebeveyn davranışlarını üç temel tutum ile açıklamıştır (otoriter, aşırı koruyucu ve demokrat). Otoriter ebeveyn tutumu kurallar ve sınırlar, aşırı koruyucu ebeveyn tutumu çocuklarının istek ve arzularına aşırı izin verme, demokratik tutum ise fikir alış-verişi ve şefkatli bir sınır koyucu özellikleri ile nitelenmektedir. Ebeveyn tutumları içinde en sağlıklı olan demokrat tutum olurken en sağlıksız olan ise aşırı koruyucu/izin verici ebeveyn tutumu olarak öne çıkmaktadır.<sup>19</sup> Bireyin psikososyal gelişimi ile otoriter ve aşırı koruyucu tutum tutarlı olarak ters ilişkili iken demokratik tutum ise tutarlı olarak pozitif ilişkili olduğu görülmektedir.<sup>20</sup> Örneğin, ebeveyn tutumlarında otoriter ve aşırı koruyucu – kuralsızlık ve ilgisizlik, şefkat eksikliği, çocuğa verilen değer eksikliği – özellikleri arttıkça çocuğun psikososyal işlevinde ve kişilik gelişiminde kötüleşme gözlenmektedir.<sup>21</sup>

Ebeveyn – çocuk ilişki kalitesinin yanında çocukların psikososyal gelişimlerinde etkili olan bir diğer önemli konu ise ebeveynlerin evlilik içindeki ilişki kaliteleridir.<sup>22</sup> Ebeveynler arası çatışma, çocuklara olumsuz duygu durumu olarak yansımaktadır.<sup>23</sup> Ebeveynler arası çatışma, aynı zamanda bir iletişim örneği olmaktadır. Çatışma sürecinde, duyguların ifade edilme şekli ve kendini ifade etme biçimleri bakımından çocuk için olumsuz iletişim kalıpları da sunulmaktadır.<sup>24</sup> Öyle ki, ebeveynler arası çatışmanın görece makul olması, anne babanın

(2013): 45; Numan Turan vd., “Attachment Orientations: Predicting Psychological Distress in German and Turkish Samples.” *Journal of Counseling & Development*, 94(1), (2016): 91-102.

<sup>17</sup> Rand D. Conger vd., “Competence in Early Adult Romantic Relationships: A Developmental Perspective on Family Influences.” *Journal Of Personality and Social Psychology* 79.2 (2000): 224.

<sup>18</sup> Maria Mikulincer ve Phillip R. Shaver. “Attachment Orientations and Emotion Regulation.” *Current Opinion In Psychology* 25 (2019): 6-10.

<sup>19</sup> Mariliis Tael-Öeren, Felix Naughton ve Stephen Sutton. “The Relationship Between Parental Attitudes and Children’s Alcohol Use: A Systematic Review and Meta-Analysis.” *Addiction* 114.9 (2019): 1527-1546.

<sup>20</sup> Sena Doğruyol ve Ünsal Yetim. “Ebeveyne Bağlanma, Algılanan Anne/Baba Tutumu ile Akran İlişkileri Arasındaki İlişkide Benlik Saygısının Aracılık Rolü.” *Nesne* 7.14 (2019): 34-51.

<sup>21</sup> Marc H. Bornstein, Diane L. Putnick ve Joan TD Suwalsky. “Parenting Cognitions, Parenting Practices, Child Adjustment? The Standard Model.” *Development and Psychopathology* 30.2 (2018): 399-416; Yen Chiew Lee, “A Study of Relationship Between Parenting Styles and Self-Esteem: Self-Esteem’s Indicator-Parenting Styles.” (Phd Thesis, UTAR), 2011.

<sup>22</sup> Frank D. Fincham, John H. Grych ve Lori N. Osborne. “Does Marital Conflict Cause Child Maladjustment? Directions and Challenges for Longitudinal Research.” *Journal Of Family Psychology* 8.2 (1994): 128.

<sup>23</sup> Martha J. Cox, Blair Paley ve Kristina Harter. “Interparental Conflict and Parent-Child Relationships.” *Interparental Conflict and Child Development: Theory, Research, and Applications* (2001): 249-272.

<sup>24</sup> Paul R. Amato ve Juliana M. Sobolewski. “The Effects Of Divorce And Marital Discord on Adult Children’s

kendi ilişkilerinde ve çocukla olan ilişkilerinde destekleyici ve şefkatli olmaları sonucunda, çocukların özgüven ve yeterlilik duygusunun geliştiği görülmektedir.<sup>25</sup>

## Öz Duyarlık

Öz duyarlık kavramı, bireyin acı, sıkıntı, yetersizlik, başarısızlık gibi deneyimlerine karşı merhametli, anlayışlı ve kabul edici olmasını ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle, öz duyarlık düzeyi yüksek olan kişiler, yaşam içerisinde işler istedikleri gibi gitmediğinde bu olumsuz süreçlerin de hayatın bir parçası olduğunu kabul ederek kendilerine karşı affedici ve şefkatli olmaktadır.<sup>26</sup> Bireyin kendisine yönelik sevecen ve anlayışlı bir algı geliştirmesinde, erken çocukluk dönemindeki ebeveyn süreçlerinin etkili olduğu belirtilmektedir.<sup>27</sup> Başka bir ifadeyle, bireyin büyürken rol model aldığı temel kaynaklar olan anne ve baba, öz şefkatin gelişiminde belirleyici olabilmektedir.<sup>28</sup> Anne baba tarafından bakım ve yakınlık gereksinimleri desteklendiğinde, çocuğun kendi ihtiyaçlarına yönelik farkındalığının artması beklenmektedir.<sup>29</sup> Fakat zorlandığı konularda destek almaya çalışan çocuğun sürekli reddedici ya da cezalandırıcı bir tutumla karşılaşması, olumsuz deneyimlerin kabul edilemez olduğuna yönelik bir algı oluşturabilir. Bununla beraber, sıkıntı verici durumlar yaşadığında sürekli yok sayılan çocuk, ileriki yaşlarda kendi zor yaşantılarını fark etmekte ve kabul etmekte daha az yetenekli bir hale gelebilir.<sup>30</sup> Örneğin, hatalı davranışlara sosyal çevreden gelen anlayışlı ve merhametli tutum sonucunda, kişilerin özüne yönelik istenmedik yaşantılara da anlayışlı yaklaşabilme olasılığı artmaktadır.<sup>31</sup> Fakat yanlış davranışların yargılandığı bir çevrede büyüyen kişilerin, sonraki olumsuz deneyimlerinde kendisine ve diğerlerine karşı aşırı eleştirel davranması yüksek ihtimaldir.<sup>32</sup> Tüm bunların sonucunda, öz şefkat gelişiminde çocukluk dönemi deneyimlerini incelemenin gerekliliği görülmektedir.

---

Psychological Well-Being.” *American Sociological Review* (2001): 900-921.

<sup>25</sup> Selin Gizem Sedar, “Yetişkinlerde Algılanan Farklı Anne Baba Tutumları ile Özgüven Düzeyleri Arasındaki İlişki (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü), 2021; Kelly G. Odenweller, Melanie Booth-Butterfield ve Keith Weber, “Investigating Helicopter Parenting, Family Environments, and Relational Outcomes for Millennials.” *Communication Studies* 65.4 (2014): 407-425.

<sup>26</sup> Kristin D. Neff, “The Development and Validation of A Scale to Measure Self-Compassion.” *Self and Identity* 2.3 (2003): 223-250.

<sup>27</sup> Kristin D. Neff ve Pittman McGehee. “Self-Compassion and Psychological Resilience Among Adolescents and Young Adults.” *Self and Identity* 9.3 (2010): 225-240.

<sup>28</sup> Kristin D. Neff, “Self-Compassion, Self-Esteem and Well-Being.” *Social and Personality Psychology Compass*, 5(1), (2011): 1-12.

<sup>29</sup> Paul Gilbert, “Introducing Compassion-Focused Therapy.” *Advances in Psychiatric Treatment* 15.3 (2009): 199-208.

<sup>30</sup> Amy Cantazaro ve Meifen Wei. “Adult Attachment, Dependence, Self-Criticism, and Depressive Symptoms: A Test of A Mediational Model.” *Journal Of Personality* 78.4 (2010): 1135-1162.

<sup>31</sup> Allison C. Kelly ve Jessica Dupasquier. “Social Safeness Mediates The Relationship Between Recalled Parental Warmth and The Capacity for Self-Compassion and Receiving Compassion.” *Personality and Individual Differences*, 89 (2016): 157-161.

<sup>32</sup> Christopher A. Pepping vd. “Individual Differences in Self-Compassion: The Role of Attachment and Experiences of Parenting in Childhood.” *Self and Identity* 14.1 (2015): 104-117.



## Kişilerarası İletişim Becerilerini Yordamada Aracı Olarak Öz Duyarlık

Çocukluk dönemi yaşantılarının, kişilerarası iletişim örüntüleri ile çeşitli mekanizmalar aracılığıyla ilişkili olduğuna işaret eden çalışmalar mevcuttur. Alanyazındaki bulguların ışığında, öz duyarlığın bireyin kişilerarası iletişimde gösterdiği eğilimler ile çocukluk dönemi yaşantıları arasında bir köprü olabileceği varsayılmaktadır. Diğer bir ifade ile kendisine karşı duyarlı ebeveynler gözetiminde yetişen bireyin kendisi de kendine karşı duyarlı olma eğilimindedir.<sup>33</sup> Reddedilen, şefkatsiz ve ilgiden yoksun büyüyen çocuk ise kendisine karşı da öz şefkat göstermede zorlanacaktır.<sup>34</sup> Aslında bu varsayım, bağlanma çalışmalarında güçlü bir desteğe sahiptir.<sup>35</sup> Ortaya çıkan öz duyarlık eksikliği kişinin sadece kendisine karşı toleransız olmasını değil, aynı zamanda kişilerarası ilişkide diğerini dinlemede, kendini ifade etmede ve kişilerarası süreçleri yönetmede de daha dezavantajlı olmasını besleyecektir.

Kişilerarası ilişkilerde, bireyin diğerine yönelik algı ve tutumlarının sahip olunan öz duyarlık seviyesi ile ilişkili olduğu görülmektedir.<sup>36</sup> Örneğin, kişilerarası iletişimde saldırganlık ve kontrol davranışları ilişkiye zarar vermektedir. Öz duyarlık seviyesi yüksek olan kişiler, saldırgan ve kontrolcü davranmak yerine yakın ilişkide olduğu kişiye karşı daha ilgili ve destekleyici davranışlar sergilemektedir.<sup>37</sup> Bununla birlikte kişilerarası ilişkide olumsuz davranışların altında yatan düşük öz duyarlığın, aslında olumsuz çocukluk yaşantıları tarafından yordandığını gösteren çalışmalar mevcuttur.<sup>38</sup> Tüm bunların sonucunda, ebeveyn tutumları ve ebeveynler arası çatışmanın düşük kişilerarası iletişim becerilerini yordayacağı, öz duyarlığın da bu ilişkide aracı bir değişken olacağı varsayılmaktadır.

Ebeveyn davranışlarının çocukların kişilerarası iletişim becerileri ile olan ilişkisindeki mekanizmaları anlamaya yönelik çalışmalara ihtiyaç ise devam etmektedir. Özellikle, bireyin çocukluk dönemi yaşantılarının iletişim süreçleri üzerindeki etkisi yeteri kadar incelenmemiştir veya sonuçların çelişkili olduğu görülmektedir.<sup>39</sup> Nocentini ve arkadaşları, yaptıkları bir meta-analiz çalışmasında 1970 ve 2017 yılları arasında ebeveyn davranışları ile çocukların şiddet içerikli davranışları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaları incelemiştir. 154 çalışma üzerinde yaptıkları analizde ebeveyn-çocuk ilişkisinin üç ana tema üzerinde çalışıldığını tespit

<sup>33</sup> Neff ve McGehee "Self-Compassion," 225-240.

<sup>34</sup> Masako Tanaka vd., "The Linkages Among Childhood Maltreatment, Adolescent Mental Health, and Self-Compassion in Child Welfare Adolescents." *Child Abuse & Neglect* 35.10 (2011): 887-898.

<sup>35</sup> Octav-Sorin Candel ve Maria Nicoleta Turliuc. "Insecure Attachment And Relationship Satisfaction: A Meta-Analysis of Actor and Partner Associations." *Personality and Individual Differences* 147 (2019): 190-199.

<sup>36</sup> Ulli Zessin, Oliver Dickhäuser ve Sven Garbade. "The Relationship Between Self-Compassion and Well-Being: A Meta-Analysis." *Applied Psychology: Health and Well-Being* 7.3 (2015): 340-364.

<sup>37</sup> Kristin D. Neff ve S. Natasha Beretvas. "The Role of Self-Compassion in Romantic Relationships." *Self and Identity* 12.1 (2013): 78-98.

<sup>38</sup> Madeleine Ferrari vd., "Self-Compassion Interventions and Psychosocial Outcomes: A meta-analysis of RCTs." *Mindfulness* 10 (2019): 1455-1473.

<sup>39</sup> Evelyn Heynen vd., "Parenting Style and Empathy in Youth: A Three-Level Meta-Analysis." *Empathy Versus Offending, Aggression, and Bullying*. Routledge, 2021. 43-60.



etmişlerdir. Bağlamsal süreçler, ilişkisel süreçler ve ebeveyn bireysel süreçler olarak bu temaları adlandırmışlardır. Mevcut çalışmada ise bu üç tema, ebeveyn tutumları (ilişkisel bireysel süreçler ve ebeveyn-çocuk ilişkisi) ve ebeveynler arası çatışma (bağlam) süreçleri şeklinde iki başlık altında incelenmiştir. Ebeveyn tutumları, ebeveynlerin çocuk ile etkileşimlerinin içeriğini/niteliğini ve ebeveynler arası çatışma ise ailenin bağlamsal özelliklerini ölçmede yakınsak bir değişken olarak kullanılmıştır. Bu iki değişken de çocukların diğerleri ve kendisi ile ilgili kişilerarası iletişim süreçlerini öğrenecekleri ve içselleştirecekleri bir ortam sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı ise çocukluk dönemindeki anne-baba ile olan ilişkinin genç yetişkinlikteki iletişim süreçleri ile olan ilişkisini ve bu ilişkide öz duyarlılığın aracı rolünü incelemektir.

## YÖNTEM

### Araştırma Örneklemi

Katılımcılar araştırmaya kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle dâhil edilmiştir. Verilerin toplanmasında gerekli izinler alındıktan sonra bir devlet bir de vakıf üniversitesinde öğrencilerden veriler internet ve sınıf ortamında toplanmıştır. Aynı zamanda, birinci yazarın sosyal medya hesaplarından çalışma duyurulmuştur. Araştırmada kullanılan verilere, erken dönem yetişkinlik döneminde bulunan 18-30 yaş aralığında toplam 543 katılımcının katılımı ile ulaşılmıştır ( $M_{yaş} = 22,65$ ,  $SD_{yaş} = 2,95$ ). Katılımcıların %78'i ( $N=424$ ) kadın, %22'si ( $N=119$ ) erkektir. Katılımcıların sosyo-ekonomik düzeyi incelendiğinde, katılımcıların %11'i ( $N=60$ ) düşük gelirli, %81'i ( $N=438$ ) orta gelirli ve %8'i ( $N=45$ ) yüksek gelirli olarak kendini tanımlamıştır. Katılımcıların %4'ü ( $N=21$ ) ilköğretim mezunu, %83'ü ( $N=453$ ) önlisans ya da lisans düzeyinde ve %13'ü ( $N=69$ ) ise lisansüstü düzeyde olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %8'i evli, % 92'si ise bekâr olduğunu rapor etmiştir.

### Veri Toplama Araçları

#### *Kısaltılmış Ebeveyn Tutum Ölçeği- Çocuk Formu*

Bireyin çocukluk döneminde anne-babası tarafından maruz kaldığı davranış ve tutumları ölçmeyi hedefleyen ölçek, 23 maddeden oluşmaktadır ve yetişkin bireylere uygulanmaktadır. Ölçeğin ilk hali 81 madde olarak hazırlanmıştır, daha sonra Arrindell ve arkadaşları tarafından kısa formu geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Dirik, Yorulmaz ve Karancı tarafından yapılmıştır.<sup>40</sup> Ölçeğin her maddesinin puanlaması anne ve baba için ayrı yapılmaktadır. Ölçek, yetişkinlerin geçmişe dönük bilgilerini değerlendirmelerini ister. Ölçeğin anne ve baba için ayrı değerlendirme yapan 3 alt boyutu vardır (duygusal sıcaklık, reddedicilik ve aşırı koruyuculuk). Dirik ve arkadaşları, üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada iç tutarlılık değerlerini babadan algılanan duygusal sıcaklık için .79 aşırı koruyuculuk için .73 ve reddedicilik için .71

<sup>40</sup> Gülay Dirik, Orçun Yorulmaz ve Ayşe Nuray Karancı, "Çocukluk Dönemi Ebeveyn Tutumlarının Değerlendirilmesi: Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu." *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26 (2), (2015): 123-130.

bulmuşlardır. Anneden algılanan tutumların iç tutarlılık katsayılarını ise duygusal sıcaklık için .75 aşırı koruyuculuk için .72 ve reddedilicilik için .64 bulmuşlardır. Ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu rapor edilmiştir. Alanyazındaki bazı araştırmacılar, anne ve baba için ayrı ayrı alınan puanları toplayarak üç ebeveyn tutumu için birleştirilmiş puan elde ederek analize dâhil etmişlerdir. Bu çalışmada da aynı şekilde alt boyutlar hesaplanırken anne ve baba için alınan ayrı puanlar toplanarak ortalama hesaplanmış ve analize anne ve baba için her bir ebeveyn tutumunu gösteren ortalama tek bir puan elde edilerek dâhil edilmiştir.

### *Çocukların Evlilik Çatışmasını Algılaması Ölçeği*

Grych, Seid ve Fincham tarafından geliştirilen ölçek, 35 maddeden oluşmaktadır. Türkçe uyarlaması Ulu ve Fışiloğlu tarafından yapılan ölçeğin çatışmanın özellikleri, tehdit ve kendini suçlama şeklinde 3 alt boyutu bulunmaktadır.<sup>41</sup> Ölçekten alınan toplam puan ebeveyn çatışma algısının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Türkçe formunun iç tutarlılığı alt boyutlar üzerinden çatışma özellikleri için .84 tehdit için .78 ve kendini suçlama için .77 olarak belirtilmiştir. Ölçek, yetişkinlerde geriye dönük algıları ölçmek için geçmiş zaman formunda kullanılmış ve yetişkinler için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kabul edilmiştir.<sup>42</sup> Ölçeğin Türkçe formunun da geçerliği yetişkin bireyler üzerinde sınanmıştır.<sup>43</sup> Bununla beraber, ölçeğin alt boyut puanları üzerinden değil, toplam puan üzerinden değerlendirildiği çalışmalar da bulunmaktadır.<sup>44</sup> Bu araştırma kapsamında da ölçek yetişkin bireylerin geriye dönük çatışma algılarını ölçmek için geçmiş zaman formunda ve toplam puanın ortalaması alınarak kullanılmıştır.

### *Öz Duyarlık Ölçeği*

Neff tarafından hazırlanan ölçeğin Türkçe'ye çevirisini Akın, Akın ve Abacı<sup>45</sup> gerçekleştirmiştir. Ölçek orijinalinde olduğu gibi 26 maddeden ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin pozitif yönlü alt boyutları, öz sevecenlik, bilinçlilik, paylaşımların bilincinde olma şeklinde isimlendirilmiştir. Negatif yönlü alt boyutları ise öz yargılama, aşırı özdeşleşme, izolasyon olarak isimlendirilmiştir. Alt ölçeklerden elde edilen ortalama puan öz duyarlık puanını verir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları .72 ile .80 arasında bulunmuştur. Analizlerde ölçekten elde edilen toplam puan kullanılmıştır.

<sup>41</sup> Pınar Ulu ve Hürol Fışiloğlu. "Çocukların Evlilik Çatışmasını Algılaması Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması." *Türk Psikoloji Yazıları* 7.14 (2004): 61-75.

<sup>42</sup> Cusimano ve Riggs, "Perceptions of Interparental Conflict," 45.

<sup>43</sup> Meryem Temel, "Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveynler Arası Çatışma ile Duygu Düzenleme Güçlüğü Arasındaki İlişki: Algılanan Ebeveyn Tutumu ve Yetişkinlikte Bağlanma Değişkenlerinin Aracı Rollerini," (Doktora Tezi, Maltepe Üniversitesi), 2021.

<sup>44</sup> Yağmur Sayın, "Ergenlerin Öznel İyi Oluş Düzeylerinin Algılanan Ebeveyn Çatışması ve Öz-Yeterlik İnançlarıyla İlişkisi" (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi), 2020.

<sup>45</sup> Ümran Akın, Ahmet Akın ve Ramazan Abacı, "Öz-duyarlık Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması." *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, (2007): 1-10.

### *İletişim Becerileri Ölçeği*

Ölçek Korkut-Owen ve Bugay tarafından geliştirilmiştir.<sup>46</sup> Toplam 25 maddeden oluşan ölçeğin toplam puanı iletişim becerilerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda KMO değeri .84 olarak bulunmuştur. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ise uygunluk istatistiklerinin kabul edilebilir aralıkta olduğunu görülmüştür ( $\chi^2= 377,73$ ,  $p< .0001$ ). Ölçeğin 25 madde üzerinden hesaplanan iç tutarlık katsayısı .88 olarak bulunmuştur. Ölçeğin 4 alt boyutu vardır ve bu alt boyutlar, iletişim ilkeleri ve temel becerileri, kendini ifade etme, etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim, iletişim kurmaya isteklilik olarak tanımlanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına ait iç tutarlık katsayıları iletişim ilkeleri için .79 kendini ifade etme için .72 etkin dinleme ve sözel olmayan iletişim için .64 ve iletişim kurmaya isteklilik için ise .71 olarak belirtilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla yapılan analiz sonucunda  $\alpha = .80$  olarak bulunmuştur. Araştırma kapsamında ölçeğin toplam puanı hesaplanarak analize dâhil edilmiştir.

### **Süreç**

Mevcut çalışma birinci yazarın yüksek lisans tezi kapsamında toplanan verilerin kullanılması sonucu ortaya çıkmıştır. İstanbul Medeniyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulu'ndan gerekli etik kurul izni (tarih: 04/04/2022, sayı:2022/04-04) alındıktan sonra veri toplama süreci başlamıştır. Anket formlarını içeren Google Forms ve kâğıt-kalem versiyonları hazırlanmıştır. Verilerin toplanması çevrimiçi ve yüz yüze ortamlarda, temel olarak bir devlet ve bir vakıf üniversitesinde ilgili akademisyenlerden izin alınarak yapılmıştır. Çalışmanın dış geçerliğini artırmak amacıyla da üniversite öğrencisi olmayan erken dönem yetişkinlikte olan katılımcılara sosyal medya üzerinden ulaşılmaya çalışılmıştır. Veri analizi SPSS-26 üzerinde yapılmıştır. Fakat bu program üzerinde aracı değişken analizi yapmak sınırlı olduğu için gerekli eklentiler kullanılmıştır. Ebeveyn tutumları, ebeveynler arası çatışma algısı ve öz duyarlılık değişkenlerinin kişilerarası iletişim becerileri ile olan ilişkisini test etmek için sıralı regresyon analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında *Process Macro Model 4* (PMM4) kullanılarak öz duyarlılığın ebeveyn-çocuk ilişkisinin erken yetişkinlik döneminde kişilerarası iletişim becerileri arasındaki ilişkide aracı rolü değerlendirilmiştir. Aracı değişken analizleri, Hayes tarafından geliştirilen süreç makrosu (process makro) ile test edilmiş ve analizlerde Model 4 kullanılmıştır. Hayes'e göre, iki değişken arasındaki aracı rolün değerlendirilebilmesi için dolaylı etkinin anlamlılık düzeyine bakılması gerekmektedir. Aracı değişkenin istatistiksel olarak anlamlılığı güven aralığı (%95 CI) kullanılarak değerlendirilmiştir.<sup>47</sup>

### **Bulgular**

Bu bölümde araştırma problemi ve amaçları doğrultusunda yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmektedir. İlk olarak analizlerde kullanılan yöntemler için gerekli

<sup>46</sup> Fidan Korkut Owen ve Aslı Bugay, "İletişim Becerileri Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması." *Mersin University Journal of the Faculty of Education* 10.2 (2014).

<sup>47</sup> John R Hayes, *The complete problem solver*. Routledge, 2013.

varsayımlar test edilmiştir (Örn. normal dağılım, eksik veriler, aşırı puanlar, çoklu değişken normallliği) ve önemli bir sapma olmadığı görülmüştür. Aracı değişken analizlerinin tamamı Bootsrap (5000) örnekleme yöntemi ile %95 güven aralığında ve  $p < 0,05$  anlamlılık düzeyinde test edilmiştir. Değişkenlere ait tanımlayıcı bulgular incelenmiştir. Analiz sürecinden önce ölçeklerin normallik dağılımı ve güvenilirlik puanları incelenmiştir. Ölçeklere ait Cronbach Alpha puanlarının tamamının 0,70'ten büyük olduğu bulunmuştur. Bu sebeple ölçeklerin güvenilir bir ölçme aracı olduğuna karar verilmiştir.<sup>48</sup> Tablo 1'de de gösterildiği gibi çarpıklık ve basıklık değerlerinin tamamı ise  $\pm 1,50$  aralığındadır. Sosyal bilimlerde yürütülen araştırmalarda bu değerler normal dağılıma işaret etmektedir.<sup>49</sup> Dolayısıyla araştırma değişkenlerinin normal dağılımı ihlal etmediği düşünülmektedir.

Sıralı regresyon analizine başlanmadan önce araştırmanın ölçekleri arasında çoklu doğrusallık olup olmadığı kontrol edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda VIF değerlerinin 2,5'ten küçük olduğu görülmektedir ve bu sonuçlar değişkenler arasında çoklu doğrusallık sorunu olmadığını göstermektedir.<sup>50</sup> Bununla beraber değişkenler arasındaki korelasyon değerlerinin .80'den küçük olması çoklu bağlantılılık probleminin olmadığını göstermektedir.<sup>51</sup> Araştırma verilerindeki uç değerleri tespit etmek amacıyla yapılan analiz sonucunda uç değerlerin olmadığı görülmüştür. Değişkenlere ait betimleyici istatistikler ve değişkenler arası ilişki katsayıları Tablo 1'de gösterilmektedir.

**Tablo 1: Araştırma Değişkenlerine Dair Korelasyon Katsayıları ve Betimleyici İstatistikler**

Değişkenler	1	2	3	4	5	6
Korelasyon İstatistikleri						
1 Çatışma	---					
2 Reddedicilik	.52***	---				
3 Yakınlık	-.43***	-.50***	---			
4 Koruyuculuk	.34***	.50***	-.14**	---		
5 Öz Duyarlık	-.26***	-.26***	.23***	-.30***	---	
6 İletişim Bcr	-.15***	-.24***	.30***	-.05	.34***	---
Betimleyici İstatistikler						
$\alpha$	0,94	0,86	0,90	0,88	0,94	0,91
M	1,65	1,47	2,76	2,25	2,62	4,08
SD	0,39	0,44	0,64	0,56	0,65	0,50
Çarpıklık	0,37	1,34	-0,28	0,47	-0,01	-0,49

<sup>48</sup> Şener Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi, 2011.

<sup>49</sup> Barbara G Tabachnick, Linda S. Fidell and Jodie B. Ullman. *Using multivariate statistics*. Vol. 6. Boston, 2013.

<sup>50</sup> Trevor A. Craney and James G. Surles, *Model-dependent variance inflation factor cutoff values*. Quality engineering 14.3: 391-403, 2002.

<sup>51</sup> Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi*.

Basıklık	-0,67	1,46	-0,46	-0,02	-0,30	-0,34
VIF	1,49	1,92	1,48	1,45	1,16	---

Not: N=543. \* $p < .05$ , \*\* $p < .005$ , \*\*\* $p < .001$ ;  $\alpha$  = iç tutarlılık katsayısı.

## Ebeveyn Tutumları, Ebeveynler Arası Çatışma ve Öz Duyarlılığın Kişilerarası İletişim Becerilerini Yordayıcı Rollerini

Sıralı regresyon analizi aracılığıyla ebeveyn tutumları, ebeveynler arası çatışma ve öz duyarlılığın kişilerarası iletişim becerilerini yordayıcı rolü incelenmiştir. Tablo 2 analiz sonuçlarını göstermektedir. Birinci adımda ebeveyn tutumları ve ebeveyn çatışma algısı girilmiştir. İkinci adımda ise öz duyarlık girilmiştir. Birinci adımda ( $R^2 = .10$ ,  $F_{inc}(4, 538) = 14.36$ ,  $p < .001$ ) ve ikinci adımda ( $\Delta R^2 = .09$ ,  $F(1, 537) = 24.08$ ,  $p < .001$ ) girilen değişkenler için regresyon eğrisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu, toplam modelin ise kişilerarası iletişimdeki değişimin %18'ini açıkladığı görülmüştür. ( $R^2 = .18$ ,  $F(5, 537) = 57.02$ ,  $p < .001$ ).

**Tablo 2: Ebeveyn Tutumları, Ebeveynler Arası Çatışma ve Öz Duyarlık ile İlgili Sıralı Regresyon Analizinin Kişilerarası İletişim Becerilerini Yordama Sonuçları**

Değişkenler	$R^2$	b	SE b	$\beta$	t	sri	P
Model 1	.096						
Çatışma		.026	.061	.021	.429	.018	.668
Reddedicilik		-.169	.063	-.152	-2,683	-.115	.008
Yakınlık		.176	.038	.231	4,660	.197	.000
Koruyuculuk		.044	.042	.051	1,062	.046	.289
Model 2	.183						
Çatışma		.068	.059	.055	1,163	.050	.245
Reddedicilik		-.163	.060	-.147	-2,717	-.116	.007
Yakınlık		.143	.036	.187	3,938	.168	.000
Koruyuculuk		.110	.041	.126	2,689	.115	.007
Öz duyarlık		.236	.031	.317	7,551	.310	.000

Not: N=543; sri = kısmi korelasyon; SE b = standardize edilmemiş regresyon yükünün standard (coefficient) sapması.

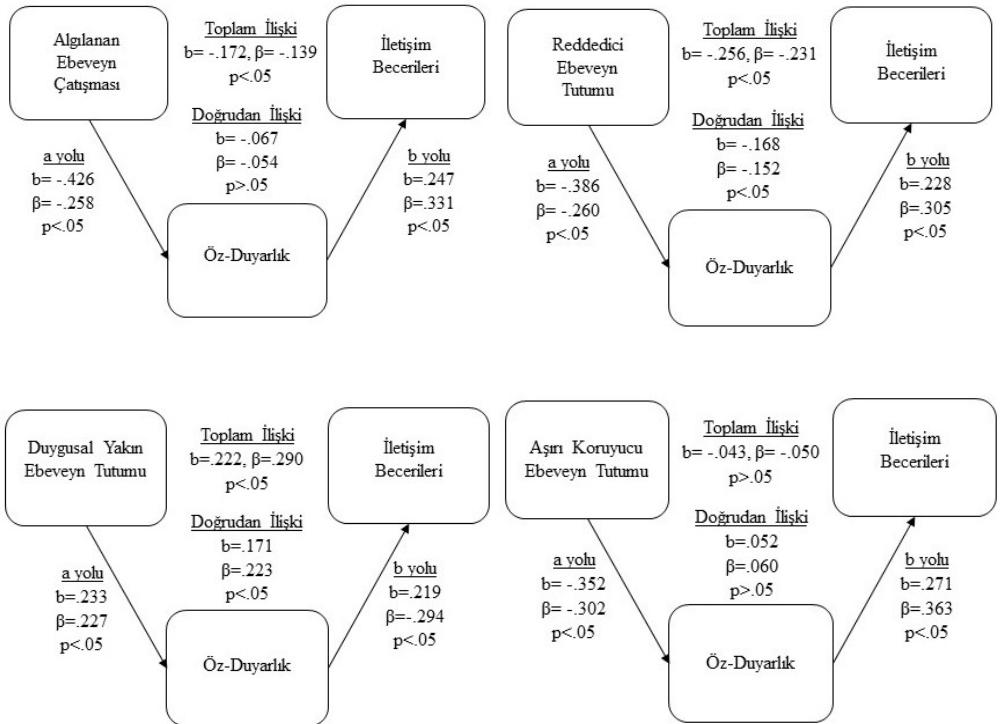
Tablo 2'de ayrıntıları görüleceği gibi regresyon analizine ebeveyn tutumları (reddedicilik, duygusal yakınlık ve aşırı koruyuculuk) ile ebeveynler arası çatışma birlikte girildiğinde ve regresyon eşitliğine girilen diğer değişkenlerin etkisi istatistiksel olarak kontrol edildiğinde, ebeveynler arası çatışma ( $\beta = .02$ ,  $p > .05$ ) ve aşırı koruyuculuğun ( $\beta = .05$ ,  $p > .05$ ) kişilerarası iletişim becerilerinin anlamlı birer yordayıcısı olmadığı görülmektedir. Algılanan reddedici ( $\beta = -.15$ ,  $p < .01$ ) ve duygusal olarak yakın ( $\beta = .23$ ,  $p < .001$ ) ebeveyn tutumlarının ise kişilerarası ilişkileri yordamada anlamlı olduğu görülmektedir. İkinci adımda regresyon eşitliğine dâhil edilen öz duyarlık ise eşitlikteki diğer tüm değişkenlerin etkisi istatistiksel olarak kontrol edildiğinde kişilerarası ilişkileri anlamlı bir şekilde yordadığı görülmüştür ( $\beta = .32$ ,  $p < .001$ ).

Sıralı regresyon analiz sonuçları değerlendirildiğinde, bireyin ebeveynleri ile olan geçmişteki ilişkisinde bağlamsal etkilerin (ebeveynler arası çatışma) ebeveyn çocuk ilişkisi ve ebeveynin çocuğa yönelik bireysel davranışlarıyla (ebeveyn tutumları) karşılaştırıldığında daha az önemli olduğu görülmektedir. Öz duyarlık ise kişilerarası iletişim becerileri için önemli bir değişken olarak öne çıkmaktadır.

## Öz Duyarlılığın Aracı Rolü

Öz duyarlılığın aracı değişken olarak analizinde bağımsız değişkenler tekil olarak alınmıştır. Örneğin, ebeveyn çatışması ile kişilerarası iletişim becerileri arasındaki ilişkide öz duyarlılığın aracı rolü diğer değişkenler analize dâhil edilmeden yapılmıştır. Bu yöntemle, her bir bağımsız değişkenin aracı değişken rolüyle kişilerarası iletişim becerisi ile ilişkisi incelenmek istemiştir. Şekil 1 ve Tablo 3 analiz sonuçlarını göstermektedir. Sonuçların istatistiksel anlamlılık değerlendirmesinde %95 düzeyinde güven aralığı (confidence intervals) kullanılmıştır (%95 CI).

**Şekil 1: Ebeveyn Tutumları ve Ebeveynler Arası Çatışma ile İletişim Becerileri Arasındaki İlişkide Öz Duyarlılığın Aracı Rolü**



**Tablo 3: Ebeveyn Tutumları ve Ebeveynler Arası Çatışma ile İletişim Becerileri Arasındaki İlişkide Öz Duyarlığın Aracı Rolü**

Değişkenler*	$\beta$	SE $\beta$	%95 ALCI	%95 ULCI
<b>Ebeveyn Çatışması</b>				
Toplam İlişki	-.172	.052	-.275	-.069
Doğrudan İlişki	-.067	.051	-.168	-.034
Dolaylı İlişki	-.085	.018	-.121	-.052
<b>Reddedicilik</b>				
Toplam İlişki	-.256	.046	-.347	-.165
Doğrudan İlişki	-.168	.046	-.258	-.078
Dolaylı İlişki	-.079	.017	-.115	-.050
<b>Duygusal Yakınlık</b>				
Toplam İlişki	.222	.031	.160	.284
Doğrudan İlişki	.171	.031	.110	.231
Dolaylı İlişki	.067	.016	.038	.099
<b>Aşırı Koruyuculuk</b>				
Toplam İlişki	-.043	.037	-.116	.030
Doğrudan İlişki	.052	.037	-.020	.124
Dolaylı İlişki	-.110	.020	-.150	-.073

Not: N = 543; %95 ALCI = %95 güven aralığında alt limit; %95 ULCI = %95 güven aralığında üst limit.  
(Bootstrap = 5000)

\*Analizler her bir değişken için ayrı ayrı yapılmıştır.

Süreç makrosu Model 4 kullanılarak yapılan analizlerin sonuçlarında, öz duyarlığın anlamlı bir aracı değişken olduğu görülmüştür. Ebeveynlerden algılanan çatışmanın ( $\beta = -.085$ , %95 CI [-.121, -.052]), ebeveynlerden algılanan reddedilme ( $\beta = -.079$ , %95 CI [-.115, -.050]), duygusal yakınlık ( $\beta = .067$ , %95 CI [.038, .099]) ve aşırı koruyuculuk ( $\beta = -.11$ , %95 CI [-.150, -.073]) ile kişilerarası iletişim becerileri arasında öz duyarlığın anlamlı bir aracı değişken olduğu görülmektedir. Aracı değişken analizi ile elde edilen regresyon yükleri ( $\beta$ ) incelendiğinde, yüklerin eksi değer taşıdığı görülmektedir. Sadece duyarlı ebeveyn tutumu eksi değer değildir. Bu sonuçlara dayanarak ebeveyn çatışma algısı ve ebeveyn tutumlarının kişilerarası iletişim becerilerindeki düşüşü, öz şefkatteki azalma ile tahmin ettiğini göstermektedir. Diğer taraftan algılanan duygusal yakınlık ise öz şefkati desteklemekte, bu da kişilerarası iletişim becerilerindeki iyileşme ile ilişkili olmaktadır.

Tablo 3'te gösterilen sonuçlarda göze çarpan diğer bulgu ise aracı değişkenin rolü istatistiksel olarak ayrıştırıldıktan sonra bireyin geçmiş dönemde algıladığı ebeveyn tutumu ve çatışmasının kişilerarası iletişim ile olan doğrudan ilişkisidir. Doğrudan istatistiksel ilişki söz konusu olduğunda, aşırı koruyucu ebeveyn tutum algısı ( $\beta = .05$ , %95 CI [-.02, .12]) hariç, reddedici ( $\beta = -.07$ , %95 CI [-.17, -.03]), duygusal yakın ebeveyn tutum algısı ( $\beta = .17$ , %95 CI [.11, .23]) ve ebeveynler arası çatışma algısı ( $\beta = -.07$ , %95 CI [-.17, -.03]) kişilerarası iletişim becerileri ile ilişkili olmaya devam etmektedir.



Yukarıda paylaşılan sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda, öz duyarlılığın aşırı koruyucu ebeveyn tutum algısı ile kişilerarası iletişim becerileri arasındaki ilişkide tam aracı rolü olduğu söylenebilir. Duygusal yakınlık ve reddedici ebeveyn tutumu için ise kısmi aracı rolü olduğu söylenebilir. Algılanan ebeveyn çatışması ile kişilerarası iletişim becerisi arasındaki ilişkide ise yine kısmi aracı değişken olduğu görülmektedir.

### Tartışma, Öneriler ve Sonuç

Genç yetişkinlik, birçok görevin başarıldığı, yakın ve profesyonel ilişkilerin kurulduğu, kendini ifade etmenin önemli hale geldiği, çeşitli gelişimsel görevlerin başarıldığı ve psiko-işlevdeki kötüleşme gibi birçok yapıda kişilerarası iletişimin önemli rol oynadığı bir dönemdir.<sup>52</sup> Kişilerarası iletişim becerilerinde ise mevcut çalışmalar geçmiş çocukluk yaşantılara işaret etmektedir. Alanyazındaki çalışmalar, ebeveyn-çocuk iletişim kalitesi ile bireylerin romantik, akran ve okul gibi yakın ilişki süreçleri arasında anlamlı ilişkilerin olduğunu göstermektedir.<sup>53</sup> Sosyal ilişkilerin kalitesini belirleyen iletişim becerileri ile ebeveyn tutumları ve ebeveynler arası çatışma algısı arasındaki ilişki bu araştırma kapsamında da test edilmiştir. Bununla beraber bu çalışmada, aile ile yaşanan deneyimler ile kişilerarası iletişim becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bireylerin kendilerine yönelik tutumları ve algılarını değerlendiren öz şefkat yapısının bu ilişkideki aracı rolü test edilmiştir.

Araştırma modeli ilk olarak değişkenlerin tamamı dâhil edilerek sıralı regresyon analizi ile test edilmiştir. Sıralı regresyon analiziyle ebeveyn tutumları, ebeveynler arası çatışma ve öz duyarlık değişkenlerinin kişilerarası iletişim becerilerini yordayıcı rolü incelenmiştir. Bulgulara göre ebeveyn tutumları ve ebeveynler arası çatışma algısının kişilerarası iletişim becerilerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu gözlenmiştir. Alanyazında rapor edilen bulgular ile mevcut çalışmanın bulguları örtüşmektedir. Önceki çalışma bulguları incelendiğinde, anne-babanın duygu ifadesinde ve çatışma çözümede rol model olduğu sağlıklı aile ortamını deneyimleyen çocukların yetişkin ve akranlarla daha etkin iletişim gösterdikleri görülmüştür.<sup>54</sup> Bu çocukların duyguları isimlendirmede, yönetmede ve ifade etmede daha yetkin oldukları ve zor duygularla daha iyi baş edebildikleri görülmüştür.<sup>55</sup> Benzer bir şekilde bu çalışmada da geçmişte olumlu ebeveyn etkileşim rapor eden katılımcıların, kişilerarası ilişkilerde iletişim kurmaya, kendini

<sup>52</sup> Arnett vd., "The New Life Stage Of Emerging Adulthood,"469; Barry vd., "Friendship And Romantic Relationship," 209-222; Hutteman vd., "Developmental Tasks As A Framework," 267-278; Buecker vd., "Is Loneliness" 787-805.

<sup>53</sup> Ceren Akdağ, "Genç Yetişkin Bireylerin Anne-Babalariyla Kurdukları İlişki Örüntüsünün Romantik İlişkilerindeki Kaygı ve Kaçınma Düzeylerini Yordama Gücü." (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi), 2017; Fatma Gökalp ve Mehmet Murat, "Ergenlerde Algılanan Anne Baba Davranışlarıyla Akran İlişkileri Arasında Özerkliğin Aracı Rolü." *OPUS International Journal of Society Researches* 16.Eğitim ve Toplum Özel sayısı (2020): 5841-5883; Age Diseth, Anne G. Danielsen ve Oddrun Samdal. "A path analysis of basic need support, self-efficacy, achievement goals, life satisfaction and academic achievement level among secondary school students." *Educational Psychology* 32.3 (2012): 335-354.

<sup>54</sup> Pallini vd., "Early Child-Parent Attachment," 118.

<sup>55</sup> Castro vd., "Parents' Emotion-Related Beliefs," 1-22; Gouveia vd., "Self-Compassion and Dispositional Mindfulness," 700-712.

ifade etmeye ve etkin dinlemeye daha istekli oldukları görülmüştür. Bu çalışmanın işaret ettiği sonuçlara göre ebeveyn tutumlarının, özellikle ebeveynleri tarafından reddedildiğini hissedendenler arasındaki iletişimde daha düşük/kötü puanlara, ebeveynlerinden duygusal yakınlık görenlerin ise daha yüksek/iyi puanlara sahip oldukları görülmüştür. Ebeveynler arasındaki iletişimin ise, ebeveyn tutumlarından sonra, kişilerarası iletişim becerileri ile ilişkili olmadığı görülmüştür.

Modele ikinci adımda dâhil edilen öz duyarlık, kişilerarası iletişim becerilerini açıklamada anlamlı şekilde yordayıcı olmuştur. Alanyazın incelendiğinde, öz duyarlık ile kişilerarası iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu gösteren çalışmalara rastlanmıştır.<sup>56</sup> Mevcut çalışmalarda, öz duyarlık düzeyleri yüksek olan kişilerin zor zamanlarda kendilerine yönelik anlayışlı yaklaşabildiği görülmüştür.<sup>57</sup> Kendilerine karşı anlayışla yaklaşan kişilerin zor zamanlarda diğerlerine yönelik de daha anlayışlı olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın bulguları, öz duyarlık ve kişilerarası iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi desteklemiştir. Ebeveyn tutumlarının ve ebeveynler arasındaki çatışma algısının ilişkisi istatistiksel olarak çıkarıldıktan sonra öz duyarlığın kişilerarası iletişim becerilerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Diğer bir ifade ile öz duyarlık seviyesi yüksek olan kişilerin, kişilerarası ilişkilerde iletişim kurmaya, kendini ifade etmeye ve etkin dinlemeye daha istekli oldukları görülmüştür.

Ebeveyn tutumları ve çatışma algısı ile kişilerarası iletişim becerileri arasındaki ilişkide öz duyarlığın aracı rolü incelenmiştir. Bu hipotezin altında yatan varsayım, ebeveynleri tarafından şefkat gören, şefkat dolu bir ortamda büyüyen, kendisine karşı duygusal yakınlık gösterilen kişinin, yakınlarının kendisine yönelik gösterdiği duyarlılığı öz duyarlık olarak içselleştireceği ve bu kişilerin çevresindekilere de benzer şekilde yansıyacağıdır. Mevcut çalışmanın bulguları, ebeveynler arasındaki algılanan çatışma, reddedilme, duygusal yakınlık ve aşırı koruyuculuk ebeveyn tutumlarının iletişim becerileri ile ilişkilerinde öz duyarlığın aracı rolünün istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Önceki çalışmalarda çocukluk dönemi yaşantıları ile öz duyarlık arasında ilişki bulunmuştur.<sup>58</sup> Her ne kadar ebeveyn çatışması ve aşırı koruyuculuk ebeveyn tutumunun kişilerarası iletişim becerileri ile doğrudan ilişkisi anlamlı olmasa da, öz duyarlık üzerinden dolaylı ilişkili olduğu görülmüştür.

Alanyazında belirtildiği üzere, aile yapısının pozitif işlevselliğinin öz şefkat gelişiminde anlamlı etkisi olduğu görülmektedir.<sup>59</sup> Erken dönemde çocuğun ebeveyni ile bağ kurması, yakınlık ve güvende hissetmesi, destekleyici bir aile ortamının sonucunda gerçekleşmektedir.<sup>60</sup> Öyle ki, yıkıcı çatışmaların ve işlevsiz ilişki örüntülerinin içinde büyüyen çocuğun, kendisine ve diğerlerine karşı bu iletişim şekline eğilim göstereceği<sup>61</sup> mevcut çalışmanın bulguları tarafından da desteklenmektedir. Diğer yandan, anne baba arasında yoğun çatışma olduğunda, ebeveyn-

<sup>56</sup> Neff ve Beretvas, "The Role of Self-Compassion," 78-98.

<sup>57</sup> Kelly ve Dupasquier, "Investigating Helicopter Parenting," 407-425.

<sup>58</sup> Cantazaro ve Wei, "Adult Attachment, Dependence," 1135-1162.

<sup>59</sup> Neff ve McGehee, "Self-Compassion," 225-240.

<sup>60</sup> Kelly ve Dupasquier, "Investigating Helicopter Parenting," 407-425.

<sup>61</sup> Gilbert, "Introducing Compassion-Focused Therapy," 199-208.

çocuk ilişkisinin de zedelendiği ve çocuğa yönelik şefkatli tutumun azaldığı bilinmektedir.<sup>62</sup> Haliyle, kaotik aile ortamında, çocuğun sıkıntı verici yaşantılarına karşı ebeveynin anlayışlı ve sevecen bir tutum sergileme ihtimali azalmaktadır. İlişkisel deneyimlerin temelini oluşturduğu aile ortamında, hata ve yanlışlarına karşı çoğunlukla reddedici ya da eleştirel bir tutum gösterilen çocuğun aynı tutumu ileriki yaşlarında karşılaştığı zorluklarda kendisine göstermesi beklenmektedir.<sup>63</sup> Tam tersi, ebeveynin kapsayıcı ve kabul edici olduğu durumda ise çocuğun sonraki olumsuz deneyimlerini hoş görü ile karşılaması daha yüksek ihtimaldir. Kişinin kendisine yönelik ılımlı ve empatik yaklaşımı ile yakın ilişki içinde olduğu diğerlerine karşı da aynı anlayışlı tutumu sergileyeceği bu çalışmanın bulguları tarafından da desteklenmiştir.<sup>64</sup> Bu çalışma kapsamında yapılan analiz gösteriyor ki, yetişkin bireylerin çocuklukta ebeveynlerinden algıladığı çatışma, reddedilme ve aşırı koruyuculuk sonucunda, öz şefkat düzeyi azalmakta ve bununla ilişkili olarak iletişim becerileri zayıflama eğilimi göstermektedir. Fakat ebeveynlerden algılanan duygusal yakınlık ise kişilerin öz şefkatindeki artış ile ilişkili görünmekte ve kişilerarası iletişim becerilerindeki artışa aracılık etmektedir.

Diğer merak edilen husus ise farklı kültürlerde incelenen, ebeveyn tutumları ve ebeveynler arası çatışma algısının kişilerarası iletişim ile ilişkisi ve bu ilişkide öz duyarlılığın aracı rolünü Türkiye’de incelemektir. Demokrat veya duygusal yakınlıkla belirgin ebeveyn tutumunun en olumlu çıktılara sahip olduğu birçok farklı kültürleri kapsayan araştırmalarda görülmektedir.<sup>65</sup> Benzer şekilde, 1435 çalışmadan elde edilen bir bulgu ise sert, sevgisiz ve ilgisiz ebeveyn kontrolünün kişilerarası ilişkilerde sorunlar ile ilişkili olduğunu göstermiştir.<sup>66</sup> Türkiye’de ise aşırı koruyuculuk doğrudan ilişkili değilken, reddedici ebeveyn tutumu ters yönde ve duygusal yakınlık ise pozitif yönde kişilerarası ilişki ile ilişkili bulunmuştur. Dolayısıyla, kişilerarası iletişim becerilerinin altında çocukluk döneminde algılanan ebeveyn davranışlarının, bu ilişkide de öz duyarlılığın bir aracı görevi olduğu varsayılmaktadır lakin algılanan evlilik çatışması ve aşırı koruyuculuk, reddedici ve duygusal yakın ebeveyn tutumları kontrol edildiğinde, olumsuz bir ilişkisi de bulunmamıştır.

Son olarak Nocentini ve arkadaşlarının ebeveyn davranışlarını üç tema altında incelemesi, bu çalışmada da göz önünde bulundurulmuştur. Ebeveyn-çocuk ilişkisini bağlamsal, ilişkisel ve ebeveyn bireysel süreçler olarak inceledikleri bu üç temanın ilkinin (bağlamsal) ebeveynler arası çatışma algısı, diğer ikisinin (ilişkisel ve ebeveyn bireysel davranışları) ise ebeveyn tutumları ile kapsanabileceği düşünülmektedir. Sonuçlar bu açıdan değerlendirildiğinde, her üç tema içinde yer alan etkileşimlerin öz duyarlılık ile ilişkili olduğu ama bağlamsal özelliklerin kişilerarası iletişim becerileri ile doğrudan ilişkili olmadığı görülmüştür. Bağlamsal ve ilişkisel/bireysel davranışlar arasındaki fark, çocuğun doğrudan hedef alınmadığı (örn. ebeveynler arası çatışma çocuğu doğrudan hedef almadığı kabul edildiğinde) durumlarda, çocuğun bunu

<sup>62</sup> Cusimano ve Riggs, “Perceptions of Interparental Conflict,” 45.

<sup>63</sup> Pepping vd. “Individual Differences,” 225-240.

<sup>64</sup> Zessin vd., “The Relationship Between Self-Compassion” 340-364.

<sup>65</sup> Pinquart ve Kauser “Do the Associations of Parenting Styles,” 75.

<sup>66</sup> Pinquart, “Associations of,” 873.

kendisi ile ilgili bir durum olarak içselleştirmesi ve öğrenmesi de daha az etkili olduğuna bir işaret olarak kabul edilebilir.

## Sınırlılıklar ve Öneriler

Mevcut araştırma kesitsel-ilişkisel bir çalışmadır. Her ne kadar kuramsal olarak, araştırmada bağımlı, bağımsız ve aracı değişken tanımları yapılmış olsa da bu ilişkisel çalışmalarda kesin olarak bilmek mümkün değildir. Bu nedenle, ilişkisel-kesitsel çalışma için geçerli sınırlılıklar, bu çalışma için de geçerlidir ve özellikle sebep – sonuç ilişkisi kurmak mümkün değildir. Özellikle bu çalışma için geçerli, araştırmanın iç ve dış geçerliğini sınırlayan bazı özelliklere burada değinmek mümkündür. Öncelikle, İstanbul'da bulunan bir devlet ve bir vakıf üniversitesinde öğrenimine devam eden üniversite öğrencilerinden araştırma verileri toplanmıştır. Bu nedenle, araştırma bulgularının genellenebilirliği araştırma katılımcılarına göre şekillenmektedir. Diğer bir sınırlılık ise araştırmada kullanılan çocukluk dönemi ile ilgili bilgiler geçmişe yönelik toplanmıştır. Her ne kadar bu kullanılan bir yöntem olsa da çalışmadan elde edilen veriler, katılımcıların geçmiş yaşantılarını hatırlayışlarına göre yanlışlık gösterebilir. Örneğin, çocukluk yaşantısı genel olarak olumlu olan birisi, güncel olarak ebeveynleri ile çatışma içinde ise geçmiş daha olumsuz, geçmiş olumsuz yaşantılar ile belirgin olsa da mevcut ebeveyn ilişkilerini onarmış olan katılımcılar ise geçmişini daha olumlu veya anlayışlı değerlendirmiş olabilir.

Mevcut çalışmadan hem gelecekteki araştırma faaliyetleri için hem de yardım hizmetleri için çeşitli öneriler çıkarılabilir. Gelecekte bu konu ile ilgili çalışma yapmak isteyen araştırmacıların; örneklem, araştırma deseni, kültürel özellikler ve araştırma değişkenleri ile ilgili çeşitli konuları göz önünde bulundurmasında fayda gözükmektedir. Örneklem, mevcut çalışmada genç yetişkinler, özellikle üniversite öğrencileri ile sınırlı kalmıştır. Bu nedenle, ebeveynleri ile olan ilişkilerini hâlihazırda yaşayan ve hafızası daha taze olan örneklem kullanılabilir. Bu örneklemin, çeşitlilik göstermesi (örn. buldukları şehir) bulguların genellenebilirliğini geliştirecektir. Mevcut çalışmada, değişkenler arası ilişki kurulmuş olsa da sebep sonuç ilişkisi kurulamamaktadır. Bu nedenle, gelecekteki araştırmacılar boylamsal araştırma deseni ile araştırma değişkenleri arasındaki ilişkiyi inceleyebilir. Ebeveyn tutumları ve ebeveyn çatışma algısını ölçmenin çeşitli yöntemleri mevcuttur. Bu çalışmada üç boyutlu ebeveyn tutumu ele alınmıştır. Gelecekteki araştırmacılar, ebeveyn tutumlarını ölçmeyi, özellikle Türk kültürünü göz önünde bulundurarak değerlendirebilirler. Burada özellikle, araştırmada bahsedilen, bağlamsal, ilişkisel ve bireysel davranışlar göz önünde bulundurularak, Türk aile yapısının kişilerarası iletişim becerilerini nasıl şekillendirdiği araştırılabilir.

Mevcut çalışmadan elde edilen bulguların psikolojik yardım hizmetlerinde kullanılması mümkündür. Bu noktada, erken çocukluk deneyimleri birçok çalışma ve psikolojik danışma kuramında vurgulanmaktadır. Bu çalışma bulguları da ebeveyn tutumlarının kişilerarası iletişim becerileri ile ilişkili olduğuna işaret etmektedir. Danışmaya konu hedefler üzerinde çalışılırken, kişilerarası sorunların altında yatan iletişim sorunları ve bunun çözülmesi noktasında ebeveynler ile ilişkisi değerlendirilebilir. Lakin bağlanma kuramı çalışmalarından ebeveyn davranışlarının içselleştirilmesi durumunda değişime direnç gösterdiği de bilinmektedir. Bu noktada, öz duyarlık geliştirme noktasında, danışmanlar danışanları ile kişinin kendisine sevgi

ve şefkat ile yaklaşmasını öğreterek/pratik ederek kişilerarası problemlerdeki değişimleri cesaretlendirmeye çalışabilir. Önleyici bir psikolojik hizmet olarak da aile danışmanlığı ve eğitimlerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Anne babalarının çocuklarına duygusal yakınlık göstermesi ve demokratik bir tutum sergilemesi, çocuklarının kendilerine anlayışla yaklaşmasını ve kişilerarası iletişim becerilerini destekleyeceği düşünülmektedir. Bu nedenle, anne-babaların çocukları ile iletişimlerini noktasında farkındalık geliştirmeleri ve profesyonel destek almaları önleyici bir psikolojik yardım olarak öne çıkmaktadır.

## Sonuç

Bu çalışmada, çocukluk dönemi yaşantılarının kişilerarası iletişim becerileriyle öz duyarlık aracılığı ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle, ebeveyn-çocuk ilişkisi ve ebeveynin çocuğa yönelik doğrudan davranışlarını gösteren ebeveyn tutumlarının önemli olduğu görülmektedir. Öz duyarlılığın, hem çocuğun anne-baba ile olan ilişkisinde geliştirdiği, hem de yetişkinlikte onun kişilerarası iletişim becerileri ile ilişkili olan bireysel bir özellik olduğu görülmektedir. Çocukluk deneyimlerinin güncel kişilerarası ilişkiler ile olan ilişkisinin öz duyarlık ile ilişkili olduğuna dair bulgular, bireyin psikolojik işlevini desteklemekte öz duyarlılığı desteklemeye yönelik psikolojik müdahalelerin yardım hizmetlerinde kullanılabileceğini göstermektedir. Bu çalışma sonucunda ulaşılan bulgulara göre, olumsuz çocukluk dönemi deneyimlerinin yetişkinlik dönemine yansımalarını azaltabilmek için öz şefkat gelişiminin desteklenebilir ve önleyici bir rehberlik hizmeti olarak ailelere psiko-eğitimler verilebilir. Gelecekteki araştırmacıların, mevcut bulguları farklı örneklemeler üzerinde test etmesi, bulguların güvenilirliği ve genellenebilirliğini güçlendirecektir.

## KAYNAKÇA

- Amato, Paul R. ve Juliana M. Sobolewski. "The Effects Of Divorce And Marital Discord on Adult Children's Psychological Well-Being." *American Sociological Review* (2001): 900-921.
- Akın, Ümran, Ahmet Akın ve Ramazan Abacı. "Öz-Duyarlık Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması." *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 33.33 (2007): 1-10.
- Arnett, Jeffrey Jensen. "Emerging Adulthood: A Theory Of Development From the Late Teens Through the Twenties." *American Psychologist* 55-5 (Mayıs, 2000): 469.
- Arnett, Jeffrey Jensen, Žukauskienė Rita ve Sugimura Kazumi, The New Life Stage Of Emerging Adulthood At Ages 18–29 Years: Implications For Mental Health. *The Lancet Psychiatry*, 1(7), (2014): 569-576.
- Barry, Carolyn Mcnamara, Stephanie D. Madsen, Larry J. Nelson, Jason S. Carroll ve Sarah Badger. "Friendship And Romantic Relationship Qualities in Emerging Adulthood: Differential Associations With Identity Development and Achieved Adulthood Criteria" *Journal of Adult Development*, 16(4), (2009): 209–222, <https://doi.org/10.1007/S10804-009-9067-X>
- Bartholomew Kim, Antonia Henderson ve Donald Dutton. "Insecure Attachment and Abusive Intimate Relationships." *Adult Attachment and Couple Psychotherapy*. Routledge, (2012): 67-85.
- Baumrind, Diana. The Influence of Parenting Style on Adolescent Competence and Substance Use. *The Journal of Early Adolescence*, 11 (1), (1991): 56-95, <https://doi.org/10.1177/0272431691111004>

- Buecker, Susanne, Marcus Mund, Sandy Chwastek, Melina Sostmann ve M. Luhmann, Is Loneliness in Emerging Adults increasing over Time? A Preregistered Cross-Temporal Meta-Analysis And Systematic Review. *Psychological Bulletin*, 147(8), (2021): 787–805, <https://doi.org/10.1037/Bul0000332>
- Bornstein, Marc H., Diane L. Putnick ve Joan Td Suwalsky. "Parenting Cognitions, Parenting Practices, Child Adjustment? The Standard Model." *Development and Psychopathology* 30.2 (2018): 399-416.
- Büyüköztürk, Şener. *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2007.
- Candel Octav-Sorin ve Maria Nicoleta Turluc. "Insecure Attachment And Relationship Satisfaction: A Meta-Analysis of Actor And Partner Associations." *Personality and Individual Differences* 147 (2019): 190-199.
- Cantazaro Amy ve Meifen Wei. "Adult Attachment, Dependence, Self-Criticism, and Depressive Symptoms: A Test of a Mediational Model." *Journal of Personality* 78.4 (2010): 1135-1162.
- Craney, Trevor A. and Surles James G. "Model-dependent variance inflation factor cutoff values." *Quality engineering* 14.3 (2002): 391-403.
- Castro, Vanessa. L., Amy G. Halberstadt, Fantasy T. Lozada, ve Ashley B. Craig, Parents' Emotion Related Beliefs, Behaviours, and Skills Predict Children's Recognition of Emotion. *Infant And Child Development*, 24 (1), (2015): 1-22.
- Conger, R. D., Cui, M., Bryant, C. M. ve Elder Jr, G. H., Competence in Early Adult Romantic Relationships: A Developmental Perspective on Family Influences. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 79 (2), (2000): 224.
- Cusimano, Angela M. ve Shelley Riggs, Perceptions of Interparental Conflict, Romantic Attachment, and Psychological Distress in College Students. *Couple And Family Psychology: Research and Practice*, 2 (1), (2013): 45.
- Dirik, Gülay, Orçun Yorulmaz ve Ayşe Nuray Karancı, Çocukluk Dönemi Ebeveyn Tutumlarının Değerlendirilmesi: Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26 (2), (2015): 123-130.
- Diseth, Age, Anne G. Danielsen ve Oddrun Samdal. "A Path Analysis of Basic Need Support, Self-Efficacy, Achievement Goals, Life Satisfaction and Academic Achievement Level Among Secondary School Students." *Educational Psychology* 32.3 (2012): 335-354.
- Doğruyol, Sena ve Ünsal Yetim, Ebeveyne Bağlanma, Algılanan Anne/Baba Tutumu İle Akran İlişkileri Arasındaki İlişkide Benlik Saygısının Aracılık Rolü. *Nesne*, 7 (14), (2019): 34-51.
- Ferrari, Madeleine, Caroline Hunt, Ashish Harrysunker, Maree J. Abbott, Alissa P. Beath ve Danielle A. Einstein. Self-Compassion Interventions and Psychosocial Outcomes: A Meta-Analysis Of Rcts. *Mindfulness*, 10, (2019): 1455-1473.
- Flynn, Heather Kohler, Diane H. Felmler, Xiaoling Shu ve Rand D. Conger, Mothers and Fathers Matter: The Influence of Parental Support, Hostility and Problem Solving on Adolescent Friendships. *Journal of Family Issues*, 39(8), (2018): 2389-2412.
- Gilbert, Paul, Introducing Compassion-Focused Therapy. *Advances in Psychiatric Treatment*, 15 (3), (2009): 199-208.
- Gökalp, Fatma ve Mehmet Murat. "Ergenlerde Algılanan Anne Baba Davranışlarıyla Akran İlişkileri Arasında Özerkliğin Aracı Rolü." *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16 (Eğitim ve Toplum Özel Sayısı), (2020): 5841-5883.



- Gouveia, M. J., Carona, C., Canavarró, M. C. ve Moreira, H., Self-Compassion and Dispositional Mindfulness Are Associated With Parenting Styles and Parenting Stress: The Mediating Role Of Mindful Parenting. *Mindfulness*, 7, (2016): 700-712, <https://doi.org/10.1007/S12671-016-0507-Y>
- Hayes, John R. *The complete problem solver*. Routledge, 2013.
- Heynen, Evelyn, Peer Van Der Helm, Ellin Simon, Geert Jan Stams ve Mark Assink, Parenting Style and Empathy in Youth: A Three-Level Meta-Analysis. *In Empathy Versus Offending, Aggression and Bullying*, (2021): 43-60. Routledge.
- Hutteman, Ross, Marie Hennecke, Ulrich Orth, Anne K. Reitz ve Jule Specht, Developmental Tasks As A Framework To Study Personality Development in Adulthood and Old Age. *European Journal of Personality*, 28 (3), (2014): 267-278. <https://doi.org/10.1002/Per.1959>
- Kelly Allison C. ve Jessica Dupasquier. "Social Safeness Mediates The Relationship Between Recalled Parental Warmth and The Capacity For Self-Compassion and Receiving Compassion." *Personality and Individual Differences*, 89 (2016): 157-161.
- Lereya Suzet Tanya, Samara Muthanna ve Wolke Dieter, "Parenting Behavior and The Risk Of Becoming A Victim and A Bully/Victim: A Meta-Analysis Study." *Child Abuse & Neglect* 37-12 (2013): 1091-1108.
- Lee, Yen Chiew. *A Study of Relationship Between Parenting Styles and Self-Esteem: Self-Esteem's Indicator-Parenting Styles* (Doctoral Dissertation, Utar). (2011)
- Mikulincer, Maria ve Phillip R. Shaver. Attachment Orientations and Emotion Regulation. *Current Opinion in Psychology*, 25, (2019): 6-10.
- Neff, Kristin D. ve S. Natasha Beretvas. "The Role of Self-Compassion in Romantic Relationships." *Self and Identity* 12.1 (2013): 78-98.
- Neff, Kristin D. Self-Compassion, Self-Esteem and Well-Being. *Social and Personality Psychology Compass*, 5 (1), (2011): 1-12.
- Neff, Kristin D. Ve Pittman Mcgehee, Self-Compassion and Psychological Resilience Among Adolescents And Young Adults. *Self and Identity*, 9, (2010): 225-240.
- Neff, Kristin D. The Development And Validation of A Scale to Measure Self- Compassion. *Self and Identity*, 2 (3), (2003): 223-250.
- Nocentini, Annalaura, Giada Fiorentini, Ludovica Di Paola ve Ersilia Menesini. "Parents, Family Characteristics and Bullying Behavior: A Systematic Review." *Aggression and Violent Behavior*, 45, (2019): 41-50.
- Odenweller Kelly G., Melanie Booth-Butterfield ve Keith Weber, "Investigating Helicopter Parenting, Family Environments and Relational Outcomes For Millennials." *Communication Studies* 65.4 (2014): 407-425.
- Pepping, Christopher, Penelope J. Davis, Analise O'donovan ve Jessica Pal, "Individual Differences in Self-Compassion: The Role Of Attachment and Experiences of Parenting in Childhood." *Self and Identity*, 14(1), (2015): 104-117.
- Pinquart Martin ve Kausar Rubina, "Do The Associations of Parenting Styles With Behavior Problems and Academic Achievement Vary by Culture? Results From a Meta-Analysis." *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology* 24.1 (2018): 75.
- Pinquart, Martin, Associations of Parenting Dimensions And Styles with Externalizing Problems Of Children And Adolescents: An Updated Meta-Analysis. *Developmental Psychology*, 53 (5), (2017): 873-932, <https://doi.org/10.1037/Dev0000295>



- Sayın, Yağmur. “Ergenlerin Öznel İyi Oluş Düzeylerinin Algılanan Ebeveyn Çatışması ve Öz-Yeterlik İnançlarıyla İlişkisi” (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi), Trabzon, 2020.
- Serdar, Selin Gizem, “Yetişkinlerde Algılanan Farklı Anne Baba Tutumları ile Özgüven Düzeyleri Arasındaki İlişki” (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi), İstanbul, 2021.
- Tabachnick, Barbara G., Fidell Linda S. ve Ullman Jodie B. *Using multivariate statistics*. Vol. 6. Boston, MA: pearson, 2013.
- Tael-Öeren, Mariliis, Felix Naughton ve Stephen Sutton. “The Relationship Between Parental Attitudes and Children’s Alcohol Use: A Systematic Review and Meta-Analysis.” *Addiction* 114.9 (2019): 1527-1546.
- Tanaka, Masako, Christine Wekerle, Mary Lou Schmuck, Angela Paglia-Boak ve Map Research Team, “The Linkages Among Childhood Maltreatment, Adolescent Mental Health, and Self-Compassion in Child Welfare Adolescents.” *Child Abuse ve Neglect*, 35(10), (2011): 887-898.
- Temel, Meryem, “Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveynler Arası Çatışma ile Duygu Düzenleme Güçlüğü Arasındaki İlişki: Algılanan Ebeveyn Tutumu ve Yetişkinlikte Bağlanma Değişkenlerinin Aracı Rollerini”, (Doktora Tezi, Maltepe Üniversitesi), 2021.
- Turan, Numan, Thwarted Needs and Psychological Inflexibility Predicting Psychological Distress in University Students. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 12 (66), (2022): 513-528.
- Turan, Numan, Rüya Daniela Kocalevent, Stephen M. Quintana, Özgür Erdur-Baker ve Jacob Diestelmann, “Attachment Orientations: Predicting Psychological Distress in German and Turkish Samples.” *Journal of Counseling & Development*, 94(1), (2016): 91-102.
- Zessin Ulli, Oliver Dickhäuser ve Sven Garbade. “The Relationship Between Self-Compassion and Well-Being: A Meta-Analysis.” *Applied Psychology: Health and Well-Being* 7.3 (2015): 340-364.

# Kitap Değerlendirmesi: Çocuklukta İhmalin İzi: Boşluk Hissi, Jonice Webb ve Christine Musello (Çev. Gülsüm Arıkan, Sola Yayınları, 2018)

Book Review: *Running On Empty*, Jonice Webb and Christine Musello  
(Morgan James Publishing, 2012)

Hasan ÖZDEMİR (\*)

## Kitap Değerlendirmesi (Book Review)

Geliş Tarihi: 23.08.2023

Kabul Tarihi: 15.11.2023

(\*) Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Adli Bilimler Enstitüsü, Adli Psikoloji Doktora Programı; Araştırma Görevlisi, Üsküdar Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji (İngilizce) Bölümü.

E-posta: hasan.ozdemir@uskudar.edu.tr, hasanozdemir92@hotmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7551-6675>



Hasan Özdemir, "Çocuklukta İhmalin İzi: Boşluk Hissi, Jonice Webb ve Christine Musello (Çev. Gülsüm Arıkan Sola Yayınları, 2018)," *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, no. 17, (Kasım 2023): 101-104.

DOI: <https://doi.org/10.32739/uskudarsbd.9.17.134>



Bu eser [Creative Commons Atf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) ile lisanslanmıştır.

"Duygusal ihmal" kavramı en genel şekliyle çocuğa sevgi ve ilgi gösterilmemesi, özellikle ergenlik yıllarında destek ve denetimden yoksun bırakılması olarak tanımlanır. Çocukların ebeveynlerinden, gelişim aşamalarında ve yaşam deneyimlerinde ihtiyaç duydukları duygusal geribildirimleri alamamaları duygusal ihmalin en öne çıkan örneği olarak gösterilebilir. Duygusal ihmal çoğu zaman görünmezdir ve nadiren fiziksel işaretleri vardır. Bu sebeple göze çarpması ve fark edilmeleri oldukça güçtür. Yazarın da ifadesiyle "genellikle çocuklukta söylenmiş şeylerden ziyade; söylenmeyen, gözlemlenmeyen ya da hatırlanmayan şeylerdir." Yazar Dr. Jonice Webb tam da bu noktadan yola çıkarak *Çocuklukta İhmalin İzi: Boşluk Hissi* kitabını yazmıştır. Eser, *Running on Empty* adıyla 2012 yılında İngilizce olarak yayımlanmış ve 2018 yılında da Gülsüm Arıkan'ın çevirisiyle Türkçe olarak yayımlanarak literatüre kazandırılmıştır.

Eserde yazar, uzmanların uzun yıllar boyunca fark edemediği, acı içinde olmalarına rağmen kurbanların ve terapistlerin anlayamadığı duygusal ihmalin bütün yönleriyle ortaya sermiştir. Aynı zamanda kendilerinde duygusal ihmalden kaynaklanan sorunlar yaşayan insanlara yardım etmeyi amaçlamıştır. Bunu yaparken bu alanda çalışan uzman ve terapistlere de yol gösterici önerilerde bulunduğunu ve somut çözümler sunduğunu da eklemek gerekir. Kitap üç ana kısmın altında yer alan dokuz bölümden oluşmaktadır. Genel hatlarıyla bahsedecek olursak birinci kısım, boşluk hissini tanımlanmasından ve boşluk hissine neden olan tutum ve davranışları anlatmaktadır. İkinci kısımda çocuklukta duygusal ihmal deneyimlemiş kişilerin

yetişkinlikte yaşadığı sıkıntılardan bahsedilirken üçüncü ve son kısımda ise duygusal ihmal sonucu ortaya çıkan sorunların nasıl çözülebileceği ve değişimin nasıl gerçekleştirilebileceği ele alınmaktadır. Üçüncü kısmın son bölümü terapistlere yönelik yol gösterici bir nitelik taşımaktadır. Bütün bölümlerde ele alınan konuların anlatımını güçlendirmek, anlaşılmasını kolaylaştırmak için örnek olgular kurgulanmıştır. Bu örnek olgular gerçek klinik deneyimler temel alınarak kurgulanmıştır.

Yazar kitabının ilk cümlelerine bu kitabı yazmanın hayatının en büyüleyici deneyimlerinden biri olduğundan ve duygusal ihmal kavramı zihninde netleştikçe bunun uygulama pratiğini, çevresine ve dünyaya bakışını nasıl etkilediğinden bahsederek başlamıştır. Giriş bölümünde duygusal ihmale dair işaretlerden ve genel tanımlarından söz eder. Bölümün sonunda yer alan “Duygusal İhmal Anketi” ile okuyuculara kendi deneyimleriyle ilgili düşünmelerine fırsat verecek bir alan yaratır. Bu sayede okuyucuların kitabın kendilerine uygun olup olmadığını görmelerine fırsat sunmuştur. Anket kitaba derinlemesine başlamadan önce bir nevi köprü gibi görünmektedir.

Yazar birinci kısımda ilk olarak Winnicott’un “Yeterince İyi Anne” kavramını vurguluyor. Çocuğun büyümesini ve gelişimini besleyecek minimum düzeyde duygusal bağlanma, empati ve sürekli dikkat göstermenin duygusal olarak sağlıklı bir yetişkinlik için önemini ortaya koyuyor. Ardından çocuklarda duygusal ihmale neden olabilecek ebeveyn davranış türlerini ele alıyor. Çocuğun tüm isteklerine değil ihtiyaçlarına karşı duyarlı olmak, onları karşılamaya dair tutarlı bir çaba göstermek çocukla kurulan ilişki ve sağlıklı bağlanma üzerinde etkilidir. Literatür bu anlayışı destekler. Yazar kitabın genelinde “yeterince iyi” kavramının annenin mükemmel veya kusursuz olduğu anlamına gelmediğini, bu düzeyde bir mükemmelliğin mümkün olmadığını, her annenin hatalar yapabildiğini veya zorluklarla karşılaşabildiğini ifade etmektedir. Bununla birlikte annelerin, kriz anlarında çocuklarını duygusal olarak ihmal etmelerinin (akut empatik başarısızlık) ya da çocuklarının gelişim süreçlerinde onların ihtiyaçlarının bir kısmına sürekli olarak duyarsız (kronik empatik duyarsızlık) kalmalarının duygusal ihmalkârlık olarak değerlendirileceğini ortaya koymaktadır (29).

Bu savın ardından yazar, boşluk hissine neden olan ebeveyn davranışlarına odaklanarak on iki ebeveyn davranış şeklini örnek hikâyelerle anlatmaya koyulmuştur. Bu on iki davranış şekli; çocuklarından kusursuzu talep eden *narsist ebeveyn*, çocuklarını çok fazla kısıtlayan ve onlardan çok şey bekleyen *otoriter ebeveyn*, otoriter ebeveynin tam zıttı olup kolayı seçen *izin verici ebeveyn*, boşanmış veya sevdiği birini kaybetmiş olan *yaslı ebeveyn*, alkol ve kumardan internet alışkanlığına kadar geniş bir spektrumda herhangi bir aktivitede çizgiyi geçen *bağımlı ebeveyn*, ebeveynlik yapamayacak kadar az enerjisi olan *depresif ebeveyn*, uzun saatler çalışıp işine çok düşkün olan *işkolik ebeveyn*, çocuğuyla ilgilenememenin yanında ondan kendisi gibi şefkatli ve sabırlı olmasını bekleyen *ailede özel ihtiyaçları olan bir çocuğun ebeveyni*, çocuklarına kendisinin istediği şeyleri yapması konusunda baskı kuran ve nadiren tatmin olan *başarı/mükemmeliyet odaklı ebeveyn*, suçluluk hissetmeyen *sosyopat ebeveyn*, çocuğunu ebeveyn gibi davranmaya teşvik eden *çocuk olarak ebeveyn* ve son davranış biçimi olarak da *iyi niyetli ancak kendini ihmal eden ebeveyn* olarak sıralanmıştır. Bu on iki ebeveyn davranış şeklinin, ebeveynler tarafından bazen farkında olarak bazen farkında olmayarak, bazen kendi yetiştirilme tarzlarından kaynaklı

edindikleri ya da edinemedikleri duyguların etkisiyle ortaya çıkabileceği ifade edilmiştir. Bu bölümde ele alınan, boşluk hissine neden olan on iki ebeveyn davranış şeklinin her biri örnek olgulara uyarlanarak anlatılmış ve bu sayede ebeveyn davranış şekilleri daha kolay anlaşılır ve karşılaştırılabilir hale getirilmiştir.

İkinci kısma geçildiğinde ise çocukluğunda duygusal ihmale maruz kalmış olan yetişkinlerin ortak özellikleri listelenmiş ve yeni örnek hikâyelerle birlikte güçlendirilerek anlatılmıştır. Kitapta ele alınan ortak özellikler; genel bir rahatsızlık hissi veya arada bir gelip giden tamamlanamama duygusunun yarattığı eksiklikle kendini gösteren *boşluk hissi*, birine ihtiyaç duymama dürtüsü ya da bağımlı olma korkusu şeklinde tanımlanan *karşı bağımlılık*, düşük özsaygıyla ortaya çıkan *gerçekçi olmayan öz-değerlendirme*, başkalarına bağışlayıcı olabilirken kendine karşı yargılayıcı olan kişilerde gördüğümüz *kendine şefkati olmayan ama başkalarına karşı şefkat dolu olma*, duygularının yanlış olduğuna dair bir mesaj alınmasıyla ortaya çıkan *suçluluk ve utanç*, bu utancın bir adım öteye geçmesiyle beliren *kendine yönelik öfke ve kendini suçlama*, farklı ve kusurlu olduğunu hissetmekle başlayıp gerçekten tanınırlarsa sevmeyeceklerini düşünme şeklinde tanımlanan *ölümcül hata*, çocukluklarında duygusal olarak beslenemedikleri için *kendini ve diğerlerini beslemede zorlanma*, basit günlük aktivitelerde dahi tembellik, motivasyon eksikliği ve erteleme davranışı şeklinde kendini gösteren *zayıf öz-disiplin*, duygu ile ilgili bilgi ve farkındalık eksikliği şeklinde tanımlanan *aleksitimi* şeklinde belirtilmiştir. Çocukluğunda ihmale uğramış yetişkinlerin ortak olarak deneyimledikleri bu durumlara ek olarak bu kişilerin her ne kadar iyi niyetli ebeveynleri olmuş olsa da duygusal ihmalin yavaş yavaş kişinin enerjisini, motivasyonunu, özsaygısını, hayat akışını elinden alıp varoluşunun temelini aşındırarak intihar düşüncelerine sürükleyebileceği ifade edilmiştir (161).

Birinci kısımda çocuklarda duygusal ihmale yol açabilecek davranışları anlatan yazar, ikinci kısımda çocukluğunda duygusal ihmale uğramış olan yetişkinlerde sıkça karşımıza çıkabilecek ortak özelliklerden bahseder. Üçüncü kısımda “Depoyu Doldurmak” başlığı altında duygusal ihmalden dolayı gelişen alışkanlıklar ve özelliklerle ilgili değişimlerin nasıl gerçekleşebileceği konusu ele alınmıştır. Yazar, her bir alışkanlıkla ilgili hazırlamış olduğu tablolarla hem okuyucuların kendilerinde bulunan alışkanlıkları görmelerini hedeflemiş hem de okuyuculara üzerlerinde çalışabilecekleri birer materyal sunmuştur. Sonrasında altıncı bölüme duyguları tanımlamakla başlayıp, duyguları izlemeyi öğrenmeye, duyguları kabul edip onlara güvenmeye, duyguları etkili şekilde ifade etmeyi öğrenmeye ve ilişkilerde duyguların farkına varıp onları değerlendirmeye değinmiştir. Kitabın yedinci bölümünde kişilerin kendilerine sağlıklı bir yetişkinlik hayatı sağlayabilme konusunda ilerleme kaydedebilmeleri için üzerine çalışmaları gereken dört temel alandan bahsedilmiştir. Dört temel alan; *kendini beslemeyi öğrenmek*, *öz-disiplini geliştirmek*, *kendini yatıştırmak* ve *kendine karşı şefkatli olmak* olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazar, okuyucularına bu alanlarla ilgili “Değişim Tablosu” adını verdiği çizelgeler ve adımlar sunarak üzerine çalışabilecekleri ve ilerlemelerini görebilecekleri bir yol çizmiştir. Kitabın sekizinci bölümü okuyucuların çocuklarına, ebeveynlerinin kendilerine nasıl davranmalarını istedilerse o şekilde davranmaları konusunda yol gösterici olmaya çalışmaktadır. Bunu yaparken okuyucuların öncelikle çocukluklarında kendilerini

etkileyen davranışları bulup, sonrasında da şu an kendilerine özgü ebeveynlik problemlerini anlamaya sevk etmektedir. Ebeveyn olarak suçlu hissetmenin normal olduğu, hiçbir ebeveynin kusursuz olmadığı, zaman zaman başarısız olunabileceği ancak önemli olanın hatalardan ders çıkarıp ilerlemek için çaba göstermek olduğu noktasına vurgu yapılmıştır.

Kitabın dokuzuncu ve son bölümünde konu terapistlerin seanslarında dikkat etmesi, gözlemlemesi ve gerekli gördüğünde müdahale etmesi gereken işaretlere ve terapist olarak duygusal ihmalle ilgili bu işaretler karşısında zaman zaman atması gereken adımlara gelmiştir. Bu bölümde terapistler tarafından gözlemlenmesi gerektiği ifade edilen niteliklerden bazıları, duyguları olduğu için suçluluk duymak, ebeveynleri şiddetli şekilde savunmak, çocukluk hatıralarından şüphe duymak, karşı bağımlılık gibi bazı işaretler olarak gösterilmiştir. Bu işaretler fark edildikten sonra terapistlerin ayna olmak, karşı bağımlılığa karşı gelmek, duygular için hoşgörü inşa etmek, umursayan gerçek bir ilişki kurmak olarak ifade edilen bazı terapi ve tedavi adımlarına dikkat etmeleri, bu adımları uygulamalarının faydalı olacağı konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Aslında bu bölümde ifade edilen terapistlik nitelikleri ve terapistlerin atması istenen adımlar birçok terapi ekolü ve yaklaşımında kabul gören ve iyi bir terapistin sahip olması gerektiği düşünülen nitelikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bölümde, terapistlerin bu nitelikleri duygusal ihmal söz konusu olduğunda biraz daha belirli hale getirilerek ifade edilmiştir.

Bu kitap, duygusal ihmalin sıklıkla görmezden gelindiği ve hafife alındığı bir konuya ışık tutarak okuyuculara derin bir içgörü olanağı sunuyor. Kitap, sadece ihmalin etkilerini değil, aynı zamanda duygusal ihmalin nasıl teşhis edileceğini ve iyileştirme sürecinin nasıl başlayacağını da ele alıyor. Webb, duygusal ihmalin karmaşık bir konu olduğunu anlamamızı sağlayarak okuyuculara kendi deneyimlerini anlamaları ve işlemeleri için rehberlik ediyor. Yazar, kitabın sayfalarında çocukluk döneminde yaşanan duygusal ihmalin yetişkinlikte nasıl davranışlara, düşüncelere ve duygusal durumlara yol açabileceğini örneklerle açıklıyor. Bu örnekler, okuyucuların kendilerini tanımalarını, duygusal ihmalin etkilerini kendi yaşantılarıyla ilişkilendirmelerini ve bu konuda derin bir içgörü kazanmalarını sağlıyor. “Çocuklukta İhmalin İzi: Boşluk Hissi”, akademik bir kitap olmaktan ziyade, genel okuyuculara yönelik bir rehber niteliği taşıyor. Webb, bilgi ve deneyimlerini anlaşılır bir şekilde aktarıyor ve okuyucuları duygusal ihmalin etkilerini anlamaları, iyileşme sürecine başlamaları ve daha sağlıklı bir yaşam sürmeleri için adımlar atmaya teşvik ediyor. Aynı zamanda, kitapta yer alan egzersizler ve pratik ipuçları, okuyucuların kendi duygusal ihtiyaçlarını tanımalarına ve duygusal bağlantılarını güçlendirmelerine yardımcı oluyor. Sonuç olarak, “Çocuklukta İhmalin İzi: Boşluk Hissi” kitabı, duygusal ihmalin etkilerini anlamak ve üzerinde çalışmak isteyen herkes için değerli bir kaynaktır. Dr. Jonice Webb’in uzmanlığı ve deneyimi, okuyuculara duygusal ihmalin etkilerini anlamaları ve bu konuda iyileşme yolunda adımlar atmaları için güçlü bir rehber oluyor. Bu kitap, duygusal boşluk hissiyle mücadele eden herkese cesaret ve umut aşlamak için önemli bir araç olabilir.

## YAZIM ESASLARI

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'ne gönderilen yazıların başka bir yerde yayımlanmamış veya yayımlanması amacıyla başka bir yere iletilmemiş olması gerekir.

Dergide yayımlanan yazıların, telif hakkı dergiye aittir. Yazar, dergiye eserinin yayımlanması için başvurduğunda, derginin yazım esasları ile yayın ve etik ilkelerini kabul etmiş olur. Yazar, dergide yayımlanmasına onay verilen yazısının her türlü telif hakkını devretmiş olduğunu kabul eder. Yazı kurulu, telif hakkı karşılığında yazarlarına iki adet dergi gönderir. Yayımlanmış yazının başka bir yayında tekrar yayımlanması derginin iznine bağlıdır.

Makaleler, *The Chicago Manual of Style (17th Edition, Notes and Bibliography)* atıf ve referans sistemi esas alınarak hazırlanmalıdır.

Dergiye gönderilen tercüme edilmiş yazılar için, yazının sahibinin yayın izni ve metnin orijinali gereklidir.

Dergide yayımlanan makalelerdeki görüşler, yazarlarının şahsi görüşleri olup; Üsküdar Üniversitesi'nin ve dergi kurullarının resmi görüşleri niteliğini taşımaz.

Yazım dili Türkçe ve İngilizcedir. Dergiye gönderilen yazıların yazım düzeltilmesi Editörler/Editör yardımcıları tarafından yapılır. Türkçe makalelerin yazımında, noktalamasında ve kısaltmalarda TDK Yazım Kılavuzu'nun en son baskısı esas alınır.

Makalelerde kelime sayısı sadece nicel araştırmaya dayanan makaleler için 4000'den diğer alanlarda yazılan makaleler için ise 5000'den az olmamalı; makale Öz/Abstract ve kaynakça dâhil 30 sayfa veya 10.000 kelime sınırını geçmemelidir.

Kitap değerlendirmelerinde kelime sayısı 2000'den fazla olmamalıdır.

Yazım esaslarının tam metnine yandaki karekoddan veya [sosyalbilimlerdergisi.com/tr/sayfa/yazim-esaslari](https://sosyalbilimlerdergisi.com/tr/sayfa/yazim-esaslari) bağlantısından erişilebilir. Matbu ve dijital sürümler arasında fark olması halinde, dijital sürüm esas kabul edilir.



## PUBLICATION GUIDELINES

Papers submitted to Üsküdar University Journal of Social Sciences must not be published before or sent for publication elsewhere.

The copyright of the papers published in the journal belongs to the journal. The author agrees to transfer all copyrights of the paper that is approved to be published in the journal. Following the submission of the article to the journal, the author accepts to abide by the ethical principles and publication guidelines. The Editorial Board sends two copies of the journals to the author in exchange for the copyright. Any re-publication of the published work is subjected to the approval of the journal.

The articles must be prepared on the basis of *The Chicago Manual of Style (17th Edition, Notes and Bibliography)* citation rules.

Regarding translations submitted to the journal, publication permission of the author and the original text are required. Translations must also be submitted to the approval of the referee as in copyright issues.

The opinions, thoughts, and proposals within the articles are but reflections of the authors and do not, in any way, represent those of Üsküdar University.

Languages of publication are Turkish and English. Corrections regarding the principles are made by editors/co-editors. The most recent edition of the spelling guide of Turkish Language Institution is taken into account for language use, punctuation, and abbreviations.

The texts must be no less than 5,000 words (4,000 words for papers that extensively rely on quantitative analyses) and no more than 30 pages or 10,000 words including the Öz/Abstract and references.

Book reviews must be no more than 2000 words.

Full text publication guidelines can be accessed via <https://sosyalbilimlerdersisi.com/en/page/publication-guidelines> hyperlink or the QR code. In case of differences between published and digital versions, digital version is considered as valid.





## YAYIN ETİĞİ VE KÖTÜYE KULLANIM BEYANI

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin (ÜSBİD) yayın süreci bilginin bilimsel yöntemle yansız biçimde üretilmesi, geliştirilmesi ve paylaşılmasına dayanır; akademik ilkelere bağlı kalarak, belirlenmiş akademik ve etik standartlarla uyumlu bir şekilde yayıncılıkta yanlış uygulamaların önüne geçmeyi taahhüt eder. Etik standartları sağlamak için gönderilen bilimsel yazılarda **COPE** (Committee on Publication Ethics)'un belirlediği uluslararası standartlar dikkate alınmaktadır.

ÜSBİD'deki çalışmalar *Creative Commons Atıf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı* ile lisanslanmıştır.

ÜSBİD hakem değerlendirmeleri "Çift Kör Hakemlik" kuralına uygun olarak gerçekleştirilir.

ÜSBİD açık erişimli bir dergidir ve makale gönderme/değerlendirme süreçleri ücretsizdir.

ÜSBİD, gönderilen yazılarda düzeltme yapmak, yazıları yayımlamak ya da yayımlamamak hakkına sahiptir.

Telif Hakkı Devri Formu, tüm yazarlarca imzalanarak makale ile beraber ÜSBİD'in ilgili DergiPark sayfasına yüklenmelidir.

ÜSBİD'de editörler, hakemler, yazarlar ile ilgili etik ilkelere uymayan bir davranış ya da değerlendirme sürecindeki, erken görünümdeki ya da yayımlanmış bir makale ile ilgili etik ilkelere aykırı bir durumla karşılaşılması durumunda, lütfen [uusbd@uskudar.edu.tr](mailto:uusbd@uskudar.edu.tr) adresine ileti yoluyla bildiriniz.

Etik ilkelere uymayan durumların bildirilmesi halinde dergi editörlüğü şikâyeti değerlendirir. Değerlendirme sonucunda gerekli görülmesi halinde, editörlük, konunun incelenmesi için Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kuruluna şikâyeti iletir. Kurulun raporuna göre nihai karar verilir ve uygulanır.

Hakem Değerlendirme Süreci, Makale Değerlendirme Süreci, Yayın Kurulunun Sorumlulukları, Editörler / Editör Yardımcılarının Sorumlulukları, Hakemlerin Sorumlulukları, Yazarların Sorumlulukları, Makalenin Geri Çekilmesi, Lisans Bilgisi, Telif Hakları ve Etik İlkelerin İhlali ve Kötüye Kullanım Durumun Editöre Bildirilmesi başlıklarını içeren Yayın Etiği ve Kötüye Kullanım Beyanı tam metnine yandaki karekoddan veya <https://sosyalbilimlerdergisi.com/sayfa/yayin-ve-etik-ilkeleri> bağlantı adresinden erişilebilir.



Matbu ve dijital sürümler arasında fark olması halinde, dijital sürüm esas kabul edilir.

## PUBLICATION ETHICS AND MALPRACTICE POLICY

The publication process of Üsküdar University Journal of Social Sciences (JOSOC) is predicated on the objective production, development and sharing of knowledge through scientific methods. The Journal promises to adhere to academic principles and prevent false practices in conformity with academic and ethical standards. In order to maintain the ethical standards for submitted articles, the international standards of the **COPE** (Committee on Publication Ethics) are taken into account.

The works in JOSOC are licensed under a *Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License*.

JOSOC employs a double-blind peer review system.

JOSOC is an open-access journal and the article submission/evaluation process is free of charge.

JOSOC has the right to edit, publish or not publish the submitted articles.

The author(s) has/have to sign the Copyright Transfer and Author Agreement and has/have to upload the form on the DergiPark page of JOSOC along with the manuscript.

If a violation of ethical principles in the evaluation process, preliminary assessment or a published article in JOSOC concerning Editors, Referees or Authors, is observed, please report to **uusbd@uskudar.edu.tr**.

Upon the reporting of a violation of ethical principles, the journal's editors evaluate the complaint. As a result of the evaluation of the complaint, if deemed necessary, they forward the matter to the Üsküdar University Non-Interventional Research Ethics Board for examination. The final decision is made and implemented according to the report of the Board.

This text is for informational purposes only. Full text of Publication Ethics and Malpractice Policy containing topics of Peer-review Process, Article Review Process, Responsibilities of the Editorial Board, Responsibilities of Editors / Vice-Editors, Responsibilities of Referees, Responsibilities of Authors, Retraction Policy, License Notice, Copyright Information, and Notifying the Editors about Malpractices and Violations of Ethical Principles can be accessed via <https://sosyalbilimlerdergisi.com/en/page/ethical-principles> hyperlink or the QR code.



In case of differences between published and digital versions, digital version is considered as valid.

# YAZIM ESASLARI

## GENEL İLKELER

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'ne gönderilen yazıların başka bir yerde yayımlanmamış veya yayımlanması amacıyla başka bir yere iletilmemiş olması gerekir

Dergide yayımlanan yazıların, telif hakkı dergiye aittir. Yazar, dergiye eserinin yayımlanması için başvurduğunda, derginin yazım esasları ile yayın ve etik ilkelerini kabul etmiş olur. Yazar, dergide yayımlanmasına onay verilen yazısının her türlü telif hakkını devretmiş olduğunu kabul eder. Yazı kurulu, telif hakkı karşılığında yazarlarına iki adet dergi gönderir. Yayımlanmış yazının başka bir yayında tekrar yayımlanması derginin iznine bağlıdır.

Makaleler, *The Chicago Manual of Style (17th Edition, Notes and Bibliography)* atıf ve referans sistemi esas alınarak hazırlanmalıdır.

Dergiye gönderilen tercüme edilmiş yazılar için, yazının sahibinin yayın izni ve metnin orijinali gereklidir. Ayrıca tercüme çalışmaları da telif çalışmaları gibi hakem onayına gönderilir.

Dergide yayımlanan makalelerdeki görüşler, yazarlarının şahsi görüşleri olup; Üsküdar Üniversitesi'nin ve dergi kurullarının resmi görüşleri niteliğini taşımaz.

Yazım esaslarına ayrıca [sosyalbilimlerdergisi.com](http://sosyalbilimlerdergisi.com) bağlantısından erişilebilir. Matbu ve dijital sürümler arasında fark olması halinde, dijital sürüm esas kabul edilir.

## A. SAYFA DÜZENİNE İLİŞKİN ESASLAR

1. Sayfa düzeni normal, sayfa yapısı; üstten 2,5 cm, alttan 2,5 cm, soldan 2,5 cm, sağdan 2,5 cm, cilt payı 0, üstbilgi 1,25 cm, alt bilgi 1,25 cm olmalıdır.
2. Satır aralıkları -kaynakça hariç- 1,5 ve kaynakçada ise satır aralığı 1,0 olmalıdır.

## B. YAZIM KURALLARINA İLİŞKİN ESASLAR

1. Yazım dili Türkçe ve İngilizcedir. Dergiye gönderilen yazıların yazım düzeltmesi Editörler/ Editör yardımcıları tarafından yapılır. Türkçe makalelerin yazımında, noktalamasında ve kısaltmalarda TDK Yazım Kılavuzu'nun en son baskısı esas alınır.
2. Türkçe yazılan makalelere 'Öz'den sonra İngilizce 'Abstract' konmalıdır. İngilizce yazılmış makalelerde ise, İngilizce 'Abstract'tan sonra Türkçe 'Öz' konulmalıdır.
3. Makalelerde kelime sayısı sadece nicel araştırmaya dayanan makaleler için 4000'den diğer alanlarda yazılan makaleler için ise 5000'den az olmamalı; makale Öz/Abstract ve kaynakça dâhil 25 sayfayı geçmemelidir.
4. Kitap değerlendirmelerinde kelime sayısı 2000'den fazla olmamalıdır.

5. Türkçe/İngilizce makale başlıkları, Türkçe/İngilizce Öz/Abstract, Türkçe ve İngilizce beş Anahtar kelimeler/Keywords toplam 500 kelimeyi aşmamalıdır. Makale başlığının anlamlı kısaltması makale başlığı altında köşeli parantez içinde belirtilmelidir.
6. Makale başlığı (ana başlık) 14 punto ve koyu şekilde yazılmalı; alt başlıklar ise 12 punto ve koyu yazılmalı, 1,25 cm girinti ile başlatılmalıdır.
7. Yazar ismi, Times New Roman 12 punto ile ana başlıktan sonra bir boşluk verilerek ve ana başlığı ortalayacak biçimde kalın (bold) olarak, adın baş harfi büyük diğer harfleri küçük olarak, soyadın ise tamamı büyük harflerle yazılmalıdır. Soyadından sonra parantez içinde üst yıldız (\*) verilmeli; alt bilgi sekmesi kullanılarak yazara ait bilgiler (ORCID ID, Akademik unvan, Kurum bilgileri, E-posta adresi) Times New Roman ile her iki yana yaslı olarak sadece ilk sayfada görülecek şekilde 10 punto ve 1 aralıkla yazılmalıdır.
8. Öz/Abstract metinleri ile Anahtar kelimeler/Keywords italik olarak yazılmalıdır.
9. Makale metni her iki yana yaslı olarak Times New Roman, 12 punto ile yazılmalı, satır aralığı 1,5 verilmeli, paragraflar 1,25 cm girinti ile başlamalıdır.
10. Dipnotlar her iki yana yaslı olarak Times New Roman ve 10 punto ile yazılmalı, satır aralığı 1 olmalıdır.

### **C. REFERANS VE GÖNDERMELERE İLİŞKİN ESASLAR**

1. Makaleler “The Chicago Manual of Style (17th Edition, Notes and Bibliography)” atıf ve referans sistemi esas alınarak hazırlanmalıdır.
2. Metin içinde dipnot numarası, noktalama işaretlerinden sonra verilmelidir.
3. Dipnotlar sayfa altında numaralandırılarak verilmeli; atıflar, metin içinde gösterilmemelidir.
4. Dipnot rakamından sonra bir boşluk verilmeli ve yazı daha sonra başlatılmalıdır. İkinci ve daha sonraki satırların başında boşluk verilmemelidir.
5. Atıfta bulunulan kaynağın tam künyesi verilmeli, atıfta bulunulmamış eserler kaynakçada gösterilmemelidir.
6. Türkçe makalelerde, alfabesi Latin olmayan kaynakların dipnotları, Türkçeye uygun olarak Latin alfabesine uyarlanmalıdır. Aynı şekilde, İngilizce makalelerde, alfabesi Latin olmayan kaynakların dipnotları, İngilizceye uygun olarak Latin alfabesine uyarlanmalıdır. Kaynağın alıntısının orijinal dilinde de yapılması tavsiye edilir.

Örneğin,

“Фёдор Достоевский, ...” orijinal alıntısı,

“[Fyodor Dostoyevski, ...]” şeklinde orijinal alıntının devamında verilmelidir.

7. Alıntılardaki bazı yazım ve işaretlemeler makalede kullanılan dile göre değişiklik gösterebilir. Örneğin, “sayı:” ve “no.” Türkçe ve İngilizcede “sayı” ifadesine karşılık gelmektedir. Dolayısıyla, makalede kullanılan dile göre alıntılarda farklı kullanımlar olabilir. Derginin yazım esaslarına göre; makalenin dili Türkçe ise dipnot ve kaynakça Türkçe yazım kurallarına, İngilizce ise İngilizce yazım esaslarına göre düzenlenecektir. Sözelimi, “et al.,” ve “Translated by” gibi İngilizce kullanımlar İngilizce makalelerde, “vd.,” ve “Çeviren:” gibi ifadeler ise Türkçe makalelerde kullanılacaktır.
8. Aynen alıntılar: Makalede birebir yapılan alıntılar tırnak “ ” içinde verilmeli ve alıntının sonunda dipnot sistemine uygun olarak kaynak gösterilmelidir. Beş satırdan az alıntılar cümle arasında, beş satırdan uzun alıntılar ise makale metnine göre sayfanın sağından 1 cm, solundan ise 1,25 cm (paragrafın başladığı yer) içeriden verilmelidir. Beş satırdan fazla olan alıntılarda satır aralığı 1,15, font ise 11 olmalıdır.
9. Chicago Manual of Style (17th Edition, Notes and Bibliography) hakkında detaylı bilgi için: <https://www.chicagomanualofstyle.org/home.html>
10. “The Chicago Manual of Style (17th Edition, Notes and Bibliography)” atıf ve referans sistemi ile ilgili örnekler aşağıda gösterilmiştir.

## **Kitaplar**

### **1. Tek yazarlı kitaplar:**

#### **İlk Not:**

Agah Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi* (Ankara: AKDITYK TTK Yayınları, 1988), 23.

Charles Dickens, *Hard Times: For These Times* (New York: Signet Classic, 1997), 35.

#### **Kısa Not:**

Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, 37.

Dickens, *Hard Times*, 67.

#### **Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Dickens, Charles. *Hard Times: For These Times*. New York: Signet Classic, 1997.

Levend, Agah Sırrı. *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: AKDITYK TTK Yayınları, 1988.

### **2. İki yazarlı kitaplar:**

#### **İlk Not:**

Nusret Özcan ve Kemal Aykut, *Mustafa Kutlu Kitabı* (İstanbul: Nehir Yayınları, 2001), 8.

**Kısa Not:**

Özcan ve Aykut, *Mustafa Kutlu Kitabı*, 34.

**Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Özcan, Nusret ve Kemal Aykut. *Mustafa Kutlu Kitabı*. İstanbul: Nehir Yayınları, 2001.

**3. Üç yazarlı kitaplar:****İlk Not:**

İrfan Dağdelen, Hüseyin Türkmen, ve Nergis Ulu, *Türk Kütüphaneciliğinden İzdüşümler: Nail Bayraktara Armağan* (İstanbul: Büyükşehir Belediye Başkanlığı - Kültürel ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı - Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü, 2005), 55.

**Kısa Not:**

Dağdelen, Türkmen ve Ulu, *Türk Kütüphaneciliğinden İzdüşümler*, 87.

**Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Dağdelen, İrfan, Hüseyin Türkmen, ve Nergis Ulu. *Türk Kütüphaneciliğinden İzdüşümler: Nail Bayraktara Armağan*. İstanbul: Büyükşehir Belediye Başkanlığı - Kültürel ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı - Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü, 2005.

**4. Üçten fazla yazarlı kitaplar:****İlk Not:**

Ahmet Nohutçu vd., *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar* (İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2008), 77.

**Kısa Not:**

Nohutçu vd., *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar*, 18.

**Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Nohutçu, Ahmet, Asım Balcı, Namık Kemal Öztürk ve Bayram Coşkun. *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 1981.

**5. Yazar veya editör adı bulunmayan kitaplar:****İlk Not:**

“Türkiye ve Dünyada Yükseköğretim,” *Bilim ve Teknoloji* (İstanbul: TÜSİAD Yayınları, 1994), 81.

**Kısa Not:**

“Türkiye ve Dünyada Yükseköğretim,” 81.

**Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

“Türkiye ve Dünyada Yükseköğretim.” *Bilim ve Teknoloji*. İstanbul: TÜSİAD Yayınları, 1994.

**6. Kitap bölümleri:****İlk Not:**

M. Efe Çaman, Kenan Dağcı ve M. Ali Akyurt, “Yemen: “Yeni Afganistan mı?,” *Dünya Çatışmaları Çatışma Bölgeleri ve Konuları 2* içinde, ed. Kemal İnat, Burhanettin Duran ve Muhittin Ataman (Ankara: Nobel, 2010), 340.

**Kısa Not:**

Çaman vd., “Yemen: “Yeni Afganistan mı?,” 347.

**Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Çaman, M. Efe, Kenan Dağcı ve M. Ali Akyurt. “Yemen: “Yeni Afganistan mı?,” *Dünya Çatışmaları Çatışma Bölgeleri ve Konuları 2* içinde, Editörler: Kemal İnat, Burhanettin Duran ve Muhittin Ataman, 337-354. Ankara: Nobel, 2010.

**7. Yazarla birlikte editör veya çevirmeni olan eserler:****İlk Not:**

M. Efe Çaman, Kenan Dağcı ve M. Ali Akyurt, “Yemen: “Yeni Afganistan mı?,” *Dünya Çatışmaları Çatışma Bölgeleri ve Konuları 2* içinde, ed. Kemal İnat, Burhanettin Duran ve Muhittin Ataman (Ankara: Nobel, 2010), 340.

Suraiya Faroqhi, *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir: Kaynaklara Giriş*, çev. Zeynep Altok (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2003), 57.

**Kısa Not:**

Çaman vd., “Yemen: “Yeni Afganistan mı?,” 347.

Faroqhi, *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir*, 58.

**Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Çaman, M. Efe, Kenan Dağcı ve M. Ali Akyurt. “Yemen: “Yeni Afganistan mı?,” *Dünya Çatışmaları Çatışma Bölgeleri ve Konuları 2* içinde, Editörler: Kemal İnat, Burhanettin Duran ve Muhittin Ataman, 337-354. Ankara: Nobel, 2010.



Faroqhi, Suraiya. *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir: Kaynaklara Giriş*. Çeviren: Zeynep Altok. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2003.

### **Makaleler**

İlk not ve kısa not bölümlerinde alıntıladığınız sayfa veya sayfa aralığını veriniz. Kaynakça bölümünde ise, tüm makalenin sayfa aralığını belirtiniz.

(Varsa, makalenin öncelikli olarak DOI (Digital Object Identifier) numarasını ekleyiniz. DOI numarası, bir internet tarayıcısının adres çubuğuna <http://dx.doi.org/> adresine eklenerek yazıldığında, kullanıcıyı kaynağa götürür. Eğer DOI yoksa URL adresini yazınız.)

#### **1. Tek yazarlı makaleler**

##### **İlk Not:**

Song Niu, “The Strategic Partnership between South Korea and the United Arab Emirates,” *Güvenlik Stratejileri Dergisi* 17, (Nisan 2013): 132-136.

Susan Satterfield, “Livy and the Pax Deum,” *Classical Philology* 111, no. 2 (Nisan 2016): 170.

##### **Kısa Not:**

Niu, “The Strategic Partnership,” 132-136.

Satterfield, “Livy,” 172-173.

##### **Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Niu, Song. “The Strategic Partnership between South Korea and the United Arab Emirates.” *Güvenlik Stratejileri Dergisi* 17, (Nisan 2013): 122-146.

Susan Satterfield, “Livy and the Pax Deum,” *Classical Philology* 111, no. 2 (Nisan 2016): 165–76.

#### **2. İki yazarlı makaleler**

##### **İlk Not:**

Tom D. Lewisand ve Gerald Graham, “Seven Tips for Effective Listening,” *British Journal of Social Work* 30, (2003): 13-35.

##### **Kısa Not:**

Lewisand ve Graham, “Seven Tips for Effective Listening,” 15-23.

##### **Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Lewisand, Tom D. ve Gerald Graham. “Seven Tips for Effective Listening.” *British Journal of Social Work* 30, (2003): 1-43.

### 3. Üç yazarlı makaleler

#### İlk Not:

Shao-Hsun Keng, Chun-Hung Lin, ve Peter F. Orazem, “Expanding College Access in Taiwan, 1978-2014: Effects on Graduate Quality and Income Inequality,” *Journal of Human Capital* 11, (Güz 2017): 9-10, <https://dx.doi.org/10.1086/690235>

#### Kısa Not:

Keng, Lin, ve Orazem, “Expanding College Access,” 23.

#### Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):

Keng, Shao-Hsun, Chun-Hung Lin, ve Peter F. Orazem. “Expanding College Access in Taiwan, 1978-2014: Effects on Graduate Quality and Income Inequality.” *Journal of Human Capital* 11, (Güz 2017): 1-34, <https://doi.org/10.1086/690235>

### 4. Üçten fazla yazarlı makaleler

#### İlk Not:

Rachel A. Bay vd., “Predicting Responses to Contemporary Environmental Change Using Evolutionary Response Architectures.” *American Naturalist* 189, sayı: 5 (Mayıs 2017): 465, <https://doi.org/10.1086/691233>

#### Kısa Not:

Bay vd., “Predicting Responses,” 465.

#### Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):

Bay, Rachael A., Noah Rose, Rowan Barrett, Louis Bernatchez, Cameron K. Ghalambor, Jesse R. Lasky, Rachel B. Brem, Stephen R. Palumbi, ve Peter Ralph. “Predicting Responses to Contemporary Environmental Change Using Evolutionary Response Architectures,” *American Naturalist* 189, sayı: 5 (Mayıs 2017): 463-473, <https://doi.org/10.1086/691233>

### 5. Yazarı belli olmayan makaleler

#### İlk Not:

“Balkanlarda Türk Varlığı,” *Toplumsal Tarih* 7 (Mayıs 1990): 8.

#### Kısa Not:

“Balkanlarda Türk Varlığı,” 8.

**Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

“Balkanlarda Türk Varlığı.” *Toplumsal Tarih* 7 (Mayıs 1990): 1-17.

**6. Online dergide makale:**

(Varsa, derginin DOI (Digital Object Identifier) numarasını ekleyiniz. DOI numarası, bir internet tarayıcısının adres çubuğuna <http://dx.doi.org/> adresine eklenerek yazıldığında, kullanıcıyı kaynağa götürür. Eğer DOI yoksa URL adresi yazınız.).

**İlk Not:**

Diñer Eşitgin, “Büyüme Romanı (Bildungsroman) Kavramı Etrafında Aşk-ı Memnu ve Roman Kişisi Nihal,” *Milli Eğitim Dergisi* 162, (2004): 153-168, erişim 5 Nisan 2005, <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/162/esitgin.htm>

**Kısa Not:**

Eşitgin, “Büyüme Romanı,” *Milli Eğitim Dergisi*.

**Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Eşitgin Diñer, “Büyüme Romanı (Bildungsroman) Kavramı Etrafında Aşk-ı Memnu ve Roman Kişisi Nihal.” *Milli Eğitim Dergisi* 162, (2004): 149-172, Erişim 5 Nisan 2005, <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/162/esitgin.htm>

**7. Günlük gazetelerden ve dergilerden alınmış makaleler:****İlk Not:**

Taha Akyol, “Sosyal Bilim Ödülleri,” *Milliyet*, 28 Şubat 2005.

Sheryl Gay Stolberg ve Robert Pear, “Wary Centrists Posing Challenge in Health Care Vote,” *New York Times*, 27 Şubat 2010, erişim 28 Şubat 2010, <http://www.nytimes.com/2010/02/28/us/politics/28health.html>

Daniel Mendelsohn, “But Enough about Me,” *New Yorker*, 25 January 2010, 68.

**Kısa Not:**

Akyol, “Sosyal Bilim Ödülleri.”

Stolberg ve Pear, “Wary Centrists.”

**Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Akyol, Taha. “Sosyal Bilim Ödülleri.” *Milliyet*, 28 Şubat 2005.

## Doktora ve Yüksek Lisans Tezleri

### **İlk Not:**

Avni Erdemir, “Muslihu’d-din Mustafa İbn Vefâ Hayatı Eserleri Tesirleri ve Manzum Eserlerinin Tenkidli Metni” (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, 1999), 6-10.

Azize Şahin, “Üniversite Öğrencilerinde Bilinçli Farkındalık ile Yaşam Doyumu ve İyi Oluş Arasındaki İlişkiler” (Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, 2018), 8.

### **Kısa Not:**

Erdemir, “Muslihu’d-din Mustafa,” 6-10.

Şahin, “Üniversite Öğrencilerinde Bilinçli Farkındalık,” 8.

### **Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Erdemir, Avni. “Muslihu’d-din Mustafa İbn Vefâ Hayatı Eserleri Tesirleri ve Manzum Eserlerinin Tenkidli Metni.” Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, 1999.

Şahin, Azize. “Üniversite Öğrencilerinde Bilinçli Farkındalık ile Yaşam Doyumu ve İyi Oluş Arasındaki İlişkiler.” Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, 2018.

## Arşiv Belgeleri

### **İlk Not:**

BOA, İ. Mes. Müh., 2079.

### **Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), İrade Mesâil-i Mühimme (İ. Mes. Müh), 2079.

## Raporlar

### **1. Yazarı belli olan rapor**

#### **İlk Not:**

Fatma Gök, Öğretmen Profili Araştırma Raporu (Ankara: Eğitim Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası Yayınları 1999), 6-25.

#### **Kısa Not:**

Gök, Öğretmen Profili Araştırma Raporu, 6-25

**Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Gök, Fatma. Öğretmen Profili Araştırma Raporu. (Ankara: Eğitim Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası Yayınları, 1999).

**2. Yazarı belli olmayan rapor**

**İlk Not:**

*Arnavutluk Ülke Raporu*, (Ankara: TİKA Yayını 1995), 7.

**Kısa Not:**

*Arnavutluk Ülke Raporu*, 7.

**Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

*Arnavutluk Ülke Raporu*. Ankara: TİKA Yayını 1995.

**3. Bir kurum, firma ya da enstitünün yazarı olduğu rapor**

**İlk Not:**

Dış Politika Enstitüsü, *Uluslararası İlişkilerle İlgili Anayasaya Konabilecek Hükümler*, (Ankara: Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1990), 33.

**Kısa Not:**

Dış Politika Enstitüsü, *Anayasaya Konabilecek Hükümler*, 33.

**Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Dış Politika Enstitüsü. *Uluslararası İlişkilerle İlgili Anayasaya Konabilecek Hükümler*. Ankara: Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1990.

**Ansiklopedi**

**İlk Not:**

Ömer C. Saraç, “Kağıt, Milli Gelir,” *Ak İktisat Ansiklopedisi* 1 içinde, (İstanbul: Ak Yayınları, 1973), 20-30.

**Kısa Not:**

Saraç, “Kağıt, Milli Gelir,” 20-30.

**Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Saraç, Ömer C., “Kağıt, Milli Gelir” *Ak İktisat Ansiklopedisi* 1 içinde. (İstanbul: Ak Yayınları, 1973), 17-36.

## Mülakat veya Röportaj

### **İlk Not:**

Edward Snowden, “Edward Snowden Explains How to Reclaim Your Privacy.” Röportajı yapan Micah Lee. *The Intercept*, 12 Kasım 2015, erişim 1 Ocak 2017, <https://theintercept.com/2015/11/12/edward-snowden-explains-how-to-reclaim-your-privacy/>.

### **Kısa Not:**

Snowden, röportaj.

### **Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Snowden, Edward. “Edward Snowden Explains How to Reclaim Your Privacy.” Röportajı yapan Micah Lee. *The Intercept*, 12 Kasım 2015, Erişim 1 Ocak 2017, <https://theintercept.com/2015/11/12/edward-snowden-explains-how-to-reclaim-your-privacy/>.

## E-Kitap

### **İlk Not:**

Fyodor Dostoevsky, *Crime and Punishment* çev. Constance Garnett. ed. William Allan Nelson. (New York: P.F. Collier & Son, 1917), 413, <http://archive.org/details/crimepunishmentoodostuoft>.

Jane Austen, *Pride and Prejudice* (New York: Penguin Classics, 2007), 3.bölüm, Kindle.

### **Kısa Not:**

Dostoevsky, *Crime and Punishment*, 413.

Austen, *Pride and Prejudice*, 6.bölüm.

### **Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Dostoevsky, Fyodor, *Crime and Punishment*, Çeviren: Constance Garnett, Editör: William Allan Nelson. New York: P.F. Collier & Son, 1917. <http://archive.org/details/crimepunishmentoodostuoft>.

Austen, Jane. *Pride and Prejudice*. (New York: Penguin Classics, 2007), Kindle.

## Sosyal Medya

### **İlk Not:**

Chicago Manual of Style. “Is the world ready for singular they? We thought so back in 1993.” Facebook, Nisan 2015. <https://www.facebook.com/ChicagoManual/posts/is-the-world-ready-for-singular-they-we-thought-so-back-in-1993-when-the-14th-ed/10152906193679151/>

### **Kısa Not:**

Chicago Manual of Style. “Is the world ready”

### **Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Chicago Manual of Style. Is the world ready for singular they? We thought so back in 1993. Facebook, Nisan 2015. <https://www.facebook.com/ChicagoManual/posts/is-the-world-ready-for-singular-they-we-thought-so-back-in-1993-when-the-14th-ed/10152906193679151/>

## İnternet Sayfası İçeriği

### **İlk Not:**

“Privacy Policy,” Privacy & Terms, Google, son güncelleme 17 Nisan 2017, <https://www.google.com/policies/privacy/>.

“About Yale: Yale Facts,” Yale University, erişim 1 Mayıs 2017, <https://www.yale.edu/about-yale/yale-facts>.

### **Kısa Not:**

Google, “Privacy Policy.”

“Yale Facts.”

### **Kaynakça (Alfabetik sıraya göre):**

Google. “Privacy Policy.” Privacy & Terms. Son güncelleme 17 Nisan 2017. <https://www.google.com/policies/privacy/>.

Yale University. “About Yale: Yale Facts.” Erişim 1 Mayıs 2017. <https://www.yale.edu/about-yale/yale-facts>.

## Aynı Kaynağa Peşi Sıra Yapılan Atıflar

1. Aynı kaynağa ardı ardına yapılan atıflarda atıfta bulunulan sayfa numarası da aynıysa sadece A.g.e., kısaltması kullanılmalı, atıfta bulunulan sayfa numarası farklıysa A.g.e., kısaltmasından sonra sayfa numarası da belirtilmelidir.



Örnek:

Agah Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi* (Ankara: AKDITYK TTK Yayınları, 1988), 23.  
A.g.e., 26.

2. Aynı yazarın birden fazla eserinin olması durumunda yapılan atıflarda yazar adı soyadı, eserin yayım tarihi, A.g.e. ifadesi ve sayfa numarası yazılmalı, yazarın aynı tarihli birden fazla eserinin olması durumunda ise eserin tarihinin yanına A, B, C harfleri konularak atıf yapılmalı ve bu durum kaynakçada da belirtilmelidir.

#### **D. BELGE, TABLO, ŞEKİL VE GRAFİKLERİN KULLANIMINDA UYULACAK ESASLAR**

1. Ekler (belgeler), yazının sonunda verilecek ve altında belgenin içeriği hakkında kısa bir bilgi ile bilimsel kaynak gösterme ölçütlerine uygun biçimde kaynak yer alacaktır.
2. Diğer ekler (Tablo, Şekil ve Grafik) normal yazı dışındaki göstergelerin çok olması durumunda Tablo, Şekil ve Grafik için başlıklar; Ek Tablo:1, Ek Grafik:2 ve Ek Şekil:6 gibi yazılmalı, ekler, kaynakçadan sonra verilmelidir. Bu eklere metin içerisinde yapılan atıflar Ek Tablo:1, Ek Grafik:2 veya Ek Şekil:6 biçiminde yapılmalıdır. Tablo, şekil, grafik ve resim için alıntı yapılmışsa, mutlaka kaynak belirtilmelidir.
3. Metin içerisindeki Tablolar, tablo üstünde kalın (bold) olarak isimlendirilecek; alıntı yapıldığı kaynak, türüne göre dipnot sistemine göre verilecektir.
4. Metin içerisinde yer alan şekil, grafik ve haritalar hemen altında isimlendirilecek ve alıntı yapıldığı kaynak, türüne göre dipnot sistemine göre verilecektir.

#### **E. KAYNAKÇA YAZIMINDA UYULACAK ESASLAR**

1. “Kaynakça” kelimesi, girinti verilmeksizin büyük harflerle ve koyu olarak metinden sonra iki boşluk verilerek sola yaslı yazılmalı,
2. Kaynaklar yazar soyadına göre alfabetik olarak sıralanmalı,
3. Kaynakçada satır aralığı 1.0 olmalı
4. Kaynakçada yazar adı soyadı baş harfleri büyük diğer harfler küçük olarak yazılmalı,
5. Kitap bölümü veya bir dergide yayımlanan makalenin yayımlandığı eserdeki sayfa aralığı kaynağın en sonunda belirtilmeli,
6. Aynı yazarın iki veya daha fazla eserinin kaynakçada yazımı:
  - Yakın tarihli eser önce, diğer eserler aynı biçimde yakın tarihten geçmişe doğru yazılmalı,
  - Yazarın ikinci ve daha sonraki eserlerinin başına ismi yazılmamalı, isminin yerine — — — işareti konulmalıdır.

# PUBLICATION GUIDELINES

## GENERAL PRINCIPLES

Papers submitted to Üsküdar University Journal of Social Sciences must not be published before or sent for publication elsewhere.

The copyright of the papers published in the journal belongs to the journal. The author agrees to transfer all copyrights of the paper that is approved to be published in the journal. Following the submission of the article to the journal, the author accepts to abide by the ethical principles and publication guidelines. The Editorial Board sends two copies of the journals to the author in exchange for the copyright. Any re-publication of the published work is subjected to the approval of the journal.

The articles must be prepared on the basis of The Chicago Manual of Style (17th Edition, Notes and Bibliography) citation rules.

Regarding translations submitted to the journal, publication permission of the author and the original text are required. Translations must also be submitted to the approval of the referee as in copyright issues.

The opinions, thoughts, and proposals within the articles are but reflections of the authors and do not, in any way, represent those of Üsküdar University.

Publication guidelines and ethical principles can be accessed via [sosyalbilimlerdergisi.com/en](http://sosyalbilimlerdergisi.com/en) hyperlink. In case of differences between published and digital versions, digital version is considered as valid.

## A. PRINCIPLES AS TO PAGE LAYOUT

1. Page layout must be normal, page set up must be 2.5 cm from the top, 2.5 cm from the bottom, 2.5 cm from left, 2.5 cm from right, header 1.25 cm, footer 1.5 cm.
2. Line spacing in the text must be 1.5 pt. In references, it must be land 1.0 pt.

## B. PRINCIPLES AS TO WRITING RULES

1. Languages of publication are Turkish and English. Corrections regarding the principles are made by editors/co-editors. The most recent edition of the spelling guide of Turkish Language Institution is taken into account for language use, punctuation, and abbreviations. The submitted texts must be clear, understandable, and in line with the scientific criteria in terms of language and expression.

2. In texts that are written in English, there must be a Turkish 'Öz' following the English 'Abstract'. In texts that are written in Turkish, there must be an English 'Abstract' following the Turkish 'Öz'
3. The texts submitted to be published must be no less than 5,000 words (4,000 words for papers that extensively rely on quantitative analyses) and no more than 25 pages including the Öz/ Abstract and references.
4. Book reviews must be no more than 2000 words.
5. Abstract and Öz, both in Turkish and English, must be no longer than 400 words including the main title in English and Turkish and five keywords for both languages in total. A short version of the title of the text must be indicated after the headline of the article in brackets and in the email that is sent to the editor with the article.
6. The main title must be 14pt. and bold. The subtitles must be 12pt., bold and with only initials in upper-case.
7. Name of the author must be written in Times New Roman with a font size of 12 in bold, after a 1-line space under the main title and be centered. The initial of the given name and all letters of the surname must be in upper-case. After surname, a superscripted asterisk<sup>(\*)</sup> must be added and the information regarding the author must be given only in the first page's footer, written in Times New Roman 10pt. with 1-line spacing, and justified.
8. Öz/Abstract and Anahtar kelimeler/Keywords must be in italic.
9. The text must be justified, in Times New Roman with a font size of 12. The line spacing must be 1.5 and the paragraphs must start with 1.25 left indent.
10. Footnotes must be justified, in Times New Roman with a font size of 10. The line spacing must be 1 and the text must start with a space after the footnote.

### **C. PRINCIPLES AS TO REFERENCES AND CITATIONS WITHIN THE TEXT**

1. The articles must be prepared on the basis of The Chicago Manual of Style (17<sup>th</sup> Edition, Notes and Bibliography) citation rules.
2. The number of footnotes must be given after the punctuation marks within the text.
3. Footnotes must be given enumerated below the page, and the citations should not be given within the text.
4. There must be a space after the footnote number before the text starts. There is no need for an additional space before the upcoming lines.

5. The full identity of the cited resources must be given; any uncited resource should not be presented in the references.
6. In English articles, footnotes from non-Latin alphabet sources must be Latinized in respect to English spelling. In Turkish articles, footnotes from Turkish sources must be given with respect to Turkish spelling rules. It is recommended to include footnotes in the original language transcription as well.

E.g.

“Фёдор Достоеёвский,…” The original reference.

“[Fyodor Dostoevsky, …]” The transcribed version following the original one.

7. Some wordings and punctuations in citations may differ in accordance with the language used in the article. For instance, both “sayı:” and “no.” stands for “number” in Turkish and English respectively. Therefore, it may require nuanced usage of citation styles for different languages. If the article is written in Turkish, citations should be given in accordance with the Turkish version of the Publication Guidelines. If the article is written in English, then citations should be given in accordance with the English version of the Publication Guidelines. For example, English wordings such as “et al.,” “Translated by,” will be used for the articles written in English, while Turkish statements such as “vd.,” “Çeviren:,” will be used for the articles written in Turkish.
8. Direct quoting: Direct quotations used within the text must be given by quotation marks (“ ”) and must be cited as suited to the footnote system. Quotations less than five lines must not be separate from the ongoing text, whereas quotations with five or more lines must be 1 cm. from the right, and from the left 1.25 cm. (from the point where paragraph starts) indent. As for quotations more than four lines, line spacing must be 1.15, and the font must be 11pt.
9. For further information, please see the Chicago Manual of Style (17<sup>th</sup> Edition, Notes and Bibliography) <https://www.chicagomanualofstyle.org/home.html>
10. Sample citations according to The Chicago Manual of Style (17<sup>th</sup> Edition, Notes and Bibliography) are given below.

## Books

### **1. Works with a single author:**

#### **Notes:**

Agah Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi* (Ankara: AKDITYK TTK Yayınları, 1988), 23.

Charles Dickens, *Hard Times: For These Times* (New York: Signet Classic, 1997), 35.

**Shortened Notes:**

Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, 37.

Dickens, *Hard Times*, 67.

**Bibliography entries (in alphabetical order):**

Levend, Agah Sırrı. *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: AKDYYK TTK Yayınları, 1988.

Dickens, Charles. *Hard Times: For These Times*. New York: Signet Classic, 1997.

**2. Works with two authors:****Notes:**

Nusret Özcan and Kemal Aykut, *Mustafa Kutlu Kitabı* (İstanbul: Nehir Yayınları, 2001), 8.

**Shortened Notes:**

Özcan and Aykut, *Mustafa Kutlu Kitabı*, 34.

**Bibliography entries (in alphabetical order):**

Özcan, Nusret and Kemal Aykut. *Mustafa Kutlu Kitabı*. İstanbul: Nehir Yayınları, 2001.

**3. Works with three authors:****Notes:**

İrfan Dağdelen, Hüseyin Türkmen, and Nergis Ulu, *Türk Kütüphaneciliğinden İzdüşümler: Nail Bayraktara Armağan* (İstanbul: Büyükşehir Belediye Başkanlığı - Kültürel ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı - Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü, 2005), 55.

**Shortened Notes:**

Dağdelen, Türkmen and Ulu, *Türk Kütüphaneciliğinden İzdüşümler*, 87.

**Bibliography entries (in alphabetical order):**

Dağdelen, İrfan, Hüseyin Türkmen, and Nergis Ulu. *Türk Kütüphaneciliğinden İzdüşümler: Nail Bayraktara Armağan*. İstanbul: Büyükşehir Belediye Başkanlığı - Kültürel ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı - Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü, 2005.

**4. Works with four or more authors:****Notes:**

Neclâ Pekolcay et al., *İslâmi Türk Edebiyatına Giriş* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 1981), 7.

### **Shortened Notes:**

Pekolcay et al., İslâmi Türk Edebiyatına Giriş, 18.

### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

Pekolcay, Neclâ et al.. İslâmi Türk Edebiyatına Giriş. İstanbul: Dergâh Yayınları, 1981.

## **5. Works with a non-specified author or editor:**

### **Notes:**

“Türkiye ve Dünyada Yükseköğretim,” *Bilim ve Teknoloji* (İstanbul: TÜSİAD Yayınları, 1994), 81.

### **Shortened Notes:**

“Türkiye ve Dünyada Yükseköğretim,” 81.

### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

“Türkiye ve Dünyada Yükseköğretim.” *Bilim ve Teknoloji*. İstanbul: TÜSİAD Yayınları, 1994.

## **6. Book Chapters:**

### **Notes:**

M. Efe Çaman, Kenan Dağcı and M. Ali Akyurt, “Yemen: “Yeni Afganistan mı?” in *Dünya Çatışmaları Çatışma Bölgeleri ve Konuları 2*, eds. Kemal İnat, Burhanettin Duran ve Muhittin Ataman, (Ankara: Nobel, 2010), 340.

### **Shortened Notes:**

Çaman et al, “Yemen: «Yeni Afganistan mı?»” 347.

### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

M. Efe Çaman, Kenan Dağcı and M. Ali Akyurt. “Yemen: “Yeni Afganistan mı?” in *Dünya Çatışmaları Çatışma Bölgeleri ve Konuları 2*, edited by Kemal İnat, Burhanettin Duran ve Muhittin Ataman, 337-354. Ankara: Nobel, 2010.

## **7. Author plus editor or translator**

### **Notes:**

M. Efe Çaman, Kenan Dağcı and M. Ali Akyurt, “Yemen: “Yeni Afganistan mı?” in *Dünya Çatışmaları Çatışma Bölgeleri ve Konuları 2*, eds. Kemal İnat, Burhanettin Duran ve Muhittin Ataman (Ankara: Nobel, 2010), 340.

Suraiya Faroqhi, *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir: Kaynaklara Giriş*, trans. Zeynep Altok. (İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2003), 57.

### **Shortened Notes:**

Çaman et al, “Yemen: «Yeni Afganistan mı?»” 347.

Faroqhi, *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir*, 58.

### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

M. Efe Çaman, Kenan Dağcı and M. Ali Akyurt. “Yemen: “Yeni Afganistan mı?” in *Dünya Çatışmaları Çatışma Bölgeleri ve Konuları 2*, edited by Kemal İnat, Burhanettin Duran ve Muhittin Ataman, 337-354. Ankara: Nobel, 2010.

Faroqhi, Suraiya. *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir: Kaynaklara Giriş*, Translated by Zeynep Altok, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2003.

### **Journal Articles**

In a note, cite specific page numbers. In the bibliography, include the page range for the whole article.

For articles consulted online, include a URL or the name of the database. Many journal articles list a DOI (Digital Object Identifier). A DOI forms a permanent URL that begins <https://doi.org/>. This URL is preferable to the URL that appears in your browser’s address bar.

#### **1. Articles with one author:**

##### **Notes:**

Niu Song, “The Strategic Partnership between South Korea and the United Arab Emirates,” *Güvenlik Stratejileri Dergisi* 17, (April 2013): 132-136.

##### **Shortened Notes:**

Niu Song, “The Strategic Partnership,” 132-136.

##### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

Niu Song, “The Strategic Partnership between South Korea and the United Arab Emirates,” *Güvenlik Stratejileri Dergisi* 17, (April 2013): 122-146.

#### **2. Articles with two authors:**

##### **Notes:**

Tom D. Lewisand and Gerald Graham, “Seven Tips for Effective Listening,” *British Journal of Social Work* 30, (2003): 13-35.

##### **Shortened Notes:**

Lewisand and Graham, “Seven Tips for Effective Listening,” 15-23.



### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

Lewisand, Tom D. and Gerald Graham, “Seven Tips for Effective Listening,” *British Journal of Social Work* 30, (2003): 1-43.

### **3. Articles with three authors:**

#### **Notes:**

Shao-Hsun Keng, Chun-Hung Lin, and Peter F. Orazem, “Expanding College Access in Taiwan, 1978-2014: Effects on Graduate Quality and Income Inequality,” *Journal of Human Capital* 11, (Spring 2017): 9-10, <https://doi.org/10.1086/690235>

#### **Shortened Notes:**

Keng, Lin, and Orazem, “Expanding College Access,” 23.

### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

Keng, Shao-Hsun, Chun-Hung Lin, and Peter F. Orazem. “Expanding College Access in Taiwan, 1978-2014: Effects on Graduate Quality and Income Inequality.” *Journal of Human Capital* 11, (Spring 2017): 1-34, <https://doi.org/10.1086/690235>

### **4. Articles with four or more authors:**

#### **Notes:**

Rachel A. Bay et al., “Predicting Responses to Contemporary Environmental Change Using Evolutionary Response Architectures.” *American Naturalist* 189, no.5, (May 2017): 465, <https://doi.org/10.1086/691233>

#### **Shortened Notes:**

Bay et al., “Predicting Responses,” 465.

### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

Bay, Rachael A., Noah Rose, Rowan Barrett, Louis Bernatchez, Cameron K. Ghalambor, Jesse R. Lasky, Rachel B. Brem, Stephen R. Palumbi, and Peter Ralph. “Predicting Responses to Contemporary Environmental Change Using Evolutionary Response Architectures,” *American Naturalist* 189, no.5, (May 2017): 463-73, <https://doi.org/10.1086/691233>

### **5. Articles with a non-specified author:**

#### **Notes:**

“Balkanlarda Türk Varlığı,” *Toplumsal Tarih* 7 (Mayıs 1990): 8.

**Shortened Notes:**

“Balkanlarda Türk Varlığı,” 8.

**Bibliography entries (in alphabetical order):**

“Balkanlarda Türk Varlığı,” *Toplumsal Tarih* 7 (Mayıs 1990): 1-17.

**6. Articles from an Online Journal:**

Add DOI (Digital Object Identifier) number if applicable. DOI number, when added to <http://dx.doi.org/> address on a browser, it directs the user to the source. If there is no DOI, add URL.

**Notes:**

Dinçer Eşitgin, “Büyüme Romanı (Bildungsroman) Kavramı Etrafında Aşk-ı Memnu ve Roman Kişisi Nihal,” *Milli Eğitim Dergisi* 162, (2004): 153-168, accessed 5 April 2005, <http://yayim.meb.gov.tr/yayimler/162/esitgin.htm>

Gueorgi Kossinets and Duncan J. Watts, “Origins of Homophily in an Evolving Social Network,” *American Journal of Sociology* 115, (2009): 411, accessed 28 February 2010, <https://doi.org/10.1086/599247>

**Shortened Notes:**

Eşitgin, “Büyüme Romanı,” *Milli Eğitim Dergisi*.

**Bibliography entries (in alphabetical order):**

Eşitgin Dinçer, “Büyüme Romanı (Bildungsroman) Kavramı Etrafında Aşk-ı Memnu ve Roman Kişisi Nihal,” *Milli Eğitim Dergisi* 162, (2004):149-172, Accessed 5 April 2005, <http://yayim.meb.gov.tr/yayimler/162/esitgin.htm>

Gueorgi Kossinets and Duncan J. Watts. “Origins of Homophily in an Evolving Social Network,” *American Journal of Sociology* 115, (2009): 411, Accessed 28 February 2010, [doi.org/10.1086/599247](https://doi.org/10.1086/599247)

**7. Articles from Daily Newspapers or Journals:****Notes:**

Taha Akyol, “Sosyal Bilim Ödülleri,” *Milliyet*, 28 February 2005,

Sheryl Gay Stolberg and Robert Pear, “Wary Centrists Posing Challenge in Health Care Vote,” *New York Times*, 27 February 2010, accessed 28 February 2010, <http://www.nytimes.com/2010/02/28/us/politics/28health.html>

Daniel Mendelsohn, “But Enough about Me,” *New Yorker*, 25 January 2010, 68.

**Shortened Notes:**

Akyol, “Sosyal Bilim Ödülleri.”

**Bibliography entries (in alphabetical order):**

Akyol, Taha, “Sosyal Bilim Ödülleri,” *Milliyet*, 28 February 2005,

**Thesis or Dissertation****Notes:**

Avni Erdemir, “Muslihu’d-din Mustafa İbn Vefâ Hayatı Eserleri Tesirleri ve Manzum Eserlerinin Tenkidli Metni” (Unpublished PhD. diss., Gazi Üniversitesi, 1999), 6-10.

Azize Şahin, “Üniversite Öğrencilerinde Bilinçli Farkındalık ile Yaşam Doyumu ve İyi Oluş Arasındaki İlişkiler” (Master Thesis, Üsküdar Üniversitesi, 2018), 8.

**Shortened Notes:**

Erdemir, “Muslihu’d-din Mustafa,” 6-10.

Şahin, “Üniversite Öğrencilerinde Bilinçli Farkındalık,” 8.

**Bibliography entries (in alphabetical order):**

Erdemir, Avni. “Muslihu’d-din Mustafa İbn Vefâ Hayatı Eserleri Tesirleri ve Manzum Eserlerinin Tenkidli Metni.” Unpublished PhD. diss., Gazi Üniversitesi, 1999.

Şahin, Azize. “Üniversite Öğrencilerinde Bilinçli Farkındalık ile Yaşam Doyumu ve İyi Oluş Arasındaki İlişkiler.” Master Thesis, Üsküdar Üniversitesi, İstanbul, 2018.

**Archival Materials****Notes:**

BOA, İ. Mes. Müh., 2079.

**Bibliography entries (in alphabetical order):**

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), İrade Mesâil-i Mühimme (İ. Mes. Müh), 2079.

## Reports

### 1. Reports with an author specified

#### **Notes:**

Fatma Gök, Öğretmen Profili Araştırma Raporu (Ankara: Eğitim Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası Yayınları 1999), 6-25

#### **Shortened Notes:**

Gök, Öğretmen Profili Araştırma Raporu, 6-25

#### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

Gök, Fatma. Öğretmen Profili Araştırma Raporu. (Ankara: Eğitim Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası Yayınları, 1999).

### 2. Reports with a non-specified author

#### **Notes:**

*Arnavutluk Ülke Raporu* (Ankara: TİKA Yayını 1995), 7.

#### **Shortened Notes:**

*Arnavutluk Ülke Raporu*, 7.

#### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

*Arnavutluk Ülke Raporu*. Ankara: TİKA Yayını 1995.

### 3. Reports of institutions, companies or institutes with a non-specified author

#### **Notes:**

Dış Politika Enstitüsü, *Uluslararası İlişkilerle İlgili Anayasaya Konabilecek Hükümler*, (Ankara: Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1990), 33.

#### **Shortened Notes:**

Dış Politika Enstitüsü, *Uluslararası İlişkilerle İlgili Anayasaya Konabilecek Hükümler*, 33.

#### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

Dış Politika Enstitüsü, *Uluslararası İlişkilerle İlgili Anayasaya Konabilecek Hükümler*. Ankara: Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1990.

## Encyclopedias

### **Notes:**

Ömer C. Saraç, “Kağıt, Milli Gelir,” in *Ak İktisat Ansiklopedisi* 1, (İstanbul: Ak Yayınları, 1973), 20-30.

### **Shortened Notes:**

Saraç, “Kağıt, Milli Gelir,” 20-30.

### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

Saraç, Ömer C., “Kağıt, Milli Gelir” In *Ak İktisat Ansiklopedisi* 1, (İstanbul: Ak Yayınları, 1973), 17-36.

## Interviews

### **Notes:**

Edward Snowden. “Edward Snowden Explains How to Reclaim Your Privacy.” Interview by Micah Lee. *The Intercept*, November 12, 2015, accessed Jan 1, 2017, <https://theintercept.com/2015/11/12/edward-snowden-explains-how-to-reclaim-your-privacy/>.

### **Shortened Notes:**

Snowden, interview.

### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

Snowden, Edward. “Edward Snowden Explains How to Reclaim Your Privacy.” Interview by Micah Lee. *The Intercept*, November 12, 2015. Accessed Jan 1, 2017, <https://theintercept.com/2015/11/12/edward-snowden-explains-how-to-reclaim-your-privacy/>.

## E-Books

### **Notes:**

Fyodor Dostoevsky, *Crime and Punishment*, trans. Constance Garnett. ed. William Allan Nelson. (New York: P.F. Collier & Son, 1917), 413 <http://archive.org/details/crimepunishmentoodostuoft>.

Jane Austen, *Pride and Prejudice* (New York: Penguin Classics, 2007), chap. 3, Kindle.

### **Shortened Notes:**

Dostoevsky, *Crime and Punishment*, 413

Austen, *Pride and Prejudice*, chap.14

### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

Dostoevsky, Fyodor, *Crime and Punishment*, Translated by Constance Garnett. Edited by William Allan Nelson. New York: P.F. Collier & Son, 1917. <http://archive.org/details/crimepunishmentoodostuoft>.

Austen, Jane. *Pride and Prejudice*. (New York: Penguin Classics, 2007), Kindle.

### **Social Media**

#### **Notes:**

Chicago Manual of Style. "Is the world ready for singular they? We thought so back in 1993." Facebook, April 2015. <https://www.facebook.com/ChicagoManual/posts/is-the-world-ready-for-singular-they-we-thought-so-back-in-1993-when-the-14th-ed/10152906193679151/>

#### **Shortened Notes:**

Chicago Manual of Style. "Is the world ready"

### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

Chicago Manual of Style. Is the world ready for singular they? We thought so back in 1993. Facebook, April 2015. <https://www.facebook.com/ChicagoManual/posts/is-the-world-ready-for-singular-they-we-thought-so-back-in-1993-when-the-14th-ed/10152906193679151/>

### **Website Contents**

#### **Notes:**

"Privacy Policy," Privacy & Terms, Google, last modified April 17, 2017, <https://www.google.com/policies/privacy/>.

"About Yale: Yale Facts," Yale University, accessed May 1, 2017, <https://www.yale.edu/about-yale/yale-facts>.

Katie Bouman, "How to Take a Picture of a Black Hole," filmed November 2016 at TEDxBeaconStreet, Brookline, MA, video, 12:51, [https://www.ted.com/talks/katie\\_bouman\\_what\\_does\\_a\\_black\\_hole\\_look\\_like](https://www.ted.com/talks/katie_bouman_what_does_a_black_hole_look_like).

#### **Shortened notes:**

Google, "Privacy Policy."

"Yale Facts."

Bouman, "Black Hole."

### **Bibliography entries (in alphabetical order):**

Bouman, Katie. "How to Take a Picture of a Black Hole." Filmed November 2016 at TEDxBeaconStreet, Brookline, MA. Video, 12:51. [https://www.ted.com/talks/katie\\_bouman\\_what\\_does\\_a\\_black\\_hole\\_look\\_like](https://www.ted.com/talks/katie_bouman_what_does_a_black_hole_look_like).

Google. "Privacy Policy." Privacy & Terms. Last modified April 17, 2017. <https://www.google.com/policies/privacy/>.

Yale University. "About Yale: Yale Facts." Accessed May 1, 2017. <https://www.yale.edu/about-yale/yale-facts>.

### **Subsequent Footnotes to the Same Source**

1. For the subsequent footnotes to the same source, authors may use "Ibid" abbreviation instead of shortened notes. If a page number is also the same as previous footnotes, only Ibid. must be used; if a page number is different, then, the page number must be written after "Ibid" abbreviation.

E.g.

Agah Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi* (Ankara: AKD TYK TTK Yayınları, 1988), 23.

Ibid., 26.

2. If certain author has citations for more than one of his/her pieces in the same article, then in the footnotes it must be author's name surname, year of publication and page number; if the author has more than one piece in same year, then, the letters of A, B, C must be added to the publication year of the piece. This also must be written as it is, in the bibliography.

### **D. PRINCIPLES TO ABIDE BY THE RULES OF USING DOCUMENTS, TABLES, FIGURES AND GRAPHS**

1. Attachments (documents) must be presented at the end of the text and there must be brief information below, as to the content of the document and proper citation in line with the relevant criteria.
2. Other attachments (Tables, Figures, Graphs) must be presented as "Additional Table: 1, Additional Graph: 3, and Additional Figure: 7"; if indicators other than the text are too many in number, attachments must be presented after the References. References to these attachments in the text must be shown as "Additional Table: 1, Additional Graph: 3 or Additional Figure: 7." If the citation is made for a table, figure, graph or picture, the resource must be indicated.
3. Tables within the text must be titled in bold on the table, and the cited source must be given according to the footnote rules.



4. Figures, graphs, and maps within the text must be titled below, and the cited source must be given according to the footnote rules.

## **E. PRINCIPLES AS TO WRITING BIBLIOGRAPHY**

1. Headline of bibliography must be written in upper-case and bold, right after the text with two spaces, left aligned, and without indents.
2. References must be alphabetically ordered according to the surnames of the authors.
3. Line spacing must be 1.0.
4. Initials of the names and the surnames of the authors must be in upper-case with other letters in lower-case.
5. The page range of the paper that is published in a book or a journal must be given at the end of the reference.
6. Two or more works from the same author must be referenced as follows:
  - The recent work must be written first with other works following the same order.
  - The name of the author must not be specified for the second and the following works. There must be — — — mark instead of the name.

# YAYIN ETİĞİ VE KÖTÜYE KULLANIM BEYANI

## GENEL İLKELER

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin yayın süreci bilginin bilimsel yöntemle yansız biçimde üretilmesi, geliştirilmesi ve paylaşılmasına dayanır; akademik ilkelere bağlı kalarak, belirlenmiş akademik ve etik standartlarla uyumlu bir şekilde yayıncılıkta yanlış uygulamaların önüne geçmeyi taahhüt eder. Etik standartları sağlamak için gönderilen bilimsel yazılarda COPE (Committee on Publication Ethics)'un belirlediği uluslararası standartlar dikkate alınmaktadır. ÜSBİD hakem değerlendirmeleri «Çift Kör Hakemlik» kuralına uygun olarak gerçekleştirilir.

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi açık erişimli bir dergidir ve makale gönderme/ değerlendirme süreçleri ücretsizdir.

Makalenin Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nde yayımlanması amacıyla DergiPark üzerinden yazar(lar) tarafından yüklenmesi, başvuru sürecini başlatır.

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, gönderilen yazılarda düzeltme yapmak, yazıları yayımlamak ya da yayımlamamak hakkına sahiptir.

Telif Hakkı Devri Formu tüm yazarlarca imzalanarak makale ile beraber Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin ilgili DergiPark sayfasına yüklenmelidir.

## A. HAKEM DEĞERLENDİRME SÜRECİ

DergiPark üzerinden gönderilen makaleler, Sekreterlik aşamasında öncelikli olarak biçim, kapsam ve intihal değerlendirmesine alınır. Bu aşamada, Sekreter, Yazım ve Dil Editörlerinin önerileri dâhilinde yazardan düzenlemeler istenebilir. Biçim, kapsam ve özgünlük açısından uygun bulunan makaleler, Editörlük aşamasına aktarılır. Editörlük aşamasında, editör kurulu değerlendirmesinden sonra makale konunun uzmanı hakemlere (iki hakeme) gönderilir. Hakem değerlendirme süreci, DergiPark sistemi üzerinden “Çift Kör Hakemlik” kuralına uygun olarak gerçekleştirilir.

Hakemler, makale için “Kabul”, “Minör Revizyon”, “Majör Revizyon” ve “Ret” kararı verebilirler. Hakem değerlendirme formları DergiPark üzerinden yazara iletilir. Yazar(lar), hakem ve editörlerin eleştiri, değerlendirme ve düzeltmelerini dikkate almak zorundadırlar. Düzeltmelerle ilgili katılmadığı hususlar olması durumunda, yazar(lar), bunları gerekçeleri ile aynı bir sayfada bildirme hakkına sahiptir.

Gönderilen yazılar iki alan uzmanının “yayımlanabilir” onayından sonra, Editörler/Editör yardımcılarının son kararı ile yayımlanır.

Hakem ve Editör Kurulu değerlendirmelerine istinaden, makale sürecin herhangi bir aşamasında reddedilebilir.

## B. MAKALE DEĞERLENDİRME SÜRECİ

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nde yayımlanmak amacıyla gönderilen makaleler için ilk 30 günlük sürede ilk editör değerlendirmesi gerçekleştirilir. Editör incelemesi sonrasında gerekli olması halinde yazara gerekli düzenlemeleri yapması için 15 günlük süre verilir. Editör okumasından başarıyla geçen makalelerin hakem değerlendirme süreci başlatılır. Hakem değerlendirme sürecinde her hakeme davet kabulü için 7 gün, değerlendirme için 30 gün süre verilir. Herhangi bir hakemin bir gerekçeyle ilave süre talep etmesi dikkate alınır. Hakem değerlendirme sürecini başarıyla tamamlayan makaleler için hakemler tarafından talep edilen düzenlemeler için yazara en fazla 30 günlük süre verilir. Çalışmayı tekrar görmek isteyen hakeme makale gönderilir ve bu maksatla hakeme 30 gün süre daha verilir. Hakemlerin son incelemesinden sonra çalışmanın son hali 15 gün içerisinde editör okumasından geçirilir. Sürec içerisinde yazar veya hakemlerden gelen ek süre talepleri de dikkate alınır.

## C. YAYIN KURULUNUN SORUMLULUKLARI

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'ne başvurusu yapılan her makaleden, hatta yayımlanmasından sonraki tüm süreçlerinden Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yayın Kurulu (Bundan sonra, "Yayın Kurulu") ve Editörler/Editör yardımcıları sorumludur.

Yayın Kurulu, yayın, kör hakemlik, değerlendirme süreci, etik ilkeler gibi dergi politikalarının belirlenmesini ve uygulanmasını sağlar.

Makalenin Yayın Kurulu'nca hakem sürecine alınması bir yayın taahhüdü anlamına gelmez. Yayın için hakem süreci olumlu sonuçlansa bile mutlaka Yayın Kurulunun ve Editörlerin/Editör yardımcılarının kararı gerekir.

Yayın Kurulu, akademik dürüstlüğü teşvik eder. Yayın Kurulu, yazılı eserlerin orijinalliğini, bu eserleri yayın öncesinde [iThenticate](#) intihal önleme programı aracılığıyla denetleyerek teminat altına alır.

Yayın Kurulu, yayımlanmış makalelere ilişkin intihal ve suistimal iddialarını her zaman incelemeye alır. Örneğin, bir yazar makalesinde başka çalışmalardan intihal yapmış, izin alınması gereken durumlarda izin almaksızın veya eksik bildirimle üçüncü şahısların telif materyalini kullanmışsa, Yayın Kurulu makaleyi geri çekmek, meseleyi yazarın çalıştığı kurumdaki bölüm başkanına, dekanına ve/veya ilgili akademik kurumlara bildirme dâhil çeşitli işlemler yapma hakkını kendinde saklı tutar.

## D. EDİTÖRLER / EDİTÖR YARDIMCILARININ SORUMLULUKLARI

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Editörleri/Editör Yardımcıları, makale ve dergi yayım sürecinde fikri mülkiyet hakları, bilimsel-etik olmayan davranışlarla ve intihalle ilgili önlemleri almaktan sorumludur.

Editörler/Editör yardımcıları, makalelerle ilgili olumlu ya da olumsuz karar verirken, makalelerin özgün değeri, alana katkısı, araştırma yönteminin geçerliliği ve güvenilirliği, anlatımın açıklığı ile derginin amaç ve kapsamını göz önünde bulundururlar.

Editörler/Editör yardımcıları, kör hakemlik ve değerlendirme süreci politikalarını uygularlar, hakemlerin ve yazarların kimlik bilgilerini değerlendirme sürecinde birbirlerinden gizli tutarlar ve her makalenin yansız ve süresi içinde değerlendirilmesini sağlarlar. Makalelerdeki hata, tutarsızlık ya da yanlış yönlendirmelerin düzeltilmesini gerçekleştirirler. Ayrıca basılmış makaleler hakkında gelen düzeltme ya da tartışmaları değerlendirirler.

Editörler/Editör Yardımcıları, derginin yayın esasları ve etik ilkeleri kapsamında kişisel verilerin korunmasını sağlarlar.

Editörler/Editör yardımcıları, makalelerde insan ve hayvan haklarının korunmasına özen gösterirler, makaledeki çalışmaya konu olan katılımcıların açık onayının belgelendirilmesini önemserler, deneysel araştırmalarda veya anket içeren çalışmalarda etik kurul onayı olmadığında makaleyi reddederler.

## **E. HAKEMLERİN SORUMLULUKLARI**

Teslim edilen makalenin yayımlanıp yayımlanmayacağına Yayın Kurulu tarafından karar verilmesinde hakem görüşleri önceliklidir.

Hakemler, iki yönlü kör hakem usulüne riayet ederek çalışmayı adil ve tarafsız olarak değerlendirmelidirler.

Hakemler, gizlilik ilkesine riayet etmelidir, hakemlik sürecinden elde ettikleri bilgileri kişisel menfaatleri için kullanmamakla yükümlüdürler; raporlarını veya makale hakkındaki bilgileri başkalarıyla paylaşmamalıdır.

Hakem değerlendirmeleri objektif ve yapıcı olmalıdır. Yazının akademik yeterliliği esas alınmalıdır. Yazarların şahsiyetlerine yönelik eleştiriler uygun görülmez. Hakemler, yaptıkları değerlendirmeleri destekleyecek açıklamaları ve argümanları, dergi editörlüğünce sunulan hakem değerlendirme raporlarında sunmalıdırlar. Editörler/Editör Yardımcıları, taraflı ve şahsileştirilmiş değerlendirmeleri ve gerekçelendirilmemiş onay ve retleri değerlendirmeye almazlar ve bu durumdaki makaleler için yeniden hakem belirlerler.

Hakemler, kişisel veya kurumsal çıkar çatışmalarıyla sonuçlanabilecek makaleleri değerlendirmeyi kabul etmemelidirler.

Hakemler, tespit etmeleri halinde, dergi editörlüğünü fiilî ya da olası herhangi bir intihal, çoklu yayın veya eş zamanlı başvuru vakasından haberdar etmelidirler.

Hakemler, değerlendirmeyi tarafsızlık ve gizlilik içinde yapmalıdırlar. Bu ilke gereğince, inceledikleri makaleleri değerlendirme sürecinden sonra yok etmelidirler. Uyrak, cinsiyet, dinsel inanç, siyasal görüş ve ticari kaygılar, değerlendirmenin akademik tarafsızlığını bozmamalıdır.

Hakemler değerlendirmesini kabul ettikleri makaleyi süresi içinde değerlendirmelidirler. Makalenin akademik niteliğini artırmak maksadıyla, hakemlerin düzeltme önerileri yazarlara iletilir ve hakemlerin talep etmeleri halinde, yazar tarafından yapılan düzeltmeler hakeme iletilir.

## F. YAZARLARIN SORUMLULUKLARI

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'ne sunulan metinler/çalışmalar intihal içermemeli ve özgün olmalıdır. Bu konuda sorumluluk tamamen yazarlara aittir.

İntihalin her çeşidi, yazarın kendi yayınlarından yaptığı usulsüz aktarımlar dâhil, çok ciddi bir etik sorundur. İntihal içerdiği tespit edilen makalelerin değerlendirme süreci durdurulur. Yayımlandıktan sonra intihal tespit edildiği takdirde, Editörler ve Editör yardımcıları uygun önlemler alırlar.

DergiPark başvurusu yapılan makalelerin tüm yazarlarının DergiPark hesabı olması ve makale gönderimi sırasında bütün yazarların başvuruya dâhil edilmeleri gerekmektedir. Bu kurala uymayan başvurular incelemeye alınmayacaktır.

Dergimizin yayın politikası ve kuralları gereği aynı yazara/yazarlara ait farklı makaleler aynı sayıda veya ardışık iki sayıda basılamaz.

Yazar, makalesini, yayın kararı alınıncaya kadar, dergi yayın kuruluna bildirmek koşuluyla geri çekme hakkına sahiptir.

Yazarlar cinsiyet, ırk, dil, inanç, kültür, sınıf, yaş, görüş, zümre ve cinsel yönelim gibi aidiyet ve kimlikler üzerinden ayrımcı bir dil kullanmamalıdır.

Çalışmalar/makaleler üçüncü bir tarafın mahremiyet ve fikrî mülkiyet haklarını ihlal etmemelidir.

Yazarlar, başvuru sürecinde DergiPark ve sosyalbilimlerdergisi.com üzerinden de erişilebilen Telif Hakkı Formu'nu doldurmak zorundadır.

Yazarlar, çalışmalarında payları olan tüm şahısları belirtme yükümlülüğü taşırlar. Çalışmalarında önemli derecede payları olan şahısları ortak yazar olarak belirtmelidirler. Bir çalışma, yazarlarının tümünün rızası olmadan yayımlanamaz.

Makaleye katkı sağlamayan kişilerin adları, yazar olarak yazılmamalıdır. Yayımlanmak üzere başvurusu yapılan bir makale için yazar sırasını değiştirme, yazar çıkartma, yazar ekleme işlemleri önerilmemelidir.

Yazarlar, çalışmanın/metnin eski bir versiyonu başka bir mecrada yayımlanmışsa bunu belirtmelidirler. Çalışma, yayımlanmamış bile olsa bir tezden veya yayımlanmamış bilimsel toplantı sunumundan derlendiyse, bunun ilk sayfada dipnot olarak belirtilmesi gerekir.

Yazarlar, mevcut telif hakları yasası esaslarına uygun hareket etmekte sorumludurlar.

Değerlendirme sürecinde yazarlardan makalelerine ilişkin bilgi ya da veri istenmesi durumunda talep edilen bilgileri dergi editörlüğüne sunmalıdırlar.

Yazarlar, hakemlerin ve Editörler/Editör yardımcılarının düzeltme önerilerini yerine getirmekten sorumludur. Hakemlerin ya da Editörler/Editör yardımcılarının önerilerine katılmaması halinde, yazar, gerekçesi ile birlikte bu durumu dergi editörlüğüne bildirmek hakkına sahiptir.

Yazarlar, hakem değerlendirme önerileri üzerine yaptıkları düzeltme ve değişiklikleri, ayrıca hazırladıkları bir raporu dergi editörlüğüne sunmalıdır.

Bütün yazarlar, araştırma yazılarında, o yazının sonuçlarını veya yorumunu etkileyebileceği düşünülen herhangi bir mali ve diğer tarzda çıkar çatışmalarını açık etmelidirler. Çalışma için alınan bütün mali destek kaynakları açıkça belirtilmelidir.

Bir yazar, yayımlanmış bir makalesinde ciddi bir hata veya yanlışlık keşfedince, bu konuda dergi editörlüğüne vakit geçirmeksizin haber vermelidir. Bu durumda yazar, makalesini geri çekme veya makaleye dair bir düzeltme yayınlamada dergi editörlüğü ile işbirliği yapmakla sorumludur.

Yapılan araştırmalar için ve etik kurul kararı gerektiren klinik ve deneysel insan ve hayvanlar üzerindeki çalışmalar için ayrı ayrı etik kurul onayı alınmış olmalı, bu onay makalede belirtilmeli ve belgelendirilmelidir.

## **G. MAKALENİN GERİ ÇEKİLMESİ**

Geri çekme, literatürü düzeltme ve bulgularına ve sonuçlarına güvenilemeyecek kadar ciddi derecede kusurlu veya hatalı içerik veya veriler içeren yayınlar konusunda okuyucuyu uyarma amacı taşıyan bir mekanizmadır.

Güvenilir olmayan içerik veya veriler, dürüst hatalardan ve iyi niyetli yanlışlıklardan veya araştırma hilelerinden kaynaklanabilir.

“Geri çekmenin temel amacı, yazarları cezalandırmaktan ziyade literatürün düzeltilmesi ve bütünlüğünün sağlanmasıdır.” (COPE, 2019)

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, literatür bütünlüğüne katkıda bulunmaya ve okuyucularına özgün çalışmalar sunmaya önem vermektedir.

Editör(ler), aşağıdaki durumlarda bir yayının geri çekilmesi konusunu değerlendirir:

- İntihal
- Telif hakkı ihlalleri ve ciddi yasal sorunlar (ör. gizlilikle ilgili sorunlar)
- Etik olmayan araştırmaları bildirmesi durumu
- Uygun kullanım izni olmadan veri içeren durumlar
- Veri manipülasyonu, büyük hata ve veri üretimi sonucunda güvenilirmez bulgulara ilişkin açık kanıtların olması durumu
- Yazar(lar)ın çıkar çatışmasını belirtmemesi durumları

## **H. LİSANS BİLGİSİ**

*Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'*nde yayımlanmış olan tüm metinler, fikri mülkiyet ve telif hakları mevzuatı esas alınarak, ticari olmayan amaçlar doğrultusunda, atıf yapılarak kullanılabilir; ticari amaçlarla kısmen ya da tamamen çoğaltılamaz ve türetilemez. Yazarlara ait

içeriklerinin tamamı **Creative Commons Alıntı GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası (CC BY-NC-ND 4.0)** ile lisanslanmaktadır. Creative Commons'ın işaret ettiği çerçeve, **Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi** tarafından da benimsenmektedir:

**Paylaş:** Eseri her ortam veya formatta kopyalayabilir ve yeniden dağıtabilirsiniz. Lisans şartlarını yerine getirdiğiniz sürece, lisans sahibi bu özgürlükleri (belirtilen hakları) iptal edemez.

**Atıf:** Uygun referans vermeli, lisansa bağlantı sağlamalı ve değişiklik yapıldıysa bilgi vermelisiniz. Bunları uygun bir şekilde yerine getirebilirsiniz fakat bu, lisans sahibinin sizi ve kullanım şeklinizi onayladığını göstermez.

**GayriTicari:** Bu materyali ticari amaçlarla kullanamazsınız.

**Türetilmez:** Eğer materyali karıştırdınız, aktardınız ya da materyalin üzerine inşa ettiyseniz, değiştirilmiş materyali dağıtamazsınız.

**Ek sınırlamalar yoktur:** Lisansın sağladığı izinlerin kullanımını kanunen kısıtlayacak yasal koşullar ya da teknolojik önlemler uygulayamazsınız.

Bu eser **Creative Commons Atıf-GayriTicari-Türetilemez 4.0 Uluslararası Lisansı** ile lisanslanmıştır.



## İ. TELİF HAKLARI

Yazar(lar),

- Dergiye gönderilen makalenin yazar(lar)ın özgün çalışması olduğunu,
- İlgili yazarların bu çalışmaya bireysel olarak katılmış olduklarını ve bu çalışma için her türlü sorumluluğu aldıklarını,
- Tüm yazarların sunulan makalenin son halini gördüklerini ve onayladıklarını,
- Makalenin başka bir yerde basılmadığını veya basılmak için sunulmadığını,
- Makalede bulunan metnin, şekillerin ve dokümanların diğer şahıslara ait olan Telif Haklarını ihlal etmediğini,
- Sunulan makale üzerinde editör kurulu incelemesi ardından başlayan hakem süreci devam ederken süreci aksatmaya dayalı ve keyfi olarak makaleyi geri çekemeyeceğini,
- Sunulan makale üzerindeki mali haklarını, özellikle işleme, çoğaltma, temsil, basım, yayım, dağıtım ve internet yoluyla iletim de dâhil olmak üzere her türlü umuma iletim haklarını Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'ne devretmeyi kabul ve taahhüt ederler.

Buna rağmen yazar(lar)ın veya varsa yazar(lar)ın işvereninin

- Patent hakları,
- Yazar(lar)ın gelecekte kitaplarında veya diğer çalışmalarında makalenin tümünü ücret ödemeksizin kullanma hakkı,
- Makaleyi satmamak koşuluyla kendi amaçları için çoğaltma hakkı gibi fikri mülkiyet hakları saklıdır.



Bununla beraber yazar(lar) makaleyi çoğaltma, postayla veya elektronik yolla dağıtma hakkına sahiptir. Makalenin herhangi bir bölümünün başka bir yayında kullanılmasına Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin yayımcı kuruluş olarak belirtilmesi ve Dergiye atıfta bulunulması şartıyla izin verilir. Atıf yapılırken Dergi Adı, Makale Adı, Yazar(lar)ın Adı, Soyadı, Cilt No, Sayı No ve Yıl verilmelidir.

Yazar(lar), telif hakkı ihlali nedeniyle üçüncü şahıslarca istenecek hak talebi veya açılacak davalarda Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğunun olmadığını, tüm sorumluluğun yazar(lar)a ait olduğunu taahhüt eder/ederler. Ayrıca yazar(lar) makalede hiçbir suç unsuru veya kanuna aykırı ifade bulunmadığını, araştırma yapılırken kanuna aykırı herhangi bir malzeme ve yöntem kullanılmadığını ve etik kurallara uygun hareket edildiğini taahhüt eder/ederler.

Telif Hakkı Devri Formu tüm yazarlarca imzalanarak (taratılıp veya resim jpg. vs olabilir) makale ile beraber Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin ilgili DergiPark sayfasına yüklenmelidir.

## **J. ETİK İLKELERE UYMAYAN DURUMUN EDİTÖRE BİLDİRİLMESİ**

Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nde editörler, hakemler, yazarlar ile ilgili etik ilkelere uymayan bir davranış ya da değerlendirme sürecindeki, erken görünümdeki ya da yayımlanmış bir makale ile ilgili etik ilkelere aykırı bir durumla karşılaşılması durumunda, lütfen **uusbd@uskudar.edu.tr** adresine ileti yoluyla bildiriniz.

Etik ilkelere uymayan durumların bildirilmesi halinde dergi editörlüğü şikâyeti değerlendirir. Şikâyetin değerlendirilmesi sonucunda gerekli görülmesi halinde konunun incelenmesi için Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kuruluna iletir. Kurulun raporuna göre nihai karar verilir ve uygulanır.

# **PUBLICATION ETHICS AND MALPRACTICE POLICY**

## **GENERAL PRINCIPLES**

The publication process of Üsküdar University Journal of Social Sciences (henceforth, “The Journal”) is predicated on the objective production, development and sharing of knowledge through scientific methods. The Journal promises to adhere to academic principles and prevent false practices in conformity with academic and ethical standards. In order to maintain the ethical standards for submitted articles, the international standards of the **COPE** (Committee on Publication Ethics) are taken into account. The journal employs a double-blind refereeing system.

Üsküdar University Journal of Social Sciences is an open-access journal and the article submission/evaluation process is free of charge.

Submitting an article through the DergiPark website starts the submission/evaluation process for publication.

The Journal has the right to edit, publish or not publish the submitted articles.

The author(s) has/have to sign the Copyright Transfer and Author Agreement and has/have to upload the form on the DergiPark page of the Journal along with the manuscript.

## **A. PEER-REVIEW PROCESS**

Articles sent through DergiPark site are initially evaluated for format, scope, and plagiarism at the Secretariat stage. At this stage, edits may be requested from the author within the suggestions of the Secretary, Copyeditors and Language Editors. Articles that are found appropriate in terms of format, scope and originality are transferred to the Editorial stage. In the editorial stage, the article is sent to the expert referees (two referees) after the editorial board evaluation. The referee evaluation process is carried out in accordance with the “Double-Blind Peer-review” rule over the DergiPark system.

The referees may decide on “Accept”, “Minor Revision”, “Major Revision” and “Reject” for the article. Referee evaluation forms are sent to the author via DergiPark. The author(s) must take into account the criticism, evaluation and corrections of the referees and editors. In case of disagreements regarding the corrections, the author(s) has the right to report them on a separate page with their justifications.

The submitted manuscripts are published with the final decision of the Editors/Vice-Editors, after the approval of the two referees.

Based on the evaluations of the referee and editorial board, the article may be rejected at any stage of the process.

## **B. ARTICLE REVIEW PROCESS**

Regarding the articles submitted to Üsküdar University Journal of Social Sciences for publishing, the initial editorial evaluation is made within the first 30 days. Following the editorial review, if necessary, the author is given 15 days to make the required corrections. The referee review process starts for the articles that successfully passed the initial editorial review. In the referee review process, each referee is given 7 days for accepting the invitation online, and 30 days for the review. Any of the referee's request to have extra time based on an excuse is taken into consideration. Concerning the articles that successfully went through the referee review process, the author is given 30 days at most to complete the improvement requested by the referees. The article is sent to the referee who wishes to review it, and the referee is given 30 days for this purpose. After the last review is made by the referees, the final form of the article is put into editorial reading to be completed in 15 days. Possible requests for extra time coming from the author or the referees are taken into consideration.

## **C. RESPONSIBILITIES OF THE EDITORIAL BOARD**

Üsküdar University Journal of Social Sciences Editorial Board (henceforth, "The Editorial Board") and Editors/Vice Editors are responsible for all the processes before, during and after the publication of each and every article submitted to the Journal.

The Editorial Board determines and implements the entire policies of The Journal, including but not limited to publication, blind review, assessment process, and ethical principles.

The initiation of the blind review process for an article does not indicate a publication promise on behalf of The Journal. Likewise, the positive outcome of the review process still necessitates the affirmative decision of The Editorial Board and Editors/Vice Editors for the publication of the article.

The Editorial Board encourages academic honesty. The Editorial Board ensures the originality of the articles by uploading them on iThenticate plagiarism detection software and evaluating their originality report.

The Editorial Board always examines the claims of plagiarism and abuse in regard to published articles. In case it is established that an author committed plagiarism, or used copyrighted material that belongs to third parties without proper and full reference and permission, The Editorial Board reserves the rights, including but not limited, to retract the article, inform the author's head of department, dean of faculty and/or other academic institutions.

## **D. RESPONSIBILITIES OF EDITORS/VICE-EDITORS**

Üsküdar University Journal of Social Sciences Editors/Vice-Editors are responsible for taking measures related to intellectual property rights, unethical and non-academic behaviours and plagiarism during the publication of articles and journals.

Editors/Vice-Editors, when making positive or negative decisions about the articles, take into consideration the originality of the articles, their contribution to the field, the validity and reliability of the research method, the clarity of the narration, and the purpose and scope of the journal.

Editors/Vice-Editors implement the blind peer review and evaluation processes that are among the publication policies of the journal, keep the identities of the referees and authors confidential, and ensure that each article is evaluated objectively and in due time. Editors may correct errors, inconsistencies, or misleading in the articles. They also evaluate any corrections or discussions about published articles.

Editors/Vice-Editors ensure the protection of personal data within the journal's publication and ethical principles.

Editors/Vice-Editors pay attention to the protection of human and animal rights in articles, attach importance to documenting the explicit consent of the participants of the research used in the article. Editors/Vice-Editors rejects experimental research articles and articles that contain surveys without proper ethics committee approval.

## **E. RESPONSIBILITIES OF REFEREES**

The opinion of the referees shall be given priority in the decision of the JOSOC Editorial Board concerning whether the submitted article will be published or not.

The referees should evaluate the work fairly and objectively following the double-blind peer-review procedure.

Referees must respect the principle of confidentiality. They are obliged not to use the information obtained from the peer review process for their personal benefit. They should not share their reports or any information in relation to the article.

Referee assessments should be objective and constructive. The academic competence of the article should be taken as a fundamental criterion of assessment. Criticisms on the personalities of the authors are not considered appropriate. Referees should provide explanations and arguments via reports that are provided by the Editors/Vice-Editors. Editors/Vice-Editors do not take into account biased and personalized evaluations or unjustified approvals and refusals and appoint a new referee for such articles.

The referees should not accept articles that may result in personal or institutional conflicts of interest.

Referees, in case of detection, should notify the journal editorship of any actual or possible plagiarism, multicasting or simultaneous application.

The referees should conduct the evaluation with neutrality and confidentiality. Due to this principle, they should destroy the articles they have reviewed after the evaluation process. Nationality, gender, religious belief, political view and commercial concerns should not disrupt the academic neutrality of the assessment.

Referees should complete evaluations of the articles within due course. In order to improve the academic quality of the article, the referees' suggestions for revisions are delivered to the authors and, if requested by the referees, the corrections made by the authors are sent to the referees.

## **F. RESPONSIBILITIES OF AUTHORS**

The studies submitted to JOSOC should not contain plagiarism and should be original. The responsibility lies within the authors in regard to this matter.

Any form of plagiarism is a very serious ethical problem, including self-plagiarisms. The evaluation process will be stopped for the articles that contain plagiarism. If any plagiarism is detected after the publication, Editors/Vice-Editors will take necessary measures.

All authors of the articles must have a DergiPark account and when submitting an article via DergiPark all authors must be included. Applications that do not comply with this rule will not be considered.

Due to the publication policy and rules of our journal, different articles by the same author(s) cannot be published in the same issue or in two consecutive issues.

The author reserves the right to withdraw his/her article provided that the author notifies the withdrawal to the editorial board until the publication decision is taken.

Authors should not use discriminatory language based on gender, race, language, belief, culture, class, age, opinion, rank and sexual orientation.

The works/articles should not violate the privacy and intellectual property rights of a third party.

Authors, while submitting their articles, are obliged to fill Copyright Transfer and Author Agreement form which can be accessed via DergiPark and [sosyalbilimlerdergisi.com](http://sosyalbilimlerdergisi.com).

Authors are obliged to specify all individuals who have a share in their article. Individuals with significant contributions to their article should be cited as co-authors. An article cannot be published without the consent of all authors.

The name of the persons who do not contribute to the article should not be written as an author. Changing the order of authors' names, removing and adding authors' names should not be proposed for an article submitted for publication.

Authors should state if an old version of the article is published in another medium. If the study is compiled from a dissertation/thesis (even if it is unpublished) or an unpublished scientific meeting presentation, this should be indicated on the first page as a footnote.

Authors are responsible for acting in accordance with the existing copyright laws.

If any information or data is requested from the authors during the evaluation process, they should submit the expected information to the editorship.

Authors are responsible for fulfilling the revision suggestions of the Editors/Vice-Editors and the referees. The author has the right to inform the editorship with justification, he/she does not agree with the suggestions of the Editors/Vice-Editors and referees.

All authors shall state any financial and other conflicts of interest in their research papers that may be thought to affect the results or interpretation of that paper. All sources of financial support for the study should be clearly stated.

When an author discovers a serious error or inaccuracy in a published article, it is the responsibility of the author to immediately notify the editorship. In this case, the author is responsible for cooperating with the journal editorship in either withdrawing the article or publishing a revision of the article.

For all researches conducted and for clinical and experimental studies involving humans and animals, which require ethics committee approval, an ethics committee approval must be obtained and should be specified and documented.

## **G. RETRACTION POLICY**

Retraction is a mechanism for correcting the literature and alerting readers to articles that contain such seriously flawed or erroneous content or data that their findings and conclusions cannot be relied upon.

Unreliable content or data may result from honest errors, naïve mistakes, or research misconduct.

“The main purpose of retraction is to correct the literature and ensure its integrity rather than to punish the authors.” (COPE, 2019)

Üsküdar University Journal of Social Sciences attaches importance to contributing to the integrity of the literature and providing original studies to its readers.

Editors will consider retraction of a publication in case(s) of:

- Plagiarism
- Copyright infringements and serious legal issues (eg. privacy)
- Reporting unethical research
- Containing a data without proper permission for use
- Clear evidence regarding unreliable findings as a result of data manipulation, major error and fabrication of data
- Author(s)' failure to state conflict of interest

## **H. LICENSE NOTICE**

The published texts can be used with reference, based on intellectual property and copyright legislation, for non-commercial purposes in *Üsküdar University Journal of Social Sciences*. They

cannot be reproduced partially or completely for commercial purposes. All content is licensed under **Creative Commons Attribution NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License (CC BY-NC-ND 4.0)**. The framework pointed out by **Creative Commons** is adopted by *Üsküdar University Journal of Social Sciences*.

**Share:** You are free to copy and redistribute the material in any medium or format. The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

**Attribution** — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made. You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.

**NonCommercial** — You may not use the material for commercial purposes.

**NoDerivatives** — If you remix, transform, or build upon the material, you may not distribute the modified material.

**No additional restrictions** — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-Non Commercial-NoDerivatives 4.0 International License**.



## I. COPYRIGHT INFORMATION

The Author(s) warrant that;

1. The manuscript submitted is their own original work;
2. All authors participated in the work in a substantive way and are prepared to take public responsibility for the work;
3. All authors have seen and approved the manuscript as submitted;
4. The manuscript has not been published and is not being submitted or considered for publication elsewhere;
5. The text, illustrations, and any other materials included in the manuscript do not infringe upon any existing copyright or other rights of anyone;
6. After the submission, they admit not to withdraw -arbitrarily or aiming to disrupt the process- the manuscript;
7. They transfer all financial rights, especially processing, reproduction, representation, printing, distribution, and online transmittal, to

Üsküdar University Journal of Social Science with no limitation whatsoever.



Notwithstanding the above, the Contributor(s) or, if applicable the Contributor's Employer, retain(s) all proprietary rights other than copyright, such as

1. patent rights;
2. to use, free of charge, all parts of this article for the author's future works in books, lectures, classroom teaching, or oral presentations;
3. Intellectual property rights, such as the right to reproduce for their own purposes, of the author(s) or the employer (if any) of the author(s) are reserved, provided that the article is not sold.

However, reproduction, posting, transmission or other distribution or use of the article or any material contained therein, in any medium as permitted hereunder, requires a citation to the Journal and appropriate credit to Üsküdar University Journal of Social Science as the publisher, suitable in form and content as follows: Title of article, author(s), journal title and volume/issue, Copyright© year.

The/All author(s) also warrant that "Üsküdar University Journal of Social Science and the Journal Editors" will not be held liable against all copyright claims of any third party or in lawsuits that may be filed in the future, and that The/All author(s) will be the only person who will be liable in such cases. The/All author(s) also warrant that the article contains no libellous or unlawful statements, the/All author(s) did not use any unlawful method or material during the research, the/All author(s) obtained all legal permissions pertaining to the research, and the/All author(s) adhered to ethical principles during the research.

The/All author(s) has/have to sign the Copyright Transfer and Author Agreement given above and has/have to upload the form on the concerning DergiPark page of the Journal with the manuscript.

## **J. NOTIFYING THE EDITOR ABOUT MALPRACTICES and VIOLATIONS of ETHICAL PRINCIPLES**

If a violation of ethical principles in the evaluation process, preliminary assessment or a published article in Üsküdar University Journal of Social Sciences concerning Editors, Referees or Authors, is observed, please report to [uusbd@uskudar.edu.tr](mailto:uusbd@uskudar.edu.tr)

Upon the reporting of a violation of ethical principles, the journal's editors evaluate the complaint. As a result of the evaluation of the complaint, if deemed necessary, they forward the matter to the Üsküdar University Non-Interventional Research Ethics Board for examination. The final decision is made and implemented according to the report of the Board.







# T.C. ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ

İnsanı anlamaya bir adım daha...



Bu dergi çevreci kağıtla hazırlanmıştır.

[www.uskudar.edu.tr](http://www.uskudar.edu.tr)



[uskudaruniversitesi](https://www.facebook.com/uskudaruniversitesi)



[uskudaruni](https://twitter.com/uskudaruni)



[uskudaruniversitesi](https://www.youtube.com/uskudaruniversitesi)



[uskudaruni](https://www.instagram.com/uskudaruni)